

**ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİ GENEL EĞİTİM
SINIFINDA DESTEKLEYECEK SINIF ÖĞRETMENİNİN
SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİKLER**

**COMPETENCIES FOR A CLASSROOM TEACHER TO
SUPPORT GIFTED STUDENTS IN THE REGULAR
CLASSROOMS**

İbrahim AKAR

Hacettepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin

İlköğretim Anabilim Dalı, İlköğretim Bilim Dalı İçin Öngördüğü

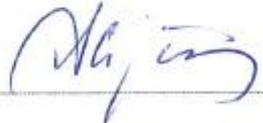
Doktora Tezi

olarak hazırlanmıştır.

2015

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne,

İbrahim AKAR'ın hazırladığı "¼st¼n Yetenekli Öğrencileri Genel Eğitim Sınıfında Destekleyecek Sınıf Öğretmeninin Sahip Olması Gereken Yeterlikler" başlıklı bu çalışma j¼rimiz tarafından **İlköğretim Anabilim Dalı, İlköğretim Bilim Dalı'nda Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Prof. Dr. Emine Nilg¼n METİN	
¼ye (Danışman)	Doç. Dr. Ali Ekber ŞAHİN	
¼ye	Prof. Dr. Mustafa BALOĞLU	
¼ye	Doç. Dr. Hacer Elif DAĞLIOĞLU	
¼ye	Yrd. Doç. Dr. Feyzullah ŞAHİN	

ONAY

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisans¼st¼ Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri ¼yeleri tarafından **02 / 07 / 2015** tarihinde uygun gör¼lm¼ş ve Enstit¼ Yönetim Kurulunca **18. 10. 2015** tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Berrin AKMAN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİ GENEL EĞİTİM SINIFINDA DESTEKLEYECEK SINIF ÖĞRETMENİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİKLER

İbrahim AKAR

ÖZ

Bu araştırmanın amacı üstün yetenekli ilkokul öğrencilerini genel eğitim sınıfında destekleyecek olan sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterlikleri ortaya çıkarmaktır. Bir karma yöntem araştırması olarak yürütülmüş olan bu araştırmanın deseni keşfedici sıralı desendir. Bu desende bir durum çalışması ve bir eylem araştırması süreçlerinde toplanmış olan verilerin içerik analizine tabi tutularak yeterliklerin belirlenmesi ve sonrasında da bu yeterliklere ilişkin olarak uzmanlar arasındaki görüş birliğinin üç turdan oluşan Delphi tekniği ile ortaya çıkarılması takip edilmiştir. Durum çalışması ve eylem araştırmaları birbirini takip eden farklı iki dönem içerisinde sınıfında üstün yetenekli öğrencisi olan beş sınıf öğretmeni, üstün yetenekli öğrenciler ve ebeveynleri ile okul yöneticileri ve okulda görevli diğer öğretmenlerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Delphi tekniği ile yürütülmüş olan panelin katılımcıları ise sınıf eğitimi, özel eğitim, kaynaştırma, üstün yeteneklilerin eğitimi alanlarında bilimsel çalışmalar yapmakta olan on beş akademisyen ile örgün eğitim kurumlarında görev yapmakta olan yirmi bir sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 36 panelistten oluşmuştur.

Durum çalışması ve eylem araştırması süreçlerinde araştırmacı veri toplama aracı olarak yapılandırılmamış görüşmeler, doğrudan gözlem, odak grup görüşmeleri, ürün ve dokümanları kullanmıştır. Toplanmış olan veriler içerik ve betimsel analize tabi tutulmuştur. Kodlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı yüksek bir değer olan 0,78 olarak hesaplanmıştır. Delphi tekniği ile yürütülmüş olan panelde ise yeterliklerin yer aldığı ve panelistlerden yedili Likert derecelerine göre değerlendirme yapmalarının istendiği birbirini takip eden üç Delphi anketi kullanılmıştır. Delphi anketlerinin güvenilirlikleri sırasıyla 0,97, 0,93 ve 0,94 değerlerini almıştır. Delphi anketleri aracılığıyla toplanan verilerin analizinde ortalama, standart sapma, ortanca, yüzde, çeyreklik, çeyreklikler arası fark ve bağıl değişkenlik katsayısı kullanılmıştır. Görüş birliği tanımında ortanca, çeyreklikler arası fark, yüzdellik ve bağıl değişkenlik katsayısı değerleri dikkate alınmıştır.

Durum ve eylem araştırması süreçlerinde toplanmış olan yaklaşık 44 saat görüşme, 70 ders saati gözlem ile 311 adet doküman ya da ürün nitel analiz programına aktarılmış ve bir içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi yapılırken alt kodlar, kodlar, alt kategoriler ve kategoriler hiyerarşisi takip edilmiş olup; kodlar yeterlik ifadelerine, alt kategoriler yeterlik alanlarına ve kategoriler ise aşamalara dönüştürülmüştür. Veriler kullanılarak gerçekleştirilmiş olan toplam kodlama sayısı 1223'tür. Veriler üzerinde yapılmış olan kodlamalardan türetilen alt kod, kod, alt kategori ve kategorilerin toplam sayısı 206'dır.

İçerik analizi sonucunda dört aşama ve sekiz yeterlik alanı altında toplam 34 yeterlik ifadesi ortaya çıkarılmıştır. Bu yeterlik ifadeleri kullanılarak oluşturulmuş Delphi anketleri aracılığıyla yürütülmüş olan Delphi paneli sürecinde yeterlikler arasına bir yeterlik ifadesi daha eklenmiştir. Üç turda gerçekleştirilmiş olan Delphi paneli sonucunda bu 35 yeterliğe ilişkin uzmanlar arasında bir görüş birliğinin olduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırmanın sonucunda üstün yetenekli ilkokul öğrencilerini genel eğitim sınıfında destekleyecek olan sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterlikler; kaynaştırmaya giriş, kaynaştırma öncesi, kaynaştırma sırası ve kaynaştırma sonrası olmak üzere dört aşama ve alan özgü temeller, mesleki ilke ve prensipler, işbirliği ve destekler, önlemler ve düzenlemeler, kaynaştırmaya yönelik programlama ve planlama, kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi, kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme ve sürdürülebilirlik olmak üzere sekiz yeterlik alanı altında toplam 35 yeterlik olarak ortaya çıkarılmıştır. Bu yeterlikler, ileride üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamlarında ihtiyaç duydukları destekleri alabilmeleri adına üniversitelerin sınıf eğitimi programlarına, çok sayıda sınıf öğretmenini istihdam etmekte olan Milli Eğitim Bakanlığı'na, diğer ulusların eğitim bakanlıklarına ve sınıfındaki üstün yetenekli öğrencisini desteklemek isteyen sınıf öğretmenlerine yönelik bir kolaylaştırıcı rol üstlenebilir.

Anahtar sözcükler: Üstün yetenek, üstün yetenekli öğrencisi, kaynaştırma, sınıf öğretmeni yeterlikleri,

Danışman: Doç. Dr. Ali Ekber ŞAHİN, Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Anabilim Dalı, İlköğretim Bilim Dalı

COMPETENCIES FOR A CLASSROOM TEACHER TO SUPPORT GIFTED STUDENTS IN THE REGULAR CLASSROOMS

İbrahim AKAR

ABSTRACT

The purpose of this research was to reveal the competencies for classroom teachers to support elementary gifted students in the regular classrooms. This research which was conducted as a mixed method research, was an exploratory sequential design. In this design, two steps were respectively followed by the researcher: the statement of competencies via a content analysis of qualitative data which were collected during a case study and an action research, and the determination of consensus among experts via a three round Delphi technique. Case study and action research were conducted during two sequential terms with the participation of five classroom teachers who had gifted students in their regular classrooms, gifted students and their parents, school administrators and other classroom and elementary school teachers. Participants of the Delphi panel were 36 panelists: fifteen university professors whose scientific study fields' were in elementary teaching, special education, mainstream, inclusion in education or education of gifted children; and twenty one classroom teachers that were actively teaching in formal education.

The researcher used unstructured interviews, observations, focus group interviews, documents and products to collect data during the case study and action research processes. Content analysis and descriptive analysis were used to analyze qualitative data. Calculated inter-coder reliability coefficient was .78, indicating a high reliability. Three sequential Delphi questionnaires that included competencies in which panelists were asked to evaluate each competency on a seven point likert scale were used during the panel conducted with Delphi technique. Calculated reliability coefficients of these questionnaires were .97, .93 and .94 respectively, indicating a high reliability. Means, standard deviations, medians, percentage, quartiles, interquartile range and coefficient of variation were used in order to analyze the data. Median, interquartile range, percentage and coefficient of variation were considered for definition of consensus.

Approximately 44 hours of interviews, 70 course hours of observations and 311 documents and/or products collected during case study and action research processes were transferred to a qualitative analysis program and content analysis was run. Subcode, code, subcategory and category order was followed and transformation of codes to competencies, subcategories to competency areas and categories to stages was made during content analysis. The total of codings was 1223, and the total of subcodes, codes, subcategories and categories was 206.

As a result of content analysis, 34 competencies under eight different competency areas and four different stages were revealed. One more competency was added among these 34 competencies during Delphi panel conducted with Delphi questionnaires using those competencies. The three-round Delphi study showed that there was a consensus among experts on all 35 competencies.

This research revealed that competencies for classroom teachers to support gifted students in the regular classrooms were as 35 different competencies under eight different competency areas labeled as domain specific foundations, professional basis and principles, collaborations and supports, precautions and regulations, planning and programing for inclusion, management and climate of inclusion classroom, implementation and evaluation of inclusion program, and sustainability, and four different stages labeled as introduction to inclusion, before the inclusion, meanwhile the inclusion and after the inclusion. These competencies will play a facilitator role for universities' elementary teaching undergraduate programs, The Ministry of Turkish National Education and other nationalities' ministry of education, and classroom teachers willing to support gifted students in their regular classrooms.

Keywords: Giftedness, gifted student, integration, competencies for classroom teacher,

Advisor: Assc. Prof. Dr. Ali Ekber SAHIN, Hacettepe University, Department of Elementary Education, Division of Primary Education

ETİK BEYANNAMESİ

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

İbrahim AKAR

TEŞEKKÜR

Bu doktora tez çalışmasının başlangıcından tamamlanmasına dek emeği geçmiş olan, başta danıőmanım Ali Ekber ŞAHİN ve tez izleme komitesi uyelerim Emine Nilgün METİN ile Feyzullah ŞAHİN olmak üzere; tez savunma jürisi uyelerim Mustafa BALOğLU ve Hacer Elif DAğLIOğLU'na; durum çalışması ve eylem araştırması aşamalarında birlikte çalıőmaktan büyük zevk almış olduğum sınıf öğretmeni meslektaőlarıma; Delphi paneli katılımcıları olan tüm sınıf öğretmeni ve akademisyenlere; yeterlik ifadeleri ile tez metni üzerindeki düzeltmelerde yardımlarını esirgemeyen Nuri Barıő İNCE, Esin Aslan İNCE ve Samet DEMİRKAYA'ya; bu uzun soluklu araştırma sürecinde hep yanımda olmuş olan eőim Őeyma Şengil AKAR ile annem Aynur AKAR'a; ilkokuldan başlayarak doktora eğitimimin sonuna kadar olan bu süreçte üzerimde emeği geçmiş olan, burada adını sayamadığım, tüm öğretmenlerime; sonsuz teşekkür ederim.

Kızım Ilgın'a;

O olmasaydı, bu tez yine de daha erken bitmezdi.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANNAMESİ	vii
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xviii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	10
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	12
1.3. Araştırma Problemleri:	12
1.4. Sayıtlar:.....	13
1.5. Sınırlılıklar:.....	13
1.6. Tanımlar:.....	14
1.7. Araştırmanın Kuramsal Temeli	14
A. Üstün Yetenek Nedir?.....	14
B. Üstün Yetenek Nasıl Tanılanır?	19
C. Üstün Yetenekliler İçin Uygulanan Eğitimsel Yaklaşımlar.....	24
D. Üstün Yetenekliler İçin Uygulanan Eğitim Stratejileri	29
E. Genel Eğitim Sınıfında Üstün Yetenekli Öğrenci Olmak: Sınıfta Bekleme Olgusu ve Bunun Olası Etkileri.....	33
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	37
2.1. Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Öğretmen Yeterlikleri ve Standartları İle İlgili Çalışmalar.....	37
2.2. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Genel Eğitim Sınıfı Ortamında Eğitimleri İle İlgili Araştırmalar	42
3. YÖNTEM	48
3.1. Araştırmanın Deseni	48
3.1.1. Durum Çalışması ve Eylem Araştırması.....	49
3.1.1.1. Durum Çalışması	51
3.1.1.2. Eylem Araştırması	52
3.1.2. Delphi Tekniği	53
3.2. Araştırmacının Rolü	55
3.3. Katılımcılar ve Ortam	57
3.3.1. Katılımcıların Seçimi.....	57
3.3.2. Katılımcılar	59
3.3.3 Ortamlar	60
3.3.3.1. A İlkokulu ve Sınıf Öğretmeni Güler'in Sınıfı.....	60
3.3.3.2. B İlkokulu ve Sınıf Öğretmeni Mehmet'in Sınıfı.....	61
3.3.3.3. C İlkokulu ve Sınıf Öğretmenleri Ferdi İle Veli'nin Sınıfları	62
3.3.3.4. Ç İlkokulu ve Sınıf Öğretmeni Berna'nın Sınıfı.....	62
3.3.3.5. D İlkokulu ve Sınıf Öğretmeni Güler'in Sınıfı	63

3.4. Veri Toplama Araçları	64
3.4.1. Görüşme	64
3.4.2. Odak Grup Görüşmesi	66
3.4.3. Gözlem	67
3.4.4. Ürünler	68
3.4.5. Delphi Anketleri	68
3.4.5.1. I. Delphi Anketi.....	68
3.4.5.2. II. Delphi Anketi.....	69
3.4.5.3. III. Delphi Anketi.....	69
3.5. Veri Toplama Süreci	70
3.6. Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi	72
3.7. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği	75
3.7.1. Araştırmanın İnanırcılığı	75
3.7.2. Araştırmanın Aktarılabirliği.....	76
3.7.3. Araştırmanın Tutarlılığı.....	77
3.7.4. Araştırmanın Doğrulanabilirliği	77
3.7.5. Delphi Anketlerinin Güvenirliği	78
4. BULGULAR ve TARTIŞMA	79
4.1. Üstün Yetenekli Bir İlkokul Öğrencisinin Genel Eğitim Sınıfı Ortamında Desteklenmesini Sağlayabilecek Bir Sınıf Öğretmeninin Sahip Olması Gereken Yeterlikler Nelerdir?	79
4.2. Üstün Yetenekli Bir İlkokul Öğrencisinin Genel Eğitim Sınıfında Desteklenmesini Sağlayabilecek Bir Sınıf Öğretmeninin Sahip Olması Gereken Yeterliklere İlişkin Uzmanlar Arasında Bir Görüş Birliği Var Mıdır?	192
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	215
5.1. Sonuç	215
5.2. Öneriler.....	219
5.2.1. Uygulamaya Dönük Öneriler	219
5.2.2. İleride Yürütülecek Olan Araştırmalara Dönük Öneriler.....	220
KAYNAKÇA.....	223
EKLER DİZİNİ	232
Ek 1. Etik Kurul Onay Bildirimi.....	233
Ek 2. Araştırma İzni 1	234
Ek 3. Araştırma İzni 2	235
Ek 4. Araştırma İzni 3	236
Ek 5. I. Delphi Anketi	237
Ek 6. II. Delphi Anketi	256
Ek 7. III. Delphi Anketi	275
Ek 8. Öğretmen Gönüllü Katılım Formu	289
Ek 9. Bilgilendirme Mektubu	290
Ek 10. Veli Onay Formu	291
Ek 11. MEB E-Okul Formu	292

Ek 12. Üstün Yetenekli ve Parlak Öğrenci Ayrımı	293
Ek 13. Potansiyeli Keşfetmede Kullanılabilecek Sorular	294
Ek 14. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Belirlenmesi İçin Ebeveyn Kontrol Listesi ..	295
Ek 15. Discover Problem Matrisi	297
Ek 16. Ek Aktiviteler	298
Ek 17. 1. Sınıf Üstün Yetenekli Öğrencinin Resimleri.....	306
Ek 18. Öğrenci Yetenek Alanlarına Yönelik Öğretmen Bilgileri	307
Ek 19. Ailenin Verdiği Bilgiler.....	308
Ek 20. Üstün Yetenekli 4. Sınıf Öğrencisinin Bir Ürünü	310
Ek 21. Bir Sınıf Öğretmeninin Üstün Yetenekli Öğrencisine Vermiş Olduğu Bir Çalışma Kağıdı.....	311
Ek 22. Farklılaştırılmış Örnek Aktiviteler.....	312
Ek 23. Bir Matematiksel Modelleme Aktivitesi	316
Ek 24. Bir Sınıf Öğretmeninin Discover Problem Matrisi Kullanarak Hazırlamış Olduğu Matematik Problemleri	317
Ek 25. Sinektik Uygulama Formu	317
Ek 26. Morfolojik Sentez Uygulama Formu	319
Ek 27. Bir Sınıf Öğretmeninin Discover Problem Matrisi Kullanarak Hazırlamış Olduğu Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Sorular.....	320
Ek 28. Bir Sınıf Öğretmeninin Discover Problem Matrisi Kullanarak Hazırlamış Olduğu Fen Ve Teknoloji Dersine Yönelik Sorular	321
Ek 29. Üstün Yetenekli Bir Öğrencinin Ürünü.....	322
Ek 30. Öğrenci Ürünleri	323
Ek 31. ABC Kaydı.....	325
Ek 32. Bir Sınıf Öğretmeninin Üstün Yetenekli Öğrencisine Vermiş Olduğu Özdüzenleyici Bir Görev	326
Ek 33. Discover Problem Matrisi Kullanılarak Geliştirilmiş Bir Seçmeli Performans Görevi.....	327
Ek 34. Bir Sınıf Öğretmeninin Yaratıcılığı ve Üretkenliği Teşvik Açısından İyi Yapılandırmış Olduğu Bir Performans Görevi	328
Ek 35. Bir Sınıf Öğretmeninin Yaratıcılığı ve Üretkenliği Teşvik Açısından İyi Yapılandırmış Olduğu Bir Görev Sonunda Üretilen Öğrenci Ürünleri.....	330
Ek 36. Değiştirilerek Yeniden Uygulanmış Olan Hayalinizdeki Ev Çalışması Üstün Yetenekli Öğrenci Ürünleri	331
Ek 37. Değiştirilerek Yeniden Uygulanmış Olan Hayalinizdeki Ev Çalışması Diğer Birkaç Öğrenci Ürünleri	333
Ek 38. Orjinallik Raporu.....	336

Özgeçmiş.....	337
---------------	-----

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1. Üç turdan oluşan Delphi tekniği uygulaması.....	72
Çizelge 2. Toplanmış olan nitel verilerin özeti ve yapılan işlemler.....	72
Çizelge 3. Görüş birliği tanımı	75
Çizelge 4. Yeterlik ifadeleri ve her bir yeterliğe ilişkin alt kodlar	170
Çizelge 5. Yeterliklerin yeterlik alanlarına göre dağılımı	185
Çizelge 6. Yeterliklerin yeterlik alanlarına ve yeterlik alanlarının aşamalara göre dağılımı	190
Çizelge 7. Yeterliklere ilişkin I. Delphi anketi istatistikleri.....	193
Çizelge 8. I. Delphi anketinde yeterliklere olumlu ve olumsuz yanıt veren panelistlerden gelen görüşler	197
Çizelge 9. Yeterliklere ilişkin II. Delphi anketi istatistikleri.....	205
Çizelge 10. Yeterliklere ilişkin III. Delphi anketi istatistikleri.....	209
Çizelge 11. Üç Tur Delphi anketindeki yeterliklerin bağıl değişkenlik katsayıları.....	212

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Keşfedici sıralı desen.....	48
Şekil 2. Araştırmanın genel çerçevesi	49
Şekil 3. Eylem sürecinde araştırmacı ve öğretmen tarafından izlenen döngü	71
Şekil 4. Veri analizi spirali.....	74
Şekil 5. Yeterlik, yeterlik alanı ve aşamaların alt kodlar, kodlar, alt kategoriler ve kategoriler aracılığıyla ortaya çıkarılması	80
Şekil 6. Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması	81
Şekil 7. Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini anlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması	86
Şekil 8. Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması	90
Şekil 9. Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	92
Şekil 10. Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	94
Şekil 11. Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	96
Şekil 12. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması	98
Şekil 13. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	102
Şekil 14. Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	104
Şekil 15. Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	106

Şekil 16. Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	108
Şekil 17. Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	110
Şekil 18. Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	112
Şekil 19. Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	114
Şekil 20. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	115
Şekil 21. Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	119
Şekil 22. Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	122
Şekil 23. Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	124
Şekil 24. Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	129
Şekil 25. Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	132
Şekil 26. Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	139
Şekil 27. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	141
Şekil 28. Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	144
Şekil 29. Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	146

- Şekil 30. Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 151
- Şekil 31. Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 152
- Şekil 32. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 153
- Şekil 33. Sınıf içinde farklı grupta türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 156
- Şekil 34. Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 158
- Şekil 35. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 160
- Şekil 36. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 163
- Şekil 37. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süregelen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 165
- Şekil 38. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 166
- Şekil 39. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması 168
- Şekil 40. Alana özgü temeller yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması 177
- Şekil 41. Mesleki ilke ve prensipler yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması 178
- Şekil 42. İşbirliği ve destekler yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması 179

Şekil 43. Önlemler ve düzenlemeler yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	180
Şekil 44. Kaynaştırmaya yönelik planlama ve programlama yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması	181
Şekil 45. Kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	182
Şekil 46. Kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması	183
Şekil 47. Sürdürülebilirlik yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	184
Şekil 48. Kaynaştırmaya giriş aşamasının yeterlik alanları aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	187
Şekil 49. Kaynaştırma öncesi aşamasının yeterlik alanları aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	188
Şekil 50. Kaynaştırma sırası aşamasının yeterlik alanları aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	188
Şekil 51. Kaynaştırma sonrası aşamasının yeterlik alanları aracılığıyla ortaya çıkarılması.....	189

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

ZB: Zekâ Bölümü

TED: Türk Eğitim Derneği

BEP: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

NASA: ABD Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi (National Aeronautics and Space Administration)

1. GİRİŞ

Eğitim; bireylerin, toplumların ve insanlığın gelişimi ve değişimi için kritik bir öneme sahiptir. Anne karnından başlayarak yaşamın sonuna dek süren bu süreç içerisinde belki de en önemli ve en değerli aşamalardan birisi okullardaki eğitim sürecidir. Okul ncesi dönemdeki eğitimden lisansüstü eğitim seçeneklerine kadar her türlü örgün ve yaygın eğitimin kökleri eğitim kurumlarına, yani okullara dayandırılmaktadır. Çünkü, okul; eğitime ihtiyaç duyan her yaştan öğrenciye yönelik uygun öğrenme ortamını sağlama görevini üstlenen ve bu görevi yürüten bir kurumdur. Uygun ğrenme ortamının sağlanması da birçok eğitim kurumunda sınıf ortamı içerisinde gerçekleşmektedir. Çünkü, eğitim sistemlerinin içeriğinde öğrencilerin mümkün olduğunca akranları ile birlikte eğitim almaları felsefesi güdülmektedir.

Akranları ile birlikte aynı sınıf ortamında eğitim almakta olan ğrenci için o sınıf ortamının farklı yararlarının olduğu öne sürülebilir. Ancak, bireysel farklılıklar ve gereksinimler çerçevesinden bakıldığında hangi yaş grubundan ya da düzeyden olursa olsun aynı sınıf ortamını paylaşmakta olan öğrencilerin, sınıf ortamının birer parçası olarak, birbirlerinden farklı bir dizi bireysel özelliklere ve gereksinimlere sahip oldukları bilinmektedir. Bu zellikler ve gereksinimler bazen önemli seviyelere ulaşabilmekte ve bunların öğrenme sürecinde dikkate alınmıyorsa öğrencinin öğrenme durumunu olumsuz yönde etkileyebilecek birtakım sonuçları doğurabilmektedir.

Gerek yaygın gerekse örgün eğitim kurumlarında eğitim ve öğretime devam etmekte olan öğrencilerin her birinin birbirlerinden farklı gereksinimlere sahip olması, bu öğrencilerin arasında özel gereksinimli olarak nitelendirilebilecek öğrencilerin varlığına da işaret etmektedir. Bu gereksinimler özellikle ğretmen tarafından fark edildiğinde ya da özel gereksinim olarak nitelendirilebilecek boyutlara ulaştığında, öğrenciler özel gereksinimli bir birey olarak tanılanmaya yönlendirilmektedir. İlgili birim, kurum, kuruluş ya da uzmanlara yönlendirilen bir öğrenciye özel gereksinim grubuna yönelik bir tanılama yapıldığında ve ğrenci genel eğitim sınıfına yerleştirildiğinde, artık o ğrenci için sınıf ortamında dikkate alınması gereken birkaç kavram gün işığına çıkar. Tüm bu açıklanan durumlar Kuzgun ve Deryakulu (2006, s. 6) tarafından “eşitli özellikler yönünden dağılımın

iki ucundaki bireyler, ortalama insana göre hazırlanmış düzenlemelere uyum sağlamada sorunlar yaşamaktadırlar” şeklinde açıklanmaktadır.

Özel gereksinimli olarak tanılanan bir öğrenci için bu noktada ortaya çıkan iki kavramdan söz etmek mümkündür. Bunlardan ilki en az kısıtlayıcı ortam, diğeri ise en az kısıtlayıcı ortam temelinde gerçekleştirilmekte olan kaynaştırma uygulamalarıdır. En az kısıtlayıcı ortam kavramı özel eğitime gereksinim duyan bireyler için oldukça önemli bir kavramdır. Çünkü, özel eğitime gereksinimi olan öğrencileri, kendilerini en az kısıtlayan ortamlarda eğitim-öğretim sürecine dâhil etmek özel eğitimin en temel özelliklerinden biridir (Bryant, Smith ve Bryant, 2008'den akt. Diken ve Batu, 2010). En az kısıtlayıcı ortamı öğrencinin gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayan ve akranları ile en üst düzeyde paylaşmasını sağlayan yönetsel düzenleme türü olarak tanımlamak mümkündür (Gürsel, 2006). Özel gereksinimin türü ve derecesine göre bir öğrenci için en az kısıtlayıcı ortam genel eğitim sınıfıdır (Salend, 2008'den akt. Diken ve Batu, 2010). En az kısıtlayıcı ortamdaki en fazla kısıtlayıcı ortama doğru yarı ya da tam zamanlı bir özel eğitim sınıfı, yatılı özel eğitim sınıfı, ev ya da hastane ortamlarından söz edilebilmektedir. Örneğin; hafif düzeyde zihinsel yetersizlik tanısı konmuş bir öğrenci için en az kısıtlayıcı ortam genel eğitim sınıfı olurken, orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizlik tanısı konmuş olan başka bir öğrenci için en az kısıtlayıcı ortam özel eğitim sınıfı olabilmektedir. Eğitsel tanılması akranları ile birlikte eğitimlerini sürdürmeleri yönünde yapılmış olan özel gereksinimli öğrencilerin kendileri için en az kısıtlayıcı olan genel eğitim sınıfına yerleştiriliyor olmaları, kaynaştırma kavramını da beraberinde getirmektedir. Kaynaştırma, basit bir ifadeyle farklılıkları bir araya getirmek anlamını taşımaktadır ve bireysel farklılıklara sahip olan özel gereksinimli öğrencilerin bu farklılıkları (güçlü ya da zayıf) gözetilerek akranları ile birlikte eğitim almaları hedeflendiği için oldukça önemli bir kavramdır. Sucuoğlu (2006) kaynaştırmayı şu şekilde tanımlamakta ve açıklamaktadır:

Kaynaştırma, her çocuğun yaşadığı çevrede en nitelikli eğitimi almasını savunan, özel gereksinimli olan ve olmayan tüm çocukların akademik ve sosyal başarılar kazanarak, toplumun bir bireyi olma fırsatı sağlayan bir eğitim yaklaşımı / bir eğitim modelidir. Bu yaklaşım ile her öğrencinin, bireysel özellikleri ve öğrenme stilleri ile eğitim sistemi içerisine kabul edilmeleri amaçlanmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin özelliklerini temel alarak öğretimin uyarlanması, değiştirilmesi, düzenlenmesi ve planlanması ile bireylerin gereksinimlerinin daha iyi karşılanacağı kabul edilmektedir (s. 4).

Kaynaştırma eğitimi alması gereken ya da almakta olan çok sayıda öğrencinin varlığından söz etmek mümkündür. Milli Eğitim Bakanlığı(MEB)'nin (2014a) 2013-2014 eğitim ve öğretim yılı istatistiksel verilerine göre ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim düzeylerine göre kaynaştırma sınıflarında eğitim almakta olan toplam öğrenci sayısı 173 167'dir. Bu öğrencilerden ilkokul düzeyinde olup kaynaştırma eğitimi almakta olan öğrencilerin sayısı 66 351'dir. MEB'e bağlı okul harici bir kurum olan Bilim ve Sanat Merkezleri'ne (BİLSEM) kayıtlı olup kaynaştırma eğitiminden bağımsız olarak ele alınmış olan ancak akranları ile birlikte genel eğitim sınıflarında eğitim öğretimlerini sürdürmekte oldukları bilinen üstün yetenekli öğrencilerin sayısı 12 106'dır. Bu öğrencilerin dışında doğrudan özel eğitim sınıflarında ve kurumlarında eğitim almakta olan dezavantajlı öğrenciler de bulunmaktadır. Yine MEB istatistiklerinde ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim düzeylerine göre örgün ve yaygın eğitim almakta olan bu dezavantajlı öğrencilerin toplam sayısı 76 453'tür. Ayrıca örgün ya da yaygın eğitim kapsamında ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim düzeylerine göre kaynaştırma ya da özel eğitim almakta olan özel gereksinimli öğrenci sayısı 261 726'dır. Buraya kadar verilmiş olan sayılar herhangi bir şekilde özel gereksinimli olarak tanılanmış olup kaynaştırma eğitimi veya özel eğitim almakta olan öğrencileri işaret etmektedir. Burada sayılarla vurgulanmış olan öğrencilerin yanı sıra fark edilememiş ve dolayısıyla tanılanamamış öğrencilerin de var olduğu düşünülebilir. Ayrıca sınıftaki her bir öğrencinin diğer öğrencilere kıyasla farklı özelliklere ve gereksinimlere sahip olabileceği tezi göz önüne alınacak olursa; tüm genel eğitim sınıflarını bir kaynaştırma ortamı olarak değerlendirmek de olası bir hal olabilir.

Kaynaştırma sınıfı ya da genel eğitim sınıfı olarak adlandırılmakta olan bu tür sınıf ortamlarında farklı tanıılara sahip öğrencilere rastlamak mümkündür. Bu tanıılar şu şekilde sıralanabilmektedir: zihinsel yetersizlik, görme yetersizliği, işitme yetersizliği, fiziksel yetersizlik, özel öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, davranış bozuklukları, duygusal bozukluklar, dil ve konuşma bozuklukları, otizm, albinizm, üstün zekâ veya üstün yetenek. Bu tanıılardan bazıları kendi içlerinde farklı tanı türlerine ayrılmakta olup öğrencilerde özel gereksinim durumuna yönelik daha özel bir tanı sağlamaktadır. Örneğin; otizm tanısının altında Asperger Sendromu, A-tipik otizm gibi farklı tanı türlerine rastlamak mümkündür. Benzer şekilde; üstün yetenekli bir bireye yönelik olarak

akademik olarak üstün yetenekli, matematikte üstün yetenekli, görsel sanatlarda üstün yetenekli gibi farklı ve daha özel tanılamalar yapılabilmektedir.

Yukarıda vurgulanmış olan farklı tanı türlerini iki grupta incelemek mümkündür. Bunlar dezavantajlı olmaya ve üstün olmaya yönelik olarak yapılmış olan tanılardır. Dezavantajlı olmaya yönelik tanı grubunda zihinsel yetersizlik, fiziksel yetersizlik, işitme yetersizliği, görme yetersizliği, otizm, öğrenme güçlüğü, albinizm, dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, davranış bozuklukları, duygusal bozukluklar ve dil ve konuşma bozuklukları yer almaktadır. Bu tanı grubuna özgü tanılar genel olarak bir bireyin ya da öğrencinin akranları ile kıyaslandığında farklı nedenlere dayalı olarak (doğum öncesi, doğum esnası ya da doğum sonrası) ortalama seviyenin altında performans göstermesi bağlamında ele alınmaktadır. Burada belirtilen ortalamanın altında performans gösterme, yetersizlik olarak nitelendirilen belirli bir şekilde davranmada sınırlı kapasiteye sahip olma ya da engel olarak nitelendirilen oynanması gereken rollerin gereği gibi oynanamaması olarak açıklanabilmektedir (Cavkaytar ve Diken, 2012). Diğer grup olan üstün olmaya yönelik tanı grubunda, üstün yetenekli ve dahi tanıları yer almaktadır. Bu gruba özgü tanılar ise genel hatlarıyla bir bireyin ya da öğrencinin bir ya da birden fazla alanda akranlarına kıyasla ortalamanın belirgin bir şekilde üzerinde performans sergilemesine dayandırılmaktadır. Bu açılarından bakıldığında üstün yetenekli öğrencileri çan eğrisinin diğer ucunda yer alan özel gereksinimli öğrenciler olarak değerlendirmek mümkündür.

Kaynaştırma eğitiminin ve genel eğitim sınıfının bir parçası olan üstün yetenekli öğrenciyi tanıyabilmek için üstün yetenek kavramını iyi anlamak gerekir. Üstün yetenek kavramının ilk olarak Plato tarafından dile getirildiği kabul edilmekle birlikte Sir Francis Galton'a kadar ciddi olarak nitelendirilebilecek bilimsel çalışmaların gerçekleştirilemediği bilinmektedir (Kail ve Pelegion, 1985'ten akt. Freeman, 1995). Başlatmış olduğu ilk boylamsal çalışma ile üstün yeteneğin ilk tanımını ortaya çıkaran Terman'dan (1925) bugüne dek çok sayıda tanım yapıldığı bilinmektedir. Bu tanımlarda yüksek zekâ bölümü (Terman, 1925), alana özgü olağanüstü performans (Matthews ve Foster, 2005; MEB, 2006; Witty, 1958), liderlik, yaratıcılık ve üretkenlik (Marland, 1971; Renzulli, 1986; Sternberg ve Zhang, 1995), başarıya motive olma (Feldhusen, 2005), genel zekâ üzeri ölçüt (Tannenbaum, 1997; VanTassel-Baska, 2005), alana özgü olağanüstü muhakeme

yeteneği (Brody ve Stanley, 2005) gibi farklı bileşenlere ya da ölçütlere yer verildiği görülmektedir. Bu bağlamda, üstün yeteneği herhangi bir ya da daha fazla alanda akranlarına kıyasla olağanüstü performans gösterme; üstün yetenekli bireyi de bu performansı gösteren birey olarak tanımlamanın mümkün olduğu düşünülebilir.

Üstün yeteneği tanımlamak ve üstün yetenekliyi tanılamak sorunları ve soruları, alan araştırmacıları tarafından üzerinde ciddiyle durulmuş ve halen de durulmakta olan güncel konulardır. Tanılama süreçlerinde standardize edilmiş zekâ, yetenek ve yaratıcılık testlerinden dereceleme ölçeklerine, aday gösterme süreçlerine, ürün ve performans değerlendirmeye kadar farklı ölçütlerin kullanılmakta olduğu görülmektedir. Üstün yeteneği tanılamada kullanılabilecek kesin bir ölçütün var olmayışı nedeniyle birden fazla ölçütün kullanılması ile en az hatayı içeren tanılamaların yapılması sağlanabilmektedir (Trost, 2000). Örneğin, Türkiye'deki Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) gerçekleştirilmekte olan tanılama süreçlerinde öğretmen aday göstermesi, kabiliyet ve zekâ testleri gibi farklı ölçütlerin bir arada kullanılmakta olduğu görülmektedir (Akar ve Uluman, 2013).

Farklı ölçütler ve tanılama araçları ile tanılanmış olan üstün yetenekli öğrencilere yönelik olarak tanılama sürecinin bir devamı niteliğinde ortaya konulması beklenen ya da planlamasının ve yürütülmesinin gerekli olduğu düşünülen eğitim seçeneklerinin; yetenek gelişimlerinin desteklenmesi açısından bir anlamda daha kritik bir öneme sahip olduğu düşünülebilir. Bu öğrencilere yönelik olarak okul harici programlar, özel okullar, kaynaştırma sınıfları, kaynak oda desteği, okul içinde okul, tam ve yarı zamanlı özel sınıf, sınıf içi gruplar, mentörlük uygulamaları gibi farklı eğitimsel yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlardan özel okul uygulamasının üstün yetenekli öğrenciler üzerinden akademik anlamda en etkili olan modellerden biri olduğu öne sürülmektedir (Delcourt, Loyd, Cornell ve Goldberg, 1994). Özel okul, özel sınıf, okul içinde okul, okul harici gibi uygulamalar bu öğrencileri tam zamanlı olarak akranlarından ayrı bir ortamda eğitilmelerini hedeflediği için eşitlik ve elitizm gibi bazı sorunları da beraberinde getirmektedir (Borland, 2003; Ford, 2003; Matthews ve Kitchen, 2007). Bu bağlamda bu öğrencilerin akranları ile birlikte eğitim almalarının onların gelişimleri açısından daha olumlu olabileceği ileri sürülebilir. Diğer bir ifadeyle; üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfında

kaynaştırma eğitimi almasının, öğrencinin sosyal, duygusal ve akademik açılardan gelişimini destekleyen daha iyi bir seçenek olduğu savunulabilir.

Kaynaştırma yoluyla akranları arasına katılarak onlarla birlikte eğitim alacak üstün yetenekli öğrenciler özel gereksinimli bireyler oldukları için onların eğitimlerine yönelik ifadeleri içeren bir dizi yönetmelik ve yönergenin yanı sıra bir de strateji ve eylem planından bahsetmek mümkündür. MEB'e ait olan bu yönetsel metinler İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) Yönergesi ve Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017'dir. Bu yönetsel metinlerde hem genel olarak özel gereksinimli öğrencilere hem de üstün yetenekli öğrencilere yönelik bir takım önlemleri ve düzenlemeleri işaret eden ifadelere yer verilmiştir.

Bu önlem ve düzenlemelerden özel gereksinimli öğrencilere hitap eder nitelikte olan ifadeler iki yönetmelikte rastlamak mümkündür. Bunlardan biri olan İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde (MEB, 2003), özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi ile ilgili olarak "özel eğitim gerektiren ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel önlemler alınır" ifadesine yer vermiştir. Ayrıca, aynı yönetmelikte "özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akranları ile birlikte kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerini sürdürmeleri esastır. Bu öğrenciler eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta sürdürebilecekleri gibi okulların bünyesinde açılacak özel eğitim sınıflarında da sürdürebilirler" ifadelerine de yer verilmiştir. Yine aynı yönetmelikte, "eğitim-öğretim hizmetleri düzenlenirken öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri ile toplumun ihtiyaçları dikkate alınır" ifadesine de yer verilmiştir. Ancak, MEB (2014b) tarafından son yıllarda yayınlanmış olan Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yukarıda belirtilmiş olan maddelere yer verilmemiştir. Diğer bir yönetmelik olan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (MEB, 2006), "özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir" ifadesi göze çarpmaktadır. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları temelinde eğitim almalarına ve onların bireysel farklılıklarına ve gereksinimlerine yönelik düzenlemelerin yapılmasına önem verilmekte ve öncelik tanınmaktadır.

Doğrudan üstün yetenekli öğrencilere yönelik ifadeler ise bir yönetmelik ve bir yönerge ile bir strateji ve uygulama planında rastlanmaktadır. Bunlardan biri olan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (MEB, 2006), "okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla Bakanlıkça gündüzlü özel eğitim kurumları açılır" ifadesi de kullanılmıştır. Aynı yönetmelikte, "kurumdaki eğitim-öğretim etkinlikleri, öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarındaki programlara destek olacak şekilde planlanır ve yürütülür" ve "öğrencilerin özel yetenek alanlarıyla ilgili örgün eğitim kurumlarında izledikleri program ile kurumdaki yapacakları çalışmalar arasında paralellik sağlanır" ifadesi de yer almıştır. Buna ek olarak, diğer bir yönerge olan Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesinde (MEB, 2007) "eğitim-öğretim etkinlikleri, çocuk/öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumları ile bütünlük oluşturacak şekilde plânlanır ve yürütülür" ve "çocuk/ öğrencilerin örgün eğitim kurumlarında izledikleri programlar ile merkezlerde yapacakları çalışmalar arasında işbirliği sağlanır" ifadelerine yer vermiştir. Türk Eğitim Sistemi'ne bakıldığında üstün yetenekli olarak tanılanmış öğrencilere yönelik olarak devam etmekte oldukları okullarda kaynaştırma eğitiminin tercih edildiği, okul dışı zamanlarda ise BİLSEM'lere devam ederek yeteneklerinin desteklenmesine yönelik bir eğitim almakta oldukları görülmektedir. Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017'de (MEB, 2013); eğitim modelleri, insan kaynakları ve yaygınlaştırılabilirlik ve sürdürülebilirlik temalarında üstün yeteneklilere sağlanan olanakların iyileştirilmesine ilişkin farklı stratejik hedefler, amaçlar ve alt hedefler belirlemiştir. Bu bağlamda, özel eğitim gerektiren üstün yetenekli öğrenciler için özel bazı önlemlerin alınmasının ve uygulamaların planlanmasının; akranları ile birlikte kaynaştırma sınıflarında eğitim almalarının; yeteneklerinin gelişimi doğrultusunda hazırlanmış olan hizmetlerin sağlanmasının ilgili yönetsel metinler aracılığıyla MEB tarafından güvence altına alınmış olduğu söylenebilir.

Yukarıda belirtilen yönetmelik ve yönergelerce gereksinimlerinin karşılanması MEB tarafından güvence altına alınmış olan üstün yetenekli öğrenciler için Türkiye'nin mevcut örgün eğitim sistemi içerisinde yine MEB tarafından sağlanmakta olan sınırlı sayıda eğitim seçeneği bulunmaktadır. Okul harici programlar olarak halen faaliyetlerini sürdürmekte olan BİLSEM, üstün yetenekli

öğrencilere yönelik olarak sunulmakta olan en yaygın eğitim seçeneğidir. Ancak, MEB'in ilgili mevzuatlarda tanımlamış olduğu üzere, üstün yetenekli olarak tanımlanmış olan öğrenciler kayıtlı buldukları örgün eğitim kurumlarına (ilkokul, ortaokul vb.) da devam etmekle yükümlüdürler (MEB, 2003). Bu durum özel gereksinimli bir öğrenci olan üstün yetenekli öğrencinin diğer öğrencilerle birlikte ortak sınıflarda eğitim alması gereğini doğurmaktadır. Kaynaştırma sınıfları olarak adlandırılmakta olan bu eğitim ortamlarında, üstün yetenekli öğrencilerin yeteneklerinin gelişimine yönelik olarak belirli düzenlemelerin, planlamaların ve eğitimsel uyarlamaların yapılması; özellikle üstün yetenekli öğrencilerin ve dolaylı olarak diğer öğrencilerin gelişimleri açısından kritik bir önem teşkil etmektedir.

Bu kritik önemden yola çıkılarak kaynaştırma sınıfında üstün yetenekli öğrencinin eğitimine odaklı olarak yürütülmüş olan bilimsel çalışmalara rastlamak mümkündür. Ulusal ve uluslararası alanyazın incelendiğinde kaynaştırma sınıflarında üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri üzerine yapılmış farklı araştırmaların bulunduğu göze çarpmaktadır (Çelikdelen, 2010; Darga, 2010; Dimitriadis, 2012; Eakin, 2007; Ekinci, 2002; Johnsen, Haensly, Gail ve Ford, 2002; Mazza-Davies, 2008; Moratta-Garcia, 2011; Mosse, 2003; Palladino, 2008; Perez, 1997; Tekbaş, 2004). Bu araştırmalar çoğunlukla eğitim öğretimin farklılaştırılması seçeneği üzerine odaklanmış olmasına rağmen bireyselleştirmeye yönelik olarak yürütülmüş olan çalışmalar da bulunmaktadır. Bazı araştırmalar ise kaynaştırma sınıflarında üstün yeteneklilerin eğitimleri ile ilgili olarak personel eğitimine öncelik tanınması gerektiğine dikkat çekmektedir (Mosse, 2003). Benzer şekilde teori ve pratik arasında bir boşluk olduğuna işaret eden ve öğretmenlerin üstün yeteneklilerin kaynaştırma sınıfı ortamlarında desteklenmeleri amacıyla yaptıklarını düşündükleri ile gerçekte yaptıkları uygulamalar arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu belirten araştırmalarla da karşılaşmaktadır (Moratta-Garcia, 2011). Tüm bu araştırmaların sonuçlarına bakıldığında üstün yetenekli öğrenciler için kapsamlı bir tam kaynaştırma eğitiminin olması gereken şekilde gerçekleştirilememekte olduğunun yanı sıra kaynaştırma eğitiminin yürütülebilmesi için kritik öneme sahip olan öğretmenlerin bu konuda yetersiz kaldıkları sonucu da çıkarılabilir. Farklı bir açıdan bakıldığında, kaynaştırma uygulamalarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli şartların oluşturulamamış olması (Ekinci, 2002;

Eakin, 2007; Mosse, 2003), öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar ve eğitimleri konusundaki yeterliklerinin desteklenmiyor olması ile ilişkilendirilebilir.

Yeterliği farklı şekillerde tanımlamak mümkündür. MEB'e (2008) göre yeterlik, bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumu olarak tanımlanmaktadır. Farklı branşlardan olan öğretmenlerin farklı yeterlik alanlarından söz etmek mümkündür. Ancak, gerek kaynaştırma sınıflarında gerek okul harici programlarda üstün yetenekli öğrenciye ya da öğrencilere eğitim verecek olan öğretmenlerde de birtakım yeterliklerin ve/veya özelliklerin bulunması gerektiği belirtilmektedir (Abraham, 1958; Bishop, 1968; Davis, 1954; Gear, 1979; Gold, 1976; Gowan ve Demos, 1964; Maker, 1975; Marland, 1971; Mirman, 1964; Newland, 1976; Torrance, 1963; Ward, 1961'den akt. Seeley, 1998; Ray, 2009; VanTassel-Baska ve Johnsen, 2007). Genel hatlarıyla bakıldığında, üstün yetenek alanına ilişkin temel kavramlar, üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri ve bireysel öğrenme farklılıkları, üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerine yönelik öğretim modelleri, eğitim ve öğretimi planlama becerileri, uygun değerlendirme yapabilme becerileri, etkili iletişim kurabilme becerileri, uzmanlarla işbirliği yapabilme gibi farklı yeterliklere sahip olmalarının gerekliliğine vurgu yapılmaktadır (VanTassel-Baska ve Johnsen, 2007). Ayrıca, öğretmenlerin olgunluk, tecrübe, öz-güven, ortalama üzeri zekâ, üstün yetenekli çocuklara yönelik olumlu tutum, tutumlarda ve yanıtlarda düzenlilik-hayalcilik-esneklik ve yaratıcılık, mizah anlayışı, öğrenmeyi "yöneten" değil de "kolaylaştıran" olma eğilimi, öğretmek için fazladan zaman ve çaba sarf etme eğilimi, bireysel farklılıklara inanma ve bu farklılıkları anlama gibi farklı özelliklere sahip olmalarının gerekliliğine işaret edilmektedir (Seeley, 1998). Ancak bu yeterlik ve özellikler genel olarak üstün yeteneklilere eğitim verecek öğretmenleri işaret etmekte olup üstün yetenekli bir öğrenciye genel eğitim sınıfında destek verecek sınıf öğretmeni gibi özel bir duruma yönelik değildir.

Kaynaştırma sınıfı ya da diğer bir deyişle genel eğitim sınıflarındaki üstün yetenekli ilkokul öğrencilerinin desteklenmesine yönelik olarak öğretmen yeterliklerinin sağlanması ya da artırılması üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamlarında ihtiyaç duydukları destekleri alabilmeleri konusunda öncelikli öneme sahip bir durum olarak düşünülebilir. Bu durumdan yola çıkılarak ileride geliştirilmesi muhtemel bir sınıf öğretmeni eğitim programının

şekillendirilmesi için üstün yetenekli ilkokul öğrencilerinin eğitim gördükleri genel eğitim sınıflarında yaşanan güçlüklerin ortaya çıkarılması ve çözümlerin geliştirilmesi, uygulanması ile öğretmenlerin bu öğrencileri desteklemeleri konusundaki gereksinimlerinin belirlenip giderilmeye çalışılması temelinde sınıf öğretmeni yeterliklerinin belirlenmesine ihtiyaç vardır. Başka bir deyişle, bu konuya yönelik olarak somut adımlar atılacak ise “üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfında destekleyecek olan sınıf öğretmenine hangi yeterlikler kazandırılmalıdır?” sorusunun öncelikli olarak yanıtlanması gerekmektedir. Bu soruna odaklanmış olan bu araştırmanın alt yapısını; üstün yetenek kavramı, üstün yeteneklilerin tanımlanmaları, üstün yetenekliler için geliştirilmiş ve uygulanmakta olan eğitim seçenekleri, sınıfta bekleme olgusu ve kaynaştırma sınıfı ya da Genel eğitim sınıfında ortamlarında üstün yeteneklilerin desteklenmesi üzerine yapılmış olan araştırmalar ile üstün yetenekli çocukların eğitimi konusunda öğretmen standartları ve yeterlikleri konulu araştırmalar oluşturmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Üstün yetenekli olarak tanılanmış olan öğrenciler için ulusal eğitim seçenekleri çerçevesinde sınırlı sayıda eğitim olanağı sunulmaktadır. Bu öğrenciler için belirgin yetenek alanlarına özgü programların yürütülememesi, üstün yetenekli öğrencilerin var olan potansiyellerini ortaya çıkarmaları ve geliştirmeleri konusunda ciddi derecede öncelikli sorunlara yol açabilmektedir. Bu eğitim seçeneği eksikliği ya da zayıflığı çoğunlukla bu tür öğrencilerin yeteneklerinin kaybolmasına neden olabilmektedir. Bu öğrenciler için yeterli sayıda ve kalitede eğitim seçeneklerinin olmaması ve üstün yetenekli olarak tanılanmış olan tüm öğrencilerin örgün eğitim sisteminde okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarına devam etmelerinin Türkiye eğitim sisteminde bir zorunluluk olması; bu öğrenciler için öğrenim gördükleri okullarda kaynaştırma uygulamaları ile desteklenmelerini gerekli kılmaktadır.

Özel eğitim kapsamında ele alınması gerektiği halde bu özel gereksinimli olma özelliği uzmanlar ve öğretmenler tarafından göz ardı edilebilen üstün yetenekli öğrenciler; öğrenim görmekte oldukları örgün eğitim kurumlarında var olan potansiyellerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi bağlamında bireyselleştirme uygulamalarından faydalandırılmalıdır. Bireyselleştirme ve kaynaştırma desteğinin verilme zorunluluğu MEB tarafından ilgili mevzuat ve yönetmeliklerle bildirilmiştir

(MEB, 2003; 2006; 2007) ve ilgili kaynaştırma uygulamalarının yapılandırılması ve yürütülmesi için üstün yetenekli öğrencinin öğretmenleri birinci derece sorumlular olarak belirlenmiştir. Ancak, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik olan kaynaştırma uygulamalarındaki yetersizlikleri ve bilgi/donanım eksiklikleri (Ekinci, 2002; Moratta-Garcia, 2011; Mosse, 2003) nedeniyle üstün yetenekli öğrencilere yönelik sağlıklı kaynaştırma ve bireyselleştirme uygulamalarının etkin bir biçimde yürütülemediği ya da bir dizi eksiklikler nedeniyle bu uygulamalara hiç yer verilmediği görülmektedir. Dahası, genel eğitim sınıfında akranları ile birlikte eğitim almakta olan üstün yetenekli bir öğrenciye yönelik gerekli düzenlemelerin yapılmaması, bu öğrencilerin sınıfta bekleme olgusu (Peine ve Coleman, 2010) ile karşı karşıya kalmalarına bile neden olabilmektedir. Sınıfta bekleme olgusu ile baş başa kalan üstün yetenekli bir öğrenci için de eğitim ortamı; zamanını boşa harcadığı, bildiklerini tekrar ettiği ve çoğunlukla da farklı uğraşlarla kendi kendini oyaladığı bir ortam haline dönüşebilmektedir. Bu ortamı üstün yetenekli ve diğer öğrencileri destekler hale getirme sorumluluğu ise öğretmenlere aittir. Ancak, gerek ulusal gerekse uluslararası alandaki araştırmalar genel öğretmen yeterlikleri çerçevesinden durumu değerlendirmekte oldukları için genel eğitim sınıfında üstün yetenekli öğrenciyi destekleyecek bir sınıf öğretmenin yeterlikleri gibi belirgin bir duruma odaklanması, bu tür öğrencilerin gereksinimlerinin desteklenmesi yönünde öncelikli öneme sahip bir duruma işaret etmektedir. Bu bağlamda; kaynaştırma ya da genel eğitim sınıflarındaki üstün yetenekli ilkökul öğrencilerinin eğitimlerinin ve gelişimlerinin olumlu yönde desteklenmesini sağlayacak sınıf öğretmenlerine kazandırılması gereken bilgi, beceri ve özelliklerin belirlenmesi yönünde somut bir adımın atılması gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda atılması gereken ilk adım olarak da sınıf öğretmenin üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfında nasıl destekleyeceği konusuna odaklı bir araştırmanın tasarlanarak, üstün yetenekli ilkökul öğrencilerinin eğitim almakta oldukları genel eğitim sınıfı ortamlarında yaşanan güçlüklerin saptanması gerekmektedir. Dahası, bu güçlüklerin saptanması, çözümüne yönelik uygulamaların geliştirilmesi ve uygulanması; genel bir ifadeyle bu öğrencileri destekleyecek olan sınıf öğretmenlerinin gereksinimlerinin karşılanması sorununa yönelik olarak üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfında destekleyecek bir sınıf öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler nelerdir sorusuna bilimsel temellere dayalı bir yanıtın aranması yerinde olacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, genel eğitim sınıflarında eğitim almakta olan üstün yetenekli ilkokul öğrencilerini bu sınıf ortamlarında destekleyecek sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterlikler nelerdir sorusuna yanıtlar aramaktır. Genel olarak bakıldığında, uluslararası ve ulusal alanyazında üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin araştırmalarla karşılaşmak olasıdır. Ancak, bu öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamlarında desteklenmeleri ve sınıf öğretmenlerinin bu öğrencileri desteklemek konusunda sahip olmaları beklenen özelliklere odaklanarak yapılmış olan araştırmaların sınırlı olduğu göze çarpmaktadır. Ek olarak, Türkiye’de bu konuya odaklanarak yürütülmüş olan herhangi bir ampirik araştırma ile de karşılaşmamıştır. Bu bağlamda bu araştırmanın öncelikle ulusal alanyazına sonrasında ise uluslararası alanyazına ciddi bir katkı sağlayabileceği düşünülebilir. Bu araştırma sürecinden elde edilecek olan bulgular ve uygulamaya dönük olarak geliştirilecek olan ürünler ile üstün yetenekli öğrenciye kaynaştırma ya da genel eğitim sınıflarında eğitim vermekte olan sınıf öğretmenlerinin bu sınıflarda üstün yetenekli öğrencilerin desteklenmeleri durumu ile baş edebilmeleri sorununa yönelik somut çözüm önerilerinin geliştirilmesi de sağlanabilecektir. Bunların yanı sıra, üstün yetenekli ilkokul öğrencisini genel eğitim sınıfında destekleyecek olan sınıf öğretmenlerinin sahip olmaları gereken yeterlikler konusuna da açıklık getirilebilecektir. İleriye dönük olarak da sınıf öğretmenlerine yönelik oluşturulacak bir öğretmen eğitimi programı, hizmet-içi eğitim, lisans dersleri, yardımcı kaynaklar vb. birçok seçeneğin temellerinin atılması sağlanabilecektir.

1.3. Araştırma Problemleri:

- 1) Üstün yetenekli bir ilkokul öğrencisinin genel eğitim sınıfında desteklenmesini sağlayabilecek bir sınıf öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler nelerdir?
- 2) Üstün yetenekli bir ilkokul öğrencisinin genel eğitim sınıfında desteklenmesini sağlayabilecek bir sınıf öğretmenin sahip olması gereken yeterliklere ilişkin uzmanlar arasında bir görüş birliği var mıdır?

1.4. Sayılılar:

Bu araştırma bir dizi varsayımlar temelinde gerçekleştirilmiştir. Bu varsayımlar şunlardır:

- Araştırmanın nitel aşamasına dahil edilen öğretmenler, süreç içerisindeki sınıf içi uygulamalar ve gözlemler esnasında samimi ve gerçekçi davranışlar sergilemiştir.
- Araştırmanın nitel aşamasına dahil edilen öğretmenler, süreç içerisinde gerçekleştirilen görüşmeler esnasında, görüşme sorularını içtenlikle yanıtlamıştır.
- Delphi paneline katılan tüm panelistler, üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleyecek bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken yeterlikler konusunda kendi fikirlerini paylaşmaya isteklidir.
- Panele katılan tüm panelistler, üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi konusundaki kritik unsurlara ilişkin farklı görüşlere sahiptir.
- Panele katılan tüm panelistler, kendilerine yöneltilen yeterlik ifadelerine ilişkin değerlendirmelerini tamamen kendi düşüncelerini yansıttıkları şekilde yapmıştır.

1.5. Sınırlılıklar:

Bu araştırmanın nitel aşaması; gözlem ve görüşmelerin yapıldığı sınıflar, o sınıfların öğretmenleri, rehber öğretmen, idareciler, üstün yetenekli öğrenci ve ebeveynleri ile uygulama sürecine katılmış olan sınıf öğretmenleri ve kaynaştırma sınıflarındaki üstün yetenekli öğrenciler ve diğer öğrenciler ile sınırlıdır. Çalışma sürecinde toplanmış olan veriler de araştırmacının geliştirmiş olduğu veri toplama, uygulama ve değerlendirme araçları ile sınırlıdır. Bu araştırmadan elde edilecek olan sonuçlar da araştırmaya katılmış olan kişiler ve ortamlar ile sınırlıdır.

Bu araştırmanın nicel aşamasında gerçekleştirilmiş olan panellere katılan uzmanlar Türkiye'deki üniversitelerde görev yapmakta olup en az doktora ünvanına sahip ve üstün yetenek, özel eğitim, kaynaştırma, sınıf eğitimi konularında bilimsel çalışmalar yürütmekte olan akademisyenler ile Türkiye'deki örgün eğitim kurumlarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.

Çalışma, katılımcıların kendilerine gönderilmiş olan veri toplama araçlarına vermiş oldukları yanıtlarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar:

Kaynaştırma sınıfı: Özel gereksinimli olarak tanılanmış bir veya birkaç öğrencinin ortalama düzeylerdeki akranları ile birlikte eğitim aldığı sınıftır. Bu araştırma kapsamında ele alınan özel gereksinimli öğrenci, üstün yetenekli öğrencidir.

Üstün yetenekli öğrenci: Akranlarına kıyasla bir veya daha fazla alanda olağanüstü performans sergileyen öğrencidir (VanTassel-Baska, 2005).

Yeterlik: Bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek, bilgi ve becerileri ifade eden bir kavramdır (Şahin, 2004).

1.7. Araştırmanın Kuramsal Temeli

Bu bölümde üstün yetenek tanımları, üstün yeteneklilerin tanılanmaları ve üstün yetenekliler için var olan eğitim seçenekleri, yaklaşımlar ve uygulanmakta olan stratejiler ile üstün yetenekli öğrencinin sınıfta bekleme olgusu ele alınmıştır.

A. Üstün Yetenek Nedir?

Üstün yeteneği tanımlamadan önce üstün yetenek ve üstün zeka kavramları arasında bir ayırım yapmak yerinde olacaktır. Bu iki kavram bazen eş anlamlı bazen de farklı anlamlar taşıyan terimler olarak kullanılabilir. Araştırmacı, yeteneği; zekaya nazaran daha kapsamlı ve karmaşık bir terim olarak görmektedir. Çünkü, yetenek; bir bireyin zor bir işi oldukça doğal bir şekilde yapmasını sağlayan beceri ya da beceriler bütünü olarak görülebilir. Ayrıca, sonraki paragraflarda ele alınacak olan üstün yetenek tanımları çerçevesinden bakılacak olursa, neredeyse hiçbir tanımın içeriğinde zeka terimine yer verilmediği görülecektir. Ek olarak, uluslararası alanyazın incelendiğinde “üstün yetenek, üstün yetenekli, yetenekli, yetenek bahşedilmiş olan, yüksek kabiliyet sahibi” anlamlarına karşılık gelen “giftedness, gifted and talented, high ability” kavramlarının kullanıldığı göze çarpmaktadır. Bu bağlamda, üstün yetenek kavramının üstün zekaya nazaran daha kapsamlı bir olguya karşılık geldiği düşünülebilir ve bu kavramın kullanılması öne sürülebilir.

Üstün yetenek kavramı disiplinlerarası bir kavramdır. Bu nedenle üstün yeteneğin çok sayıda ve farklı tanımları ile karşılaşmak mümkündür. Anderson'a (2000) göre bu tanımlar iki türe ayrılabilir: Gelenekçi tanımlar ve yenilikçi tanımlar. Gelenekçi tanımlar zekâ bölümü gibi tek bir kritere odaklanmakla birlikte üstün yeteneği küçük bir yüzde ile sınırlandırmaktadır. Yenilikçi tanımlar ise geniş bir yelpazedeki farklı kriterlere dayandırılmaktadır. Bu başlık altında hem gelenekçi hem de yenilikçi tanımlara yönelik örnekler kronolojik olarak alınmıştır.

Üstün yeteneğin bir kavram olarak ulusal alanyazına girişi ve bu konudaki bilimsel çalışmaların yürütülmeye başlanması çok eskilere dayanmamaktadır. Bu nedenle özellikle üstün yetenek tanımları ile ilgili olarak uluslararası alanyazına odaklı bir inceleme yapmak yerinde olacaktır. Uluslararası alanyazına bakıldığında Plato'nun "altın çocuklar (üstün yetenekli çocukları kastederek) için uygun olanakların sağlanması" önerisi ile ilişkili olarak yazılmış olan bilgiler ve yorumlar mevcuttur ancak ciddiye alınabilecek bilimsel çalışmaların Galton'dan (1892) önce yapılamamış olduğu öne sürülmektedir (Kail ve Pelegrion, 1985'ten akt. Freeman, 1995). Bu bağlamda, üstün yeteneklilerin bilimsel olarak gündeme gelmelerinin Galton ve sonrasındaki araştırmacılara ve araştırmalara dayandırılması doğru olacaktır.

19. yy'da Kalıtımsal Dahilik (Hereditary Genius) isimli bir kitap yazan ve bir anlamda üstün yeteneği işaret ederek dahi kavramını kullanmış olan Galton (1892, s. viii) bu kavramı olağanüstü derecede yüksek ve aynı zamanda doğuştan gelen bir kabiliyet olarak tanımlamıştır. Ancak, Galton'un kitabında vurgulamış ve tanımlamış olduğu dahi kavramı günümüzde üstün yetenekliliğin ulaşılabilecek en üst seviyesine karşılık gelmekte olduğu için doğrudan üstün yetenek kavramına yönelik olarak yapılmış olan tanımların incelenmesi yerinde olur.

Üstün yetenek tanımları üzerine ilgili alanyazın incelendiğinde, bu alanda ilk bilimsel çalışmaları başlattığı kabul edilen Terman'ın tanımını öncelikli olarak ele almak uygun olacaktır. Terman (1925), üstün yeteneğin zekâ bölümü (ZB) ile belirlendiğini ve testler sonucunda %1'lik kesime girenlerin üstün yetenekli olduklarını kabul etmiştir. Terman, çalışmasına aldığı üstün yetenekli bireyleri seçerken yüksek ZB (High IQ Theory) kriterini kullanmıştır ve başlattığı çalışma halen araştırmacılar tarafından sürdürülmektedir.

Terman'ın ortaya attığı yüksek ZB tanımı uzun yıllar kabul görmekle birlikte okulların çoğu da üstün yetenekli öğrencilerini seçerken yüksek ZB kriterini kullanmıştır. Terman'ın tanımından sonra Witty (1958), üstün yeteneği; insan aktivitelerinin potansiyel olarak değerli bir alanında sürekli/devamlı olağanüstü performans sergileme olarak tanımlamıştır. Bu tanımda açıkça görüldüğü gibi; Terman'ın yüksek ZB teorisine karşı performansa dayalı yeni bir tanım uzmanların kabulüne sunulmuştur.

ZB kavramından farklı olarak potansiyel kavramı üstün yetenek tanımlarında yerini almaya başlarken, Rusların 1957'de Sputnik'i uzaya fırlatmalarından 1971'deki Marland Raporu'na dek Amerikan Devleti, eğitim sistemlerinin başarısız olduğunu tartışmaya başlamış ve eğitim alanında yeni düzenlemelere gitmeyi uygun bulmuştur. Bunun bir sonucu olarak Amerikan Eğitim Bakanlığı, Marland Raporu'nda (Marland, 1971) üstün yeteneği; ileri seviye performans dâhilinde olağanüstü kabiliyet gösterme olgusu olarak tanımlamıştır. Bu tanıma ilave olarak raporda altı farklı ileri seviye performans alanı listelenmiştir. Söz konusu alanlar genel entelektüel kabiliyet, belirgin akademik yetenek, yaratıcı/üretici düşünme, liderlik yeteneği, görsel ve performans sanatlarında kabiliyet ve psiko-motor kabiliyet olmakla birlikte, bu alanlar aynı zamanda üstün yeteneğin farklı alanlarda ortaya çıkabileceğini de göstermektedir.

Marland raporunu ve üstün yetenek tanımını takip eden sonraki yıllarda da farklı bir tanım New York Eyaleti tarafından yapılmıştır (Hoge, 1988). New York Eyaleti 1982 yılında üstün yeteneği; yüksek performans belirtisi, genel entelektüel kabiliyet, akademik ya da görsel sanatlarda olağanüstü performans gösterme olarak tanımlamıştır.

New York Eyaleti tarafından yapılan tanımdan bir yıl sonra Feldhusen (1983'ten akt. Feldhusen, 2005) üstün yeteneğin dört bileşenden oluştuğunu öne sürmüştür. Kendisi bu bileşenleri genel entelektüel kabiliyet, pozitif öz-düşünce, başarıya motive olma ve yetenek şeklinde sıralamıştır.

Feldhusen ile neredeyse eş-zamanlı olarak yapılmış olan diğer bir üstün yetenek tanımı da Tannenbaum (1983'ten akt. Tannenbaum, 1997) tarafından yapılmıştır. Tannenbaum üstün yeteneğin psiko-sosyolojik bir olgu olduğunu ve genel zekâ üzeri ölçüt, özel kabiliyet/yetenek, zihinsel olmayan faktörler, çevresel faktörler ve

şans faktörü olmak üzere beş farklı faktörü kapsadığını öne sürmektedir. Tannenbaum, üstün yeteneklileri oyuncular ve üreticiler olmak üzere iki gruba ayırmıştır.

Tannenbaum'un tanımından bir yıl sonra yani 1984 yılında Ontario Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan üstün yetenek tanımında ise üstün yetenek; okul programlarının daha üzerinde değişim gösteren öğrenme becerileri ve alışılmışın üzerinde/yüksek derecede entelektüel kabiliyet gösterme olarak kabul edilmiştir (Hoge, 1988). Bu tanımda göze çarpan belki de ilk kez okul programları ifadesinin üstün yetenek tanımında kullanılmış olmasıdır. Bu da yapılmış olan tanımlara farklı bir bakış açısı getirmiştir.

Okul programları kavramı da dahil edilerek yapılmış olan bu tanımdan sonra Gagné (1985'ten akt. Gagne, 2005), üstün yeteneği en az bir alanda ve akranları arasında %10'luk dilime girmesi şartıyla olağanüstü kabiliyete sahip olma veya bu kabiliyeti kullanma olarak tanımlamayı uygun görmüştür. Gagné'in tanımında da yine ZB temelli tanımlarda olduğu gibi yüzdeler dilim kıstası gün ışığına çıkmıştır.

Gagné'in tanımını takip eden diğer bir kapsamlı tanım ise Renzulli'nin ortaya attığı Üç Halka Kuramı'nda gün ışığına çıkmıştır. Renzulli (1986); üstün yeteneğin üç bileşenden oluştuğunu ileri sürmüş ve bu bileşenleri de göreve bağlılık, ortalama üzeri kabiliyet ve yaratıcılık olarak açıklamıştır. Göreve bağlılık basit ifadeyle başlanılan bir işi tamamlama ya da bir işi yarım bırakmama şeklinde açıklanabilmektedir. Başka bir ifadeyle, göreve bağlılık, motivasyon sahibi olmak ya da motive olmak anlamlarını da taşıyabilmektedir. Ortalama üzeri kabiliyet bu kuram içerisinde hem genel kabiliyetleri hem de belirgin kabiliyetleri açıklamak ve aralarında ayırım yapabilmek için kullanılmıştır. Yine basit bir ifadeyle, ortalama üzeri kabiliyet, herhangi bir alanda ortalamanın üzerinde bir potansiyele sahip olmak şeklinde tanımlanabilir. Yaratıcılık ise düşüncede esneklik, akıcılık ve özgünlük; deneyimlere açık olmak, durumlara karşı hassaslık ve risk alabilme gibi birtakım kavramların birleşiminden oluşmaktadır. Bunlara ek bir bilgi olarak Renzulli, üstün yeteneği okul-ev üstün yeteneği ve yaratıcı-üretken üstün yetenek olmak üzere iki türe ayırmıştır.

Renzulli'nin kuramını ve tanımını takip eden başka bir tanımda Brody ve Stanley (1994'ten akt. Brody ve Stanley, 2005), üstün yeteneği; belirgin herhangi bir

alanda olağanüstü muhakeme/düşünme yeteneği sergileme olarak tanımlar (esasen sayısal ve sözel muhakeme, bunun yanı sıra uzamsal, mekanik ve diğer belirgin kabiliyetler). Bu tanımın içeriğine ayrıntılı olarak bakıldığında göze çarpan önemli bir bileşen olarak erken gelişmişlik teriminin kullanılması dikkat çekici olarak nitelendirilebilir.

Brody ve Stanley'nin tanımından bir yıl sonra ise Sternberg ve Zhang (1995), ortaya atmış oldukları beşgen kuramında üstün yeteneğin beş bileşenden meydana geldiğini ileri sürmüştür. Bu bileşenlerden ilki üstünlük kriteridir ve herhangi bir ya da daha fazla alanda akranlarına göre daha iyi performans gösterme olarak açıklanabilmektedir. İkinci bileşen ise nadirlik kriteridir ve sahip olunan yeteneğin akranlar içerisinde çok nadir olması olarak ifade edilebilmektedir. Üçüncü bileşen ise üretkenlik kriteridir ve üstün yetenekli olunan alanın üretkenliğe açık olması anlamına gelmektedir. Bir diğer bileşen de kanıt kriteridir ve üstün yetenekli kabul edilebilmek için bunun testlerle ya da ürünlerle kanıtlanması gerekir şeklinde açıklanabilmektedir. Son bileşen ise değer kriteridir ve üstün yeteneğin toplum tarafından değerli görülmesi anlamını taşımaktadır. Bu kuramda belirtilmiş olan beş kriterin hepsini birden karşılayan bireyler üstün yetenekli bireyler olarak tanımlanmaktadır.

Sternberg ve Zhang'ın kuramından sonra VanTassel-Baska (2005) üstün yeteneği; genel zekânın herhangi özel bir alanda, dikkate değer derecede ve normun üzerinde ortaya konması/gösterilmesi olarak tanımlamıştır. Ancak, bu tanımda verilmiş olan "herhangi özel bir alanda" ifadesi üstün yeteneğin birden fazla alanda da ortaya çıkabileceğini savunan araştırmacılar tarafından tartışmalı bulunmaktadır.

VanTassel-Baska'nın tanımı ile eş zamanlı olan diğer bir tanımda Matthews ve Foster (2005), üstün yetenek tanımını yaparken dokuz farklı kriter belirlemiş ve bu kriterler aracılığıyla bir üstün yetenek tanımı yapmıştır. Onlar üstün yeteneği, belirgin alana özgü yüksek kabiliyet ve bunun sonucunda öğrencinin öğrenme ihtiyacının belirli düzenlemelere gidilmeden müfredatla uyuşmaması durumu olarak tanımlamayı uygun görmüştür.

Matthews ve Foster'ın dokuz farklı kriter aracılığıyla yapmış oldukları tanımı takip eden yılda ise MEB (2006) üstün yeteneği tanımlamaktansa üstün yetenekli bireyi

tanımlamayı tercih etmiştir. MEB'e göre üstün yetenekli birey; zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda akranlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren birey olarak tanımlamaktadır. MEB'in bu üstün yetenekli birey tanımında dikkati çeken nokta 1988 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde Javits Hareketi (Javits, 1988) tarafından yapılmış olan üstün yetenekli birey tanımı ile birebir örtüşüyor olmasıdır. Son yıllarda MEB tarafından yayınlanmış olan farklı yönetsel metinlerde üstün yetenek kavramının yerine özel yetenek kavramının kullanıldığı göze çarpmaktadır (MEB, 2013).

Buraya kadar verilmiş olan üstün yetenek tanımları var olan tanımların sadece belirli bir kısmını oluşturmaktadır. Üstün yeteneğin tek bir tanımını yapmak ya da üstün yetenek kavramı için kesin bir tanım bulmak imkânsız bir durum gibi görünmektedir. Hany (1987'den akt. Freeman, 1995) üstün yeteneğin yüzden fazla farklı tanımı olduğuna dikkati çekmiştir. Anderson (2000) ise üstün yeteneğin üç yüz farklı tanımının olduğunu öne sürmektedir. Fakat, o yıllardan bugüne dek yaklaşık on beş yıllık bir zaman diliminin geride bırakıldığı da dikkate alınacak olursa; oldukça fazla sayıda ve farklı tanımların ilgili alanyazına yansımış olduğunu ve de şu an nicelik olarak çok fazla sayıda tanımla karşılaşılmasının olası olduğu çıkarımında bulunulabilir. Belki de üstün yetenek alanının zenginleşmesini sağlamakta olan temellerden birisinin bu farklı tanımlar olduğu bile düşünülebilir. Özetle, yukarıda ele alınmış olan tüm muhafazakâr ve özgür tanımlar bağlamında üstün yetenek, "herhangi bir ya da birden fazla alanda akranlarına kıyasla olağanüstü performans sergileme" olarak kapsamlı bir biçimde tanımlanabilir.

B. Üstün Yetenek Nasıl Tanılanır?

Üstün yetenekli olarak tanılanmak, yetenek gelişimine özgü destekleri edinebilme ve ilgili programlara kabul edilebilme seçeneklerini de beraberinde getirmektedir. Ancak; utangaç olan, dil ve kültürel olarak farklı olan, dezavantajlı olan ya da yetenekli yönlerin cesaretlendirilmediği sınıflarda eğitim gören bazı öğrenciler kolay kolay tanılanamamaktadır (Johnsen, 2009). Bu bağlamda tanılama sürecinin, üstün yetenekli her bir öğrencinin belirlenmesi ve yeteneklerinin desteklenmesi bağlamında kritik bir önem taşımakta olduğu öne sürülebilir. Üstün yetenek tanımlarında da vurgulanmış olduğu üzere üstün yetenekli bireyi tanılamak için üstün yeteneğin nasıl tanımlandığı ve tanımda hangi ölçütlere yer verildiği önemlidir. Kullanılan farklı ölçütlerin varlığı doğal olarak üstün

yeteneklilerin tanılanmasında kullanılan yöntemleri de farklılaştırabilmektedir. Aşağıda, tanılama için kullanılan ölçütler ve ilgili ölçütlere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Zekâ bölümü: Zekâ bölümü (ZB) Alfred Binet tarafından 1905'te bulunmuş olan bir terimdir ve o günkü formülü zekâ yaşı bölü takvim yaşı biçimindedir. Bu formül Alman psikolog William Stern tarafından düzenlenerek bugünkü kullanımı olan zekâ yaşı bölü takvim yaşı çarpı yüz haline getirilmiştir ve günümüzde de halen bu şekilde hesaplanmaktadır. ZB puanına bağlı tanılamlarda Wechsler, Stanford Binet gibi standardize edilmiş zekâ testlerinde ortalama puanın en az iki standart sapma üzerinde puan almış olmak, üstün olarak tanılanmak için yeterli görülmektedir. Zekâ testlerinin gösterdikleri normal dağılıma bakıldığında toplumun %2-3 civarının ZB temelinde üstün yetenekli oldukları düşünülmektedir. Ancak Ataman (1998), zekâ bölümü ölçütünün çocuğun sınıf ortamında nasıl bir performans gösterdiği ya da nasıl bir başarı gösterebileceğini kestirmede kullanılamayacağına, pahalı ve uygulaması uzman ve zaman gerektiren ölçekler olduğuna ve kültürel sınırlılık ve yanlılıkları bulunduğu dikkat çekmektedir.

Yetenek: Bir diğer yöntem alan özgül yetenek testleridir. Bloom (1985) yeteneği "özel bazı ilgi ya da çalışma alanlarına özgül alışılmışın dışında yüksek seviye kabiliyet, başarı ya da beceri" olarak tanımlamaktadır (Akt. Shaklee, 2009, s. 257). Yeteneğin çok geniş bir yelpazeye yayıldığı düşünüldüğünde, sıradan bir toplumun yaklaşık %10-15'inin en azından bir alanda üstün yeteneğe sahip olduğu düşünülmektedir (Sak, 2008). Çünkü, yeteneğe farklı yetenek alanlarından bakmak mümkündür. Gagné'in (2005) ortaya atmış olduğu üstün yeteneğin farklılaştırılmış modeline göre bu yetenek alanları entelektüel, yaratıcı, sosyo-duyuşsal, duyu-devinimsel ve diğer (örn. altıncı his) olarak sıralanmaktadır. Bu bağlamda, yetenek alanlarına özgül ölçme ve değerlendirme araçları ile tanılamların yapılması hem eğitim programlarının etkililiğini artıracak hem de üstün yetenekli öğrencilerin hangi alan ya da alanlarda desteklenmeleri gerektiği sorusunu da henüz daha sürecin başlarında iken yanıtlayabilecektir.

Aday gösterme: Aday gösterme, öznel temellere dayalı olarak yapılan bir değerlendirme işlemidir ve öğretmen, akran, ebeveyn aday göstermesi ile kendi kendini aday gösterme türlerini kapsamaktadır (Merrick ve Target, 2004). Aday göstermede amaç sadece tek bir tanılama testi sonucuna dayalı olarak tanılama

yapmak yerine öğrenciye ilişkin gelişimsel farklılıklar hakkında bilgi sahibi olan ebeveyn, öğretmen ya da akranlar aracılığıyla yapılan değerlendirmelerin bir birleşiminden yola çıkarak tanılama ve değerlendirme yoluna gitmektir (Schader, 2009). Çünkü, özellikle ebeveyn ve öğretmenler öğrencinin gelişimini en yakından gözlemleyen bireyler olarak öğrenciye ilişkin değerli tanısal bilgiler aktarabilmektedir. Renzulli'ye (2009) göre öğretmenler yaratıcılık, liderlik, motivasyon gibi özellikler ile müzik, sanat ve drama gibi özel yetenekleri tanımlayabilme becerisine sahip olduklarından öğretmen aday göstermesi, standardize edilmiş testlerde iyi performans gösteremeyen öğrencilerin tanımlanmasına yardımcı olabilmektedir. Bir öğrencinin ya da bireyin aday gösterilmesi sürecinde sıklıkla kontrol listeleri, dereceleme ölçekleri ve benzeri betimleyici araçlar kullanılmaktadır. Ancak, özellikle öğretmen aday göstermesinin işlevsel olarak kullanılmadığı yönünde araştırma bulguları mevcuttur (Akar ve Uluman, 2013).

Yaratıcılık: Yaratıcılık ve yaratıcılık testleri hem tanılama hem de değerlendirme amaçlı olarak kullanılabilir. İlgili alanyazın incelendiğinde, yaratıcılığın farklı türlerine ve farklı tanımlarına rastlanmaktadır. Sternberg ve Lubart'a (1999) göre yaratıcılık, uygun ve özgün bir şeyler üretme kabiliyetidir. Renzulli (1986), Sternberg ve Zhang (1995) yaratıcılığı ve üretkenliği üstün yeteneğin önemli bir bileşeni olarak değerlendirmiştir. Onlara göre bir bireyin üstün yetenekli olarak tanımlanabilmesi için yaratıcı performans sergilemesi gerekmektedir. Üstün yeteneğe salt zekâ bölümü çerçevesinden bakıldığında yaratıcılık ve zekâ arasındaki ilişkinin çok yüksek olmadığı yönünde araştırma bulgularına rastlamak mümkündür (Barron ve Harrington, 1981; Sternberg ve O'hara, 1999'dan akt. Preckel, Holling ve Wiese, 2006). Hatta bazı araştırmacılara göre yaratıcı olmak için orta derecede bir zekâyâ sahip olmak gerekir anlayışını benimseyen bir eşik teorisinden bahsetmek bile mümkündür (Barron, 1963; 1969; Getzels ve Jackson, 1962; Torrance, 1962'den akt. Preckel ve diğerleri, 2006). Bu teoriyi destekleyen (Barron, 1963; 1969; Guilford ve Christensen, 1973; Guilford ve Hoepfner, 1966'dan akt. Preckel ve diğerleri, 2006; Jauk, Benedek, Dunst ve Neubauer, 2013; Şahin, 2014a) ve desteklemeyen (Mednick ve Andrews, 1967'den akt. Preckel ve diğerleri, 2006; Kim, 2005; Preckel ve diğerleri, 2006; Runco ve Albert, 1986;) araştırma bulguları mevcuttur. Bir araştırmanın bulgularına göre üstün

yetenekli olan ve olmayan bireylerin (N=1328) zekâ düzeyleri ile yaratıcılık düzeyleri arasında orta düzey bir ilişkinin ($r= 0,50$) olduğu saptanmıştır (Preckel ve diğerleri, 2006). Diğer bir güncel araştırma (N=330) ise orta düzey üstün yetenekli çocukların zekâ düzeyleri ile yaratıcılıkları arasında anlamlı fakat düşük bir ilişkinin ($r= 0,21$) olduğunu, yüksek düzey üstün yetenekli çocukların zekâ düzeyleri ile yaratıcılıkları arasında anlamlı bir ilişkinin ($r= 0,02$) olmadığını ortaya çıkarmıştır (Şahin, 2014a). Ancak yaratıcılığa, problemlere yaratıcı çözümler getirme penceresinden bakılacak olursa üstün yetenekli olma ile yaratıcılık arasındaki ilişkinin daha yüksek olabileceği düşünülebilir. Bunun bir göstergesi olarak üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerine odaklanmış bazı okul harici programlarda öğrencilerin tanılanmaları, izlenmeleri ve değerlendirilmeleri için yaratıcı performans ölçen üretkenlik testlerinin kullanılıyor olması gösterilebilir (Sak, 2011).

Performans ve ürün değerlendirme: Üstün yeteneği en uygun ve de en güvenilir şekilde tanılama yöntemi belki de uzun süreli gözlem ve değerlendirme yapmaktır. Çünkü, bir öğrencinin performansı ve yeteneği hakkında en doğru bilgilere ve yargılara ulaşmak için o öğrenciyi doğrudan gözlemleyerek öğrencinin performansını inceleyebilmek ve ona ait olan her türlü ürüne ulaşabilmek ve o ürünleri analiz edebilmek gerekir. Lea-Wood (2009), üstün yeteneklilerin tanılanması sürecinin hem nesnel hem de öznel ölçme ve değerlendirmeleri içermesi gerektiğine dikkati çekmektedir. Öğrenci performansı ve ürünleri hakkında detaylı bilgi verebilecek olan ürün dosyalarının öznel bir değerlendirme türü olduğunu belirtmektedir. Ürün dosyaları, öğrencinin ev ödevlerinin saklandığı dosyalar olarak değil de, belirli bir amaca yönelik olarak öğrencinin yazın, müzik, görsel sanatlar, mekanik gibi alanlardaki ürünleri ile sözlü sunumlar, video kayıtları, bilimsel projeler, icatlar, matematiksel problemler ve çözümleri gibi orijinal ürünlerini içermelidir (Piirto, 2009). Türkiye’de yapılandırmacı eğitim yaklaşımının benimsenmesinin ardından performans ve ürün temelli değerlendirmelere yönelik ürün dosyası oluşturulması ve saklanması uygulamasının hayata geçtiği görülmektedir. Eğitim kurumlarında her öğrenci için doğru bir şekilde kaydedilen ürün dosyalarının incelenmesi ve değerlendirilmesi ile üstün yetenek işaretleri taşıyan öğrencilerin tespit edilmesi sağlanabilir.

Üstün yetenek dereceleme ölçekleri: Bu ölçekler tanılama sürecinde kullanılmaktadır. Pfeiffer'e (2009) göre üstün yetenekli olmak yüksek ZB puanına sahip olmaktan daha fazla bir anlam taşıdığına, dereceleme ölçekleri; aday gösterme, otantik değerlendirme, ürün dosyası değerlendirmesi ve dinamik değerlendirme ile birlikte kullanılırsa, üstün yeteneğin tanılanmasında bir rol oynar. Çünkü, üstün yetenek standardize edilmiş bir test puanından fazlası olarak tanımlandığında üstün yeteneği tanılamak için çoklu ölçüt kullanılması gereği ortaya çıkar. Üstün yetenek dereceleme ölçekleri üstün yetenek programlarına öğrenci alımlarında en sık kullanılan araçlardır (Pfeiffer, 2009). Ayrıca okul öncesi çağıdaki üstün yetenekli çocukların tespitinde de sıklıkla bir tür dereceleme ölçeği olan gelişim ölçeklerinden yararlanılmaktadır. Ek olarak, tek bir standardize test puanı ile tanılanmış öğrencilerin alana özgü performansının tespiti için de bu tür ölçeklere başvurulmaktadır. Örneğin; üstün yetenekli öğrencilerdeki liderlik yeteneği liderlik ölçekleri ile belirlenebilmektedir.

Nörolojik yaklaşım: Bazı uzmanlar üstün yeteneklilerin, EEG (Elektroensefalografi) ve MRI (Manyetik Rezonans Görüntülemesi) yoluyla görüntülenen beyin aktivitelerini incelemiş ve beyin fonksiyonlarının farklılaştığı yönünde bulgular elde etmiştir. Örneğin, matematikte üstün yeteneklilerin beyinleri ile ortalama matematik yeteneğine sahip olanların beyinlerinin fonksiyonel özelliklerini nitel ve nicel açılardan karşılaştıran araştırma bulguları (O'Boyle, 2000; 2005; O'Boyle ve Benbow, 1990; O'Boyle ve Gill, 1998; O'Boyle, Alexander ve Benbow, 1991; O'Boyle, Gill, Benbow ve Alexander, 1994; O'Boyle, Benbow ve Alexander, 1995) mevcuttur. Bu araştırmalar matematikte üstün yetenekli bireylerin beyin aktivitelerinde bir takım eşsiz özelliklerinin olduğunu göstermiştir. Jaušovec (2000) yaratıcılık ve zekâ düzeylerine göre dört gruba ayırdığı (ortalama ve yüksek) elli yetişkinin problem çözme esnasındaki beyin aktivitelerini incelemiş ve bir dizi önemli bulguya ulaşmıştır. Bu bulgular şu şekildedir: Yüksek ZB puanına sahip bireyler kapalı uçlu problemleri çözerken ortalama ZB puanına sahip olan bireylere nazaran daha az zihinsel çaba harcamaktadır; yüksek düzeyde yaratıcı olan bireyler yaratıcı problem çözerken ortalama düzeyde yaratıcı olan bireylere nazaran daha az zihinsel çaba harcamaktadır. Ek olarak da, yaratıcı bireylerin beyin bölgeleri arasındaki işbirliği üstün yetenekli bireylere nazaran daha fazladır. Bu noktadan hareketle nörolojik yaklaşıma özgü tanılama süreçleri halen

geliştirilmekte olup üstün yeteneklilerin bu yöntemlerle de tanılanabilmesi ya da bunun bir ölçüt olarak kullanılabilmesi yönündeki çalışmalar halen sürdürülmektedir.

Çoklu ölçüt kullanımı: Üstün yeteneklilerin tanılanması sürecinde üstün yeteneği kesin olarak yordayabilen tek bir ölçüt bulmak oldukça zordur. Tanılama süreçlerinde kullanılmakta olan ölçütler ise başarı, yetenek, zekâ bölümü, yaratıcılık, performans, doğrudan gözlem, aday gösterme, yüzdelik dilim (%1, %5, %15), ürün dosyası, üstün yetenek dereceleme ölçekleri ve diğerleri (örn. beyin fonksiyonlarının görüntülenmesi) olarak sıralanabilmektedir. Trost (2000), boylamsal çalışmalardaki ölçümlere dayanarak, başarının herhangi bir ölçütündeki değişkenliğin %30'dan fazlasını yordayan tek bir yordayıcının olmadığına dikkat çekmektedir. Ek olarak, çapraz geçerlik çalışmalarına dayanarak, birden fazla yordayıcının kombinasyonunun bile başarının %50'den fazlasını nadiren açıklayabildiğini belirtmektedir. Bu sebeple, günümüz tanılama süreçlerinde aday gösterme, örneklem alma, alana özgü akademik başarı, yetenek testi puanı, yaratıcılık ya da üretkenlik testi puanı gibi farklı ölçütlerin bir arada kullanılarak tanılamların gerçekleştirildiği görülmektedir. Brown ve diğerleri (2005) tarafından yapılmış olan bir araştırmada (N=2918) üstün yetenekli öğrencilerin tanılanmalarında kullanılan uygulamalara ilişkin varsayımlar; üstün yetenek alanında çalışan profesörler, eğitim liderleri, uzmanlar, yöneticiler ile sınıf öğretmenlerinden oluşan bir gruba sorulmuştur. Araştırmanın bulguları; katılımcıların, üstün yetenekli öğrencilerin tanılanmasında çoklu ölçüt kullanımına tamamen katılmakta iken başarı, zekâ bölümü, yüzdelik dilim vb. gibi ölçütlerin yer aldığı sınırlı değerlendirmeye katılmadıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu noktadan hareketle, çoklu ölçüt kullanılarak yapılan tanılamların farklı bakış açılarından bilgi toplanmasını ve tek bir ölçüt ile yapılan tanılamlara kıyasla daha az hata payı ile tanılama işleminin gerçekleştirilmesini sağlayacağı savunulabilir.

C. Üstün Yetenekliler için Uygulanan Eğitimsel Yaklaşımlar

Üstün yetenekli öğrencilerin yeteneklerini desteklemek amacıyla uygulanmakta olan farklı eğitim seçenekleri mevcuttur. Bunlar okul harici programlar, özel okul, okul içinde okul, tam ve kısmen özel sınıf, sınıf-içi gruplar, derleme sınıf, kaynaştırma sınıfı, hızlandırılmış sınıflar arası sınıf, kaynak oda ve mentör

uygulamaları olarak sıralanabilmektedir. Aşağıda bu eğitimsel yaklaşımlara ve seçeneklere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Okul harici programlar: Bu programlar belirli ölçütlere dayalı olarak öğrencileri tanılayan ve okul sonrasında ya da hafta sonları eğitim vermekte olan programlardır. Üstün yetenekli öğrenciler kendileri gibi üstün yetenekli olan akranları ile birlikte özel olarak hazırlanmış bir müfredat ya da eğitim programı kapsamında eğitim alırlar. Çoğunlukla bu tür okul harici programların kendilerine özgü beceri ya da yetenek alanlarına atfen belirlenmiş kazanımları vardır ve bu kazanımlar çerçevesinde programlamalar gerçekleştirilmektedir. Türkiye’de BİLSEM ile Üstün Yetenekliler Eğitim Programları (Sak, 2011) bu uygulamaya örnek olarak gösterilebilir. Okul harici programlar hakkında yapılmış olan çalışmaların bir meta-analizi bu tür programların olumlu yönde ve anlamlı derecede etkili olduğunu destekler niteliktedir (Vaughn, 1991). Bu meta-analizdeki okul harici programların üstün yetenekli öğrencilerin başarı, yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme alanları üzerindeki etki büyüklükleri sırasıyla 0,65, 0,32 ve 0,44 olarak hesaplanmıştır. Yine aynı meta-analize ilişkin ilginç bir bulgu da üstün yetenekli öğrencilerin okul harici programlara katılımlarının onların benlik algıları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmamasıdır.

Özel okul: Bu okullar sadece üstün yetenekli öğrencilerin kabul edildikleri okullardır. Gruplama türleri arasında tam zamanlı yetenek gruplaması sınıfına girmektedir. Kendileri gibi üstün yeteneklilerin olduğu sınıflarda tam zamanlı olarak eğitim alırlar. Türkiye’de halen eğitim vermekte olan fen liseleri kuruluş amacı itibarıyla buna örnek olarak gösterilebilir. Araştırmalar özel okul modelinin üstün yeteneklilerin eğitiminde akademik olarak en etkili olan modellerden biri olduğuna işaret etmektedir (Delcourt ve diğerleri, 1994). Ancak, normal olan akranlarından ayrılarak kendileri gibi üstün yetenekli olan öğrencilerle birlikte eğitim alıyor olmaları bu öğrencilerin benlik algılarının ve özgüvenlerinin düşmesine neden olabilmektedir. Çünkü, genel eğitim sınıfında üstün performans sergileyen bir öğrenci, kendisi gibi üstün öğrencilerin arasına girdiğinde tamamen farklı bir ortama dâhil olmuş olacağı için kendini geri çekme gibi davranışlar sergileyebilecektir.

Okul içinde okul: Normal müfredatlar ve okul yapılarında karşılanamayan özel eğitim uygulamalarını desteklemek için geliştirilmiş bir seçenektir. Bu seçenek

üstün yetenekli öğrencilerin yetenekleri ve ilgileri bağlamında bir grup haline getirilmeleri ve neredeyse zamanlarının tamamında bir araya gelerek farklılaştırılmış ya da zenginleştirilmiş bir müfredatı ve eğitim programını takip etmeleri temeline dayanmaktadır. Ancak, bazı araştırmacılara göre üstün yetenekli öğrencilere tam zamanlı olarak ayrı sınıf, okul ya da programlarda eğitim vermek eşitlik ve elitizm sorunlarını da beraberinde getirebilmektedir (Borland, 2003; Ford, 2003; Matthews ve Kitchen, 2007). Çünkü eğitim sistemi içerisinde aynı kurumu paylaşan öğrencilerin bir kısmının diğerlerinden ayrılarak farklı ve özel uygulamalara maruz bırakılıyor olması diğer öğrenciler tarafından farklı algılanabilmektedir.

Tam veya kısmen özel sınıf: Bu uygulama yeterli sayıda üstün yetenekli öğrencisi bulunan okullarda yetenekli öğrenciler için ayrı sınıflar oluşturularak tam ya da kısmi zamanlı olarak bu sınıflarda farklı bir eğitim almalarına olanak sağlamaktadır. Tamamen özel sınıflarda üstün yetenekli öğrencilerin kendileri gibi üstün yetenekli olan öğrencilerle birlikte tam zamanlı eğitim almaları amaçlanmakta ve programlamalar bu hedef doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Türkiye'deki bazı özel okullarda tamamen özel sınıflarda eğitim uygulaması gerçekleştirilmektedir. Kısmen özel sınıfta ise üstün yetenekli öğrenci hem akranları ile birlikte eğitim almakta hem de günün belirli derslerinde kendisi gibi üstün yetenekli öğrencilerle birlikte olabileceği ve birlikte eğitim alabileceği özel sınıflara yönlendirilmektedir.

Sınıf-içi yetenek grupları: Bu uygulama da bazı ilköğretim okullarında zaman zaman uygulanmakta olan küme uygulamasına benzemektedir. Rogers'a (2002) göre bu yaklaşım çoğunlukla ilkokul düzeyinde kullanılmaktadır. O'na göre sınıf-içi gruplama; öğrencilerin üstün yanları ile yetenekleri temelinde birbirlerine yakın düzeylerde olan öğrencilerin aynı gruplara alınarak küçük grupların oluşturulması anlamına gelmektedir. Bu gruplardaki öğrenciler, ileri seviyelerde ya da yetenekli oldukları ders ve konularda öğretmenin onlar için hazırlamış olduğu farklı etkinliklerle uğraşarak eğitimlerini sürdürürler. Bu yaklaşımda, her bir grup öğretmen ile birebir çalışabilme fırsatını günde bir kez yakalayabilmektedir. Geriye kalan zaman içerisinde gruplar öğretmen tarafından verilen görevleri yada ödevleri takip etmektedir. Sınıf-içi yetenek gruplarını farklı sınıflamalara ayırmak mümkündür. Sak (2013) bu sınıflamaları benzer yetenek, karışık yetenek ve çok

düzeyle gruplar olarak ele almaktadır. Sınıf-içi benzer yetenek gruplamasında öğrenciler benzer yeteneklerine göre gruplara yerleştirilirler. Sınıf-içi karışık yetenek gruplamasında ise öğrenciler yetenek düzeylerine bakılmaksızın rastgele, kendi tercihlerine ya da öğretmenin atamasına göre gruplara yerleştirilirler. Sınıf-içi çok düzeyli gruplamada da öğrenciler grup içinde normal dağılım gösterecek şekilde yüksek, orta ve düşük seviye performans gösterme durumlarına göre yerleştirilirler.

Derleme sınıfı: Bir okulda öğrenim görmekte olan aynı sınıf düzeyindeki tüm üstün yetenekli öğrencilerin aynı şubeye ya da sınıfa yerleştirilmeleri ve akranları ile birlikte eğitim almalarını hedefleyen bir uygulamadır (Rogers, 2002). Ek olarak, bu sınıflarda eğitim verecek öğretmenin; üstün yeteneklilerin eğitimine ilgi duyan, konuya ilişkin özel eğitim almış ya da almaya hevesi olan ve eğitim-öğretim faaliyetleri için gerektiğinden fazla zaman harcayabilecek bir öğretmen olması gerekmektedir. Bu uygulama bir anlamda genel eğitim sınıfında yetenek temelinde türdeş grupların oluşturulabilmesi ve benzer şekilde üstün yeteneklileri diğer akranları ile birlikte oluşturabilecekleri gruplara liderlik ederek onları yönlendirmeleri ve etkilemeleri açısından avantajlı görünmektedir. Benzer şekilde üstün yetenekli öğrencilerin aynı ortamda hem kendisi gibi üstün olan öğrencilerle hem de diğer akranları etkileşimde bulunmalarına olanak sağladığı için derleme sınıfın etkili bir eğitim ortamı olabileceği düşünülebilir. Rogers (2002), bu yaklaşım üzerine yapılmış olan bir dizi araştırma bulgularına dayalı olarak bu eğitimsel yaklaşım türünün kesinlikle değerlendirilmesi gereken bir seçenek olduğunu öne sürmektedir.

Kaynaştırma sınıfı: Üstün yetenekli ya da dezavantajlı olarak tanılanmış olan öğrencinin bir ya da birkaç öğrenci ile sınırlı kaldığı ve bazı durumlarda hem dezavantajlı olarak tanılanmış hem de üstün yetenekli olarak tanılanmış öğrencilerin tanısı olmayan akranları ile bir arada eğitim almaları amacıyla yerleştirildikleri sınıftır (Coleman ve Olthouse, 2009). Bu sınıflarda üstün yetenekli öğrencilere özel gereksinimli olmaları nedeniyle bireyselleştirme ve/veya yetenek gelişimlerine özgü diğer destekler verilmektedir. Ancak, paralel olarak genel eğitim müfredatı da takip edilmektedir. Bu tür sınıflardaki üstün yetenekli öğrenciler tüm derslerini ve zamanlarını normal düzeydeki akranları ile geçirmektedir. Öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini destekleme amacıyla

yapacağı her türlü düzenlemeyi bu sınıf ortamlarında gerçekleştirmeleri, hem üstün yetenekli hem de diğer öğrenciler açısından gelişimi destekleyici olarak nitelendirilebilir.

Sınıflararası yetenek grupları: Bu tür yetenek gruplamasında, farklı sınıf düzeylerindeki üstün yetenekli öğrenciler başarı ve yeteneklerine göre gruplandırılarak tam gün ya da bir derse yönelik eğitim görecekları ayrı bir sınıfa yerleştirilirler (Kulik ve Kulik, 1992). Matematikte üstün yetenekli 3., 4. ve 6. sınıf gibi farklı sınıf düzeylerinden gelen öğrencilerin oluşturduğu ve sadece matematiğe ya da diğer tüm alanlara ve derslere ilişkin eğitimlerini de birlikte sürdürdükleri bir sınıf, hızlandırılmış sınıflar arası sınıfa örnek olarak gösterilebilir. Tieso'ya (2003) göre bu uygulamanın bir dizi avantajları vardır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür: Gruplamaların daimi olmaması nedeniyle üstün yetenekli öğrencinin performansına göre grup içi ya da gruplararası bir hareketliliğe olanak sağlanması, öğretmene müfredatta düzenlemeler yapabilme olanağı sunması nedeniyle herkese uyacak bir müfredat yerine grubun gereksinimlerine yönelik bir müfredat oluşturabilme seçeneğinin sağlanabilmesi ve düşük başarı sergileyen öğrencileri olumsuz yönde etkilemeden bir heterojenliğin sağlanabilmesi.

Kaynak oda: Bir tür kısmi zamanlı kaynaştırma olarak da nitelendirilebilir. Öğrenci, haftanın belirli günlerinde ya da ders saatlerinde akranlarından ayrılarak kendisi gibi diğer üstün yetenekli çocuklar ile birlikte ya da tek başına onlar için özel olarak hazırlanmış ya da geliştirilmiş olan uygulamalara maruz bırakılır. Bu uygulamalar, eğer öğrenci üstün yetenekli ise onların eğitiminde uzman olan öğretmenler tarafından, eğer öğrenci dezavantajlı ise o dezavantaja yönelik eğitimde uzman olan öğretmenler tarafından yürütülür. Kaynak oda uygulamalarında sıklıkla öğrenci ile eğitim uzmanı ya da öğretmenin birebir etkileşimi söz konusudur. Kaynak oda olarak nitelendirilen ortam okulun ya da kurumun doğal bir parçasıdır ve bu odada özel gereksinimli öğrencinin gereksinimlerini karşılayacak araç-gereç, materyal, teknoloji, aktivite vb. çeşitli kaynakların hazır bulundurulması gerekmektedir. Coleman ve Olthouse (2009) kaynak oda uygulamasının şu faydalarına dikkati çekmektedir: üstün yetenekli öğrencilerin kendileri gibi üstün yeteneklilerle etkileşime geçme fırsatı bularak kendilerini en zeki insan olarak görmekten vazgeçmeleri ve akranları arasında zeki

oldukları için alay edilmeye ya da zorbalığa maruz kalmayacakları güvenli bir duygusal alan yaratması.

Mentör uygulamaları: Akıl hocalığı ya da koçluk olarak da nitelendirilebilecek olan bu uygulamanın kökenleri çok eskilere dayanmaktadır. Mentörlük, Anadolu kültüründe yaygın olarak görülmekte olan usta-çırak etkileşimine benzer. Bu eğitim seçeneğinde amaç üstün yetenekli öğrenci ile öğrencinin yetenekli olduğu alanda uzmanlaşmış ya da yüksek performans göstermekte olan bir yetişkin arasında bağ kurarak üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin yetişkin tarafından olumlu yönde etkilenmesini sağlanmaktadır. Mentörlüğün üstün yetenekli öğrenciler üzerindeki etkilerine yönelik olarak yapılmış olan araştırmalar mentörlüğün bir dizi faydasının olduğuna işaret etmektedir (Nash, 2001; Siegle, 2005; Torrance; 1984'den akt. Sak, 2013; Hebert ve Neumeister, 2000; Hebert, 1997; Gray, 1982; Şahin, 2014b; Terry, 1999; Wright ve Borland, 1992; Ryan ve diğerleri, 2002'den akt. Şahin, 2014b). Bunlar okulda daha yüksek başarı gösterme, derslere daha az devamsızlık yapma; okula karşı daha olumlu tutum sergileme; iyi bir özgüvene sahip olma; üniversiteye gitme olasılığının artması; okuldaki akademik alan gelişimi; kişisel konulara yönelik çeşitli şeylerin ve problem çözme becerilerinin öğrenilmesi; olumlu etkilenmiş özsaygı, göreve bağlı kalma, daha iyi bir organizasyon, problem çözme ve akademik beceriler ile genel eğitim sınıfındaki üstün yetenekli öğrencinin farklılaştırılmış müfredatının elverişliliği olarak sıralanabilir. Ek olarak, mentörlüğün hem üstün yetenekli hem de ortalama öğrencilere yaratıcı düşünce becerilerinin öğretiminde etkili olduğu (Şahin, 2014b) yönünde bulgulara da rastlamak mümkündür.

D. Üstün Yetenekliler için Uygulanan Eğitim Stratejileri

Bir önceki başlık altında ele alınmış olan eğitim seçeneklerinin içeriklerinde üstün yeteneklilerin yeteneklerini destekleyecek eğitim programlarının ya da uygulamalarının var olması beklenmektedir. Ancak, burada beklenti içinde olunan eğitim programı ya da uygulamalarının normal eğitim müfredatına ya da programına kıyasla bir dizi farklılıkları içermesi gerekmektedir. Çünkü, hedefte yeteneği desteklenecek olan öğrenci ortalamanın üzerinde performansla sahip olan üstün yetenekli öğrencidir. Bu nedenle, üstün yeteneklilerin eğitiminde sıklıkla kullanılmakta olan bazı stratejiler vardır. Bunlar bireyselleştirme, farklılaştırma,

zenginleştirme, hızlandırma olarak sıralanmaktadır. Aşağıda bu stratejilere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Bireyselleştirme: Tüm grubu değil de sadece özel gereksinimi olan birey(ler)e odaklanmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. Bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP) kullanılarak eğitimin bireyselleştirilmesi sağlanmaktadır. Özel gereksinimli bireylere yönelik olarak BEP kullanılması yasal bir zorunluluktur (Kargın, 2008). BEP Türkiye’de ve Dünya’da özellikle dezavantajlı öğrencilerin hem normal hem de özel sınıflarda eğitimleri için kullanılmaktadır. Ancak, hem üstün yetenekli öğrenci hem de dezavantajlı öğrenciler söz konusu olduğunda bireyselleştirme tek başına değil de diğer stratejiler ile birlikte kullanıldığında anlamlı bir hal almaktadır. Burada öğretimin bireyselleştirilmesi kavramı önem taşımaktadır. Öğretimin bireyselleştirilmesi aynı zamanda BEP’in de kritik bir bileşenidir. Bireyselleştirmede esas amaç BEP aracılığıyla belirlenmiş olan hedeflere ulaşmak için öğrencinin öğrenmesini ya da yetenek gelişimini etkileyen tüm etmenleri öğrenci özelliklerine göre düzenlemektir (Kargın, 2008). MEB, özel gereksinimli bireylere yönelik BEP uygulamasının yapılmasını Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde (MEB, 2006) önermektedir fakat uygulamada öğretmenlerin sadece dezavantajlı öğrencilere yönelik bireysel planlamaların yapılması gerektiği yönünde bir alışkanlık ve algı söz konusudur. Ayrıca BEP’in yapısı gereği üstün yetenekli öğrenciye yönelik detaylı bir planlamaya fırsat vermediği de düşünülebilir. Bireyselleştirme uygulamalarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik olarak da gerçekleştirilmesini sağlayan farklı programlama araçları ile bireysel planlamaların yapılması sağlanabilir.

Farklılaştırma: Üstün yeteneklilerin eğitimindeki genel inanın aksine farklılaştırma, eğitim alanında yeni bir kavram olmamakla birlikte uzunca bir süredir içeriğin, aktivitelerin, projelerin, testlerin, değerlendirmelerin ve/veya öğrenme ortamlarının bir öğrenci ya da bir grup öğrencinin akademik ve öğrenme ihtiyaçlarına göre kasıtlı olarak değiştirilmesi anlamında kullanılmaktadır (Adams ve Pierce, 2009). Ancak, bu kavramın üstün yeteneklilerin eğitiminde sıklıkla kullanılıyor olması onun yeni bir kavram olduğu şeklinde bir yanlış algıya yol açmaktadır. Roberts (2005) farklılaştırmayı zenginleştirmenin bir biçimi olarak görmektedir. O’na göre farklılaştırma; öğrencilere aynı içeriği, kendi sınıf düzeylerine kıyasla, daha ileri seviye düzeylerde çalışma olanağı sağlar. Riley

(2011) ise farklılaştırmanın, öğrencilerin gereksinimlerine daha iyi bir biçimde uyacak içerik, süreç ve ürünlerde yapılan değişikliklere karşılık geldiğini belirtmektedir. Ayrıca bu tanımda; içeriğin öğrencilerin öğrendiklerine ve onlara öğretilenlere, sürecin öğrencilerin nasıl öğrendiklerine ve onlara nasıl öğretildiğine, ürünün ise öğrencilerin öğrendiklerini gösterebildikleri çıktılara yada yollara karşılık geldiğini vurgulamaktadır. Basit bir ifadeyle farklılaştırmayı öğrencinin yeteneğine ve/veya gereksinimlerine hitap eden farklı bir müfredat geliştirmek ve uyarlamak olarak tanımlamak mümkündür. Bu yaklaşım sıkıştırma, yenilik, karmaşıklık, derinlik, bireyselleştirme öğelerinden oluşmaktadır. Bunlara ek olarak, farklılaştırmaya; müfredat daraltma, öğrenme merkezleri, sıralı öğretim, esnek gruplar, anlamlı menüler örnek olarak gösterilebilir.

Zenginleştirme: Türk Dil Kurumu zenginleştirmeyi “zenginleştirme işi” olarak tanımlamaktadır. Farklı sözlüklerdeki anlamlara bakıldığında ise daha detaylı bir tanım olarak özellikle istenen kalite, tutum ya da içeriğin eklenmesi ya da artırılması ile bir şeyleri zengin ya da daha zengin hale getirme olarak tanımlandığı görülmektedir. Ancak bilimsel tanımlar bu tanımlara kıyasla farklılıklar göstermektedir. Renzulli ve Reis (2000) geliştirmiş oldukları okul geneli zenginleştirme modelinde zenginleştirmeyi; genç bireylerin, farklı konulara, ilgi ve çalışma alanlarına maruz bırakılarak ve ayrıca ileri seviye içerikler, süreç eğitim becerileri ve yöntemsel eğitimleri kendi seçtikleri ilgi alanlarına uygulamaları adına eğitilerek, yaratıcı ürünler ortaya koymalarını özendirmek için tasarlanmış olan öğrenme aktiviteleri olarak tanımlamıştır. Roberts (2005) ise zenginleştirmenin, bir öğretmenin ileri seviye öğrenme olanaklarına ihtiyaç duymakta olan bir öğrenci ya da bir grup öğrenci için normal müfredatın ötesine gitmek amacıyla yaptığı değişiklikler anlamına geldiğini savunmuştur. Ek olarak zenginleştirmenin ilgileri ateşleyen, beceri ve uzmanlığı geliştiren okul içi ve dışı programları ya da servisleri içermekte olduğunu da vurgulamıştır. Schiever ve Maker (2003) ise amaçsal çerçeveden bakarak zenginleştirme programının, genel müfredata kıyasla daha derinlemesine veya genişlemesine bir müfredat ortaya koyarak öğrencinin üstün yeteneğini geliştirme olanağı sunması ve öğrenciye meydan okuması gerektiğini belirtmiştir (akt. Roberts, 2005). Genel olarak bakıldığında, zenginleştirmenin var olan müfredatı, üst seviye düşünme becerileri (analitik ve yaratıcı düşünce vb), problem çözme vb.lere odaklanan kazanımlarla ve/veya

aktivitelerle genişletmek anlamına gelmekte olduğu düşünülebilir. Zenginleştirme okul-içi ve okul-dışı ortamlarda gerçekleştirilebilmektedir. Okul-içi zenginleştirme uygulamalarına okul takımları, yarışmalar, tartışmalar, problem çözme programları, edebi programlar, liderlik seminerleri örnek olarak gösterilebilir. Okul-dışı zenginleştirmeye ise kulüpler, organizasyonlar, okuma ya da kitap kulüpleri, drama, müzik ve sanat kursları, yaz programları, hafta sonu programları, çalışma grupları, gezi çalışmaları örnek olarak verilebilir.

Hızlandırma: Genel bir tanımla kolay ya da zaten öğrenilmiş olan kazanımları/konuları bir kenara bırakıp, ileri ya da üst seviye kazanımlarla/konularla eğitime devam etmek olarak tanımlanabilir. Coleman ve Cross (2005), hızlandırmanın çok geniş ve kapsamlı bir terim olduğunu öne sürmüştür. Onlar'a göre hızlandırma; öğrenenin, bir ders sürecini beklenenden daha kısa sürede tamamladığı bir programlamadır. Hızlandırmada, öğrenenin bir ya da daha fazla alanda akranlarından ileri seviyelere gitmesi sağlanmaktadır. Hızlandırma türleri olarak düzeyi olmayan sınıflar, çok düzeyli sınıflar, üst sınıf ya da okuldan ders alma, üniversiteye erken giriş, müfredat daraltma, ders muafiyeti vb. gösterilebilir. Hızlandırma, bazı durumlarda en geleneksel hızlandırma yöntemi olarak bilinen sınıf atlatma olarak da gerçekleştirilebilmektedir. Ancak, sınıf atlatmanın avantajlı ve dezavantajlı yanları vardır (Oğurlu, 2011) ve bu avantaj ve dezavantajların iyi irdelenmesi gerekmektedir. Araştırmacılar zenginleştirmenin yapıldığı ortamlarda hızlandırma stratejisinin kullanılmamasının potansiyel bir tehlike durumu oluşturduğunu, hızlandırmanın öğrencileri kendilerini rahat hissedecekleri ve başarılı olabilecekleri bir düzeye getirebildiğini ve üstün yetenekli için zenginleştirmenin hızlandırma ile iyi ilişkilendirilmeden bir anlam taşımayacağını belirtmiştir (Stanley, 1978; VanTassel-Baska; 1981'den akt. Davis ve Rimm, 1989). Steenbergen-Hu ve Moon (2011), 1984 ve 2008 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan hızlandırma konulu otuz sekiz çalışma ile bir meta-analiz yapmış ve hızlandırmanın üstün yetenekli öğrencilerin akademik başarıları ve sosyo-duygusal gelişimleri üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Daha öncesinde Kulik ve Kulik (1984) tarafından hızlandırma konulu yirmi altı çalışma ile yapılmış olan farklı bir meta-analizde ise üstün yetenekli öğrencilerin hızlandırma yapılan sınıflarda hızlandırma yapılmayan sınıflara kıyasla daha başarılı olduklarını (etki büyüklüğü 0,88) ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, aynı meta-analiz,

hızlandırmaya katılan üstün yetenekli öğrencilerin hızlandırılmış sınıftaki yaşça büyük ve aynı derecede zeki olan diğer öğrencilerle kıyaslanabilir seviyede başarı sergilediklerini göstermiştir.

E. Genel Eğitim Sınıfında Üstün Yetenekli Öğrenci Olmak: Sınıfta Bekleme Olgusu ve Bunun Olası Etkileri

Hangi düzeyde olursa olsun okul ortamlarında eğitim almakta olan her öğrenci sınıf ortamında oldukça fazla zaman geçirir. Basit bir hesaplama bir birey okul öncesi dönemden lisans mezuniyetine kadar günde ortalama altı saatten toplamda on sekiz bin üç yüz altmış saate yakın bir zamanı sınıfta geçirmektedir. Bir anlamda, sınıf, öğrenciler için bir yaşam alanı haline gelmektedir denebilir. Ancak, bu yaşama alanı öğrenciler için her zaman cazip, çekici ve eğlenceli bir ortam olarak değerlendirilemeyebilir. Özellikle de öğrenci ortalamasının üzerinde performans sergilemekte olan özel gereksinimli bir öğrenci ise...

Ortalamanın üzerinde performansa sahip üstün yetenekli bir öğrencinin sınıf öğretmeni bu öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında eğitimi ile kendi başına baş edebilir olgusunu bir mit olarak ele alıp tartışan Sisk (2009), bir dizi çıkarımlarda bulunmuştur. O'na göre farklılaştırma her ne kadar genel eğitim sınıfı ortamında bir çözümmüş gibi görünse de sınıf öğretmenin üstün yetenekli öğrenci ile kendi başına baş edebilmesi halen bir mit olarak var olmaktadır. Dahası profesyonel bir gelişim ve uygulanmakta olan müfredata entegre edilecek üstün yetenekli öğrenci gereksinimlerini anlamaya istekli olmadan, sınıf öğretmenin farklılaştırmaya yönelik önerilen stratejileri uygulaması da oldukça zor olacaktır. Ek olarak, ihtiyaç duyulan şeyin öğrencilerde bireysel olarak üstün yeteneğin gelişimini destekleyen bir inanç sistemi ve okul kültürü olduğunu ve sınıf öğretmenin farklılaştırma ile ya da farklılaştırma olmadan tek başına bu durumla başa çıkamayacağını belirtmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak üstün yetenekli öğrenci genel eğitim sınıfı ortamında "yalnız başına öğrenen" bir öğrenci durumuna düşecek ya da sınıfta oturup boş boş bekleyecektir.

Genel eğitim sistemi içerisinde çocukların sınıfta oturup bekleme olguları alışlagelmiş bir durumdur ve sadece sınıfta üstün yetenekli olan bir öğrenciye özgü bir olgu değildir (Cullingford, 1991'den akt. Peine ve Coleman, 2010). Çünkü sınıf ortamındaki öğrencilerin her biri farklı gereksinimlere, farklı öğrenme stillerine, farklı öğrenme hızlarına, farklı ilgi ve merak sahibidir. Bazı öğrenciler sınıf-içi

çalışmaları ya da aktiviteleri hızlı bitirirken bazıları yavaş bitirir ya da tamamlayamaz. Üstün yetenekli öğrenci açısından bakılacak olursa durum biraz farklılaşabilmektedir. Coleman ve Cross'a (2001) göre her eğitim öğretim yılı başında sınıfa gelen üstün yetenekli öğrenciler o yılki müfredatın %40 ila %60 civarını bilerek okula gelmektedir (akt. Peine ve Coleman, 2010). Bu bilgiye dayanarak üstün yetenekli bir öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında katılmakta olduğu aktivite, uygulama ya da süreçlerde %40 ila %60 gibi bir olasılıkla sıkılıyor olma, zaten bildiğini tekrar ediyor olma veya boş boş oturup sınıfta bekleme gibi durumları yaşadığını düşünmek mümkündür.

Sınıfta bekleme olgusunu ortaya çıkarmak amacıyla bir teori inşası çalışması gerçekleştirilmiştir. Peine ve Coleman'ın (2010) birinci sınıf ile sekizinci sınıf düzeyleri arası on altı üstün yetenekli öğrenciden toplanan nitel verilerin analiziyle ortaya çıkardıkları teori, üstün yetenekli öğrencilerin sınıfta bekleme olgularının üç türde gerçekleştiğini savunmaktadır. Bu türler okul/sınıf yapısı beklemesi, eğitim/öğretimsel bekleme ve görev beklemesi şeklinde sıralanmaktadır.

Okul/sınıf yapısı beklemesi öğretmenin sınıfı terk etmesi, hazırlık, öğretim modeli, yöntemler ve ortamın değişmesi kategorilerinden oluşmaktadır. Okul/sınıf yapısı beklemesi sınıfın organize edilmesi ile bağlantılı bir olgudur. Bu olgunun nedenleri olarak davranış yönetimi, müfredatsal ve fiziksel ilerleme ve eğitim/öğretimsel model gösterilmektedir. Olgunun içeriğinde ise eğitim/öğretimsel model ve pratikler ile sınıf kuralları yer almaktadır. Müdahil durumlar olarak sınıf tipi, öğretmenin sınıf dışında olması, sınıf düzeyi, gerçekleştirilmekte olan aktivite, test eleştirisi, standardize edilmiş testler gösterilmektedir. Etkileşim ve eylem stratejileri olarak oturma, sosyalleşme, okuma, verilen görevi tamamlama, dikkatli bir şekilde dinler gibi görünmek ön plana çıkmaktadır. Varılan sonuçlar ise şu iki maddeden oluşmaktadır: Düzenli sınıflar ve hızlı/yavaş ilerleyen dersler.

Eğitim/öğretimsel bekleme yeni kavramın sunumu ile ilişkili olarak önceden bilinen bilgiler ve tekrar eden öğretimler; kavramın gözden geçirilmesi ile ilişkili olarak da açık sorular, öğrenci dikkatsizliği ve yöntemler kategorilerini içermektedir. Eğitim/öğretimsel bekleme yeni içerik ya da sürece ilişkin materyallerin sunumu esnasında geçen zaman olarak tanımlanmaktadır. Bu olgunun nedenleri olarak materyale ilişkin önceki bilgiler ve yeni materyali çok hızlı bir biçimde anlama gösterilmektedir. Olgunun içeriğinde ise yeni materyalin

sunumu esnasında sınıfın zamanı ve materyalin bir sonraki gün gözden geçirilmesi yer almaktadır. Müdahil durumlar olarak sunum süresi, uygunsuz bir davranış olarak dikkatsizlik, anlamlı içerik, akranların soruları, öğretim stratejileri ve cinsiyet gösterilmektedir. Etkileşim ve eylem stratejileri bilgiyi dinleme, kitap sayfalarını çevirip durma, izleme, yeniden okuma ve yeniden yapma, dalgınlık ve kendi kendini görevlendirme ön plana çıkmaktadır. Varılan sonuçlar ise şu altı maddeden oluşmaktadır: Can sıkıntısı, müfredat içerisinde hareket edememe, tahammülsüzlük, eğitim/öğretimsel zamanda %20'lik kayıp, hayal kırıklığı ve eşitlikçilik.

Görev beklemesi ise daha hızlı çalışabilme, görev organizasyonu ve gruplar kategorilerinden oluşmaktadır. Görev beklemesi yeni bir içeriğe giriş yapılmış olan bir derste gerçekleştirilen uzun süreli uygulamaların ya da öğrencilerin sıralarında yaptıkları çalışmaların bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu olgunun nedenleri olarak hızlı öğrenme oranı, ders kitabını unutmama ve tüm ders konularına ilişkin çalışmaların bitirilmiş olması gösterilmektedir. Olgunun içeriğinde sınıfta bağımsız uygulamalara ayrılan zaman ya da öğretimden sonra verilen görev yer almaktadır. Müdahil durumlar olarak sınıf koşulları, okumak için kitap getirme, öğretmen beklentileri, grup çalışması, türdeş olmayan sınıf ortamı ve okul sonrası aktiviteler gösterilmektedir. Etkileşim ve eylem stratejileri eş zamanlı bekleme, bilgisayar aktivitesi, kitap okuma, sosyalleşme, oturma, bir akranına ders verme ve dinlenme ön plana çıkmaktadır. Varılan sonuçlar ise şu üç maddeden oluşmaktadır: Ödevin veya görevin tamamlanması, can sıkıntısı ve övünme.

Yukarıda verilmiş olan bilgilerin de işaret ettiği üzere üstün yetenekli öğrenciler genel eğitim sınıfı ortamlarının birer parçasıdır. Onlara yönelik bir takım düzenlemelerin yapılmaması bir anlamda bu öğrencilerin sınıf ortamlarında oturup beklemeleri ve vakitlerini anlamsızca boşa harcamaları sonuçlarını doğurabilmektedir. Hatta öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olabilmektedir.

Üstün yeteneği emergenik kalıtım ve epigenetik gelişim açısından inceleyen Simonton'a (2005) göre yetenek kaybolabilir. Bu yetenek kaybı iki şekilde meydana gelebilir: topyekün kayıp ve göreceli kayıp. Topyekün kayıpta üstün yetenekli bir bireyin performansını olumsuz yönde etkileyecek bazı genetik bileşenlerin sonradan gelişmeye başlaması nedeniyle üstün yetenek tamamen

ortadan kalkabilir. Örneğin, bir futbolcunun aşırı şişmanlık hastalığına yakalanması ya da bir devlet liderinin duygusal özelliklerinin zaman içinde gelişmesi gibi... Göreceli kayıp üstün yetenekli bir bireyin gelişim sürecinde etkili olan genetik bileşenlerin hızlı bir şekilde başlayıp sonradan yavaşlaması durumunda yetenekte körelmelerin ortaya çıkabileceği anlamını taşımaktadır. Bu durumda gelişimi sürekli ve hızlı olan üstün yetenekli bir birey ile gelişimi hızlı başlamış fakat sonra yavaşlamış olan üstün yetenekli bir birey karşılaştırıldığında aralarında ciddi farkların olması ihtimal dahilindedir. Göreceli kayıp penceresinden bakıldığında üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında oturup beklemesi gibi bir olgunun onun yetenek gelişimine ciddi katkılar sağlamayacağı aşikârdır. Ek olarak, bireylerin gelişiminde genetik ve çevresel faktörlerin birbirleri ile etkileşimli olarak etkili oldukları gerçeği göz önünde bulundurulduğunda genel eğitim sınıfı ortamında yeteneği desteklenmeyen üstün yetenekli öğrencilerin yetenek düzeylerinin, yetenekleri herhangi bir şekilde (okul ya da okul dışı) desteklenmiş olan üstün yetenekli öğrencilere nazaran daha düşük seviyede kalabileceği, belki de ortalama bireyler haline gelebilecekleri ileri sürülebilir. Tüm bu çıkarımlar göstermektedir ki; bilim, teknoloji vb. açılardan insanlığın ilerleyişini olumlu yönde etkileme potansiyeline sahip üstün yetenekli bireyleri kaybetmek demek aynı zamanda insanoğlunun da kaybetmesi anlamına gelebilmektedir.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın odağı ve problem durumu bağlamında bu başlık altında üstün yetenekliler eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve standartları ile üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamlarında eğitimleri üzerine yapılmış olan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Öğretmen Yeterlikleri ve Standartları ile İlgili Çalışmalar

Öğretmenlerin, öğrenciler üzerindeki gelişime etkilerinin ne derece anlamlı ve de önemli bir boyut teşkil ettiği eğitim araştırmacıları tarafından tartışılmalı bir olgudur. Ancak, öğrencilerin gelişimlerini olumlu yönde etkilemesi beklenen öğretmenlerin bir dizi yeterliklere sahip olmaları beklenmektedir. MEB'e (2008) göre yeterlik, bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur. Şahin (2004) ise yeterlik kavramını ve yeterliği şu şekilde açıklamaktadır:

Yeterlik kavramı bir işi ya da görevi etkili bir şekilde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken özelliklerdir. Yeterlik bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek, bilgi ve becerileri ifade eden bir kavramdır. Bu kavram, belirli bir görevi ya da rolü kabul edilebilir bir düzeyde yerine getirmek için sahip olunması gereken kapasiteyi vurgular (s.1).

Bu tanımlara öğretmenlik mesleği açısından bakıldığında, öğretmen yeterliğini öğretmenlik meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumu olarak ele almak mümkündür.

Öğretmen yeterliklerine farklı açılardan bakılabilir. Genel eğitim öğretmenlerine özgü olarak ya da branş ya da özel eğitim öğretmenlerine özgü olarak belirlenmiş farklı yeterliklerden söz etmek mümkündür. Örneğin, MEB (2008) ve TED (2009) tarafından yapılmış olan öğretmen yeterliklerine ilişkin iki farklı çalışmada da genel hatlarıyla öğretmen yeterlikleri ya da alana özgü öğretmen yeterlikleri ortaya çıkarılmış olup sınıfında üstün yetenekli ya da herhangi bir özel gereksinimli öğrencisi olan sınıf öğretmenlerine yönelik sadece birkaç yeterliğe MEB tarafından sınıf öğretmeni özel alan yeterlikleri arasında yer verilmemiştir. Bu yeterlikler öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim yeterlik alanı altında şu şekilde ifade edilmiştir: "öğrencilerin üst yeteneklilik, öğrenme güçlüğü, öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkları dikkate alarak duruma uygun öğrenme ortamları hazırlayabilme (s.155)" ve "öğrenme öğretme sürecinde özel gereksinimli ve özel eğitime

gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme (s.157)”. Fakat, sınıfında üstün yetenekli ya da diğer özel gereksinim gruplarından öğrencisi ya da öğrencileri olan bir sınıf öğretmeni için öğretmen yeterlikleri genel yeterliklerden ya da birkaç özel alan yeterliklerinden çok daha farklı yeterlikleri gerektirebileceği düşünülebilir. Ek olarak, çok farklı ve nicelik olarak fazla sayıda yeterliklerin varlığı genel eğitim sınıfı ortamında üstün yetenekli bir öğrencinin desteklenebilmesi adına daha belirgin ve açık olarak ifade edilmiş bir süreci temsil edebilecektir. Çünkü sınıf ortamı o öğretmen için artık normal bir sınıf ortamı değil bir kaynaştırma sınıfı ortamına dönüşmektedir.

Hangi eğitim seçeneğini almakta ya da eğitim ortamında olursa olsun, üstün yetenekli öğrencinin de doğal olarak en büyük etkiyi öğretmen(ler)inden görebileceği düşünülebilir. Metin ve Dağlıoğlu (2004), üstün yetenekli çocukların sahip oldukları ilgi, öğrenme hızı ve derinliğin diğer çocuklara nazaran farklı olmaları nedeniyle öğretmenlerin sınıf ortamında programlama, planlama, uygulama ve değerlendirmede bir dizi önlemler almaları gerektiğini vurgulayarak; üstün yeteneklilerin öğretmenlerinin bazı farklı özelliklere ve donanıma sahip olmaları gerektiğine dikkati çekmektedir. Bu bağlamda üstün yetenekli öğrencilere eğitim verecek öğretmenlerin genel eğitim öğretmenlerine kıyasla farklı birtakım standartlara ve yeterliklere sahip olmaları gerektiği öne sürülebilir. Ray'e (2009) göre üstün yeteneklilere eğitim verecek öğretmenler genel öğretmen yeterliklerine ek olarak üstün yetenekli öğrenciye yönelik, o öğrencinin yıllık akademik gelişiminde anlamlı ilerlemeler sağlamak için, yeterli derinlikte ve karmaşıklıkta ve uygun bir şekilde düzenlenmiş bir eğitimi sağlayacak bilgi, beceri ve eğilimleri içeren yeterlikleri içermelidir. Ayrıca, Ray (2009); bu öğretmenlerin alan uzmanları ve meslektaşları ile işbirliği yapma; üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri, tanılanmaları ve öğretim modelleri hakkında bilgi sahibi olma konularında da yeterliklerinin olması gerektiğini öne sürmüştür.

Seeley (1998) öğretmenleri üstün yeteneklilerin eğitiminde rol alan kolaylaştırıcılardan biri olarak görmüş ve üstün yeteneklilerin öğretmeninde bazı özelliklerin bulunması gerektiğini aktarmıştır. Bu özellikler şunlardır: Olgunluk ve tecrübe, öz-güven, ortalama üzeri zekâ, özünde entelektüel mesleki ilgiler, yüksek başarı gereksinimi; entelektüel gelişim tutkusu, üstün yetenekli çocuklara yönelik olumlu tutum, tutumlarda ve yanıtlarda düzenlilik-hayalcilik-esneklik ve yaratıcılık,

mizah anlayışı, öğrenmeyi “yöneten” değil de “kolaylaştıran” olma eğilimi, çok çalışabilme kapasitesi; öğretmek için fazladan zaman ve çaba sarf etme eğilimi, engin genel bilgi birikimi; belirgin alan uzmanlığı, bireysel farklılıklara inanma ve bu farklılıkları anlama (Abraham, 1958; Bishop, 1968; Davis, 1954; Gear, 1979; Gold, 1976; Gowan ve Demos, 1964; Maker, 1975; Marland, 1971; Mirman, 1964; Newland, 1976; Torrance, 1963; Ward, 1961’den akt. Seeley, 1998). Ayrıca, Seeley (1998) üstün yetenekliler öğretmenlerinin yeterlikleri konusunda yaptığı bir araştırmada şu yeterliklerin en yüksek öneme sahip olduklarını bulmuştur: Yüksek seviyede bilişsel öğretme ve sorgulama; müfredat düzeltme stratejileri; özel müfredat oluşturma stratejileri; tanısal-yöntemsel öğretim becerileri ve öğrenci danışma stratejileri. Ek olarak, bir başka araştırmasında; bu öğretmenlerin yüksek lisans derecesine sahip olmaları, genel eğitim sınıflarında öğretmenlik tecrübesi edinmiş olmaları ve üstün yeteneklilerin eğitiminde çeşitli özel yeterliklere sahip olmaları gerektiğine işaret etmiştir (Seeley, 1979’dan akt. Seeley, 1998).

Farklı bir araştırmada da (N=528) üstün yeteneklilere eğitim verecek öğretmenlerin şu yeterliklere sahip olmaları gerektiği belirlenmiştir: Üstün yeteneklinin doğası ve özellikleri bilgisi, yüksek düzeyde bilişsel düşünme kabiliyetleri ve sorgulama teknikleri geliştirme becerisi, üstün yetenekli için materyal ve yöntem geliştirme kabiliyeti, üstün yeteneklinin psikolojik/duyuşsal özellikleri bilgisi, bağımsız araştırma ve çalışma becerilerini kolaylaştırma becerisi, yaratıcı problem çözümü geliştirme kabiliyeti, bireyselleştirilmiş öğretim teknikleri becerisi, konu alanlarını zenginleştirme ve genişletme yaklaşımları bilgisi, bir grup üstün yetenekli öğrenciyi eğitmede denetimli pratik tecrübeler (Seeley ve Hultgren, 1982’den akt. Seeley, 1998).

Dağlıoğlu (2010) üstün yeteneklilerin öğretmenlerinde bulunması gereken yeterlik ve özellikleri kişisel ve mesleki değerler, öğrenciyi tanıma, öğretme ve öğrenme süreci, izleme ve değerlendirme, okul, aile ve toplum ilişkileri ve program ve içerik bilgisi olmak üzere MEB tarafından belirlenmiş olan öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri çerçevesinde ele alarak derlemiş ve tartışmıştır. Tartışmasının sonucunda üstün yetenekli çocuklara eğitim verecek öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerin çocukların yaş ve gelişimleri dikkate alınarak her eğitim öğretim basamağı için ayrı ayrı düzenlenecek eğitim programları ile sağlanmasının mümkün olduğunu vurgulamaktadır. Bu da bir açıdan okul öncesi, ilkökul, ortaokul,

orta öğretim ve yükseköğretim seviyelerinde üstün yetenekli çocuklara ya da bireylere eğitim vermekte olan öğretmenlerin yeterliklerinin ayrı ayrı ele alınarak branşlar temelinde ortaya çıkarılmasının gerekliliğine dikkati çekmektedir.

Yeterlik kavramından farklı olarak üstün yeteneklilerin öğretmenlerinin sahip olması beklenen bir dizi standartlardan bahsetmek mümkündür. VanTassel-Baska ve Johnsen'in (2007) var olan güncel öğretmen standartlarındaki farklılıkları analiz ederek geliştirmiş oldukları on standart alanı bulunmaktadır. Bu öğretmen standardı alanları esaslar, üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri ve gelişimleri, bireysel öğrenme farklılıkları, öğretim stratejileri, öğrenme ortamları ve sosyal etkileşim, dil ve iletişim, öğretimin planlanması, değerlendirme, profesyonel ve etik pratikler, işbirliği şeklinde isimlendirilmiştir. Bu araştırmacılar her bir standart alanına ilişkin olarak bilgi ve beceri düzeyinde toplam 69 farklı yeterlilik listelemiştir.

Genel hatlarıyla bakıldığında bu standart alanlarından alana ilişkin temeller boyutundaki yeterlikler üstün yeteneğin tarihsel gelişimi, kuramlar, tanımlar, yasa ve yönetmelikler, tanılama, üstün yeteneği etkileyen kültürel, toplumsal ve ekonomik etmenler, özel eğitim ile ilişkisi ile sınırlandırılmıştır. Öğrencilerin özellikleri ve gelişimleri boyutunda ise bilişsel ve duyuşsal özellikler, çevresel ve kültürel etmenlerin özellikleri, aile ve toplumun rolü, gelişim aşamaları, diğer öğrencilere kıyasla benzerlikler ve farklılıklar, birbirleriyle olan benzerlikler ve farklılıklar gibi yeterlikler belirlenmiştir. Bireysel öğrenme farklılıkları boyutunda ise farklılık, akademik ve duyuşsal özelliklerinin öğrenme ihtiyaçları üzerindeki etkileri, kendilerine özgü öğrenme biçimleri, farklı inanış, gelenek ve değerlerin ilişkiler üzerindeki etkileri, eğitimlerine farklı görüşleri entegre etme yeterlikleri ele alınmaktadır.

Öğretim stratejileri boyutunda ise eğitimi farklılaştırmada faydalı kaynaklar, etkili eğitim, öğretim ve yönetim stratejileri, pedagojik bilgileri kullanma, ileri düşünme ve metabiliş modellerini uygulama, öğrencileri yetenekli oldukları alanlarda araştırma ve keşfetmeye yöneltme, öğrencinin ihtiyaçlarını önceden belirleme ve değerlendirme temelli farklılaştırmalar yapma, öğretimin hızını öğrencinin gereksinimlerine göre ayarlama, bilişim teknolojilerini kullanabilme yeterlikleri vurgulanmaktadır. Öğrenme ortamları ve sosyal etkileşimler boyutunda ise öğrencilerin ayrımcılığa ve dışlanmaya maruz kalabilecek durumlar, öğrencilerin

sosyal ve duygusal özelliklerinin ilişkilerine ve öğrenme sürecine olabilecek etkileri, özyeterlik, öz farkındalık vb farklı özelliklerini destekleyici öğrenme ortamları oluşturma, hem bağımsız hem de işbirliği içerisinde çalışabilecekleri ortamlar oluşturma, kültürlerarası deneyimler temelli ortamlar oluşturma, öğrencilerin kişisel ve sosyal problemlerini çözme becerilerini geliştirme yeterlikleri ön plana çıkmaktadır.

Dil ve iletişim boyutunda ise etkili iletişim yöntemleri, iletişimin etkisi, kültür, dil ve davranışın gelişim üzerindeki etkisi, iletişim becerilerini geliştirme odaklı stratejiler, sözel ve yazılı iletişim araçlarını kullanma yeterlikleri benimsenmektedir. Öğretimin planlanması boyutunda ise öğretim programının geliştirilmesinde temel oluşturacak kuramlar ve araştırmalar, farklılaştırılan müfredat ile genel müfredat arasındaki farklar, hazırlanacak müfredat içeriğindeki bilişsel, duyuşsal, sosyal, dilsel ve estetik yönler, eğitim programı ile uyumlu farklılaştırma uygulamaları hazırlama, öğrenciye uygun farklılaştırılmış programlar tasarlama, farklılaştırılmış programın kapsamını ve aşamalarını geliştirme, öğrencinin özelliklerine uygun kaynak, materyal ve strateji seçme, zengin, doyum sağlayıcı, karmaşık ve üst düzey içeriğe sahip programları seçme/uyarlama, öğrencilerin bireysel gelişim planlarına akademik ve kariyer gelişimi desteği entegre etme yeterlikleri yer almaktadır.

Değerlendirme boyutunda ise tanılama süreçleri, tanılama araçları ve tanılama bilgilerinin yorumlanması, tanılama araçlarının sınırlıkları, akademik gelişimi belirlemek amacıyla yapılan değerlendirmeler, tanılamada objektif yaklaşımlar, tanılama ve yerleştirme için uygun nitel ve nicel değerlendirmeler, farklılaştırılmış değerlendirmeler, alternatif değerlendirmeler konularında yeterlikleri vurgulanmaktadır. Profesyonel ve etik uygulamalar boyutunda da eğitimlerini etkileyen bireysel ve kültürel değerler, ilgili kurum, dernek, örgüt ve yayınlar, bireysel öğretim becerilerini saptama, öğrenci ile ilgili her türlü görüşme, yazışma vb belgeyi muhafaza, öğrenciler arasındaki farklılığa saygı, eğitimlerine ilişkin profesyonel gelişim etkinliklerine katılım, öz-değerlendirme yapma yeterlikleri ele alınmaktadır. İşbirliği boyutunda ise öğrenciyi ilgilendiren kişilerle işbirliğini etkileyen davranış ve tutumlar, ebeveynlerin endişe ve kaygıları, hizmet götüren diğer bireylerle işbirliği, öğrencilere ve ailelerine destek olma, tanılama ve eğitim

programı oluşturma süreçlerinde ilgili tüm kişilerle işbirliği yapma gibi yeterlikler vurgulanmaktadır.

Ek olarak, bu başlık altında ele alınmış olan tüm standartlar ve yeterlikler; üstün yetenekli öğrencilere her tür ortamda eğitim verebilecek yetkin öğretmenlerin yetiştirilebilmesi açısından oldukça kritik öneme sahiptir. Üst seviye donanımlı öğretmenlerin bu öğrencilerle çalışmaları için o öğretmenlere verilecek öğretmen eğitim programlarının temelinde bu standartlara ve yeterliklere gerekli hassasiyetin verilmesi gerekir.

Özetle; üstün yeteneklilerin öğretmenlerinde bulunması gereken özelliklere ve yeterliklere ilişkin farklı fikirler ve öneriler ortaya atılmıştır. Fakat, daha özele inerek üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfında destekleyecek bir sınıf öğretmenin sahip olması gereken özellik ya da yeterliklerin de kritik bir öneme sahip olduğu düşünülebilir. Çünkü, bir sınıf öğretmeni için en zorlayıcı durumlardan birisi üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilmektir (Uresti, Goertz ve Bernal, 2002). Bu zorlayıcı durumun üstesinden gelmek için farklı bir dizi yeterliklerden bahsetmek gerekecektir. Ancak, araştırmacı tarafından yapılmış olan alanyazın taramasında üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleyecek bir sınıf öğretminde bulunması gereken yeterliklere ilişkin herhangi bir bilgiye ya da araştırmaya rastlanmamıştır.

2.2. Üstün Yetenekli Öğrencilerin Genel Eğitim Sınıfı Ortamında Eğitimleri ile İlgili Araştırmalar

Üstün yetenekli öğrenciler genel eğitim sınıfı ortamlarında oldukça çok vakit geçirmektedir. Sınıf-içi ortamın, derslerin ve görev ya da ödevlerin iyi yapılandırılmamış olması durumlarında öğrencilerin sınıfta oturup beklemeleri gibi bir olgunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Peine ve Coleman, 2010). Ayrıca, üstün yetenekli bir öğrenciyi genel eğitim sınıfı öğretmenin tek başına destekleyebilmesi bir mit olarak da görülmektedir (Sisk, 2009). Üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında gereken hizmetleri alabilmesine ilişkin güçlükleri ve olasılıkları irdeleyen Van-Tassel Baska ve Stambaugh (2005) tartışmalarını; konu alanı bilgisi yetersizliği, sınıf yönetimi becerilerinden yoksun olma ve müfredatta değişiklik yapabilme eksikliği, farklı kültürlerden öğrencilere yanıt verebilme ile ilgili konular, kaynakların konumu ve etkin bir şekilde

kullanımının zor olması, öğretmenin öğrenmeye yönelik tutum ve inançları, planlamaya ayıracak zamanın olmayışı, okul yönetiminin desteğinin olmaması ve ilgili pedagojik becerilerden yoksun olma etrafında yoğunlaştırmıştır.

Araştırmacılar sınıf-içi ortamın üstün yetenekli öğrencinin adaptasyonuna yönelik olarak değiştirilebileceği yönünde birtakım önerilerde bulunmuştur (Johnsen, Haensly, Gail ve Ford, 2002). Bu öneriler sıklıkla hızlandırma, müfredat daraltma, zenginleştirme, öğrenme merkezleri, yaratıcı problem çözümü, bağımsız çalışma, disiplinler arası müfredat, problem temelli müfredat yönünde eğilim göstermiştir. Araştırmacı ve uzmanların önerileri bir yana dursun, uygulamaya gelindiğinde, genel eğitim sınıfı ortamında değişim sağlamanın pek de kolay olmadığı görülmektedir (Johnsen ve diğerleri, 2002). Aşağıda, bu değişimi sağlamaya yönelik olarak yürütülmüş çalışmalar ve bu çalışmalardan elde edilmiş olan bulgular ele alınmıştır.

Ulusal alanyazında konu ile ilgili sınırlı sayıda araştırmanın olduğu göze çarpmaktadır. Darga (2010) tarafından 2008-2009 eğitim ve öğretim yılında ana sınıfı ve ilköğretim 1. sınıfta öğrenim görmekte olan üstün yetenekli çocuklara yönelik olarak kaynaştırma sınıfı dâhilinde bir zenginleştirme programının etkililiği araştırılmıştır. Toplam 497 birinci sınıf öğrencisinin katılmış olduğu bu araştırmadan elde edilen bulgular, zenginleştirme programının anlamlı düzeyde etkili olduğuna ve hem üstün hem de normal olan öğrencilerin zenginleştirme programından faydalandıklarını ancak üstün yetenekli öğrencilerin daha fazla fayda sağlamış olduklarına işaret etmektedir.

Genel eğitim sınıfı ortamında zenginleştirme odaklı farklı bir araştırma da Tekbaş (2004) tarafından yürütülmüştür. Tekbaş, kaynaştırma sınıfındaki bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik olarak bir zenginleştirme programının etkililiği üzerinde çalışmıştır. Durum çalışması deseninde yürütülmüş olan bu nitel araştırmadan elde edilen bulgular üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma sınıfında eğitim görmesinin hem kendisi hem de arkadaşları için güdüleyici, öğretimi zenginleştirici olduğu; üstün yetenekli öğrencinin sosyal uyumuna önemli katkıda bulunduğu yönündedir. Ayrıca, yetenek düzeyine göre belirlenmiş olan zenginleştirme uygulamasının da üstün yetenekli öğrenciyi ve arkadaşlarını olumlu yönde etkilediği ve sınıf içerisinde uygulanan öğretimin niteliğini olumlu biçimde artırdığı da vurgulanmıştır.

Ekinci (2002), 456 sınıf öğretmeninin görüşlerine başvurarak ilköğretim okullarında üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri konulu bir araştırma yapmıştır. Genel tarama modelinde yürütülmüş olan bu araştırmanın bulgularına göre, öğretmenlerin %59,2'si ilköğretim okullarında üstün yeteneklilerin eğitimlerine hiç yer verilmediğini; %26,7'sinin özel okul modelinin uygulanması gerektiğini, %56,5'i özel sınıf uygulamasının önerilen eğitim modeli olduğunu belirtmiştir. Ek olarak, öğretmenlerin %53,9'u da üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik formasyon bilgi düzeylerinin az olduğunu belirtmiştir.

Çelikdelen (2010) ise, bir okul harici üstün yetenek programına (BİLSEM) devam eden 30 üstün yetenekli öğrenci ile nitel bir araştırma yürütmüştür. Araştırmanın bulguları üstün yetenekli öğrencilerin kendi okullarındaki fen ve teknoloji derslerinde bir dizi sorunlar yaşamakta olduklarına işaret etmiştir. Bu sorunların kavram öğretimi, laboratuvar çalışmaları, ders esnasında ve sınavlarda sorulan sorular, ders araç gereçleri ve araştırma yapma becerisi kazanma etrafında toplandığı ortaya çıkarılmıştır.

Uluslararası alanyazında ise üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında eğitim almaları üzerine yürütülmüş olan çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Üstün yetenekli öğrencilerin buldukları kaynaştırma sınıflarında müfredatı farklılaştırma üzerine yapılmış olan bir araştırmada, araştırmaya katılmış olan öğretmenlerin çoğunun değişim göstermiş oldukları bulunmuştur (Johnsen ve diğerleri, 2002).

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik olarak bir eylem araştırması niteliğinde yürütülmüş olan BEP uygulama çalışması Mazza-Davies (2008) tarafından yürütülmüştür. Araştırmacı beş aylık bir süre içerisinde üç öğretmen ile birlikte çalışmıştır. Araştırmanın bulguları, BEP'in bir farklılaştırma aracı olarak oldukça güvenilir olduğuna; öğretmenlere yönelik olarak BEP'lerin akıllıca çalışan araçlar olduğuna ve dahası araştırmaya katılan öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin gereksinimlerinden edindikleri anlayışlar bağlamında kendi öğretme stillerinde değişikliğe gittiklerine işaret etmiştir.

Bir araştırma da Moratta-Garcia (2011) tarafından kaynaştırma sınıflarında farklılaştırılmış müfredat uygulayan öğretmenlerle yapılmıştır. Bir karma yöntem araştırması olan bu araştırma öncelikle öğretmenlere bir anket uygulaması ve

ardından öğretmenlerin sınıfında yapılan gözlemler sırasını takip etmiştir. Araştırmanın bulguları öğretmenlerin yaptıklarını bildirdikleri farklılaştırma ile kaynaştırma sınıfında uyguladıkları eğitim arasında olumsuz yönde bir ilişkinin (-0,57) olduğunu göstermiştir. Bu da bir anlamda teori ve pratik arasında bir boşluğun bulunduğuna işaret etmektedir.

Farklı bir araştırmada üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamındaki eğitimlerinde zenginleştirmenin uygulanması üzerine öğretmenlere bir çalıştay aracılığıyla eğitim verilerek yapılmıştır (Blumen-Pardo, 2002). Peru'da gerçekleştirilmiş olan bu araştırma, tekrarlı ölçümlere dayalı deneysel desende yürütülmüştür. Çalışmaya katılan 40 öğretmen ve onların eğitim vermekte olduğu 125 üstün yetenekli ve 106 üstün yetenekli olmayan toplam 231 ikinci sınıf öğrencisi araştırmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Araştırmanın bulguları zenginleştirme uygulamalarının iyi niteliklere sahip ve iyi eğitim almış öğretmenler tarafından gerçekleştirilmesinin, ikinci sınıfların okul başarısı ve şekilsel yaratıcı performansları üzerinde anlamlı derecede etkili olduğunu göstermiştir. Dahası, bulgular yapılmış olan zenginleştirme uygulamalarının üstün yetenekli olan ve olmayan tüm öğrenciler üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Yang, Gentry ve Choi (2012) Güney Kore'deki üstün yetenekli öğrencilerin okul harici programlara yönelik algılarını ve yine üstün yetenekli öğrencilerin üstün yetenekli olmayan öğrencilere kıyasla genel eğitim sınıfı ortamlarına ilişkin algılarını ortaya çıkarmayı hedefledikleri bir araştırma yürütmüştür. Araştırmanın katılımcıları üçten altıncı sınıf düzeylerine kadar 478 öğrenci olup bu öğrencilerden 86'sı üstün yeteneklidir. Bulgular, üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamlarına yönelik algılarının üstün yetenekli olmayan akranlarına kıyasla daha olumlu olduğu ve üstün yetenekli öğrencilerin okul harici programları genel eğitim sınıfı ortamlarına kıyasla daha olumlu algıladıklarını ortaya çıkarmıştır.

Dimitriadis'in (2012), İngiltere'de yürütmüş olduğu nitel yönetime dayalı bir araştırma projesininin bulguları, ilköğretimdeki matematikte üstün yetenekli öğrencilerin kaynaştırma sınıfı ortamlarındaki gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik olarak uygulanacak her türlü yöntemin etkililiğinin; öğretmenin tecrübesine ve özgüvenine, üstün yetenekli öğrenciye odaklanma düzeyine ve sınıf mevcuduna dayandığını göstermiştir. Eakin (2007), 12 öğretmenin katılımıyla yürütmüş olduğu nitel bir araştırmada, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin

kaynaştırma sınıflarındaki eğitimleri ile ilgili olarak kendilerinin müfredatı farklılaştırma stratejilerine ve üstün yetenekliler için eğitim/öğretim yetkinliğine ihtiyaç duymakta olduklarını bulmuştur. Perez (1997) ise üstün yetenekli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik öğretmenlerin (N=94) tutumları üzerine yapmış olduğu betimsel bir araştırmada tecrübe, üstün yeteneklilerin eğitimi üzerine fakültede alınan ders kredisi, üstün yetenek çalıştaylarına katılım gibi değişkenler ile öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik tutumları arasında ilişki olmadığını bulmuştur.

Mosse (2003), Pensilvanya Eyaletinde yedi farklı ilkokulda kaynaştırma sınıflarında üstün yeteneklilerin eğitimlerini analiz ettiği bir araştırma yürütmüştür. Bu okullardaki 4., 5. ve 6. sınıf öğretmenlerinin tümünün katılmış oldukları bu araştırma, personel geliştirme programına ihtiyaç ile sonuçlandırılmış ve yöneticilerle öğretmenlerin şu konularda gereksinimleri olduğu bildirilmiştir: Üstün yetenekli öğrencilere yönelik kendi sorumluluklarını kabul etme, üstün yeteneklilerin eğitimi ile ilgili daha fazla eğitim alma, üstün yetenekliler alanındaki uzmanlarla işbirliği yapmaya cesaretlendirilme ve üstün yetenekli öğrencilerin kaynaştırma sınıflarındaki gereksinimlerine alışmak için sorumlu tutulma.

Palladino (2008) bir ilkokulda görev yapmakta olup farklılaştırma eğitimi almış olmakla birlikte kaynaştırma sınıflarında üstün yetenekli öğrencilere eğitim vermekte olan yirmi iki öğretmen ile bir durum çalışması yürütmüştür. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenler üstün yetenekli öğrencilerini, onlara yönelik olarak bağımsız ve grup farklılaştırma eğitimi verebilmek için çeşitli kaynaklar aracılığıyla tanılamıştır; üstün yetenekliler eğitimini uygulamak için eşitliğe ve hem üstün hem de normal öğrenciler için beklentilerin karşılanmasına ihtiyaç vardır; eğitim liderleri üstün yeteneklilerin eğitimini şekillendirirken öğretmen görüşlerinin farkında olmalıdır.

Özetle, üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamında eğitimlerini konu alan ulusal ve uluslararası alanyazındaki araştırmalar, konuyu farklı açılardan ele almaktadır. Bazıları gereksinimler ve sorunlar üzerine odaklanırken; bazıları da genel eğitim sınıfı ortamında üstün yetenekli öğrencinin desteklenmesi adına farklılaştırma, zenginleştirme vb. yaklaşımların uygulanmasını konu almıştır. Ancak, araştırma konusu ile ilgili olarak doğrudan üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfında destekleyecek sınıf öğretmenlerine yönelik yeterliklere ve / veya

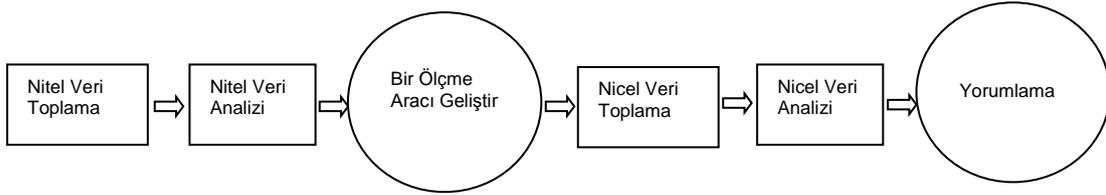
bu yeterliklerin belirlenmesi ya da kazandırılmasına odaklanan herhangi bir çalışma ile karşılaşmamıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, araştırmacının rolü, katılımcılar, ortamlar, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi, araştırmanın güvenirliği ile geçerliğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Deseni

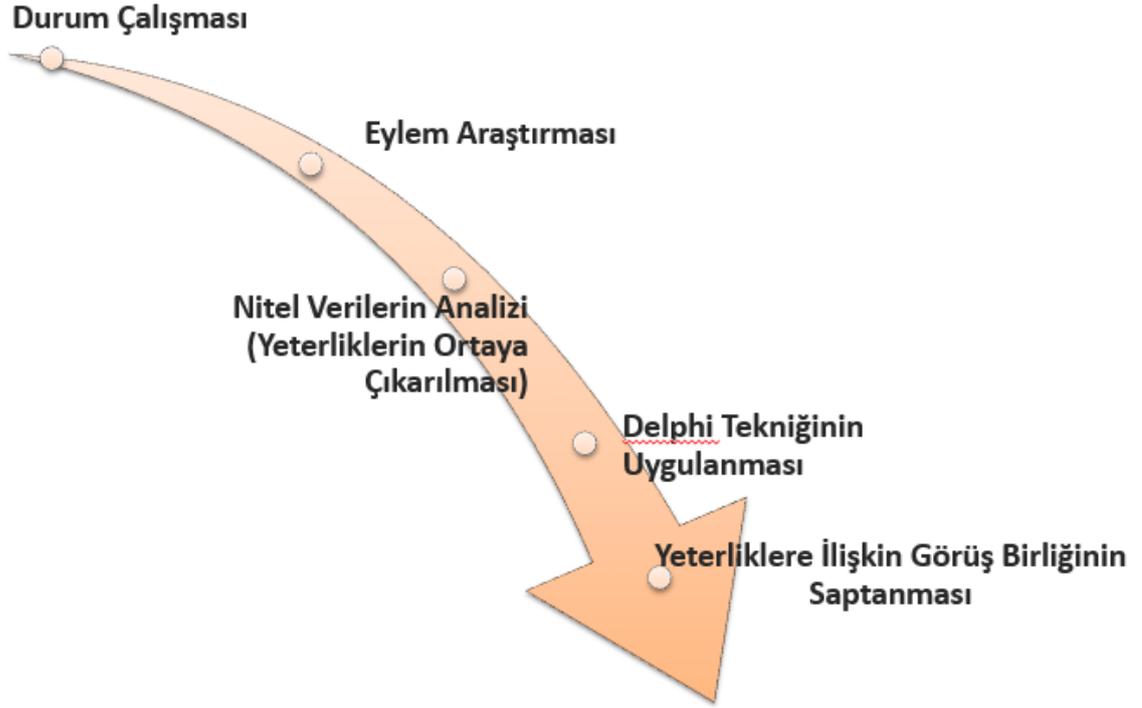
Bu araştırma bir karma yöntem araştırmasıdır. Karma yöntemin farklı tanımlarına rastlamak mümkündür (Creswell ve Plano Clark, 2014; Hesse-Biber, 2010). Creswell ve Plano Clark'a (2014) göre karma yöntem araştırması, bir çalışmada araştırma problemini daha iyi ve derinlemesine anlayabilmek için verilerin toplanması ve analizi süreçlerinde nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanılmasıdır. Karma yöntem araştırmalarının farklı türleri vardır. Bu araştırmada seçilmiş olan karma yöntem türü keşfedici sıralı desendir. Keşfedici sıralı desenin aşamaları Şekil 1'de verilmiştir.

Creswell ve Plano Clark'tan (2014) uyarlanmıştır

Şekil 1. Keşfedici sıralı desen

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, bu desende önce nitel yöntemler kullanılarak veriler toplanır ve analiz edilir. Nitel verilerin analizinden elde edilen bulgular ve sonuçlar nicel aşamada kullanılacak olan değişkenlerin, veri toplama araçlarının ve müdahalelerin biçimlendirilmesinde kullanılır. Sonrasında ise, nicel yöntemler kullanılarak veriler toplanır ve analiz edilir. Her iki veri türüne ilişkin analizler araştırma problemini yanıtlamak amacıyla birleştirilerek yorumlanır. Karma yöntemin keşfedici sıralı deseni temelinde kurgulanarak bir durum çalışması, bir eylem araştırması ve bir Delphi tekniğinden oluşmuş olan bu araştırmanın süreci aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 2. Araştırmanın genel çerçevesi

Şekil 2’de görüldüğü üzere, durum çalışması ve eylem araştırmasından elde edilmiş olan verilerin analizi ile yeterliklerin ortaya çıkarılması sağlanmıştır. Devamında ise Delphi tekniği ile yürütülmüş olan bir tartışma ile yeterliklere ilişkin görüş birliği belirlenmeye çalışılmıştır. Nitel yöntemde yürütülmüş olan durum çalışması, eylem araştırması ve nicel yöntemde yürütülmüş olan Delphi tekniği süreçlerine ait ayrıntılı açıklamalar aşağıda yapılmıştır.

3.1.1. Durum Çalışması ve Eylem Araştırması

Araştırmanın ilk aşamasını oluşturmuş olan durum çalışması ve eylem araştırması birer nitel araştırma türüdür. “Ne zaman nitel bir araştırma yürütülür?” sorusu farklı yanıtlar taşımaktadır. Creswell’e (2007) göre bir problemin ya da konunun araştırılması gerektiğinde, bir konuya ilişkin karmaşık ve derinlemesine bir anlayışa ve kavrayışa ihtiyaç duyulduğunda, bireylerin kendi yaşantılarını ve hikâyelerini paylaşmaları ve kendi seslerini duyurmaları yönünde cesaretlendirilmeleri istendiğinde, katılımcıların belirttikleri problem ya da konuya ilişkin kavramların ya da ortamın anlaşılması istendiğinde, teori inşa edilmek istendiğinde ve özellikle nicel ölçümlerin ve istatistiksel analizlerin araştırma problemi ile uyuşmadığı durumlarda nitel araştırma yürütülür. Ayrıca, nitel araştırma yürütecek olan araştırmacının sahada fazlaca zaman harcamaya,

oldukça yoğun veri setlerinin analizi için karmaşık ve zaman isteyen süreçler geçirmeye, uzun paragraflar yazmaya, kesin hatları ve belirgin prosedürleri olmayan ve sürekli gelişmekte ve kalıcı olarak değişmekte olan bir sosyal ve beşeri bilim araştırmasına katılmaya hazır olması gerektiğini de belirtmektedir. Bu araştırma da özel bir durum olan üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmeleri konusuna odaklanmış olduğu için konuya ilişkin karmaşık ve derinlemesine bir anlayışı ve kavrayışı gerektirmektedir. Çünkü, üstün yetenekli öğrencinin akranları ile birlikte eğitim almakta olduğu sınıf ortamında yaşananlar ile öğretmenlerin yaşadıkları sorunların ve zorlukların iyi bir şekilde açıklanması gerekmektedir. Aynı şekilde öğretmen, öğrenci ve ebeveynlerin kendi yaşantılarından yola çıkarak kendi deneyimlerini paylaşmaları ve kendi seslerini duyurarak araştırma sorusunun yanıtlanmasına katkıda bulunmaları beklenmektedir. Çünkü, öğretmenin sınıfta vermekte olduğu eğitim bir hizmet olarak düşünülürse, hizmeti sunanlar ve hizmeti alanların görüş ve deneyimleri kritik öneme sahip bilgi arz ederler. Benzer olarak, araştırmaya konu olan sınıf ortamları ile katılımcıların belirttikleri sorunların anlaşılması da bu araştırmanın bir parçasıdır. Çünkü, öğretmen yeterliklerini saptamak için araştırma konusuna ilişkin olarak yaşanan güçlük ve sorunların iyi anlaşılabilir olarak betimlenmesi gerekmektedir. En önemlisi de var olan bir durumu ortaya çıkarma amacı güden bu araştırmanın problemi nicel ölçümler ve istatistiksel analizlerden ziyade nitel bir bakış açısından ele alınmalıdır ki “ne, nerede, niçin, ne zaman, nasıl, kim” sorularını yanıtlamak mümkün olabilsin. Ek olarak, önceki ifadelerde açıklanmış olan durumlar çerçevesinde araştırmacının sahada fazla zaman harcamayı ve verilerin analizi için karmaşık ve zaman alan süreçler geçirmeyi en başından kabullenmiş olduğu söylenebilir. Tüm bu gerekçeler temelinde ne zaman nitel araştırma yürütülür sorusunun araştırmacı tarafından da yanıtlanmış olup araştırmanın nitel bir araştırma olması gerekçelendirilmiştir.

“Ne zaman nitel araştırma yürütülür?” sorusunu yanıtlamış olan araştırmacıyı “nitel araştırma nedir?” sorusu bekler. Nitel araştırmanın farklı tanımlarına rastlamak mümkündür (Creswell, 2007; Denzin ve Lincoln, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel araştırmalar araştırmacıların araştıracakları konu ya da konuları doğal ortamlarında inceledikleri, araştırılan konunun olgusunu anlamlaştırdıkları ve yorumladıkları bir araştırma yöntemi olarak görülmektedir (Denzin ve Lincoln,

2005). Bu araştırmada da benimsenmiş olan prensip araştırma konusu olan üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesini kendi doğal ortamı olan sınıf ve öğretmen, öğrenci ve ebeveyn perspektiflerinden incelemek, anlamlaştırmak ve yorumlamaktır. Bu sebepten dolayı yukarıda verilmiş olan tanım bu nitel araştırmayı tanımlayabilmektedir. Öte yandan, Fraenkel ve Wallen (2006) nitel araştırma yöntemine ilişkin farklı türlerin olduğuna dikkati çekmekte ancak nitel araştırmaya özgü kesin denilebilecek bir takım özelliklerin bulunduğunu öne sürmektedir. Bogdan ve Biklen'den aktardıklarına göre bu özellikler şu şekilde sıralanmaktadır: 1-Nitel araştırmadaki doğrudan veri kaynağı araştırmanın doğal ortamıdır ve nitel araştırmada araştırmacı kilit araç rolündedir. 2-Nitel araştırmada veriler sayılar ya da rakamlardan ziyade kelimeler, görseller vb. biçimlerde toplanmaktadır. 3-Nitel araştırmacılar ürün kadar süreç ile de ilgilenmektedir. 4-Nitel araştırmacılar verilerini tümevarımsal olarak analiz etme eğilimindedir. 5-Nitel araştırmacılar için öncelikli kaygı insanların onların yaşantılarını nasıl algılayacaklarıdır. Bu araştırmada da üstün yetenekli öğrencinin eğitim gördüğü sınıf ortamı araştırmanın doğal ortamı ve veri kaynağıdır. Benzer şekilde bu araştırmada kullanılan veriler sayılar ve rakamlar yerine kelime, görsel vb. biçimlerde toplanmıştır.

3.1.1.1. Durum Çalışması

Durum çalışmasını farklı şekillerde tanımlamak mümkündür (Cresswell, 2007; Stake, 2005; Yıldırım ve şimşek, 2011; Yin, 2003) . Bir tanımda Cresswell (2007) durum çalışmasının, araştırmacının sınırlı bir sistemi (durum) ya da çoklu sınırları olan sistemleri (durumlar) çoklu veri kaynakları (gözlem, görüşme, ses-video kayıtları, doküman ve raporlar) kullanıp detaylı ve derinlemesine veri toplayarak zaman içerisinde araştırmakta olduğu ve bir durum tanımını ya da durum temelli temaları raporlaştırdığı nitel bir yaklaşım olduğunu savunur. Bu araştırmanın durum çalışması ayağı yukarıda verilmiş olan tanım çerçevesinde üstün yetenekli ilkokul öğrencisinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi konusunda yaşanan güçlükler gibi bir duruma odaklanmış ve çoklu veri kaynakları kullanılıp derinlemesine veri toplanarak durum açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın bu yönüyle Creswell'in yaptığı tanımla örtüştüğü söylenebilir.

Durum çalışmasını diğer birçok araştırma türlerinden ayıran birtakım özellikler bulunmaktadır. Yin (2003), bu özelliklerden birisi olarak durum çalışmasının "nasıl"

ve “niçin” sorularının yöneltmesinde tercih ediliyor olmasına işaret etmektedir. Yıldırım ve Şimşek (2011) de buna ek bir özellik olarak durum çalışmasının araştırmacının bir olgu ya da olayı derinlemesine incelemesine olanak vermesini göstermektedir. Bu araştırmada var olan durumu açıklamak için “nasıl” ve “niçin” soruları benimsenmek istendiği ve durumun derinlemesine incelenmesinin gerektiği düşünülmüştür.

Durum çalışması kendi içinde farklı türleri barındırmaktadır (Creswell, 2007; Fraenkel ve Wallen, 2006; Yin, 2003). Yin (2003), dört farklı durum çalışması türünden söz etmektedir ve bunları bütüncül tek durum deseni, iç içe geçmiş tek durum deseni, bütüncül çoklu durum deseni ve içi içe geçmiş çoklu durum deseni olarak adlandırmaktadır. Bir durum çalışması türü olan iç içe geçmiş tek durum deseni bu araştırmanın odağına hizmet etmektedir. Çünkü, tek bir durumu araştırmak için çoğu zaman birden fazla analiz birimine ihtiyaç duyulabilmektedir. Bu desen kullanılarak araştırmacının ilgili sınıflarda yapacağı gözlemler, öğretmenler, rehber öğretmenler, idareciler, üstün yetenekli öğrenciler ve ebeveynleri ile yapılacak olan görüşmeler sonucunda kaynaştırma sınıflarında üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerine yönelik olarak yaşanan eğitimsel durumlar ve sorunlar iç içe geçmiş veri kaynaklarından beslenerek betimlenmiştir.

3.1.1.2. Eylem Araştırması

Eylem araştırmasını farklı şekillerde tanımlamak mümkündür (Heller, 2004; Brydon-Miller, Greenwood ve Maguire, 2003; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Eylem araştırması daha geniş bir biçimde, herhangi bir okul, kurum, kuruluş vb. ortamlarda çalışan yani bizzat uygulamanın içinde olan bir uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunları ortaya çıkarma, var olan sorunu anlama ve çözmeye yönelik sistemli veri toplamayı ve analizi içeren bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada da genel eğitim sınıfı ortamında üstün yetenekli öğrenciyi destekleme sorunu ile karşılaşmış olan sınıf öğretmenleri araştırmayı yürütmekte olan araştırmacı ile birlikte uygulamaları gerçekleştirmiş, sürece ilişkin sorunları ortaya çıkarmış, anlamış ve sorunların çözümüne yönelik veriler toplayıp analiz etmiştir. Bu nedenlerden dolayı yukarıda verilmiş olan eylem araştırması tanımı bu araştırmada yürütülmüş olan eylem araştırmasını yeterli derecede açıklamaktadır.

Eylem araştırması desenin kendi içinde farklı türleri yer almaktadır. Alanyazında da farklı sınıflamaların yer aldığı bilinmektedir. Berg (2001'den akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011) farklı yaklaşımları bir araya getirerek eylem araştırmalarını üç tür altında toplamıştır. Bunlar teknik / bilimsel / işbirlikçi eylem araştırması, uygulama / karşılıklı işbirliği / tartışma odaklı eylem araştırması ve özgürleştirici / geliştirici / eleştirel eylem araştırması olarak sınıflanmaktadır. Bu türler içerisinde uygulama odaklı eylem araştırması (Grundy, 1988'den akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011) tipinde yürütülmüş olan bu süreçte ise sınıfında üstün yetenekli olarak tanımlanmış öğrencisi bulunan sınıf öğretmenleri ile birlikte çalışılmıştır. Süreç, uygulama odaklı eylem araştırmasının kuramsal çerçevesine göre sınıf öğretmenin sınıfında yapılacak gözlemler ve öğretmen ile yapılacak görüşmeler paralelinde sorunların tespiti ve devamında da sorunların çözümüne yönelik olarak gerçekleştirilecek olan uygulamaların geliştirilmesi, uygulanması ve bu uygulamaların değerlendirilmesi şeklinde ilerlemiştir. Çözümlerin uygulanması sürecinde sınıf ortamı, öğretmen ve öğrenci üzerindeki değişimler gözlem, görüşmeler, ürünler, öğretmen ve öğrenci değerlendirmeleri ile ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Tüm bu uygulamalar öncesi, sırası ve sonrasında toplanan veriler araştırma problemini yanıtlamaya yönelik olarak kullanılmıştır.

3.1.2. Delphi Tekniği

Araştırmanın ikinci aşaması ise hem nitel hem de nicel yöntemlerin kullanıldığı Delphi tekniği adı verilen bir teknik ile yürütülmüştür. Bu teknik, 1950'lerde RAND (Research and Development) şirketinde çalışmakta olan Norman Dalkey ve Olaf Helmer tarafından geliştirilmiş olup adını kehanetlerin bulunabileceğine inanılan antik bir Yunan tapınağından yada geleceğe ilişkin kehanetlerde bulunan ünlü bir Yunanlı kahinin yaşadığı yerden almış olduğu belirtilmektedir (Vernon, 2009; Grisham, 2009; Şahin, 2001). Adını bir tapıktan almış olan bu tekniği farklı şekillerde tanımlamak mümkündür (Vernon, 2009; Linstone ve Turoff, 2002; Şahin, 2001; Hasson, Keeney ve McKenna, 2000). Bir tanıma göre, Delphi tekniği; bir problem durumuna ilişkin uzman görüşlerini sistematik bir şekilde elde etmeye yarayan bir teknik olarak tanımlanmaktadır (Sackman, 1975; Quinn, 1986'dan akt. Şahin, 2001). Ayrıca, Delphi tekniğinin belirgin problem durumları hakkında araştırma yürütmek için uygun olduğu düşünülmekte ve araştırmacıların bu tekniği

seçmeden önce araştırmalarına konu edecekleri problemin doğasını dikkatli bir şekilde incelemeleri tavsiye edilmektedir (Hasson ve diğerleri, 2000).

Yukarıda verilmiş olan Delphi tekniği tanımındaki sistematiklikten kasıt birbirini takip eden Delphi anketlerinin belirli bir sisteme göre kullanılıyor olması ve katılımcılara kontrollü bir geri bildirim sağlanıyor olmasıdır. Ek olarak, Delphi tekniğine özgü özellikler olarak katılımda gizlilik ve grup tepkisinin istatistiksel analizi de gösterilmektedir. Delphi tekniğinde katılımcıların kişisel bilgileri ve yanıtları sadece moderatör tarafından görüntülenebilmekte ve sadece katılımcının kendisi ile paylaşılmaktadır. Panelistlerin vermiş oldukları yanıtların istatistiksel analizi yapılmakta ve bu analizlerin sonuçları panelistlerle paylaşılmaktadır.

Delphi tekniğinde amaç bir konu üzerinde uzmanlar arasında görüş birliği sağlamaktır. Ancak, bu görüş birliğinin sağlanması sürecinde uzmanlar kesinlikle yüz yüze gelmemektedir. Delphi tekniğinde, tartışmayı yürütmekte olan bir moderatör tarafından hazırlanan Delphi anketleri aracılığıyla uzmanların görüşleri alınmakta ve paylaşılmaktadır.

Geleneksel, gerçek zamanlı ve politika olmak üzere üç farklı Delphi tekniği türü vardır (De Villiers, De Villiers ve Kent, 2005). Geleneksel Delphi türünde amaç durum ya da gerçeklerin önceliklendirilmesi ve ortaya çıkarılmasıdır. Bu türde birinci anket paneslitlere gönderilir ve ikinci ankette de birinci anket sonuçları panelistlerle paylaşılır ve devam eden anketler de bu biçimde kılınılarak panelistlerin doğrulama ve destekleri aranır. Gerçek zamanlı Delphi ise kısa süren bir uygulamadır. Bu tür, bir toplantı ya da buluşma sırasında herhangi bir durum ya da soruya yanıt vermiş olan katılımcılara yanıtları anında özetleme mekanizması sunar. Politika Delphi ise karar verme yetkisine sahip olan bireyin önceden bilgilendirmiş olduğu bir gruptan görüş ve seçeneklerini onları destekleyen kanıtlarla birlikte sunmalarını talep ettiği bir uygulamadır. Bu türde grubun bir karara varması gibi bir beklenti yoktur. Bu araştırmada kullanılmış olan Delphi türü Geleneksel Delphi türünün değiştirilmiş şeklidir. Değişiklik ise sonuçların ikinci ankette değil de üçüncü ankette paylaşılmış olmasıdır.

Delphi tekniğinde görüş birliğinin sağlanması için birbirini takip eden anketlerin toplam kaç turda panelistlere gönderilmiş ve yanıtlanmış olmasının uygun olacağı konusunda farklı görüşler mevcuttur. Ancak araştırma bulguları, iki ya da üç turun

yeterli olacağı yönündedir (Hasson ve diğerleri, 2000). Ayrıca, anketlerin gönderilmesi ve yanıtlanması, görüş birliğine ilişkin önceden belirlenmiş olan kriterler sağlanana ya da panelistlerin yanıtlarındaki değişim durağan bir hal alana kadar devam etmelidir. Çünkü, Delphi tekniğinin amacı bir konuya ilişkin olarak uzmanlar arasında bir görüş birliği sağlamaktır.

3.2. Araştırmacının Rolü

Nitel araştırma süreçlerinde, araştırmayı gerçekleştiren araştırmacının rolü nicel araştırmalara kıyasla farklılık göstermektedir. Bilindiği üzere nicel araştırmalarda araştırmacı belirlemiş olduğu yöntem ve problem durumuna göre verilerini toplar ve bu verileri nicel analizlerle işleyerek çözümler. Ancak nitel araştırma sürecinde araştırmacı sahada zaman geçiren, araştırma ortamları ve katılımcılar ile doğrudan görüşmeler gerçekleştiren, doğrudan gözlemleyen ve gerekli hallerde onların deneyimlerini de tecrübe eden, araştırma sürecinde sahada elde ettiği bakış açılarını da verilerin analizi sürecine dâhil eden kişidir. Bu bağlamdan bakıldığında nitel araştırmacının bir veri toplama aracı haline geldiği bile düşünülebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmanın her iki aşamasında da araştırmacı sürecin doğal bir parçası haline gelerek üstlenmiş olduğu rolleri yerine getirme çabası içerisinde araştırmayı gerçekleştirmiştir. Takip eden paragraflarda hem durum çalışması hem de eylem araştırması süreçlerinde araştırmacının rolüne ve araştırmacıya ilişkin bilgiler verilmiştir.

Durum çalışması sürecinde farklı iki ilkokulda yürütülmüş olan gözlem, bireysel ve odak grup görüşmeleri araştırmacının bizzat kendisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Yine ebeveyn ve öğrenci ile olan görüşmeleri de araştırmacı gerçekleştirmiştir. Bu süreçte araştırmacı görüşmeler esnasında sadece soruları yönelten ve sınıf ortamını gözlemleyen bir rolü benimsemiş ve süreç sona erene kadar ortamı ya da katılımcıları etkileyebilecek davranışlar sergilememeye çalışmıştır.

Eylem araştırması sürecinde ise araştırmacı uygulamaların gerçekleştirildiği kurumlarda sınıf öğretmenleri ile birlikte çalışarak sorunları tespit etmiş ve bu sorunların çözümüne yönelik uygulamaya dönük önerilerini sınıf öğretmeni ile etkileşim içerisinde kalarak geliştirmiş ve sınıf öğretmeni tarafından kaynaştırma sınıf ortamında uygulanmasını sağlamıştır. Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler konusunda gereksinim duydukları bilgi eksikliklerini de öğretmenlerin talep ettikleri

durumlarda gidermeye çalışmıştır. Ek olarak her uygulama esnasında gerçekleştirilmiş olan gözlemler, görüşmeler, değerlendirmeler, ses kayıtları ve ürün arşivlemesi araştırmacı tarafından yürütülmüştür.

Delphi tekniği ile yürütülmüş olan tartışmada ise araştırmacı moderatör görevi üstlenmiştir. Delphi anketlerinin panelistlere özel olarak hazırlanmasında, gönderilmesinde ve alınmasında birincil rol üstlenmiştir. Ayrıca, panelistlerden gelen yanıtların toplanması, analizi ve geribildirim sağlanması görevlerini de moderatör olarak araştırmacı üstlenmiştir.

Araştırmacının araştırma ortamları (okul ve sınıf) ile geriye dönük hiçbir bağlantısı bulunmamaktadır. Ancak durum çalışmasının katılımcılarından olan üstün yetenekli bir öğrenci ebeveyni ile araştırmacının meslektaş olmalarından ve aynı kurumda çalışıyor olmalarından kaynaklanan bir tanışıklıkları vardır. O'nun dışında hiçbir katılımcı ile herhangi bir geçmişi yoktur.

Araştırmacı, sınıf öğretmenliği lisans programı mezunu olup 2003-2010 yılları arasında sınıf öğretmeni olarak MEB'e bağlı farklı eğitim kurumlarında görev yapmıştır. Ayrıca, üstün yetenekli çocukların eğitimi alanında yüksek lisans derecesine sahip olup, bir süre bir okul harici programda üstün yetenekli çocuklarla çalışmış ve bilimsel araştırmalarını üstün yetenek konusuna odaklanarak gerçekleştirmekte olan bir akademisyendir. Araştırmacı, sınıf öğretmenliği yaptığı yıllarda farklı özel gereksinime sahip öğrencilerle çalışmış ve sınıf öğretmenliği lisans programında eğitim almakta olan sınıf öğretmeni adaylarına yönelik özel eğitim ve ilköğretimde kaynaştırma adlı iki farklı ders vermiştir. Araştırmacının üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi konusuna bakış açısı kendi kişisel tecrübeleriyle şekillenmiştir. Araştırmacı bu süreçlerde edindiği tecrübeler ve bireysel çıkarımlarına dayanarak genel eğitim sınıfı ortamında üstün yetenekli öğrenciyi desteklemenin genel eğitim sınıfı ortamında dezavantajlı öğrencileri desteklemekten farklı bir anlam taşımakta olduğu düşüncesini benimsemiştir. Ek olarak, bu öğrencileri destekleyecek olan sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken beceri ve özelliklerin de bir dizi farklılıklar göstermesi gerektiği yönünde bir duruşa da sahip olmuştur. Üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmeleri konusunda dikkatin sınıf öğretmenlerine verilmesi gerektiğini savunmaktadır.

3.3. Katılımcılar ve Ortam

Bu araştırma süreci iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiş olduğu için her bir aşama için katılımcıların seçimi, katılımcılar ve ortam tek tek ayrı başlıklar altında ele alınarak açıklanmıştır.

3.3.1. Katılımcıların Seçimi

Nitel araştırmalarda araştırmacılar çoğunlukla amaçlı örnekleme eğilimi içerisinde (Fraenkel ve Wallen, 2006). Araştırmacılar çalıştıkları konuyu en iyi şekilde anlamalarını ve kavramalarını sağlayacaklarını hissettikleri örnekleme seçerler. Burada farklı örnekleme türlerinden bahsetmek mümkündür. Yine Fraenkel ve Wallen en az sekiz tür örnekleme türünün varlığından bahsetmektedir. Bunlar tipik örneklem, kritik örneklem, türdeş örneklem, teorik örneklem, kartopu örneklem, faydacı örneklem, doğrulayıcı örneklem ve maksimum çeşitleme örneklem olarak sıralanmaktadır. Burada belirtilmiş olan maksimum çeşitleme örneklem bu araştırma sürecinde benimsenmiş olan örnekleme türüdür. Durum çalışması esnasında farklı sınıflarda, farklı öğretmenlerle, idareci, öğrenci ve ebeveynler ile çalışılmış olması maksimum çeşitliliği sağlamak amacıyla yapılmıştır. Benzer şekilde eylem araştırması sürecinde ilkökul bir, iki, üç ve dördüncü sınıf düzeyleri ve bu sınıfların öğretmenleri ile çalışılmış olması da maksimum çeşitliliği sağlamak amacıyla hizmet etmektedir.

Durum çalışması Ankara il sınırları içerisindeki iki farklı ilkökulda yürütülmüştür. Bu okulların seçiminde bir dizi ölçüt temel alınmıştır. Bunlar sınıf öğretmenin sınıfında en az bir üstün yetenekli öğrenci bulunması, sınıf öğretmenin bu çalışmaya gönüllü olarak katılmak istemesi ve sınıfların farklı sınıf düzeylerinden olmasıdır. Ancak, bu ölçütler ile değerlendirmenin yapılabilmesi için bir takım bilgilere ihtiyaç duyulmuştur. MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne yapılan bilgi edinme talebi ve alınan resmi izin (Ek 2) ile Ankara'daki iki farklı BİLSEM'e talepte bulunularak kuruma kayıtlı olan ilkökul öğrencilerinin eğitim almakta oldukları okulların bilgisi edinilmiştir. Bu bilgiler incelenip değerlendirildikten sonra BİLSEM'e kayıtlı öğrencisi en fazla olan ilkökullar belirlenmiştir. Ardından, bu ilkökulların yönetimleri ile iletişime geçilmiş ve idare ve öğretmenlerin onayı doğrultusunda iki ilkökulda durum çalışmasının gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Devamında ise Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne araştırma izni talebinde bulunulmuştur. Alınan izin onayı (Ek 3) ile

birlikte ilgili okullara gidilmiş ve okul yönetiminin desteği ile durum çalışmasına gönüllü olarak katılacak birer öğretmen seçilmiştir. Ayrıca, aynı okullarda görev yapmakta olup sınıfında üstün yetenekli öğrencisi olan ya da geçmişte olmuş sınıf öğretmenleri ile rehber öğretmenler ve idarecilerden araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyenler belirlenerek sürece dâhil edilmiştir. Bir üstün yetenekli öğrenci ve ebeveyninin seçimi ve katılımı da öğrencinin ebeveyninin katılıma gönüllü olması ile gerçekleşmiştir.

Eylem araştırması ise yine Ankara il sınırları içerisindeki üç farklı ilkokulda yürütülmüştür. Bu okulların ve birlikte çalışılacak sınıf öğretmenleri ve sınıfların seçimi bir takım ölçütlere göre yapılmıştır. Bu ölçütler sınıfında en az bir üstün yetenekli öğrencisi bulunma, üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleme konusunda desteğe ihtiyaç duyma ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak istemenin yanı sıra farklı düzeylerdeki ilkokul sınıflarını temsil etmedir. Ek olarak, öğretmenlerin görev yapmakta oldukları bu üç okulun seçiminde okulların eğitim vermekte olduğu bölgelerin sosyo-ekonomik olarak düşük, orta ve yüksek düzeylere karşılık gelen bölge ya da semtlerden olması da belirleyici bir ölçüt olmuştur. Araştırmanın bu aşaması için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne tekrar izin talebinde bulunulmuş olup resmi onay alınmıştır (Ek 4). Bu ilkokullar da yukarıda açıklanmış olan süreçten yola çıkılarak öğrenci bilgileri ve sayıları alınan okullar arasından seçilerek ilgili okulların yönetimleri ile irtibata geçilmiş ve araştırmaya katılımın uygunluğu için onay alınmıştır. Ölçütleri karşılayan üç ilkokul araştırmacı tarafından ziyaret edilmiş olup sınıflarında üstün yetenekli öğrencisi bulunan sınıf öğretmenleri ile birebir görüşmüştür. Yapılan görüşmeler neticesinde bu üç ilkokuldan toplam dört sınıf öğretmenin araştırmaya katılım ölçütlerini sağladıkları anlaşılmıştır. Araştırma sürecine gönüllü olarak katılmak isteyen bu dört öğretmen katılımcı sınıf öğretmenleri olarak seçilmiştir.

Delphi tekniği ile yürütülmüş olan tartışmanın katılımcıları birer panelist olarak nitelendirilmektedir. Şahin'e (2001) göre bu tekniğe panelist olarak seçilecek katılımcıların uzman görüşlerini yansıtacak nitelikte olmaları, deneyimleri ve nitelikleri neticesinde araştırma konusuna derin bir bakış açısı sağlayabilmeleri ve konu hakkında önemli görüşlere sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda panelistlerin seçiminde yukarıdaki ölçütler gözetilerek; farklı yıllara göre deneyime

sahip ve aktif olarak görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ile üniversitelerde görev yapmakta olup sınıf eğitimi, özel eğitim, kaynaştırma, üstün yeteneklilerin eğitimi alanlarında bilimsel çalışmalar yürütmekte olan akademisyenler panelist olarak seçilmiştir.

3.3.2. Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcıları; durum çalışması, eylem araştırması ve Delphi paneline katılmış olan katılımcılar şeklinde üç grupta ele alınmıştır. Durum çalışması ve eylem araştırmasına katılmış olan sınıf öğretmenlerinin gerçek isimleri yerine takma isimler kullanılmıştır. Benzer şekilde öğrencilerin gerçek isimleri yerine herbir öğrencinin isminin baş harfi kullanılmıştır.

Durum çalışmasının katılımcıları; a) iki farklı ilkokulda görev yapan, biri üçüncü diğeri dördüncü sınıf öğretmeni olan iki sınıf öğretmeni, b) bu sınıf öğretmenlerinin sınıflarında eğitim-öğretime devam etmekte olan öğrenciler, c) bu iki okulda görev yapmakta olup daha önce sınıflarında üstün yetenekli bir öğrencisi olmuş veya olan diğeri sınıf öğretmenleri, ç) rehber öğretmenler, d) bir idareci ve e) bir ebeveynidir. A ilkokulundaki sınıf öğretmeni Güler üçüncü sınıflara eğitim vermektedir. Cinsiyeti kadındır ve meslekte yirmi birinci yıldır. B ilkokulundaki sınıf öğretmeni Mehmet dördüncü sınıflara eğitim vermektedir. Cinsiyeti erkektir ve meslekte kırk birinci yıldır. Ek olarak, A ilkokulundan üçüncü ve dördüncü sınıflara eğitim vermekte olan beş sınıf öğretmeni ile bir müdür yardımcısı; B ilkokulundan ise üçüncü ve dördüncü sınıflara eğitim vermekte olan üç sınıf öğretmeni ile iki rehber öğretmen odak grup görüşmelerine katılmıştır. Ayrıca üstün yetenekli olarak tanılanmış dördüncü sınıf düzeyindeki bir öğrenci ve onun ebeveyni de durum çalışmasının katılımcıları arasında yer almıştır.

Eylem araştırmasının katılımcıları üç farklı ilkokuldan olup birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflara eğitim vermekte olan dört sınıf öğretmenidir. Bu öğretmenlerden birinci ve üçüncü sınıf öğretmenleri aynı ilkokulda olup, diğeri ikinci ve dördüncü sınıf öğretmenleri farklı ilkokullarda görev yapmaktadır. Birinci ve üçüncü sınıf öğretmenleri C ilkokulunda, ikinci sınıf öğretmeni Ç ilkokulunda ve dördüncü sınıf öğretmeni D ilkokulunda görev yapmaktadır. Birinci sınıf öğretmeni Ferdi erkektir. Sınıf öğretmenliği mezunu olup on yıldan fazla öğretmenlik tecrübesine sahip olmakla birlikte yurtdışında da öğretmenlik yapmıştır. İkinci sınıf öğretmeni Berna

ise bayandır. Alman dili ve edebiyatı mezunu olup yirmi yıldan fazla bir süredir sınıf öğretmeni olarak çalışmaktadır. Üçüncü sınıf öğretmeni Veli erkektir. Sınıf öğretmenliği mezunudur ve dokuz yıl tecrübeye sahiptir. Dördüncü sınıf öğretmeni Güler ise bayandır. İşletme mezunu olup yirmiden fazla yıl öğretmenlik tecrübesine sahiptir. Bu öğretmen aynı zamanda durum çalışmasına katılmış olan gönüllü öğretmenlerden biridir.

Bir Delphi tartışmasına katılacak panelistlerin toplam sayısı hakkında kesin bir yargı yoktur. Delphi tekniği ile yürütülecek olan araştırmalara katılacak panelist sayılarının ideal olarak yirmi olması (Şahin, 2001; Ludwig, 1997'den akt. Hsu ve Sandford, 2007) ya da elliden az olması (Witkin ve Altschuld, 1995'ten akt. Hsu ve Sandford, 2007) şeklinde farklı düşünceler vardır. Çünkü, Delphi tekniğinde uzmanlardan oluşan panelistlerin sayısının istatistiksel olarak temsil edici bir örnekleme teşkil etmesi gerekmez; bu teknikte yer alan temsil edilebilirliğin panelistlerin sayısı yerine panelistlerden oluşan panelin kalitesine göre değerlendirilmesi gerekir (Powell, 2003). Ayrıca, Delphi tekniğinde nicel verilerin yanı sıra nitel verilerin de kullanılıyor olması ve farklı turlarda katılımcılara özel anketlerin hazırlanıyor olması gibi nedenlerden dolayı fazla sayıda panelistin katılımının, tartışmanın sağlıklı ve planlanan süre içerisinde yürütülmesi adına da uygun olmayacağı düşünülebilir. Delphi tekniği ile yürütülmüş olan bu tartışmaya panelist olarak sınıf öğretmeni ve akademisyenler katılımcı olarak seçilmiştir. Panelistlerin toplam sayısının 20 ile 50 arasında olması planlanmıştır. Anketleri yanıtlayarak tartışmaya katılım göstermiş olan panelistlerin sayısı 36'dır. Panelistlerin 15'i akademisyen, 21'i ise sınıf öğretmenidir.

3.3.3 Ortamlar

Durum çalışması A ve B ilkokullarında gerçekleşmiştir. Bu ilkokullara ve sınıflara ilişkin açıklamalar aşağıda verilmiştir.

3.3.3.1. A İlkokulu ve Sınıf Öğretmeni Güler'in Sınıfı

Bu ilkokul korumalı bir site içerisinde yer almaktadır. Okul hem ilkokul hem de ortaokul olarak hizmet vermekte olup fiziksel olanakların yetersizliğinden dolayı ikili öğretim yapılmaktadır. İlkokul öğrencileri eğitimlerine öğlenci olarak devam etmektedir. Okuldaki öğrenci ve öğretmen mevcudu oldukça fazla olduğu için büyük bir binaya sahiptir. Benzer şekilde, aynı binada birden fazla öğretmenler

odası mevcuttur. Okulun kuzeyinde, batısında ve güneyinde öğrenciler için spor ve açık alanlar bulunmaktadır. İlkokul düzeyindeki her sınıf seviyesi için en az beş şube mevcuttur. Sınıf öğretmeni Güler'in sınıfında yirmi üç öğrenci vardır. Bu öğrenciler arasında bir tanılanmış bir de öğretmenin görüşüne göre tanılanmamış fakat üstün yetenekli olan bir öğrenci bulunmaktadır. Ek olarak, öğretmenin bildirdiğine göre sınıfta dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan iki öğrenci (biris davranış bozukluklarını uç düzeyde sergiliyor), bir aşırı içe dönük ve duygusal bozukluklara sahip olabilecek ve bir de asperger sendromlu öğrenci bulunmaktadır. Sınıf ortamı klasik olarak nitelendirilebilecek bir tarza sahiptir. Sınıf pencereleri güney cephede yer almaktadır. Giriş kapısının hemen sağındaki duvarda yazı tahtası ve onun hemen yanında öğretmen masası ile dolap bulunmaktadır. Öğrencilerin sıraları sınıfın geri kalan boşluklarına öğretmen masası ve yazı tahtası yönünde konumlandırılmıştır. Öğretmen masasında dizüstü bilgisayar yer almaktadır. İlk bakışta sınıf ortamının renkli bir ortam olduğu göze çarpmaktadır. Öğrenciler de neşeli ve güler yüzlü görünmektedir. Sınıf panoları dolu, renkli ve görünüşe göre öğrenci ürünleri sürekli olarak sergilenmektedir.

3.3.3.2. B İlkokulu ve Sınıf Öğretmeni Mehmet'in Sınıfı

Bu ilkokul bir üniversitenin yerleşkesi içerisinde yer almaktadır. Bu okulda farklı binalarda olmak üzere hem ilkokul hem de ortaokul öğrencilerine eğitim verilmektedir. İlkokul öğrencilerinin eğitim gördüğü bina prefabrik tarzda yapılmış tek katlı bir yapıdır. Öğrenciler eğitimlerine tam gün olarak devam etmektedir. Okulun yerleştiği alanda hem ilkokul hem de ortaokul öğrencileri için ayrı spor alanları ve açık alanlar mevcuttur. Sınıf öğretmeni Mehmet'in sınıfında otuz beş öğrenci vardır. Bu öğrencilerden ikisi üstün yetenekli olarak tanılanmış, bir öğrenci de tanılanmamış fakat öğretmenin görüşüne göre üstün yeteneklidir. Ek olarak, öğretmen kendi görüşüne göre bir öğrencinin öğrenme güçlüğü yaşadığını bildirmektedir. Sınıf ortamı renkli bir ortamdır. Panolarda öğrencilerin yaptıkları resimler sergilenmektedir. Kitaplık kapağında öğrencilerin fotoğraflı bir listesi mevcuttur. Ayrıca panoda performans ve proje görevlerine ilişkin konular ve değerlendirme ölçütleri asılmış durumdadır. Öğrencilerin oturma düzeni yazı tahtası yönünde üç sıra halindedir. Oturma düzeni her hafta belirli bir kurala göre kayarak değişmektedir. Grup çalışma düzeni ya da dizilimi yok fakat ortam buna uygun görünmektedir.

Eylem araştırması C, Ç ve D ilkokullarında gerçekleştirilmiştir. Bu ilkokullara ve sınıflara ilişkin açıklamalar aşağıda verilmiştir.

3.3.3.3. C İlkokulu ve Sınıf Öğretmenleri Ferdi ile Veli'nin Sınıfları

Bu ilkokul bir mahalle içinde konumlanmıştır. Sosyo-ekonomik olarak düşük seviye olarak nitelendirilebilecek bir çevreye sahiptir. Hemen güneyinde bir zihinsel engelliler okulu bulunmaktadır. Bu okul o kadar yakındır ki ders arası için çalan ziller C ilkokulunun dersliklerinden duyulmaktadır. Fiziksel olarak bakıldığında büyük bir yapıya sahiptir. Okulun dört tarafında da açık alan bulunmaktadır. Sadece bir tarafı oyun ve spor alanı olarak kullanılabilir. Bina hem ilkokul hem ortaokul öğrencileri tarafından kullanılmakta olduğu için ikili öğretim yapılmaktadır. Sınıf öğretmeni Ferdi'nin sınıfı okulun ikinci katındadır. Sınıf klasik bir görünüme sahiptir. Sınıfta yirmi öğrenci vardır. Öğrencilerden ikisi üstün yetenekli olarak tanılanmıştır. Öğretmen genç ve esprili bir tutuma sahip olduğu için sınıf ikliminin iyi olduğu söylenebilir. Yirmi mevcutlu bir sınıf olduğu için alan geniş ve rahattır. Panolar aktif olarak kullanılmaktadır. Öğrencilerin oturma düzeni yazı tahtası yönünde üç sıra halindedir. Öğretmen masası ve kitaplığı pencere kenarında ve yazı tahtasının sağında kalmaktadır. Sınıf öğretmeni Veli'nin görev yaptığı sınıf üçüncü katta olup cephesi oyun alanına bakmaktadır. Sınıfta otuz yedi öğrenci vardır. Öğrencilerden biri üstün yetenekli olarak tanılanmıştır. Öğrenciler sıraları dört sıra halinde yazı tahtası yönünde dizilmiştir. Sınıfın orta bölümünde ön taraftaki bir sırada üç öğrenci oturmaktadır. Sınıf mevcudu fazla olduğu için sınıf ortamı biraz basık ve dar bir görünüme sahiptir. Hareket alanının çok geniş olduğunu söylemek güçtür. Panoda öğrenci ürünleri sergilenmekte fakat ürünler tek tip, sanki aynı fabrikadan çıkmış gibi bir görünüme sahiptir. Bu durum sınıf ortamında sürekli olarak kılavuz kitapların takip ediliyor olmasına işaret etmekte olabilir. Öğretmen masasının arkasındaki kitaplıkta hiç kitap bulunmamaktadır. Kitaplar öğretmen masasında bulundurulmakta ve öğrencilerin kitaplarını istedikleri zaman kolayca değiştirmeleri sağlanmaktadır.

3.3.3.4. Ç İlkokulu ve Sınıf Öğretmeni Berna'nın Sınıfı

Bu ilkokul korumalı bir site içerisinde yer almaktadır. Sosyo-ekonomik olarak yüksek seviye olarak nitelendirilebilecek bir çevreye sahiptir. Binası üç katlıdır. Okul binası hem ilkokul hem de ortaokul öğrencilerine ikili eğitim sisteminde hizmet etmektedir. Okulun ön tarafında geniş bir oyun alanı ve devamında da

ağaçlarla dolu bir bahçe bulunmaktadır. İkinci sınıf öğretmeni Berna'nın sınıfı binanın üçüncü katındadır. Sınıfta toplam otuz altı öğrenci vardır. Bu öğrencilerden ikisi üstün yetenekli olarak tanılanmıştır. Sınıf güney cepheye bakmaktadır. Öğrenci mevcudunun fazla olması sınıf ortamını dar ve sıkışık bir hale büründürmektedir. Sıraların arasında gezinmek bile oldukça güçtür. Öğrencilerin sıraları dört sıra halinde yazı tahtası yönünde sıralanmıştır. Yazı tahtasının hemen yanında öğretmen masası ve kitaplık yer almaktadır. Öğretmen masasında bir dizüstü bilgisayar bulunmaktadır. Panolar öğrenci ürünleriyle donatılmıştır. Farklı tasarımların ve ürünlerin sergilendiği açıkça görülmektedir.

3.3.3.5. D İlkokulu ve Sınıf Öğretmeni Güler'in Sınıfı

Bu ilkokul durum çalışmasındaki A ilkokulu ile aynı okuldur ancak analiz, bulgular ve yorumlarda doğabilecek karmaşıklığa engel olmak için D ilkokulu olarak isimlendirilmiştir. D ilkokulu korumalı bir site içerisinde konumlanmıştır. Sosyo-ekonomik yönden orta seviye olarak nitelendirilebilecek bir çevreye sahiptir. Binası hem ilkokul hem de ortaokul olarak hizmet vermekte olup fiziksel olanakların yetersizliğinden dolayı ikili öğretim yapılmaktadır. İlkokul öğrencileri eğitimlerine öğlenci olarak devam etmektedir. Okuldaki öğrenci ve öğretmen mevcudu oldukça fazla olduğu için büyük bir binaya sahiptir. Benzer şekilde aynı binada birden fazla öğretmenler odası mevcuttur. Okulun kuzeyinde, batısında ve güneyinde öğrenciler için spor ve açık alanlar bulunmaktadır. Dördüncü sınıf öğretmeni Güler'in sınıfında yirmi dört öğrenci vardır. Bu öğrenciler arasında üstün yetenekli olarak tanılanmış bir öğrenci bulunmaktadır. Ek olarak öğretmenin bildirdiğine göre sınıfta dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan iki öğrenci (biris davranış bozukluklarını uç düzeyde sergiliyor), bir aşırı içe dönük ve duygusal bozukluklara sahip olabilecek ve bir de asperger sendromlu öğrenci bulunmaktadır. Özel gereksinimli öğrenci sayısının oldukça fazla olduğu bu sınıf bu açıdan diğer sınıflara kıyasla farklı bir özelliğe sahiptir. Sınıf ortamı klasik olarak nitelendirilebilecek bir tarzdadır. Sınıf pencereleri batı cephede yer almaktadır. Giriş kapısının hemen sağındaki duvarda yazı tahtası ve onun hemen yanında öğretmen masası ile dolap bulunmaktadır. Öğrencilerin sıraları sınıfın geri kalan boşluklarına öğretmen masası ve yazı tahtası yönünde konumlandırılmıştır. Öğretmen masasında dizüstü bilgisayar yer almaktadır. İlk bakışta sınıf ortamının renkli bir ortam olduğu göze çarpmaktadır. Öğrenciler de neşeli ve güler yüzlü

görünüyorlar. Sınıf panoları dolu, renkli ve görünüşe göre öğrenci ürünleri sürekli olarak sergilenmektedir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplamak için farklı araçlar kullanılmıştır. Bu araçlar görüşme, odak grup görüşmesi, gözlem, öğrenci ürünleri ve Delphi anketleri olarak sıralanmaktadır. Veri toplama araçlarına ilişkin açıklamalar aşağıda verilmiştir.

3.4.1. Görüşme

Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılmakta olan bir veri toplama aracıdır. Kendi içinde farklı türleri barındırmaktadır. Bunlar arasında yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme (Chadwick ve diğerleri, 1984); yönlendirici olan görüşme ve yönlendirici olmayan görüşme (Stewart ve Cash, 1985); sabit format anket görüşmesi, açık-uçlu anket görüşmesi, açık-uçlu duyarlaştırıcı görüşme ve açık-uçlu yoğunlaşmış görüşme (Rubin, 1983); sohbet tarzı görüşme, görüşme formu yaklaşımı ve standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tarzı (Patton, 1987) şeklinde farklı yaklaşımlara özgü türlerin varlığından söz etmek mümkündür (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada gerek durum çalışması gerek eylem araştırması süreçlerinde görüşme bir veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Görüşme türlerinden yapılandırılmamış görüşme ve sohbet tarzı görüşme türleri seçilmiştir. Yapılandırılmamış görüşme genel hatlarıyla açık-uçlu soruları içeren ve yanıtların bilinmediği bir görüşmeye karşılık gelmektedir. Sohbet tarzı görüşme ise araştırmacının gözlem amacıyla doğrudan ortama katıldığı araştırmalarda soruların, etkileşimin doğal akışı içerisinde yöneltildiği ve önceden belirlenmiş soruların bulunmadığı ve ek olarak görüşmenin hangi yöne gideceğinin kesin hatlarıyla önceden çizilemediği görüşme türüne karşılık gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Durum çalışması sırasında araştırmacının bu aşamasının amacına yönelik olarak yapılmış olan öğretmen, öğrenci ve ebeveynler ile görüşmeler yapılandırılmamış görüşme ve sohbet tarzı görüşme türleri ile gerçekleştirilmiştir. Durum çalışmasının katılımcıları olan sınıf öğretmenleri ile birlikte çalışılan günlerde ders aralarındaki boşluklar kullanılarak okul bahçesinde, okul koridorlarında ve öğretmenler odasında sohbet tarzı görüşmeler ve yapılandırılmamış görüşmeler yapılmıştır. Okul idarecisi, üstün yetenekli öğrenci ve öğrencinin ebeveyni ile de

yapılandırılmamış görüşmeler yapılmıştır. Öğretmenler, okul idarecisi, üstün yetenekli öğrenci ve ebeveyni ile yapılmış olan görüşmelerin temelini aşağıdaki odak sorular oluşturmuştur.

- Öğretmen üstün yetenekli öğrenciyi destekleme konusunda ne gibi güçlükler yaşamaktadır?
- Öğretmen öğrencinin yeteneğini nasıl desteklemektedir?
- Üstün yetenekli öğrencinin eğitim gördüğü sınıf ortamında öğrencinin yeteneğini desteklemeye yönelik eğitimsel düzenlemeler nasıl gerçekleştirilmektedir?
- Öğretmen hangi konularda ve sorunlarda akademik desteğe ihtiyaç duymaktadır?
- Okul idaresi üstün yetenekli öğrenciyeye yönelik olarak ne gibi olanaklar ve kolaylıklar sağlamaktadır?
- Okul idaresi üstün yetenekli öğrenciyeye yönelik olarak ne gibi desteklere ihtiyaç duymaktadır?
- Öğrencinin ve ebeveyninin okul ve genel eğitim sınıfı ortamına ilişkin yaşamakta oldukları sorunlar nelerdir?
- Öğrencinin ve ebeveyninin okuldan, öğretmenden ve diğer öğrencilerden beklentileri nelerdir?

Eylem araştırması sürecinde yapılmış olan görüşmeler genel olarak uygulamaların gerçekleştirildiği anlarda anlık olarak seçilmiştir. Bu sebeple yapılandırılmamış görüşme ve sohbet tarzı görüşme türleri kullanılmıştır. Ancak, genel hatlarıyla bakıldığında sınıf öğretmeni ile yapılmış olan görüşmeler ve ona yöneltilmiş olan görüşme sorularının odağı üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi merkezinde yoğunlaşmıştır. Sınıf ortamında gerçekleştirilmiş olan uygulamalar esnasında sınıf öğretmenin uygun gördüğü zamanlarda araştırmacı ortama dâhil olarak gözlemlerini yaptıktan sonra sınıf öğretmeni ile sohbet tarzı görüşmeler gerçekleştirmiştir. Örneğin; ikinci sınıfta farklılaştırılmış bir uygulamanın gerçekleştirilmesi esnasında araştırmacı ortamda gözlemci olarak bulunmuş ve sınıf ortamında, öğrencilerde ve üstün yetenekli öğrencide ortaya çıkan her türlü değişimi gözlemleyip not tutarak kayıt altına almış ve devamında da

sınıf öğretmeninin görüşlerini alma yoluna gitmiştir. Eylem araştırması sürecinde yapılmış olan görüşmelere temel oluşturmuş olan ana sorular aşağıdaki gibidir.

- Sınıf öğretmeninin üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini genel eğitim sınıfı ortamında destekleme konusundaki gereksinimleri ne yöndedir?
- Sınıf öğretmeni üstün yetenekli öğrenciyi destekleme konusunda genel eğitim sınıfı ortamında ne tür düzenlemeler yapabilir?
- Sınıf ortamında yapılacak düzenlemeler uygulamaya dönük olarak nasıl planlanıp uygulanmalıdır?
- Sınıf ortamında gerçekleştirilen uygulamalar sınıf ortamını nasıl etkilemektedir?
- Sınıf ortamında gerçekleştirilen uygulamalar üstün yetenekli öğrenci ile diğer öğrencileri nasıl etkilemektedir?
- Bu uygulamalara ilişkin olarak öğrencilerin ve sınıf öğretmeninin görüşleri nelerdir?

3.4.2. Odak Grup Görüşmesi

Nitel araştırmalarda etkili veri toplama araçlarından birisi olarak odak grup görüşmesi kullanılabilir. Farklı kaynaklarda odak grup görüşmesinin farklı tanımları ile karşılaşmak mümkündür. Bu tanımlar genel hatlarıyla incelendiğinde nitel araştırma desenleri içinde belirli bir konuya odaklı olup bir grup ile yapılan görüşme; araştırmacı tarafından seçilerek bir araya getirilmiş olan bir grup bireyin kendi tecrübeleri bağlamında araştırma problemi hakkında görüş belirtip tartışmaları; araştırmaya konu problem hakkında grup içerisinde ortaya çıkan bir “etkileşim” (Yıldırım ve Şimşek, 2011) gibi tanımlara rastlamak olasıdır.

Bireysel görüşmeye kıyasla odak grup görüşmesinin bir dizi olumlu yönlerinden söz etmek mümkündür. Odak grup görüşmesi birden fazla katılımcı ile aynı anda gerçekleştirildiği için bireyler arası etkileşimin sağlanıyor olması gibi bir avantajı doğurduğu ve araştırma odağına yönelik olarak daha detaylı ve anlamlı verilerin elde edilmesine olanak sağlamakta olduğu düşünülebilir. Ancak, bazı durumlarda odak grup görüşmesinin katılımcıları yanlış olanı bile hep birlikte savunur hale gelebilmektedir. Bu araştırmanın durum çalışması aşamasında sınıflarında üstün yetenekli öğrenci olmuş ya da olan diğer sınıf öğretmenlerinin deneyimlerine

odaklanmak amacıyla durum çalışmasının yürütüldüğü ilkokullarda odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler okulun doğal ortamı içerisinde okul bahçesinde ve rehberlik servisinde gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmelerinin odağını önceki bölümlerde verilmiş olan bireysel görüşme ana sorularından ilk dördü şekillendirmiştir. Ana odak sorular aşağıda verilmiştir.

- Öğretmen üstün yetenekli öğrenciyi destekleme konusunda ne gibi güçlükler yaşamaktadır?
- Öğretmen öğrencinin yeteneğini nasıl desteklemektedir?
- Üstün yetenekli öğrencinin eğitim gördüğü sınıf ortamında öğrencinin yeteneğini desteklemeye yönelik eğitimsel düzenlemeler nasıl gerçekleştirilmektedir?
- Öğretmen hangi konularda ve sorunlarda akademik desteğe ihtiyaç duymaktadır?

3.4.3. Gözlem

Nitelikli bilimsel verilere ve bulgulara ulaşmanın belki de en iyi yolu iyi gözlem yapabilmektir. Gözlem aynı zamanda nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir diğer veri toplama aracıdır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre gözlem herhangi bir ortamda ya da kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Ancak, burada gözlemin bir yöntemden ziyade bir veri toplama aracı ya da teknik olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır. Çünkü, gözlem bir yöntem olmaktan daha çok nitel araştırmalarda araştırmacının görüşmeler aracılığıyla elde edemeyeceği derinlikte ve detayda veri toplamasını sağlayan bir araçtır. Görüşmede olduğu gibi gözlem de kendi içinde farklı türleri barındırmaktadır. Bunlar yapılandırılmamış alan çalışması, yapılandırılmış alan çalışması, yapılandırılmamış laboratuvar çalışması ve yapılandırılmış laboratuvar çalışması olarak sıralanabilir (Bailey, 1982'den akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmacının hem durum çalışması hem de eylem araştırması süreçlerinde yapılandırılmamış alan çalışması türüne giren gözlem türü kullanılmıştır. Araştırmacı herhangi bir gözlem aracı yapılandırmadan sınıf ortamlarına şahsen katılıp katılımcı gözlemci olarak rol oynamış ve araştırmacının her bir aşamasına ilişkin amaçlar doğrultusunda içinde bulunduğu sınıf ortamını ve süreçte yaşanan değişimi anlamaya çalışmıştır. Durum çalışması ve eylem araştırması süreçlerinde

gerçekleştirilen gözlemler esnasında araştırmacı tarafından notlar tutulmuş ve kayıt altına alınmıştır. Her iki süreç içerisinde gerçekleştirilmiş olan gözlemlerin genel hedefi üstün yetenekli öğrencinin eğitim görmekte olduğu sınıf ikliminin ve sınıf ortamının durumu ve bu ortamda meydana gelen değişimin öğretmen ve öğrenci boyutlarından değerlendirilmesini sağlayacak verilerin toplanmasını sağlamaktır.

3.4.4. Ürünler

Öğrenci ürünleri genel olarak eğitimsel ortamlardaki gelişimin ve değişimin iyi birer habercisi olarak nitelendirilebilir. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde ve yeteneklerinin gelişiminde bu öğrencilerin maruz bırakıldıkları uygulamalar ve düzenlemelerin amaçları doğrultusunda ortaya çıkan ürünlere odaklanmak ve bu ürünleri değerlendirmek, gelişimi ve değişimi değerlendirmenin güçlü bir yolu olarak kabul edilmektedir. Eylem araştırması sürecinde sınıf ortamlarında gerçekleştirilmiş uygulamalar neticesinde üstün yetenekli öğrenci ile diğer öğrencilerin ürettikleri farklı ürünler de birer veri kaynağı olarak kabul edilmiş ve kayıt altına alınmıştır. Uygulamalar esnasında gerçekleştirilen tartışmalar sırasında üretilen fikirler, problemler, problemlerin çözümüne yönelik çözümler, uygulama süreçlerinde ya da sonunda üretilen her türlü icat, tasarım ile çizim, resim vb. görseller birer ürün olarak değerlendirilmiştir. Ürünler araştırmacı ve öğretmen tarafından kaydedilmiş ve de araştırmacı tarafından saklanmıştır.

3.4.5. Delphi Anketleri

Delphi tekniği ile yürütülmüş olan tartışma sürecinde veriler I. Delphi anketi (Ek 5), II. Delphi anketi (Ek 6) ve III. Delphi anketi (Ek 7) aracılığıyla toplanmıştır. Aşağıda bu anketlere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.4.5.1. I. Delphi Anketi

İlk Delphi anketi (I.DA), durum çalışması ve eylem araştırması süreçlerinde toplanan verilerin analizi sonucunda ortaya çıkarılmış olan otuz dört yeterli ifadesini içermektedir. Bu yeterli maddeleri analiz sonucunda ortaya çıkarılmış olan aşama ve yeterli alanları gözetilerek ankete yerleştirilmiştir. Panelistlere, bu yeterli ifadelerini değerlendirmeleri için, her bir yeterli maddesinin altında yedili Likert tipi bir ölçek verilmiştir. Bu yedili Likert tipindeki ölçekte “1” seçeneği “Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum”

anlamına gelirken “7” seçeneği “Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum” anlamını taşımaktadır. Ayrıca, her bir yeterlik maddesinin altında panelistin o yeterlik ifadesine katılım durumuna ilişkin olumlu ve olumsuz gerekçelerini yazabileceği boş bir alan da verilmiştir. Anketin ilk sayfasında, ankete ve araştırmamanın amacına ilişkin ayrıntılı bir açıklama ile panelistin mesleği ve e-posta bilgilerini girebileceği iki madde verilmiştir. Ek olarak anketin son sayfasında ankette verilmiş olan yeterliklerden farklı olarak panelistlerin eklenmesini düşündükleri yeterlik ifadelerini yazabilecekleri boş bir alan bırakılmıştır.

3.4.5.2. II. Delphi Anketi

İkinci Delphi anketi (II.DA), önceki Delphi anketinde panelistlerin yapmış oldukları önerilerin değerlendirilmesi sonucunda yeterliklere eklenmesi uygun görülen bir yeterlik maddesinin eklenmesi ile, otuz beş yeterlik ifadesini içermektedir. Bu yeterlik maddeleri analiz sonucunda ortaya çıkarılmış olan aşama ve yeterlik alanları gözetilerek ankete yerleştirilmiştir. Panelistlere, bu yeterlik ifadelerini değerlendirmeleri için, her bir yeterlik maddesinin altında yedili Likert tipi bir ölçek verilmiştir. Bu yedili Likert tipindeki ölçekte “1” seçeneği “Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum” anlamına gelirken “7” seçeneği “Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum” anlamını taşımaktadır. Ayrıca her bir yeterlik maddesinin altında panelistlerin önceki ankette o yeterlik ifadesine katılım durumuna ilişkin olarak belirtmiş oldukları olumlu ve olumsuz gerekçeler de verilmiştir. Anketin ilk sayfasında, ankete ve bu aşamada panelistlerden istenenlere ilişkin ayrıntılı bir açıklama yapılmıştır.

3.4.5.3. III. Delphi Anketi

Üçüncü Delphi anketi (III.DA), otuz beş yeterlik ifadesini içermektedir. Bu yeterlik maddeleri, analiz sonucunda ortaya çıkarılmış olan aşama ve yeterlik alanları gözetilerek ankete yerleştirilmiştir. Panelistlere, bu yeterlik ifadelerini değerlendirmeleri için, her bir yeterlik maddesinin altında yedili Likert tipi bir ölçek verilmiştir. Bu yedili Likert tipindeki ölçekte “1” seçeneği “Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum” anlamına gelirken “7” seçeneği “Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum” anlamını taşımaktadır. Ayrıca her bir yeterlik maddesinin altında o

yeterliğe ilişkin I.DA ve II.DA istatistiksel verileri (ortalama, standart sapma, grup yanıt yüzdeleri) ile panelistin o yeterliğe ilişkin vermiş olduğu I.DA ve II.DA yanıtları verilmiştir. Anketin ilk sayfasında, ankete ve bu aşamada panelistlerden istenene ilişkin ayrıntılı bir açıklama yapılmıştır.

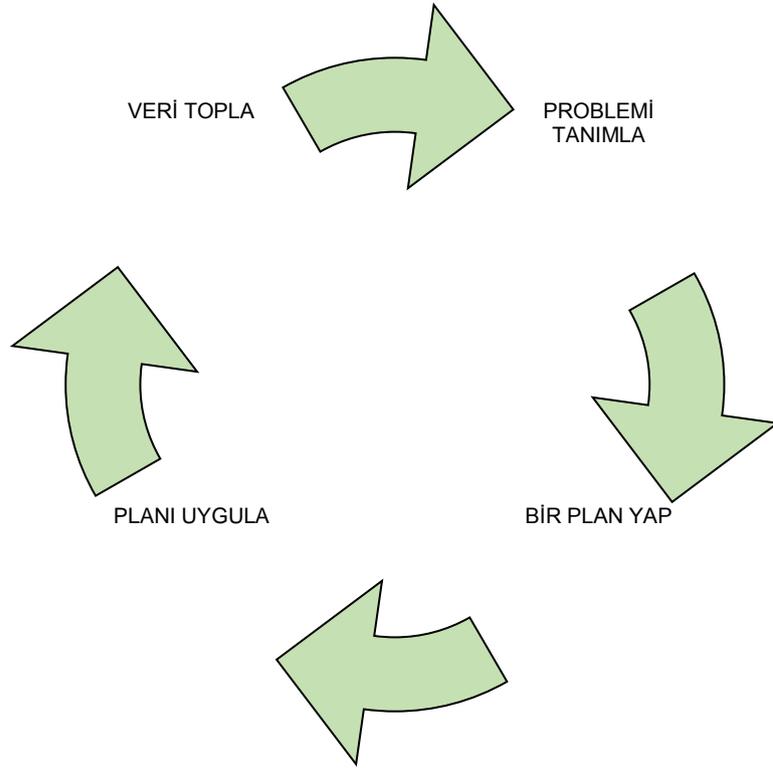
3.5. Veri Toplama Süreci

Bir durum çalışması ve bir eylem araştırması aşamalarından oluşan bu araştırmanın ilk aşaması sırasıyla 2012-2013 eğitim öğretim yılı bahar dönemi ile 2013-2014 eğitim öğretim yılı güz döneminde yürütülmüştür. Her iki araştırma süresince her türlü gözlem, görüşme vb. veriler araştırmacı tarafından toplanmıştır. Davidson (1996'dan akt. Creswell, 2007) verilerin her zaman dijital ortamda kaydedilmesini ve saklanmasını önermiştir. Bu çalışmada toplanan her türlü veri dijital ortama aktarılarak kaydedilmiş ve saklanmıştır.

Durum çalışması A ve B ilkokullarında gerçekleştirilmiştir. Bu okullardan A ilkokulunda dördüncü ve B ilkokulunda üçüncü sınıf öğretmeni olmak üzere iki öğretmenin sınıflarında doğrudan gözlem yapılmıştır. Bu sınıfların sınıf öğretmenleri Güler ve Mehmet öğretmenler ile ders öncelerinde ve ders aralarında sohbet tarzı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. A ilkokulunda araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen müdür yardımcısı ile kendi odasında bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Yine A ilkokulunda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinden odak grup görüşmesine gönüllü olarak katılmak isteyen beş sınıf öğretmeni ile seminer haftasında okul bahçesinde görüşülmüştür. B ilkokulunda ise odak grup görüşmesine gönüllü olarak katılmak isteyen iki rehber öğretmen ve bir sınıf öğretmeni ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Yine B ilkokulunda eğitim almakta olan üstün yetenekli bir öğrenci ve ebeveyni ile görüşmeler yapılmıştır.

Eylem araştırması sürecinde ise C, Ç, D ilkokullarından araştırmaya katılmış olan dört sınıf öğretmeni ile yaklaşık on iki haftalık bir zaman diliminde etkileşimde bulunulmuştur. Bu sürecin başlamasından önce her bir sınıf öğretmeni ile birebir ön görüşmeler yapılmış ve sürece ilişkin bilgiler verilmiştir. Ek olarak öğretmen ve öğrencilerin araştırmaya katılımları konusunda gönüllü katılım formu (Ek 8), bilgilendirme mektubu (Ek 9) ve öğrencilerin araştırmaya katılımları konusunda veli onay formu (Ek 10) dağıtılmış ve toplanmıştır. Süreçte ise haftada en az bir kez sistematik olarak gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda sınıf ortamına ya da

üstün yetenekli öğrenciye yönelik geliştirilmesi planlanan uygulamalara karar verilmiş, uygulamalar geliştirilmiş, uygulanmış ve gözlem, görüşme, ürünler aracılığıyla uygulama süreçlerine ilişkin verilerin toplanması sağlanmıştır. Eylem araştırması problem çözmeye yönelik ve süreklilik gösteren bir süreç (Yıldırım ve Şimşek, 2011) olduğu için önceki bölümlerde verilmiş olan eylem araştırması döngüsüne benzer fakat düzeltilmiş bir döngü takip edilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Eylem sürecinde araştırmacı ve öğretmen tarafından izlenen döngü

Delphi tekniği kullanılarak yürütülmüş olan tartışma süreci ise önceki aşamada toplanmış olan nitel verilerin analizi sonrasında oluşturulmuş olan yeterli ifadeleri üzerine kurulmuştur. Tartışma sürecinin yapılandırılması, panelistlerin seçimi, anketlerin hazırlanması, gönderilmesi, yanıtların toplanması süreci yaklaşık olarak üç ay sürmüştür. Araştırmacı bu süreçte kullanmış olduğu anketleri çevrimiçi ortamda (Google formlar) hazırlamış olup ilgili anketlerin panelistlere e-posta yolu ile iletilmesini sağlamıştır. Çizelge 1'de üç turdan oluşan Delphi tekniğinin uygulanmasına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Çizelge 1. Üç turdan oluşan Delphi tekniği uygulaması

	1. Tur	2. Tur	3. Tur
Veri toplama aracı	1.Delphi Anketi	2.Delphi Anketi	3.Delphi Anketi
Katılımcı sayısı	36	36	36
Toplanan veriler	Her bir yeterlik için görüş birliği düzeyi (yedili Likert) ve gerekçeler ile eklenmesi tavsiye edilen yeterlikler	Her bir yeterlik için görüş birliği düzeyi (yedili Likert)	Her bir yeterlik için nihai görüş birliği düzeyi (yedili Likert)
Veri analizi	2. Delphi anketi için gerekçelerin içerik analizi ve tavsiye edilen yeterliklerin değerlendirilmesi	3.Delphi anketi için 1. ve 2. Delphi anketi ortalama, standart sapma, ortanca, yanıt yüzdeleri,	Ortalama, standart sapma, ortanca, yanıt yüzdeleri, çeyreklikler arası fark

Çizelge 1’de de görüldüğü üzere, üç turda gerçekleştirilmiş olan Delphi tekniği uygulamasının her anketinde panelistlerden yeterlikleri puanlamaları istenmiş olup, sadece birinci ankette gerekçelendirme ve eklenmesini istedikleri diğer yeterlikler hakkında bilgi toplamak amaçlı açık uçlu sorular sorulmuştur. İkinci ankette ise yeterlik ifadelerinin altında o yeterliğe ilişkin panelistlerden gelen görüşler verilmiş ve görüşlerini bu çerçevede yeniden değerlendirmeleri istenmiştir. Son ankette yeterliklerin altında her bir yeterliğe ilişkin birinci ve ikinci tur anketlerinden elde edilmiş olan bazı istatistiksel bilgiler ile panelistin o yeterliğe vermiş olduğu birinci ve ikinci anket yanıtları eklenmiştir. Panelistlerden bu bilgileri de göz önünde bulundurarak yeterliklere ilişkin nihai değerlendirmelerini yapmaları istenmiştir.

3.6. Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi

Durum çalışması ve eylem araştırması süreçlerinde toplanmış verilerin veri türüne göre dağılımı ve yapılan işlemler Çizelge 2’de özetlenmiştir.

Çizelge 2. Toplanmış olan nitel verilerin özeti ve yapılan işlemler

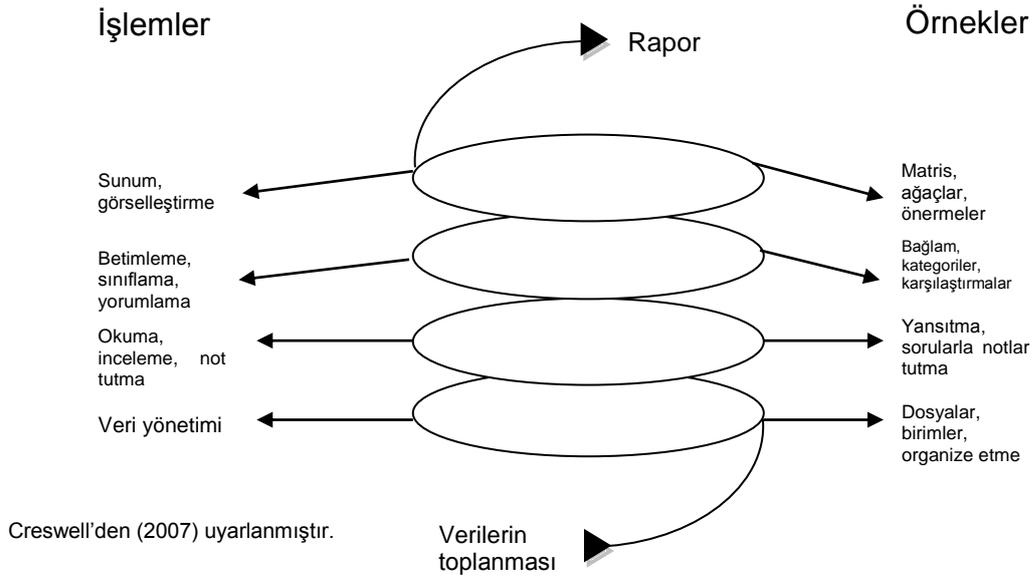
Veri toplama aracı	Sıklık	Süre (dk)	İşlem
Birebir görüşme	42	2518	Tutulan notların analiz programına aktarımı ve ses kayıtlarının analiz programına aktarılarak transkript edilmesi
Odak grup görüşmesi	2	123	Tutulan notların analiz programına aktarımı ve ses kayıtlarının analiz programına aktarılarak transkript edilmesi
Gözlem	70	2800	Tutulan notların analiz programına aktarımı ve ses kayıtlarının analiz programına aktarılarak transkript edilmesi
Doküman ve Ürünler	311	-	Ürünlerin ve dokümanların fotoğraflanarak ya da taranarak analiz programına aktarılması

Çizelge 2’de görüldüğü üzere, durum ve eylem araştırması süreçlerinde ikisi odak grup görüşmesi olmak üzere toplamda kırk dört görüşme (iki bin beş yüz dakikadan fazla) ve yetmiş ders saati olmak üzere toplamda iki bin sekiz yüz dakikayı bulan gözlemler sırasında tutulan notlar ve alınan ses kayıtları analiz programına aktarılmış ve ses kayıtları transkript edilmiştir. Ek olarak, araştırmacı tarafından toplanmış olan 311 doküman ya da ürün fotoğraflanarak ya da taranarak analiz programına aktarılmış ve verilerin işlenmesi ve çözümlenmesi aşamasına geçilmiştir.

Nitel araştırmalarda toplanan verilerin işlenmesi ve çözümlenmesi için nicel araştırmalara kıyasla farklı teknikler izlenmektedir. Strauss ve Corbin (1990’dan akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011) iki veri analizi sürecini önermektedir: betimsel analiz ve içerik analizi. Betimsel analizde veriler önceden belirlenmiş olan temalara göre özetlenir ve yorumlanır. İçerik analizinde ise daha derin bir işleme tabi tutma söz konusudur. Bu analizde temel amaç verilerin işaret ettiği kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu iki analiz tekniği nitel araştırmalarda sıklıkla tercih edilen teknikler olarak nitelendirilebilir. Farklı teknikler olarak nitel araştırma türüne özgü veri analizi yaklaşımlarını ele alan Creswell (2007) beş farklı nitel araştırma yaklaşımına özgü analizlere dikkati çekmektedir. Örneğin bu yaklaşımlardan biri olarak kabul ettiği durum çalışması türü için kodlama, kategorilendirme ve temalar ya da örüntüler oluşturma tekniklerinin kullanılmasını önermektedir.

Cresswell’e (2007) göre nitel araştırmalarda verilerin işlenmesi ve çözümlenmesi için araştırmacıların genel olarak kullandıkları süreç verinin hazırlanması ve analiz için organize edilmesi, kodlama ve temalar yardımı ile verinin işlenmesi ve son olarak verinin tablo, şekil ve tartışmalar ile sunulmasıdır. Ancak, Cresswell verilerin işlenmesi ve çözümlenmesi sürecinin verilerin toplanması ve raporlaştırma süreçlerinden tamamen bağımsız olmadığını düşünmektedir ve veri analizi spirali olarak adlandırdığı bir süreci desteklemektedir (Şekil 4). Araştırmacı verilerini analiz ederken doğrusal bir yaklaşım izlemektense spiralde yer alan analitik çemberlerde gezinme sürecini takip eder. Spirale verileri ile giren araştırmacı, spiralden araştırma raporu ile çıkar. Araştırmacı spiralin başlangıcı ve sonu arasında analizlerin farklı yönlerine ve çemberlere defalarca dokunmak durumunda kalır. Spiraldeki ilk döngü olan veri yönetimi ile analiz süreci başlar. Araştırmacı henüz ilk aşamada iken verilerini organize eder ve analize hazır hale

getirir. Veri yönetimini takip eden aşamada ise tüm veri seti üzerinde bir algı oluşturma amaçlanmaktadır. Bu aşamada araştırmacı veri setinde yer alan her türlü veriyi okur, inceler ve notlar alır. Bir sonraki sarmala geçildiğinde verilerin betimlenmesi, sınıflanması, yorumlanması süreci başlar. Bu aşamada araştırmacı kategorilendirme, kodlama, karşılaştırma gibi seçmiş ya da benimsemiş olduğu analize özgü teknikleri kullanarak verilerini çözümler. Son sarmalda ise araştırmacı artık çözümlenme sonucunda bulduklarını rapor eder ya da sunar.

Şekil 4. Veri analizi spirali

Durum çalışması ve eylem araştırması sürecinde toplanmış olan verilerin analizinde içerik analizi yapılmıştır. Ayrıca Creswell'in (2007) veri analizi spirali verilerin işlenmesi ve çözümlenmesi sürecinde araştırmacı tarafından takip edilmiştir. Tüm nitel verilerin analizinde Maxqda 11 programı kullanılmıştır.

Delphi anketlerinden elde edilmiş olan verilerin istatistiksel analizinde ortalama, standart sapma, ortanca, 1. ve 3. çeyreklikler arası fark ve yüzdelerle değerler ile bağıl değişkenlik katsayıları hesaplanmıştır. Ayrıca yeterlik maddeleri üzerindeki görüş birliğinin tespitinde ihtiyaç duyulan ölçütler için Şahin (2010) tarafından önerilmiş olan görüş birliği tanımı kullanılmıştır (Çizelge 3).

Çizelge 3. Görüş birliği tanımı

Görüş Birliği Durumu	Açıklama
Var	Ortanca ≥ 5 ve $\text{ÇAF}^* \leq 1,5$ Ortanca ≥ 5 , $\text{ÇAF} \leq 2,5$ ve 5-7 sıklığı $\geq \%70$
Yok	Ortanca ≤ 3 ve $\text{ÇAF} \leq 1,5$ Ortanca ≤ 3 , $\text{ÇAF} \leq 2,5$ ve 1-3 sıklığı $\geq \%70$
Belirsiz	Ortanca = 4 ve $\text{ÇAF} \leq 2,5$

(Şahin, 2010'dan uyarlanmıştır) (*ÇAF= 1. ve 3. çeyrek değerleri arasında fark)

Çizelge 3'e göre, bir yeterlik ifadesi üzerinde görüş birliğinin sağlanmış olması için o yeterlik ifadesinin ortanca değerinin beşe eşit ya da beşten büyük olması ve çeyreklikler arasındaki farkın da bir buçuğa eşit ya da daha düşük bir değer almış olması gerekmektedir. Ya da çeyreklikler arasındaki farkın bir buçuktan büyük fakat iki buçuğa eşit ya da daha düşük bir değer almış olması durumunda o yeterliğe ilişkin verilmiş olan yanıtlardan 5, 6 ve 7'lerin sıklığının toplam yanıtların en az yüzde yetmişini oluşturması gerekmektedir. Tüm Delphi anketlerinden toplanan verilerin analizinde Excel 2013 programı kullanılmıştır. Güvenirlik katsayılarının hesaplanması SPSS 22 programında yapılmıştır.

3.7. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Nicel araştırmaların vazgeçilmez unsurları olan geçerlik ve güvenirlik, nitel araştırmalarda da tartışılması ve sağlanması beklenen ögeler olarak araştırmacıların karşısına çıkmaktadır. Ancak nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik nicel araştırmalara göre farklı anlamlar taşımaktadır. Geçerlik, bir nitel araştırma yapan araştırmacının araştırmakta olduğu olguyu olduğu şekilde ve olabildiğince yansız olarak gözlemlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1986'dan akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011). Diğer bir ifadeyle inandırıcılık ve aktarılabilirlik kavramları ön plana çıkmaktadır. Güvenirlik ise çoğunlukla araştırmanın tekrar edilebilirliğinden ziyade tutarlık ve doğrulanabilirlik anlamlarını taşıyabilmektedir. Aşağıda bu araştırmanın geçerliliğini ve güvenirliğini sağlamak amacıyla alınmış olan birtakım önlemlere ve tekniklere yer verilmiştir.

3.7.1. Araştırmanın İnandırıcılığı

Araştırmalarda inandırıcılığı sağlamanın farklı yolları mevcuttur. Lincoln ve Guba (1985'ten akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011) uzun süreli etkileşim, derinlik odaklı veri toplama, çeşitleme, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi stratejilerinin nitel araştırmaların inandırıcılığını sağlamada kullanılabileceğini ileri sürmektedir. Bu

araştırma sürecinde sınıf ortamlarında yapılan gözlemler, sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmelerin birkaç kez değil de mümkün olduğunca fazla sayıda ve saatte yapılmış olması ve birlikte çalışılan sınıf öğretmenleri ve sınıfları ile yaklaşık on iki haftalık bir zaman dilimi içerisinde etkileşimde bulunmuş olmasının uzun süreli olarak nitelendirilebilecek bir etkileşimi sağladığı düşünülebilir. Derinlik odaklı veri toplama konusunda da araştırmacı hem durum çalışması hem de eylem araştırması süreçlerinde toplamış olduğu verileri duruma göre günlük ya da haftalık olarak inceleyerek kayıt altına almış ve verileri eleştirel bir bakış açısıyla irdeleyerek araştırma sorularına yanıt verme yeterliğini sorgulamıştır. Verileri yetersiz gördüğü durumlarda destekleyici nitelikte ek veri toplama yoluna gitmiştir. Çeşitleme açısından bakıldığında araştırmacının durum çalışması esnasında sınıf öğretmenleri, diğer öğretmen ve idareciler, üstün yetenekli çocuk ve ebeveyni gibi farklı katılımcılar ile yapmış olduğu görüşmelerin yanı sıra farklı iki sınıfta yapmış olduğu gözlemlerin veri toplamada farklı kaynakların kullanılmış olduğunu göstermektedir. Ek olarak, eylem araştırması sürecinde toplanan verilerin görüşme, gözlem ve öğrenci ürünlerinden oluşmuş olması da çeşitlemenin sağlanmış olduğunu destekler niteliktedir. Uzman incelemesi konusunda ise bu araştırmanın bir doktora tez çalışması olması nedeniyle nitel araştırmalarda uzman olan bir öğretim üyesinin danışmanlığında yürütülmüş olması bu stratejinin de gerçekleştirilmiş olduğunun bir göstergesidir. Katılımcı teyidi bakımından da özellikle eylem araştırması sürecinde sınıf ortamında gerçekleştirilmiş olan uygulamalara ilişkin değerlendirmelerin hem öğretmen hem de öğrenciler tarafından değerlendirilmiş olması bu stratejinin de sağlanmış olduğunu göstermektedir.

3.7.2. Araştırmanın Aktarılabirliği

Nitel araştırmalarda kullanılmakta olan aktarılabirlik kavramı nitel araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda uygulanabilir olmasına ilişkin birtakım yargıların ve test edilebilecek bir dizi denencenin oluşturulması anlamını taşımaktadır. Aktarılabirliği sağlamak için iki yöntem önerilmektedir: ayrıntılı betimleme ve amaçlı örnekleme (Erlandson ve diğerleri, 1993'ten akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada gerekli görülmüş olan durumlarda doğrudan alıntılar yapılarak ham veri yorum katılmadan okuyucuya aktarılmıştır ve ayrıntılı betimlemenin gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Araştırmanın gerçekleştirilmiş olduğu okullar ve

sınıflar ve birlikte çalışılmış olan sınıf öğretmenlerinin seçiminde sosyo-ekonomik olarak farklı düzeylerden gelme ölçütünün kullanılmış olması bir anlamda araştırmaya dâhil edilen katılımcı ve ortamların farklılığı yansıtacak biçimde seçilmiş olduğunun bir göstergesidir ve amaçlı örneklemenin yapılmış olduğuna işaret etmektedir.

3.7.3. Araştırmanın Tutarlılığı

Nitel araştırmalarda güvenilirlik kavramının yerine kullanılmakta olan tutarlık, tutarlık incelemesi ile sağlanabilmektedir. Tutarlık incelemesi araştırmaya dışarıdan bakabilmek ve araştırma sürecinde gerçekleştirilmiş olan her tür etkinlikte tutarlı davranılıp davranılmadığını sorgulamak ve ortaya koymaktır. Bu araştırmada gerçekleştirilmiş olan görüşme ve gözlemlerin bir sistematik çerçevesinde yapılmış ve verilerin kaydedilmiş, öğrenci ürünlerinin uygun olan her durumda toplanmış ve kaydedilmiş, her türlü verinin dijital ortama aktarılarak kaydedilmiş ve saklanmış olması tutarlığın sağlandığını destekler niteliktedir. Ek olarak, toplanmış olan verilerin kodlanması ve kavramsallaştırılmasına ve verilerin sonuçlarla ilişkilendirilmesi konularındaki tutarlığın sağlanması da bu doktora tezine danışmanlık yapan öğretim üyesinin inceleme ve değerlendirmeleri ile sağlanmıştır.

3.7.4. Araştırmanın Doğrulanabilirliği

Teyit edilebilirlik olarak da adlandırılmakta olan doğrulanabilirlik araştırmacı tarafından ulaşılan sonuçları ham verilerle karşılaştırmak ve doğrulama mekanizmasının çalıştırılıp çalıştırılmadığını ortaya çıkarmaktır. Bunu sağlamanın bir yolu araştırmadan bağımsız bir uzmanın değerlendirmesine başvurmaktır. Bu araştırmada toplanmış olan veriler, veri toplama araçları, analiz aşamasında yapılan her türlü işlem ve rapor bağımsız bir uzman tarafından değerlendirilmiş ve uygun bulunmuştur. Ek olarak, kodlayıcılar arası güvenilirlik için araştırmacı kodlamış olduğu dört farklı görüşme metninin üstün yetenekliler konusunda çalışmalar yürütmekte olan bağımsız bir akademisyen tarafından kodlanmasını sağlamıştır. Görüş birliği olan kod sayısı / Toplam kod sayısı X 100 hesabı yapılarak ortaya çıkarılmış olan kodlayıcılar arası uyuma oranı %78'dir. Fahy (2001) ve Kurasaki (2000) kodlayıcılar arası güvenirliliğin %70 üzeri değerler aldığında kabul edilebilir olduğunu öne sürmektedirler. Bu durumda, hesaplanmış

olan kodlayıcılar arası güvenilirlik yüzdesinin, kodlayıcılar arasında yeterli bir uyuşmanın olduğuna işaret ettiği öne sürülebilir.

3.7.5. Delphi Anketlerinin Güvenirliği

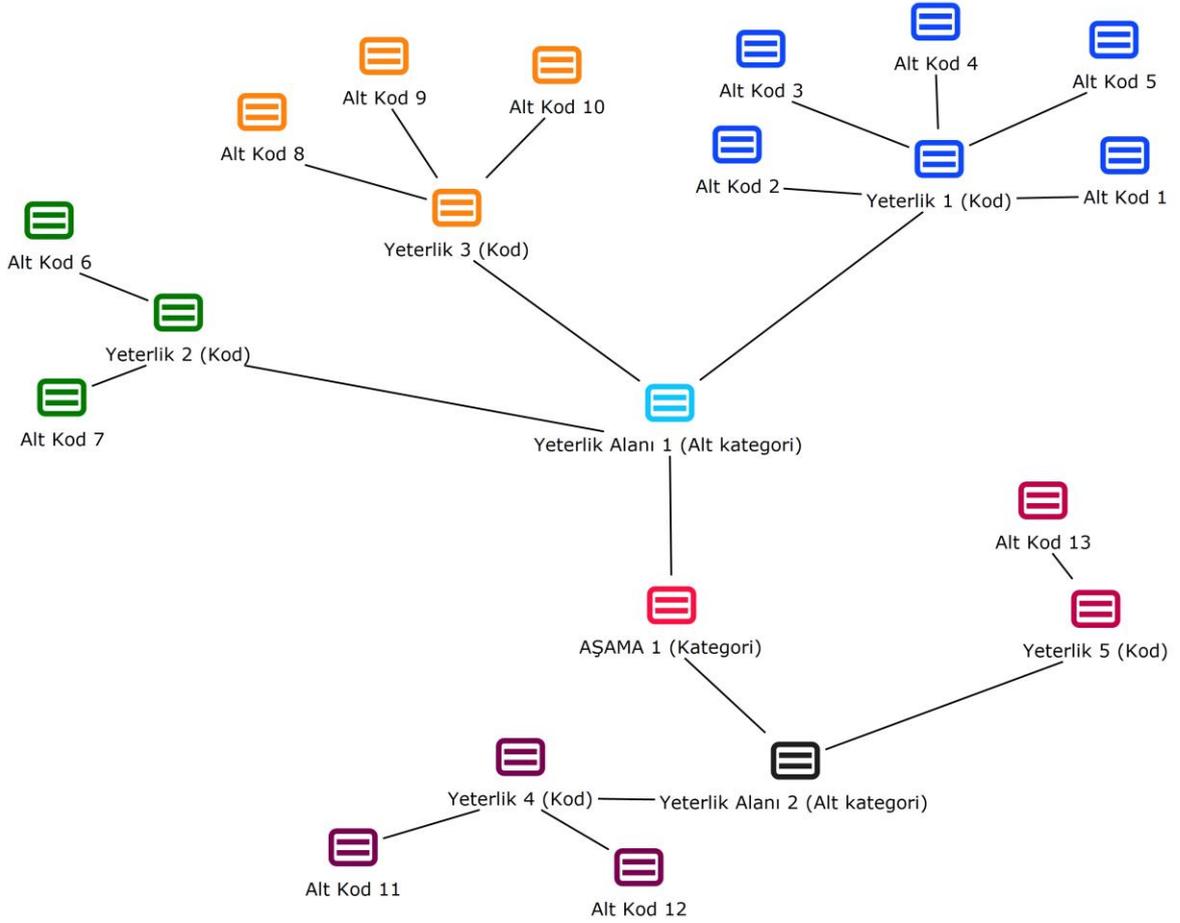
Araştırmanın ikinci aşamasında gerçekleştirilmiş olan Delphi tekniğinde kullanılan her bir anket için Cronbach'ın alfa güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Birinci anketin güvenilirlik katsayısı 0,97, ikinci anketin güvenilirlik katsayısı 0,93 ve son anketin güvenilirlik katsayısı 0,94 olarak hesaplanmıştır. Cortina (1993), alfa değerinin 0,70'den yüksek olması durumunda kabul edilebilir ve yüksek bir değer olarak görülebileceğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, hesaplanmış olan değerlere göre üç anketin de güvenilirliklerinin oldukça yüksek olduğu öne sürülebilir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırma problemlerini yanıtlamak amacıyla; durum çalışması ve eylem araştırması süreçlerinde elde edilmiş olan araştırma bulguları ile Delphi tekniği ile yürütülmüş olan araştırmanın bulguları sırasıyla fakat ayrı problemler altında verilmiştir. Ayrıca bulgulara ilişkin tüm tartışmalar da bu bölümde yer almaktadır.

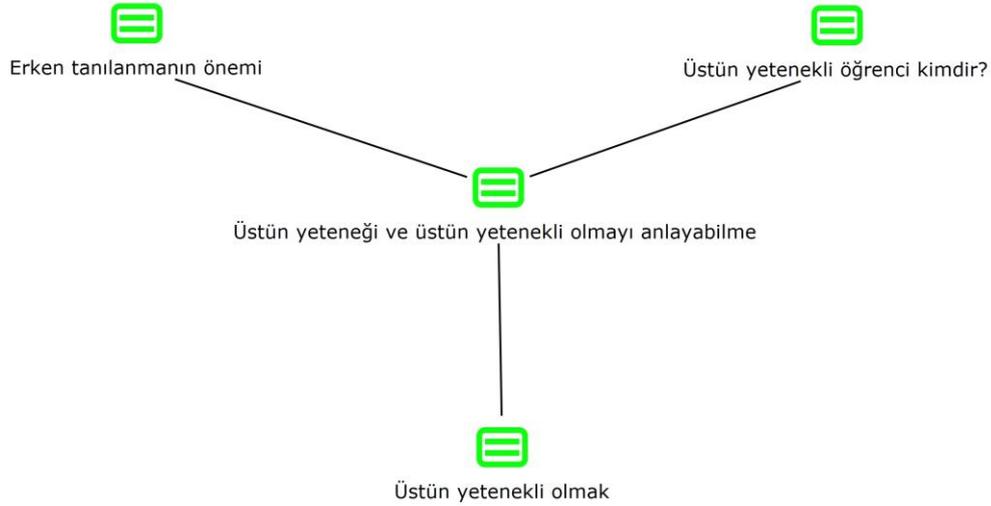
4.1. Üstün Yetenekli Bir İlkokul Öğrencisinin Genel Eğitim Sınıfı Ortamında Desteklenmesini Sağlayabilecek Bir Sınıf Öğretmeninin Sahip Olması Gereken Yeterlikler Nelerdir?

Bu araştırma problemini yanıtlamak için öncelikle nitel veriler transkript, biçimlendirme, dosyalama, dijital ortama aktarma ve Maxqda programına yükleme işlemlerine tabi tutulmuştur. Toplamda yaklaşık kırk dört saat görüşme, yetmiş ders saati gözlem ile üç yüz on bir adet doküman ya da ürün, durum çalışması ve eylem araştırması 1, 2, 3 ve 4 şeklinde adlandırılmış belge grupları içerisine kaydedilmiştir. Tüm bu veriler Maxqda programı kullanılarak bir içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu içerik analizi yapılırken alt kodlar, kodlar, alt kategoriler ve kategoriler hiyerarşisi takip edilmiştir. Bu süreçte kodlar yeterlik ifadelerine, alt kategoriler yeterlik alanlarına ve kategoriler ise aşamalara dönüştürülmüştür. Veriler kullanılarak gerçekleştirilmiş olan toplam kodlama sayısı bin iki yüz yirmi üçtür. Ek olarak veriler üzerinde yapılmış olan kodlamalardan türetilen alt kod, kod, alt kategori ve kategorilerin toplam sayısı iki yüz altıdır. Bir yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması ve yeterlik alanları ile aşamaların oluşturulmasına ilişkin süreç Şekil 5'te verildiği gibi gerçekleşmiştir.

Şekil 5. Yeterlik, yeterlik alanı ve aşamaların alt kodlar, kodlar, alt kategoriler ve kategoriler aracılığıyla ortaya çıkarılması

Şekil 5'te görüldüğü üzere durum çalışması ve eylem araştırması süreçlerinde toplanmış olan verilerin analizi sırasında oluşturulmuş olan alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile kodlar yani diğer bir ifadeyle yeterlik ifadeleri ortaya çıkarılmıştır. Yeterlik ifadelerinin gruplandırılması ve sınıflandırılması ile alt kategoriler yani yeterlik alanları oluşturulmuştur. Son aşama olarak da yeterlik alanlarının bütünleştirici bir süreci izlemesi gerektiği düşünülerek yapılmış olan sınıflandırma ve gruplandırma sonucunda da kategoriler yani aşamalar meydana çıkarılmıştır. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan yeterlik ifadeleri Şekil 6'dan başlayarak verilmiş, gerekçelendirilmiş ve tartışılmıştır.

Şekil 6. Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme” yeterliği için; erken tanılanmanın önemi, üstün yetenekli olmak, üstün yetenekli öğrenci kimdir alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemlerinden belki de en çarpıcısı Veli Öğretmen’in MEB’e ait bir uygulama olan e-okulda öğrencilerine yönelik olarak doldurmakta olduğu bir formda fark etmiş olduğu bir durumdur (Ek 11). Bu durum aslında MEB’in bir kurum olarak üstün yetenekli olmaya nasıl baktığını gösterir niteliktedir. İlgili forma bakıldığında üstün yetenekli olmanın bir engel durumu olarak nitelendirildiği görülmektedir. Özel gereksinim grubuna giren bir durumun engel olarak nitelendirilmiş olması Veli Öğretmen’in de tabir ettiği gibi “ayakbağı olmuş gibi” bir yaklaşımın hakim olduğunu akla getirmektedir. Bu aslında çok sayıda öğretmeni bünyesinde barındırmakta olan büyük bir kurum için pek de kabul edilebilir değildir. Diğer gözlemler ise üstün yetenekli olmak konusunda öğretmenlere göre okul öncesinde tanılamaya önem verilmesinin uygun yerleştirmeler açısından kritik bir durumu temsil ettiğini, sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliyi ayırtmak ve ön plana çıkarmamak gibi bir yolu benimsediklerini hatta bir sınıf öğretmenin “tüm sınıf içinde eriyecek” tabirini kullandığını, okul yönetiminin bu öğrencilerden ve onların gereksinimlerinden haberdar olmadıklarını ve öğrenciyi tanıma konusunda sorunlar yaşadıklarını ortaya çıkarmıştır. Sınıf öğretmeni Mehmet ile üstün yetenekli bir öğrencisi arasında geçen ve yeterince açık olmayan bir soruya soru

ya da farklı bir yanıt ile karşılık vererek üstün yetenekli olmayı bir anlamda açıklayan şu konuşmalar dikkat çekicidir:

Mehmet Öğretmen: Almanya'nın hangi şehirleri var?

Öğrenci: Hangi şehirleri derken?

-

Mehmet Öğretmen : "Sabah kahvaltısını krallar gibi, öğle yemeğini dükler gibi, akşam yemeğini ise fakirler gibi yiyin." atasözü hangi ülkeye aittir?

Öğrenci: Aslında öğlen fakir olsa? Göbek yapıyor da!

-

Mehmet Öğretmen: Bulgaristan'a gitmek için Ankara'dan hangi yöne gitmeliyiz?

Öğrenci: Havaalanı, Esenboğa...

Üstün yetenekli olmayı kavramış olan Feridun Öğretmen'in sınıfındaki üstün yetenekli öğrenci okul öncesinde tanılanmış ve de eğitim almış bir öğrencidir. Bu durumun öğretmenin üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilmek hususunda etkili olduğu düşünülebilir. Berna Öğretmen'in sınıfındaki bir üstün yetenekli öğrencinin sunum yapmakta iken kullanmış olduğu ileri düzey kavramlar da, örneğin "kara delik", aslında üstün yetenekli olmanın ne olduğuna işaret eder niteliktedir. Berna Öğretmen ile araştırmacı arasında üstün yetenek konusunda geçen şu konuşma dikkat çekicidir:

Berna Öğretmen: Zekâ mı yetenek mi. Birisi şimdi hemen okuduğunu kavrayabiliyor. Hafıza olayı. Bazılarının hafızası çok kuvvetli olabiliyor hatırlayabiliyor bazısı yorum yapabiliyor. Hafıza olayı yok ama yorum yapabiliyor, çıkarımda bulunabiliyor.

Araştırmacı: Bazısı leb demeden leblebiyi anlayabiliyor. Bazısı anlatacağınız konuyu zaten önceden biliyor oluyor. Bazısı hep başka tarafa gitmek istiyor. Aslında dediğiniz gibi bu çok zengin bir kavram yani zeka mı yetenek mi sorusunun açıkçası bana göre daha çok yetenek dediğimiz kavram zekâyı kapsayan bir kavrammış gibi geliyor. Çünkü birçok açıdan bakabiliyoruz yeteneğe. Zekâ dediğimizde çoğunlukla bir işlem yapabilme, iyi kavrayabilme, iyi sorular sorabilme daha şey bakabiliyoruz ama yetenek dediğimizde mesela bir basketbolcu bir voleybolcu bir ressam..

Berna Öğretmen: Şey ben şöyle düşünüyorum. Zekâ, yeteneği geliştirme kapasitesi.

Araştırmacı: Olabilir, mümkündür tabi.

Berna Öğretmen: Sende o yetenek varsa olan yeteneği zekânla onu geliştiriyorsun.

Araştırmacı: Evet. Biraz işte değişken bir kavram hani bana eee bana yetenek dediğimizde çok daha büyük bir okyanusa bakiyormuşuz gibi geliyor.

Berna Öğretmen: İkisinin bir arada olması gerek değil mi?

Araştırmacı: Evet tabi ama sadece bilişsel boyut değil duyuşsal boyut, sosyal boyut hani birçok şeyi de işin içine koyabilmemiz gerekiyor bazı şeylerin gelişmesi için.

Berna Öğretmen: Düdü galiba TV'de bir kanalda şey var köyde bir kadın gitarla İngilizce şarkı söylüyor hem çalıyor hem söylüyor yani ondan öyle bir şey beklemezsiniz. Bulduğu ortam, İngilizce şarkı söylüyor gitar çalıyor. O kadın belki daha farklı bir ortamda yetişseydi daha küçük yaşlarda yetişseydi çok daha farklı bir ortam olabilirdi.

Araştırmacı: Kesinlikle

Berna Öğretmen: O yüzden yani onları buldukları ortamdan alıp çıkartıp yetiştirmek lazım.

Veli Öğretmen'in sınıfındaki üstün yetenekli öğrencisinin erken tanınması ile ilgili olarak ifade etmiş olduğu şu durum önemlidir:

Aslında A'nın anaokulu öğretmeni hala bu okulda öğretmen. Eee, onunla görüştüğüm zaman hatta bu konu ile ilgili yanıma geldi. Biz bir ara konuşmuştuk A için hani ne yapabilir, hani bir takım üstün yetenekliler ya da o belli bir okullar, tanıyan kurumlar var ise onlara götürelim diye. Sizin gelmeniz açıkçası iyi bir tesadüf oldu. Hani ben onlarla daha sonrasında görüşmedim bu konuyu ama görüştüğüm zaman söyleyeceğim o zaten A'nın anasının yanında öğrenciyken onun potansiyelinin o da farkındaymış zaten. ... Yani o okul öncesinde keşfedilmiş ve muhtemelen o okul öncesinde verilen eğitimler ailenin de pekiştirmesiyle okuma yazma bilerek geldi.

Araştırmacı ile Veli Öğretmen arasında geçmiş olan şu konuşmalar da öğretmenin üstün yetenekli olma konusuna ne derece hakim olduğunu gösterir niteliktedir:

Veli Öğretmen: Formunuzda da vardı (Ek 12) herhalde çoğunlukla karıştırılan parlak öğrenci ile üstün öğrenci... O belli bir alana sıkışıp kalmış başarılı disiplinli bir çalışmanın sonucu olan başarılar belki onun sadece parlak bir öğrenci olduğunu gösterir ama üstün yetenek sanırım böyle birçok alanda çoklu zekâ kuramını da bilmiyorum ne kadar çok içerisine alır ama. Yani birçok alanda en azından o üstün yeteneğini güdülenirse ortaya koyabilecek kapasitede olması diye düşünüyorum.

Araştırmacı: Evet kesinlikle katılıyorum. O parlak, mesela parlak çocuk üstün çocuk kimdir. Bunun tablosu var aslında çok basit bir şekilde ayırım yapılabiliyor. Birkaç tane hatırlatayım bir çocuk sınıfta sorulan sorulara hep yanıt verir ama diğeri hep soru sorar daha fazlasını ister. Birisi konuyu bilir diğeri konunun ötesine gitmek ister. Biri derslerle yetinir diğeri meraklıdır, sizi.. Diyorsunuz ya...

Veli Öğretmen: Zorlar.

Araştırmacı: Sizinle mücadele eder sizle uğraşır. Arkadaşları akranlarıdır parlak çocuğun. Mesela şurada Ferdi hocam ile gözlemledik 2. sınıf öğrencileri ile çıktı dışarıya 1. sınıf öğrencisi.

Veli Öğretmen: Evet

Araştırmacı: Onlarla birlikte çıktı. Herkes zeminde oynarken onlar yamaca doğru çıkmaya çalışıyorlardı önde üstün yetenekli çocuk. Bu tarz şeyler çok belirgin aslında başarılıdır ikisi de başarılıdır.

Veli Öğretmen: Sıradışına çıkmaya çalışıyor değil mi olağanın ötesinde..

Araştırmacı: Ortalamanın ötesinde ortalamanın dışında bir şeyler..

...

Araştırmacı: Üstün yeteneği tanımlamaya çalışan bazı araştırmacılar yaratıcılık ve üretkenliği de işin içine koyuyorlar. Bir üstün yeteneğin varlığını doğrulamak için ürün olmalı. Kaşına gözüne bakarak yani ne bileyim verdiği yanıtlar fikirler belki üründür ama genel anlamda ortaya çıkanı görebilmemiz lazım yani somut bir

şekilde o da üretkenlik ve yaratıcılıkla. Hani bir ortalama üzeri yetenekten bahsedilir. Bir motivasyon üst derece göreve bağlılık mesela. Çoğunlukla öğrenciniz A başladığı bir işi yarım bırakmaz diye düşünüyorum.

Veli Öğretmen: Mümkün değil. Teneffüse bile çıkmama eğiliminde.

Araştırmacı: Aynen öyle. Göreve bağlılıktan bahsedilmesi gerekir. Bir de üretkenlikten bahsedilir. Başka uzmanlar başka kriterler de koyabiliyorlar mesela testlerle alınmış bir kanıtın olması lazım, ürünlerle olabilir. O bireyin üstün yeteneğini sergilediği alanda toplumun ona bir değer vermesi lazım. Mesela biraz uç bir örnek olacak ama bazı araştırmacılar hapishanelerdeki üstün yeteneklileri ve yaratıcı bireyleri araştırıyorlar ama tabi bunlarınki karanlık tarafı oluyor. Mesela üstün yetenekli olarak Hitler, kesinlikle dahidir ama değer veriyor muyuz yaptıklarına, tabi o da tartışılır ama baktığımızda bir savaş, insanları ölüme götürmüş olması, bir karanlık taraf var. Seri katiller, hiç yakalanamayan, onların da bir yeteneği potansiyeli var ama karanlık tarafta. Kötü boyutta.

Veli Öğretmen: Tabi. Geçmişte maji dediğimiz işte büyü uygulamaları, kara maji yapan insanlar tabi doğaüstü yetenekleri de belki işin içine katılabilir ama neticede bunu bir şekilde kullanabilen ortaya bir ürün ya da hizmet diyelim çıkarabilen insanlar. Potansiyel var.

Araştırmacı: Kesinlikle yani kanıt olacak değer olacak. Bir üstünlük olacak.

Veli Öğretmen: Kabul edilmiş.

...

Veli Öğretmen: Şöyle de düşünebilir miyiz olumlu ya da olumsuz o üstün yetenekli olma potansiyeli taşıyan ya da olan çocukta onu harekete geçiren bir enerji bir "aşk" hani onu olumlu ya da olumsuz şeylere sürüklüyor olabilir. Evet, böyle doğrudan hiperaktivite olması ya da doğrudan çok böyle sorumlulukla görevlerinin üstüne düşen biri olması, bu nedenlerin tamamı ona ne kadar bağlanır bilemiyorum ama durduğu yerde sakin bir şekilde oturan bir çocuğun da yani böyle çok pasif, çok durağan, üretkenliği olmayan bir çocuğun da üstün olma potansiyelinin herhalde çok az olması normal değil mi yani.

Üstün yeteneği ve üstün yetenekli öğrenciyi anlayabilmek konusunda Veli Öğretmen ile paylaşılmış olan üstün yetenekli öğrenci ve parlak öğrenci tablosu (Ek 12) ile ilişkili olarak geçen şu konuşmalar da farklı durumları yansıtmaktadır:

Araştırmacı: Evet sınıf ortamında bu çocuklar evet var sorulara cevap verirler işlem yaparlar, hep parmak kaldırır yanıtlarlar. Acaba bu çocuklar mıdır üstün olanlar ya da başka çocuklar mıdır? Bu ayrımı aslında bize gösterebilen basit bir tablodur bu tablo. Ama gerçekten üstün yetenek dediğimizde yanıtları bilen çocuk mu yoksa...

Veli Öğretmen: Sorular soran mı?

Araştırmacı: Yanıtları bilmesinin üzerinde daha başka yanıtları arayan, bir sürü soru üreten çocuk mu? Bir sürü şeye ilgisi, örneğin matematiğe, derse girer öğretmenini dinler ilgidir ama ders bittiğinde de bir şeyleri matematik ile açıklayabilmek matematiksel bakabilmek hayatın başka noktalarına entegre edebilmek, bu merak girer. Acaba böyle mi yapıyor öğrenci. Belki bu açılardan da öğrencilerinizi değerlendirebilirsiniz. Evet öğrenci yanıtıyor ama sormuyor, ötesinde gitmiyor. Ya da tam tersini yapıyor gibi. Çok güzel bir listedir aslında.

Veli Öğretmen: Bence de evet. Aynı kavram ya da olgu üzerinde farkı ayırt etmek adına güzel düzenlenmiş.

Araştırmacı: Bir de çok yaygın olarak bilinir hani.

Veli Öğretmen: Evet kolaylıkla gözlemlenebilecek şeyler. Öğretmen olmaya bile gerek yok bir ebeveyn bir veli olarak her anne baba bile kullanabilir bunu. Çok çok aslında işin temeli orada değil mi. Çünkü köreltiliyor çoğu...

Araştırmacı: Tabi tabi.. Nereye bakacağımızı bildikten sonra bir şeyleri keşfetmek hiç de zor değil aslında.

...

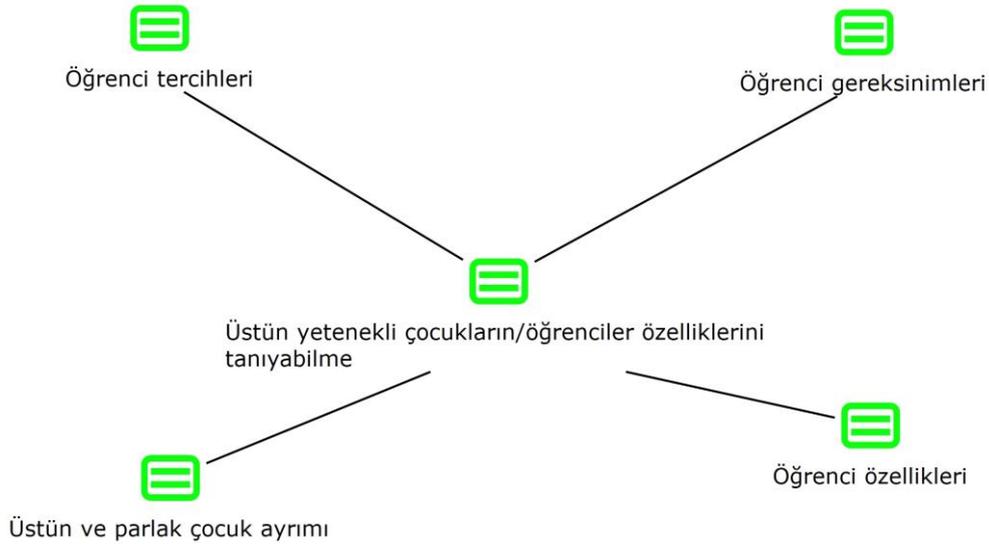
Veli Öğretmen: Farklılık diyebiliriz ama çoğunlukla. Sıradışılık ya da. Normal zamanlarda mesela biz sınavlarda daha çok bu durumu görüyoruz. Normalde de benim tahtada yaptığım bir yanlışı A gibi birkaç öğrenci hemen fark edip uyarabiliyorlar. Normal, stres olmadıkları, tek başına çalışma yapmadıkları, pasif oldukları durumlarda dikkatli ama bir iş içerisinde iken o stres onlara biraz olumsuzluk olarak yansıyor.

Güler Öğretmen'in sınıfındaki üstün yetenekli öğrenci C okul öncesinde fark edilmiş; okul öncesi öğretmenleri öğrencinin ailesini uyarmışlar bu çocuk bambaşka şeyler yapıyor, farklı diye... Güler Öğretmen'e göre ise öğrencisi problem davranışlar sergileyen bir çocuktur. Ancak, öğretmen bu davranışların nedeni olarak ortamdaki kaynaklandığını sandığını öne sürmüştür. Araştırmacının gözlem ve düşünceleri daha çok üstün yetenekli olmakla ilişkili olan bu durumun üstün yetenekli öğrencilerde gözlemlenebilen bir durum olduğu ve üstün yetenekli olmayı çok iyi bir biçimde kavrayamamış öğretmenlerin sıklıkla bu tür öğrencilerin uç olarak nitelendirilebilecek davranışlarını problem davranış olarak niteledikleri yönündedir. Güler Öğretmen'in sınıfındaki diğer üstün yetenekli öğrenci için ifade etmiş olduğu şu durum da "D var bir de... O'nda hiçbir şey yok, normal bir çocuk gibi davranıyor." kendisinin üstün yetenekli olmayı çok iyi kavrayamamış olmasından kaynaklanmış olabilir. Araştırmacının o sınıfta yapmakta olduğu bir gözlem gününde bu öğrenci D teneffüste araştırmacının yanına gelip "Senin tez konun ne?" şeklinde üstün yetenekli olmayı belki de farklı bir boyuttan açıklayan beklenmedik bir soru sormuştur. Son olarak Güler Öğretmen'in öğrencisi C ile ilgili şu gözlemi de üstün yetenekliliğe ilişkin farklı ve belki de biraz uç bir durumu yansıtır niteliktedir:

Geçenlerde bir sınav yaptık ortak bir sınav. Diğer sınıftan bir öğrenci gelip dedi ki öğretmenimiz cevap anahtarını istiyor. Ben dedim hazırlamadım. O esnada başka bir şey ile uğraşan C kafasını kaldırıp dedi ki "ne olmuş yapamıyor muymuş öğretmen de cevap anahtarını istiyormuş" dedi. Çok enteresan bir çocuk ya. Ben de farkında değildim olayın ama o bir taraftan bir şey ile uğraşıyor bir taraftan da dinlemiş cevap veriyor. Enteresan bir çocuk.

Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilmek aslında sadece sınıf öğretmenleri için değil diğer tüm öğretmenler için de önemli bir yeterlidir. Yapılan araştırmalar genel olarak öğretmenlerin üstün yetenek ve üstün yetenekli olmaya ilişkin sınırlı bilgilere sahip olduklarını (Akar ve şengil-Akar, 2012; Gökdere ve Ayvacı, 2004), üstün yetenekli olmayı çoğunlukla derslerde iyi performans gösterebilme olarak gördüklerini (Rohrer, 1995; Schack ve Starko, 1990), bütün

öğrencileri üstün yetenekli olarak görmekte oldukları (Clark, 1997) yönünde bulgulara işaret etmektedir. Tecrübe sahibi sınıf öğretmenlerinin bile üstün yetenek hakkında çok sınırlı görüşlere (Neumeister, Adams, Pierce, Cassady ve Dixon, 2007) ve geleneksel olarak nitelendirilebilecek tanımlara sahip olduklarını göstermektedir (Moon ve Brighton, 2008). Ek olarak öğretmenlerin üstün yetenek kuramları ve tanımları bilgisi (VanTassel-Baska ve Jonhsen, 2007) ile üstün yeteneğin doğasına (Seeley ve Hultgren, 1982'den akt. Seeley, 1998) hakim olmaları gerektiği vurgulanmıştır. Tüm bu araştırma bulguları bir anlamda üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında desteklemek isteyen bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğini destekler niteliktedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 7'de verilmiştir.

Şekil 7. Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini anlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini anlayabilme” yeterliği için; öğrenci tercihleri, öğrenci gereksinimleri, üstün ve parlak çocuk ayrımı, öğrenci özellikleri alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin sahip oldukları özelliklere yönelik olarak yetişkinlerle konuşmayı tercih ettikleri, yazı yazmak istemedikleri ve kendilerine bu durum sorulduğunda “sen neden uçamıyorsun” ya da “ben okurum” gibi farklı tepkiler verdikleri, kendisi gibi üstün

yetenekli olanlarla arkadaşlık kurdukları, bu tür öğrencilerin üzerlerine gidildiklerinde ve zorlama ile karşılaştıklarında pek aktif olmayı tercih etmedikleri, okul bağılıklarının olduğu ve devamsızlık yapmaktan kaçındıkları, araştırmacı yönlerinin ön plana çıktığı, arkadaşlarına liderlik yaptıkları, farklı olduklarının bilincinde oldukları, bilimsel kavramlara yönelmeyi tercih ettikleri, okul programlarının dışında kaldıkları, ifade becerilerinin güçlü olduğu, testlerde başarılı oldukları, uç sorular sordukları, araştırmaya odaklı oldukları, tartışma ve beyin fırtınasını tercih ettikleri, hata yaptıklarında ciddi hayal kırıklıkları yaşadıkları, mükemmeliyetçi oldukları, dışadönük oldukları gibi farklı özelliklerden haberdar olduklarını göstermiştir. Bir sınıf öğretmenini üstün yetenekli öğrencisinin bir özelliği ile ilgili olarak belirtmiş olduğu şu durum dikkat çekicidir:

Bir üstün yetenekli öğrencim erkek olmasına rağmen futbol oynamak istemediğini diğer oyunları (kızların) oynadığını ve bu durumun eleştirildiğini dile getiriyor. Öğrencim ilgisini takip ediyor ve kendisini şöyle savunuyor; top oynayıp da ayağımı mı kırarım?

Üstün yetenekli bir öğrenci velisinin kızı hakkında paylaşmış olduğu şu ifadeler de oldukça önemlidir:

Erken konuştu, dil gelişimi oldukça hızlı oldu. TV'den izlediği reklamlardaki şekillerle gerçek tabelaları ilişkilendirdi. İlk kez Ziraat Bankası'nı logosundan tanıdı ve söyledi. 3 yaşında sesleri tanımaya başladı. MAN marka bir kamyonu manu diye okumuştur. 4 yaşındayken Kızılay tabelasını okudu. Özgüveni yüksektir, çekinmeden öğretmenin hatalarını bulup düzeltir... Liderlik vasfı motive edici bir durum ortaya çıkarıyor. Arkadaş ilişkilerinde gayet iyi, her tür öğrenci ile arkadaşlık kurabilir; çokbilmiş tavırlarından dolayı hiç sıkıntı yaşamadı. Herkesle oyun oynar, ayırım yapmaz. Başladığı işi bitirmeden bırakmaz. Haksızlığa hiç tahammül edemez ve bu sebepten dolayı öğretmenleriyle çok çatışma yaşar.

Araştırmacının öğretmenlerde tespit etmiş olduğu üstün yeteneklilere ilişkin diğer farklı özellikler olarak; başarılarının takdir edilmediği durumlarda problem davranışlar sergiledikleri, yazmayı sevmedikleri ama ifade etmeyi sevdikleri, ifade ederken farklı sözcükler kullandıkları, hatalı soru yönergelerini hemen yakalayabildikleri, uzun betimlemeler yapabildikleri, sınıf ortamına farklılık kattıkları, çok farklı fikirler ortaya attıkları, aşırı merak ve derin ilgilerinin olduğu gösterilebilir. Aşırı merak ve derin ilgiye sahip olma özellikleri konusunda Mehmet Öğretmen'in paylaştığı şu durum ilginçtir: "Üstün yetenekli bu çocuk (4.sınıf) veteriner olmak istiyor. Odasında hayvan besliyor ve bitki yetiştiriyor. Hayvanlara karşı o kadar derin ilgisi var ki, evinde düve bile beslemek istemişti.". Sınıf ortamına kattıkları farklılık ile ilişkili olarak yine Mehmet Öğretmen'in sınıfında gözlemlenmiş olan şu durum da çok dikkat çekicidir:

Araştırmacının, gözlemci olarak derse katıldığı bir gün matematik dersinde öğretmen şu soruyu sınıfa yöneltir: "Üç noktadan kaç doğru geçer?". Soru yönergesi hatalı ve kavram yanılgısına yol açabilecek türdendir. Öğrenciler genel olarak doğrusal üç noktayı düşünerek bir doğru yanıtını vermeye başlarlar. Araştırmacı öğretmenden izin isteyip tahtaya kalkarak tahtanın farklı yerlerine doğrusal olmayacak şekilde üç nokta koyar. Tam bu sırada üstün yetenekli öğrenci şu ifadeyi kullanır: "Doğrusal ve doğrusal olmayan..."

Ferdi Öğretmen'in üstün yetenekli öğrencisi için aktarmış olduğu şu ifade özellikler arasında nitelendirilebilecek erken gelişmişlik açısından farklı bir değere sahiptir: "C'nin babasına sordum. C iki yaşındayken eşini bulma kartları ile kartları kapatıp eşini bulma oyunu oynamış. Kapatıp oyun oynarlarmış. Kart çıktığı an nerede olduğunu bilirmiş.". Bunların yanı sıra öğretmenler, ilkokula başlamadan önce okuyup yazabildikleri ya da temel bazı matematiksel işlemleri yapabildikleri, öz düzenleme becerisine sahip oldukları, yüksek özgüven sahibi oldukları, baskın tavırlar sergileyebildikleri, tepkilerini hemen ortaya koyabildikleri, arkadaş ilişkilerinde iyi olduklarını, kurallara uyduklarını ancak kuralları sorguladıklarını, derslerde sürekli aktif olmak istediklerini, konu dışına çıkmak istediklerini, sürekli konuşmak hep konuşmak istedikleri gibi farklı özellikleri de dile getirmektedir. Berna öğretmenin üstün yetenekli öğrencisinin farklı özellikleri ile ilgili söylemiş oldukları farklı bir bakış açısını yansıtmaktadır;

Aileden de kaynaklanıyor. Şimdi ailenin desteği var; sen yaparsın, sen şöylesin, sen böylesin. Eee öyle yetişen bir çocuktan beklenti de farklı olunca nasıl olsa ben yapıyorum diyor ve sınıf ortamında da aynı tepkiyi bekliyor. Herkesin onu pohpohlamasını istiyor. Bu da tabii olmayınca bu sefer ne oluyor "Ona ben nasıl hükmedebilirim" arayışına geçiyor... Mükemmeliyetçilik bence anneden kaynaklanıyor. Çünkü şu yazılıda mesela sürekli kontrol ediyor. Bilemediği kafasını karıştıran sorularda sürekli bana soruyor..... Geçen mesela ATO'da kitap fuarı vardı. K ile karşılaştım orada. Makinelerle ilgili bilimsel kitaplar almışlar bir sürü. Baba da çok meraklı babadan kaynaklanan asıl o K'yi boş bırakmıyor. Dolayısıyla o da ilgi alanına girdiği için takviye yapmaya çalışıyor.

Üstün yetenekliyi anlamada olduğu kadar üstün yetenekli öğrenci özelliklerini fark edebilmede de faydalı olan üstün yetenekli öğrenci parlak öğrenci ayrımı tablosu (EK 12) araştırmacı tarafından Veli Öğretmen ile paylaşıldıktan sonra tabloda etkilenen öğretmen şu yorumu yapmıştır "Şu an M'nin potansiyelinin A'dan daha fazla olabileceğini düşünüyorum.". Üstün yetenekli öğrencisi A'nın özellikleri ile ilgili olarak da şu ifadeleri kullanmıştır:

O'nun potansiyelinin 1.sınıftan beri farkındayım. İyi yerlere (okul, kurum vb.) gitmesini istiyorum. O'nun fikirleri ve davranışları yetişkin düzeyindedir. Kendisine üst düzey sorular sorduğumda yanıtlatabiliyor. 2. sınıftayken 3. sınıf düzeyinde çarpmalar yapabiliyordu. Normalde çocukların söyledikleri şarkı türküler popüler olanlardır ama A daha böyle dramatik şeylere meraklı. Böyle dertli dediğimiz tarzda. Normalde işte 40-50 yaşında amcaların teyzelerin dinleyeceği şeyler

söylüyor. Yetişkin türküleri, albüm yapsa böyle bir ismi olurdu yani. Mesela anlamadığı zaman rahatsız oluyor bunu anlamam lazım illa ki diye hissediyor.

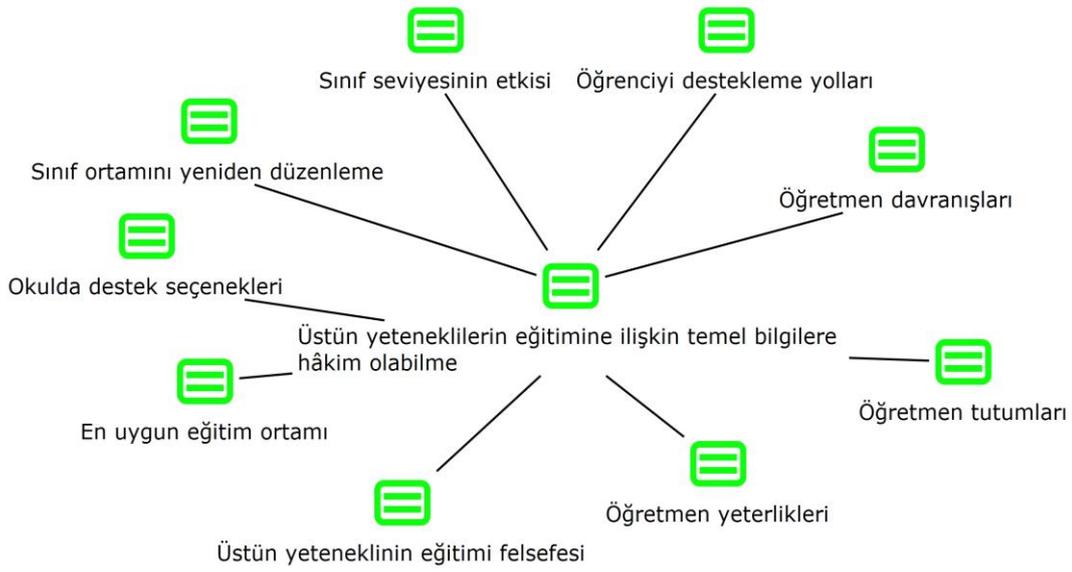
Yine Veli Öğretmen'in üstün yetenekli öğrencilerini özellikleri bağlamında kıyasladığı şu ifadeleri kayda değerdir:

Mesela A'nın tam tersi karakter özelliklerine sahip M var. A çok iyi niyetli, yardımseverdir. Aldığı görevi sonuna kadar sabırla ve büyük bir azimle yerine getirmek konusunda çok hırslıdır. Ama M çok yırtıcıdır. Evet, içinde iyiliksever bir yanı olduğunu düşünsem de pek göstermek istemez. Biraz daha sanki o kaba güçle, yırtıcılıkla var olmaya çalışıyor. Ama derslerde çoğu zaman sıradışı sorularla meşgul eden öğrencilerimden birisi mesela. Yeri geliyor A'dan çok daha sıradışı çözümler getirebilen bir çocuk... M aslında A'ya özgü olumlu davranışları sergiler ama bizlerin kontrolü altında sergiler. Tek başına kaldığı zaman A yine aynı A'dır ama M yapmaz. Ama çağın, yaşın gerektirdiği gibi beslendikleri kaynaklar TV, sokak, internet ortamı hep yıpratıcı ortam neticede. Hakkını mesela M ile ilgili yorumlardan biri de oydu, şiddete maruz kalırsa hakkını şiddetle aramaya çalışıyor.

Güler Öğretmen'in sınıfındaki üstün yetenekli öğrencinin özelliklerine yönelik olarak da birçok şeyi hızlı yapıp bitirdiği, çabuk sıkıldığı, kendisini sözlü ya da yazılı olarak ifade etmediği, sporu oyun olarak yani boş vaktini değerlendirmek olarak düşündüğü ama oyun oynayacak arkadaşını bulamadığı için spor değil de oyun olarak kabul ettiği, verilen görevleri dikkatlice ve titizlikle yerine getirerek süper performans sergilediği gibi yukarıdakilerden farklı bazı özelliklerin olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmacı öğrenci ile yapmış olduğu görüşmede öğrenciye en çok ne yapmak istediğini sormuş ve şu, belki de düşündürücü olan, yanıtı almıştır: "Lojmanda çocuklarla birlikte bisiklete binmek isterdim."

Üstün yetenekli öğrenciler ya da çocuklar akranlarına kıyasla çok farklı bir dizi özelliğe sahiptir. Fakat, öğretmenler tarafından bu özelliklerden bazıları üstün yetenekli öğrenciden çok genel öğrencilere özgü olduğu halde üstün yetenekli bir öğrenci özelliği olarak addedilebilmektedir. Akar ve Şengil Akar (2012) tarafından yapılmış olan bir araştırmanın bulguları öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri olarak farklı, başarılı, meraklı, üretken, asosyal, davranış problemlerine sahip, aşırı hareketli, sıkılgan gibi özellikleri sıklıkla sıraladıklarını göstermektedir. Bu bulgular üstün yetenekli öğrenci özelliklerinden çok kulaktan dolma edinilmiş özellikler olarak nitelendirilebilir. Gökdere ve Ayvaci'nin (2004) yapmış olduğu farklı bir çalışmada da sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin kişisel ve zihinsel özellikleri hakkında %50 civarında bir başarı ve sosyo-duygusal ve fiziksel özellikleri hakkında da %30 dolaylarında bir başarı göstermiş oldukları ortaya çıkmıştır. Ray (2009), Seeley ve Hultgren (1982'den akt. Seeley, 1998) ve Vantassel-Baska ve Johnsen (2007) de üstün yeteneklilerin öğretmenlerinin üstün

yetenekli öğrencilerin özellikleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmalarını vurgulamıştır. Bir sınıf öğretmenin üstün yetenekli öğrencilerin ya da çocukların özelliklerine hakim olması demek bir önceki yeterlikle ilişkili olarak üstün yetenekli olmayı anlayabilmesi demektir. Üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesinde de sınıf öğretmenlerinin bu öğrencilerin özelliklerinden haberdar olmaları kritik bir önem taşımaktadır. Özetle, bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması üstün yeteneklilerin eğitime yönelik belirli temellerin oluşması açısından önem arz etmektedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 8’de verilmiştir.

Şekil 8. Üstün yeteneklilerin eğitime ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yeteneklilerin eğitime ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme” yeterliği için; en uygun eğitim ortamı, okulda destek seçenekleri, sınıf ortamını yeniden düzenleme, sınıf seviyesinin etkisi, öğrenciyi destekleme yolları, öğretmen davranışları, öğretmen tutumları, öğretmen yeterlikleri, üstün yeteneklinin eğitimi felsefesi alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri; öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamlarında desteklenmelerinin daha uygun olacağı ya da onlara yönelik özgün ve özel okullara gitmeleri gerektiğini savduklarını, genel eğitim sınıflarının üstün yetenekli çocukların ayrı bir seviyeyi temsil etmeleri nedeniyle onların

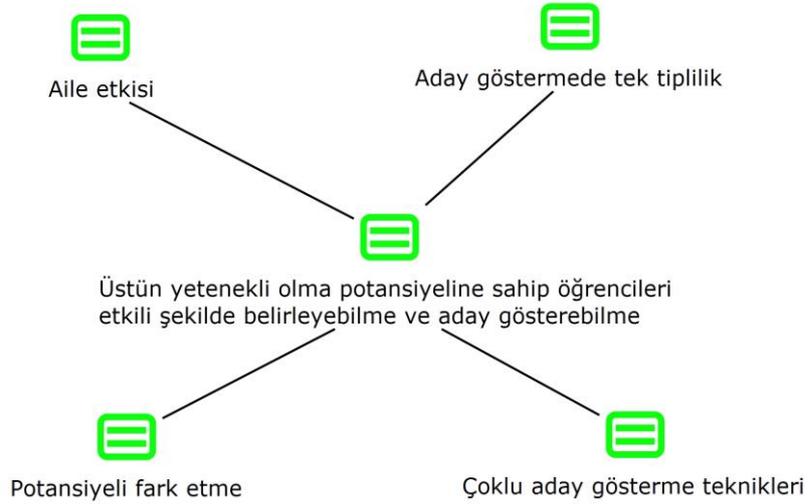
öğretmene yük oldukları ve öğretmenin de gereksinimlerini karşılayamadığını, ayrı bir destek birimi ya da ünitesinin, özel sınıflar ya da destek odalarının var olması gerektiğini, okulda yarı zamanlı kaynaştırma tipinde kendi seviyesindeki öğrenci gruplarıyla desteklenmelerinin muhtemel olduğunu, laboratuvar tarzı her amaca yönelik bir ortamın (yetenek gelişimi için) ya da sınıfların yeniden bu amaca yönelik olarak düzenlenmesi gerektiğini, öğretmenlerin derslerde işledikleri konuların öğrencinin seviyesinin çok gerisinde kalıyor olmasından şikayetçi olduklarını, yönlendirmelerin öğrencileri desteklemede önemli olduğunu göstermiştir. Berna Öğretmenin şu ifadesi üstün yeteneklinin eğitimine kendi bakış açısı yönünden önemlidir: “Şu anda mesela olması gereken ne benim görüşüm nasıl engelli öğrenciler için özel eğitim varsa bunlar içinde özel eğitim veren okulların sayısının artırılması gerekir.”. Veli Öğretmen’in üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik şu ifadeleri de dikkat çekici bir özelliğe sahiptir:

Mesela biz dün akşam itibariyle şey yaptık ara karne. Orada derslerdeki kazanımların ne derece kazanılmış olduğu ile ilgili üç dereceli bir ölçek var. Yani çok iyi, iyi ve geliştirilmeli şeklinde. Mesela o bana çok şey geliyor evet akademik başarıda ne durumda olduğunu göstermeye geliyor ama işte tek başına onun öğrencinin iyi, parlak ya da ilerisi için umut veren bir öğrenci olup olmadığını tek başına ifade etmiyor. Ben isterdim ki şuradaki kriterler çok çok daha çocuğun farklı yönünü ortaya koyan kriterler. Keşke bunlar da orada yer almış olsaydı en azından cevaplamaktan biraz daha zevk duyardık yani. Çünkü akademik başarı bir şekilde şey yapılıyor yani ilkokuldan verilen bilgilerin geliştirilmiş ortaokulda, biraz daha geliştirilmiş lisede, en geliştirilmiş artık üniversitede veriliyor. Bilgilerle kapsam genişlemekle birlikte bazı şeyler tekrardan ibaret oluyor. Ama hani bu yönler açıkçası sanırım bu yaşlarda ortaya çıkarılması ve bu yaşlarda yükseltilmesi çok daha önemli değil mi?

Veli Öğretmen üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde akademik başarı ya da üstün yeteneklileri desteklemenin yanı sıra onlara kendilerini yaşayan sosyal bir varlık olarak hissetmelerini sağlamanın da önemine vurgu yapmıştır. Kendisinin şu ifadesi de bu yeterli konusunda farklı bir bakış açısı ortaya koymaktadır:

Şimdi yetenekte de benzer bir durum var yetenek geliştirilebilir bir şey olarak mesela üniversiteye kadar hani yetenek çok da geliştirilebilir bir şey değildi. Nasıl diyeyim biraz da işte kapasite ile hani bunun yapacağı da işte bu kadar tabiriyle ifade edilen bir şey olduğunu zannederken eee mesela resme pek yeteneğim olduğunu düşünmüyordum ama üniversitede aldığım yan alandaki bir resim dersinde yaptığım tabloları görünce hani bunun eğitimle ya da herhangi bir programla bir takım yeteneklerin geliştirilebileceğine ürün bazlı olarak da şahit oldum. Birçok insanda da bunu gördüm. Dolayısıyla ya gizli kalmış oluyor ya da bastırılmış birçok yeteneğin yönü hiç daha o yeteneğe adım atmadan eee çıta çok yükseltilerek onun gözünün önünde işte "sen kim onu yapmak kim" gibi önyargılarla. Ama ben kendimde de bunu yaşadktan sonra hakikaten şu an neredeyse kaynaştırma eğitimindeki çocukların bile iyi programlanmış eğitimlerle normal kişilerin seviyesine çıkması bir yana belki de sıradışı yetenekler kazandırılabilirdi kadar bir ümidim var en azından. Bu açıdan da belki eğitimde kaybedilecek birey yoktur, olmamalıdır felsefesine daha yakın duruyorum.

Üstün yeteneklinin eğitimine yönelik temel bilgilere hakim olmak bir anlamda sınıf öğretmeninin o öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi konusunda motivasyonunu sağlayabilir. Çünkü özel gereksinim grubuna giren bir öğrencinin eğitimi konusunda bilgi sahibi olmayan bir öğretmenin bu eksikliği o öğrenciyi desteklemek için somut adımlar atmasında bir engel teşkil edebilir. Ekinci'nin (2002) araştırmasına katılmış olan ilköğretim öğretmenlerinin yarısından fazlasının üstün yeteneklilerin eğitimlerine yönelik formasyon bilgi düzeylerinin az olduğunu belirtmiş olmaları ve Mosse'nin (2003) araştırması sonucunda belirtmiş olduğu gereksinimlerden birinin üstün yeteneklilerin eğitimi ile ilgili eğitime ihtiyaç duyuluyor olması bu yeterliği destekler nitelikte bir bulgudur. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 9'da verilmiştir.

Şekil 9. Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme” yeterliği için; potansiyeli fark etme, aile etkisi, çoklu aday gösterme teknikleri ve aday göstermede tek tiplilik alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri; aday gösterme ve fark etme süreçlerinde ailelerin etkisini, akran ve ebeveyn aday göstermesinin de kullanılması gerektiğini, öğretmenlerin sadece kendilerine bırakılan bu aday

gösterme sürecinin bazı hataları beraberinde getirebileceği düşüncesinde olduklarını, öğrencilerin yeteneklerini tanıma konusunda da sıkıntılar yaşadıklarını, öğretmenlerden sadece bir tanesinin öğrencilerindeki yetenek ve potansiyeli ortaya çıkarmak istediğini, sıradışı problem ve sorularla potansiyeli olan öğrencilerin belirlenebileceğini (EK 13), öğretmen ve ebeveyn aday göstermesinin birlikte kullanılmasının gerektiğini göstermiştir. Veli Öğretmen'in öğrencilerdeki potansiyeli keşfetmede ebeveyn aday gösterme formunun (Ek 14) kullanılması konusunda belirttiği şu ifadeler anlamlıdır:

Bunları bütün öğrencilere uygulamamda şey var mı? Açıkçası ben merak da ediyorum şundan dolayı. Okula gelirken çocuk bir kıyafet giyerek geliyor; hem fiziksel olarak hem de kimlik olarak kıyafet giyiyor. Okulda davranılması gereken tarzı üzerine bürünüp giyiyor yani sadece mavi önlük değil onun üstünde bir şey daha var yani. Kişilik kısıtlayıcı evde güdülerler işte şöyle davranma böyle davranma. Belki yaratıcılık veya yeteneğinde, zekâsındaki pırıltıyı keşfetmemize engel olacak bazı kıyafetleri bürünüp geldiği için. Ben isterim, ailelerinde daha rahatlardır daha özgürlerdir. Ben hepsine uygulamayı isterim.

Ardından Veli Öğretmen aday gösterme ile ilgili olarak şu duruma işaret etmiştir:

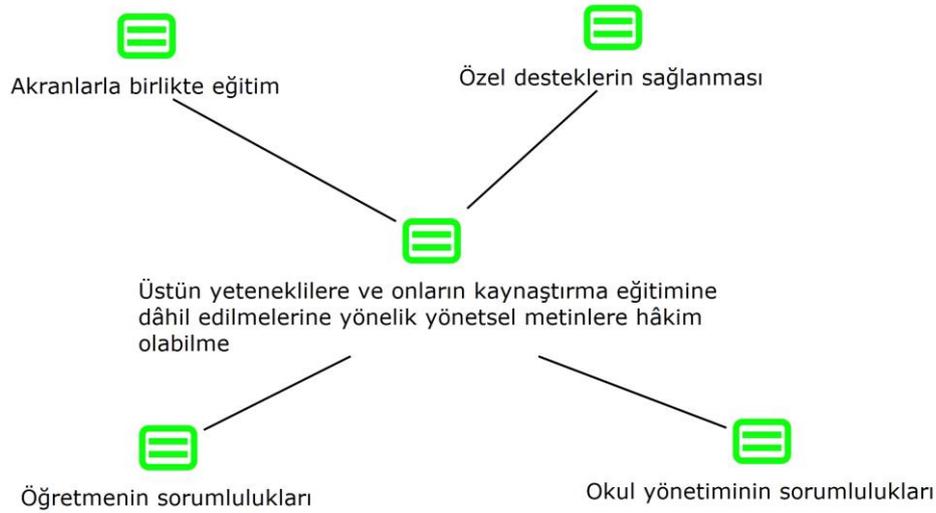
Daha üstün yetenekli çocuk özelliklerini sergiliyor sınıf içerisinde yani şuradan bile gitsen mesela daha çok soru soruyor yani benim verdiğim cevaplar sınıfta verilen cevaplar onu çok ilgilendirmiyor. Daha çok sürekli kendi kafasını tatmin etmeye o soruları cevaplamaya çalışıyor. Aşırı meraklı yani dersi bölüp soracak kadar meraklı. Fiziksel olarak da katılım gösteriyor, parmak kaldırarak 3-4 sıra öne gelme durumları oluyor. Saçma çılgın düşünceler. Gerçekten şu an buraya bakınca o öğrencinin de üstün yetenekli çocuk davranışlarını sergilemede şey olduğunu gördüm yani, buraya bakınca aklıma hep o geldi. Diğeri belki de parlak bir çocuk üstün yönleri olmakla birlikte ama bu öğrenci sanki daha ötesinde gibi. Ama işte bu öğrenci aynı zamanda sınıf içerisinde uyumsuz, tartışmacı, kavgacı, eee çok inatlaşır mesela. Ailesinin bile bana şikayet ettiği işte hocam şöyle yapalım ne yapalım siz söyleyin gibi işte siz müdahale edin tarzda bir çocuk. Diğeri ise şuraya bırak görev ver onu yapar, bittiği zaman sadece sizi sıkıştırır. Onda da o anlamda girişkenlik çok fazla ama hani biraz daha belirtiler diğerinde yoğunlaşıyor yani. Ben en azından bir farkındalık anlamında bir farkındalık uyandırması açısından bu formlar çok faydalı. Düşüncelerimizin veliler ya da 3. bir kişi tarafından paralellik göstermesini bilimsel yöntemlerle hazırlanmış formlar üzerinde görmek daha ikna edici ve güdüleyici oluyor bence.

Ek olarak sınıf öğretmenlerinde aday gösterme konusunda gözlemlenmiş olan diğer durumlar farklı aday gösterme formları kullanılmasının farklı öğrenciler üzerine de yoğunlaşmasını sağlaması, ebeveyn ve öğretmen aday göstermeleri arasında bir kıyaslamanın yapılabilmesi, aday gösterme işleminin zamana yayılarak gerçekleştirilmesi, öğrencilerden ilgi ve merakları hakkında bilgi edinilmesi olarak sıralanabilir. Yine Veli Öğretmen'in bu konuda dikkati çektiği şu nokta kritik olarak değerlendirilebilir:

Mesela T'de de biraz var. Kendi ailesi de bunu ifade ediyor ben de, biraz mesafeli bir çocuk halbuki akademik olarak başarılı. İçinde birşeylerin olduğu belli ama onu

ortaya çıkarmak için onu özgür anlarında gizli kamera ile takip etmeyi gerektirir. O kadar kapalı bir çocuk. Belki çoğu çocuk okula maske takıp geliyor ama o tamamen postuyla geliyor olabilir maskenin ötesinde. Tek başına olduğunda ne yapar, bunu ancak o en iyi ifade eder ama orda bu çok yetersizdi mesela A kendisine verdiğimiz formda kendisi çok böyle kendisinde olan şeylerin o da farkında değil.

Bu yeterlik özünde, üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfındaki eğitim sürecinin başlamasını sağlayan bir özelliği yansıtmaktadır. Akar ve Uluman (2013) tarafından sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri doğru aday gösterebilme durumları üzerine yapılmış olan bir araştırmanın bulguları sınıf öğretmenlerinin %18 gibi çok düşük bir başarı ile bunu gerçekleştirdiklerini ortaya çıkarmıştır. Bu bulgu üstün yetenekli öğrencilerin sınıf öğretmenleri tarafından fark edilebilmesi ve belirlenebilmesine ilişkin olan bu yeterliğin çok güçlü bir destekçisidir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 10'da verilmiştir.

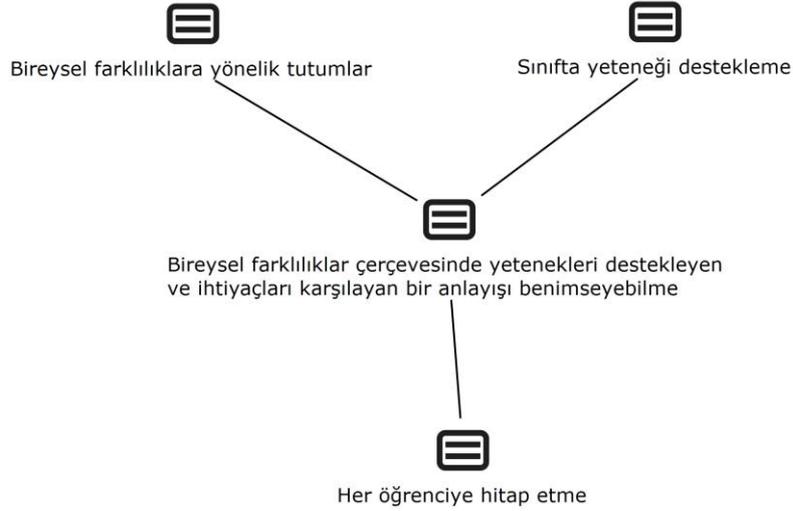
Şekil 10. Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme” yeterliği için; öğretmenin sorumlulukları, okul yönetiminin sorumlulukları, akranlarla birlikte eğitim ve özel desteklerin sağlanması alt kodları kullanılmıştır. Yeterlik ifadesinde kullanılmış olan yönetsel metin terimi; yasa, yönetmelik vb. türden yazılı metin anlamına gelmektedir. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri okulun bu

öğrencilerden ve gereksinimlerinden haberdar olmadıklarını ve herhangi bir destek sağlamadıklarını, ayrı bir destek birimi ya da üniteye ihtiyaç duyulduğunu, okul yönetimine sınıf öğretmenleri tarafından herhangi bir sorun iletilmediğini ya da yardım isteğinde bulunmadığını, özel desteklerin sağlanmasına ihtiyaç duyulduğunu, toplantılarda alınan kararların MEB'e iletildiği fakat sahaya yansımaların olmadığını, sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimlerin kaynaştırma eğitimi almasına yönelik sorumluluklarını yerine getirmediklerini göstermiştir. Gülay Öğretmen yeterli ya da gereken desteklerin sağlanmaması konusunda şu çarpıcı ifadeyi dile getirmiştir:

İşte bu kadar heves kırıcı şey varken de çok fazla bir şey yapamıyorsunuz, kenara çekiliveriyorsunuz. Sonra düşünmüyorsunuz, bana ne diyorsunuz MEB düşünmüyorsa bakan düşünmüyorsa diyorsunuz ki ben alırım maaşımı otururum. Çoğu öğretmenin dediği gibi. Hani bunu ben yapmam da genel anlamda konuşuyorum, öyle değil mi. Veli istemedi ne yapayım, geri adım attım oturdum. Hee ben yapmam bunu elimden geldiğince çabalarım ama bir benlik değil ki olay. Bir sürü zincirin halkası var bir tane halka koptu mu bitti...

Türkiye'de MEB tarafından hazırlanmakta ve yayınlanmakta olan farklı mevzuatlar içerisinde özel gereksinimli ve üstün yetenekli öğrencilere ve onların eğitimlerine yönelik önlem ve düzenlemeleri işaret eden ifadeler yer almaktadır (MEB, 2003; 2006; 2007; 2008; 2013; 2014a; 2014b). Bir sınıf öğretmenin bu yönetsel metinleri ayrıntılı bir biçimde inceleyerek üstün yetenekli öğrencisini genel eğitim sınıfı ortamında destekleme konusunda mevzuata hakim olması gerekir. Çünkü, o öğrenciye yönelik olarak yapacağı uygulamalarını bu yönetsel metinlerden destek alarak gerçekleştirmesi öğretmene yasal bir dayanak ve destek sağlayabilecektir. VanTassel-Baska ve Stambaugh (2005) üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında gereken hizmetleri alamamasını tartışırken bunun nedenlerinden biri olarak okul yönetiminin desteğinin olmamasını göstermiştir. Ek olarak VanTassel-Baska ve Johnsen (2007) üstün yetenekli öğrencilere eğitim verecek öğretmenlerin yasa ve yönetmeliklere ilişkin yeterliklerinin olması gerektiğini savunmaktadır. Bu bulgular bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunmasını desteklemekle birlikte yönetsel metinlere hakim olmanın okul yönetiminin desteğini sağlamada bir kolaylaştırıcı olabileceği düşüncesini akla getirmektedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 11'de verilmiştir.

Şekil 11. Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme” yeterliği için; her öğrenciye hitap etme, bireysel farklılıklara yönelik tutumlar ve sınıfta yeteneği destekleme alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri her öğrenciye hitap edecek nitelikte sorulara yer verilmediğini, öğretmenlerin bireysel olarak ilgi göstermenin mümkün olmadığını dile getirdiklerini ve derslerde işlenen konuların üstün yetenekli öğrencinin seviyesinin çok gerisinde kalıyor olmasından şikayetçi olduklarını, “Bir tek üstün yetenekli çocukla mı ilgileneceğiz?” tepkisinin var olduğunu, üstün yetenekli çocukları ayırıştırmak ve ön plana çıkarmak gibi bir yol benimsemediklerini, kalabalık sınıf mevcutlarının bireysel farklılıklara odaklanmada sorun teşkil ettiğini, üstün yeteneklinin sınıf ortamında var olması durumun adaletsiz uygulamaları beraberinde getirdiğini, her öğrencinin farklı hepsinin gereksinimin ayrı olduğu inancının hakim olduğunu, üstün yetenekli tüm sınıf içerisinde eriycek gibi bir anlayışın olduğunu, bireysel farklılıklar konusuna gereken hassasiyetin verilmediğini, 140 ZB puanı ile genel eğitim sınıfı ortamına yerleşemeyenlerin olduğunu, öğretmenlerin yeteneği mi yoksa temel becerileri mi desteklemeli çatışması içinde olduğunu, üstün yetenekli öğrenciye sürekli bireysel ilgi göstermenin diğerleri için sorun yaratacağı inancının var olduğunu, eğitim

programını yetiştirme kaygısının öğrenci gereksinimlerinin önüne geçtiğini göstermiştir.

Veli Öğretmen'in bireysel farklılıklar çerçevesinden yetenekleri destekleme konusundaki şu ifadeleri de dikkat çekicidir:

Şimdi yetenekte de benzer bir durum var yetenek geliştirilebilir bir şey olarak mesela üniversiteye kadar hani yetenek çok da geliştirilebilir bir şey değildi. Nasıl diyeyim biraz da işte kapasite ile hani bunun yapacağı da işte bu kadar tabiriyle ifade edilen bir şey olduğunu zannederken eee mesela resme pek yeteneğim olduğunu düşünmüyordum ama üniversitede aldığım yan alandaki bir resim dersinde yaptığım tabloları görünce hani bunun eğitimle ya da herhangi bir programla bir takım yeteneklerin geliştirilebileceğine ürün bazlı olarak da şahit oldum. Birçok insanda da bunu gördüm. Dolayısıyla ya gizli kalmış oluyor ya da bastırılmış birçok yeteneğin yönü hiç daha o yeteneğe adım atmadan eee çıta çok yükseltilecek onun gözünün önünde işte "sen kim onu yapmak kim" gibi önyargılarla. Ama ben kendimde de bunu yaşadıkten sonra hakikaten şu an neredeyse kaynaştırma eğitimindeki çocukların bile iyi programlanmış eğitimlerle normal kişilerin seviyesine çıkması bir yana belki de sıradışı yetenekler kazandırılabilceği kadar bir ümidim var en azından. Bu açıdan da belki eğitimde kaybedilecek birey yoktur, olmamalıdır felsefesine daha yakın duruyorum.

Berna öğretmenin bireysel farklılıklara yönelik olarak sınıfında yaşadığı şu durum önemlidir:

Mesela bizim konularımızda çarpma işlemi yok ama ben şunu çarpma ile yapabilir miyim diye soruyor. Evet desen bir türlü hayır desen bir türlü arada kalıyorum. Bazen öyle bazen böyle. O anki duruma göre. Çünkü ona taviz verdiğim anda diğerleri de işte yapabilen var yapamayan var, sonuçta biz bu konuyu işlemedik. İşlemediğimiz bir konuyu sen yap dediğim zaman ayrıcalık tanımış oluyorsunuz. Veya da diğerleri mağdur durumda kalıyor.

Veli Öğretmen'in bireysel farklılıkların önemine değindiği şu ifadeleri de önem taşımaktadır:

İnsan değerlidir yani. Değerli olduğundan dolayı bu düşüncesinin aksi savunulmamalı gibi bir düşüncem var ama tabi genel kanı hani ölen ölür kalan sahalar bizimdir gibi genel şey var yani politika mı diyeyim yaklaşım mı. Dolayısıyla eee biraz orda da değişim yaşanırsa bence çok iyi olacak... Açıkçası ben merak da ediyorum şundan dolayı. Okula gelirken çocuk bir kıyafet giyerek geliyor; hem fiziksel olarak hem de kimlik olarak kıyafet giyiyor. Okulda davranılması gereken tarzı üzerine bürünüp giyiyor yani sadece mavi önlük değil onun üstünde bir şey daha var yani. Kişilik kısıtlayıcı evde güdülerler işte şöyle davranma böyle davranma. Belki yaratıcılık veya yeteneğinde, zekâsındaki pırlıtyı keşfetmemize engel olacak bazı kıyafetleri bürünüp geldiği için.

Yine aynı öğretmenin şu tespiti de dikkat çekicidir:

Aslında çocukların işte eğitim sisteminin de dayattığı o etraflarındaki çemberi nereden kırdırmaya çalışsak kardır yani bir süre sonra o çemberin anlamı kalmıyor. Derslerde bunları azar azar da uygulamaya çalışırsak çocuk kendi kabını aşarak çıkabilir. İhtiyacımız olan bence öyle bireyler, ancak onlar bilim üretebilir, sanat üretebilir.

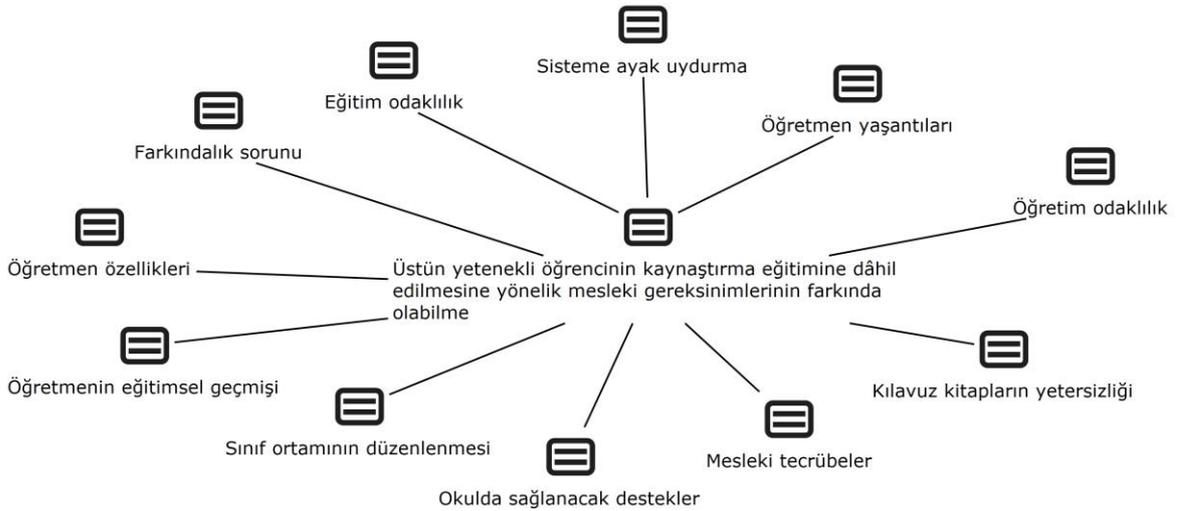
Güler Öğretmen'in üstün yetenekli öğrencisinin önceki eğitimine yönelik vermiş olduğu şu bilgi de bireysel farklılıkların ve ilginin önemine yönelik önemli görülebilir:

Erzurum'da iken final okullarına gitmiş, öğretmeni çok ilgiliymiş; sınıftaki engelli bir öğrenciyi entegre etmiş ve tüm öğrencilerin kabulünü sağlamış. O yıllarda davranışlarının çok değiştiğini söylediler. Tabi olumlu yönde.

Ek olarak aynı öğretmenin şu ifadesi de bireysel farklılıkları ve yeteneği desteklemeye ne derece önem verdiğini gösterir türdendir:

... Onun dışında benim bir müfredatım var şeyim var. Senin çocuğun farklı olabilir madem farklı bak C'nin ailesi böyle bir tepki ve talepte asla bulunmaz. Beklentilerin çok fazla ise onlara cevap verecek bir öğretmen bulacaksın. Ben buyum.

Bireysel farklılıklar genel eğitim sınıfının bir gerçeğidir. Çünkü, her öğrenci farklıdır ve farklı oldukları nedeniyle farklı özelliklere ve gereksinimlere sahiptir. Üstün yeteneklinin bulunduğu ya da bulunmadığı tüm sınıf ortamlarında öğretmenlerin belki de ön plana çıkarmaları ve desteklemeleri gereken öncelikli olgulardan biri bireysel farklılıklar konusudur. Seeley (1998), VanTassel-Baska ve Johnsen (2007) ve MEB (2008) öğretmenlerin bireysel farklılıkları anlama, dikkate alma, destekleme konularına dikkat çekerek bir anlamda bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini desteklemektedirler. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 12'de verilmiştir.

Şekil 12. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir.

Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme” yeterliği için; öğretmen yaşantıları, öğretim odaklılık, kılavuz kitapların yetersizliği için mesleki tecrübeler, okulda sağlanacak destekler, sınıf ortamının düzenlenmesi, öğretmenin eğitimsel geçmişi, öğretmen özellikleri, farkındalık sorunu, eğitim odaklılık, sisteme ayak uydurma alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri eğitim ve öğretim arasındaki farkın kavranamamış olması, öğretmenlerin öz-algılarının her şeye yettikleri yönünde olduğu, neye gereksinim duyduğunun farkında olamama, üstün yetenekliyi destekleme konusunda girişimde bulunmama, okul yönetiminden destek talep etmeme, özeleştirici sahibi sınıf öğretmenlerinin olması gerektiği, öğretmenin mesleki ve karakteristik özellikleri ile tutumları önemli değişkenler olarak görüldüğü, kişisel gelişime yönelik eğitim almaları gerektiği, öğretmen okulu mezunu öğretmenlerin daha etkili olabildikleri, yetenek gelişimi için uygun ortamları sağlayabilme, üstün yetenekli öğrencilerin farklı özelliklerinden kaynaklanan gereksinimleri desteklemek için ve uygun sınıf ortamlarını düzenlemek için desteğe ihtiyaç duydukları, okulda özel alan, birim ya da bölümün açılması ile özel desteklerin sağlanmasına ihtiyaç duydukları, okulda var olan destek odalarının dezavantajlı çocuklara yönelik olarak kullanılmakta olması, destek odalarında uzmanların değil de norm fazlası öğretmenlerin öğrencilere destek vermekte olduğu, yarı zamanlı kaynaştırma tipinin dezavantajlı çocuklara yönelik uygulanıyor olması, üstün yetenekli öğrencinin de destek odasından faydalanması gerektiği, öğretmen kılavuz kitaplarının yetersiz kalıyor olması, mesleki tecrübenin çok fazla olması, sıkıcı ve rutin aktivitelerin sınıf ortamına getiriliyor olması, temel bilgi ve beceri odaklılık, üstün yetenekli öğrenciyi aktif kılacak becerilerinden yoksun olma, öğretmen merkezilik, etkili ve doğru pekiştirici kullanamama, öğrenilenleri kavramsallaştırmayı başaramama, anlamsız tekrar aktiviteleri, MEB’in kazanımları, olanakların yetersizliği, öğrencileri cesaretlendirmeden yoksun olma, hizmetiçi eğitimlerin yetersizliği, sınıf öğretmenliği dışı programlardan gelme, değişime ve yeniliklere açık olabilme, müzik ve resim derslerinde yetersiz kalma, öğrencilerin dikkatini çekmede ve motivasyonlarını sağlamada yaşanan sorunlar olduğu yönünde durumları işaret etmiştir. Berna Öğretmen’in sınıfta yeteneği desteklemeye yönelik şu itirafı mesleki gereksinimler açısından çarpıcı bir durumu yansıtmaktadır:

Berna Öğretmen: Müziğe karşı da ben yorumlayamayacağım çünkü benim müzikle şeyim yok. Müzik becerim yok. O yüzden değerlendiremiyorum. Hee kim şarkı söylemek isterse tamam diyoruz yani.

Araştırmacı: Sınıf içi zaten bir de müzik aleti yoksa. Bırakın hani sizi beni, çocukların bile kendini keşfetmesi çok muhtemel değil yani onlar bile bilmiyorlar.

Berna Öğretmen: İşte bende o yetenek olsa ben de o çocukları keşfedeyim. Muhakkak vardır sınıf içerisinde öyleleri ama..

Araştırmacı: Vardır. Biraz aileye kalıyor aslında bu. Bir saat miydi müzik dersi haftada?

Berna Öğretmen: Hı hı...

Araştırmacı: Bir saatte ne yapılabilir ki?

Berna Öğretmen: Başka derslerden alabilirsiniz de biz genellikle ne yapıyoruz, Türkçe ve matematik.

Berna Öğretmen'in hizmetiçi eğitimlerin yetersizliği konusundaki şu ifadesi de önemlidir: "Dezavantajlıların eğitime yönelik olarak nasıl kurslar veriliyorsa bu öğrenciler için de verilmesi lazım, hizmetiçi eğitimler verilmesi lazım. Hani o yüzden eee dediğim gibi neden olmasın. Onları topluma kazandırıyoruz ama bunların da topluma kazandırılması lazım ve bunların bizim için getirisi daha fazla.". Üstün yetenekli öğrencisini destekleyemediği için hatta diğer öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarıp onları geliştiremediğinden rahatsızlık duyan Veli Öğretmen'in şu itirafının da göz önünde bulundurulması gerekir: "Biz öğretmenler yeterli değiliz bu konuda, öğretmenler yeterli değiller.". İzlemiş olduğu bir filminden alıntı yaparak öğretmenin önemine ve özelliklerine şu şekilde dikkati çekmektedir:

Şey vardı bu Ölü Ozanlar Derneği filmi orada öğretmen kendi masasının üstüne çıktığında diğerlerinin de aynı şeyi yapmasını istedi ve sadece bakış açısını değiştirerek bile ne kadar çok şeyin farklı açıdan görülebileceğini göstermişti. Mesela ben onu da çok unutmadım. Mesela bu tarz örneklerin öğretmen tarafından çocuklara verilmesi daha kolay algılanabilir. Çünkü öğretmenin söyledikleri çoğu zaman kanun oluyor öğrenciler için yani kabul etmesi daha kolay oluyor. Aynı şeyi annesi ya da babası yaptığında çocuğun gözündeki değeri sarsılabilir ama öğretmenin öyle değil yani. Tam tersine müthiş bir şey öğrenci için.

Yine Veli Öğretmen'in vurgulamış olduğu şu durum üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimine dahil edilmesi konusunda öğretmenlerin farkındalıklarını yansıtır niteliktedir: "Dün mesela A gelmiş birbiri ile bağlantılı sorular soruyor. Uzaylılar neden hep kötü gösteriliyor, uzaylılar var mı, vb.. Ama herkeste bir kıvılcım oluyor yani klasik şeylerin dışında çıkmak onlara tamamen artı değer yani..".

Araştırmacının Güler Öğretmen'e Discover Problem Matrisi (Ek 15) ile iyi yapılandırılmış problemler ya da sorular kurabilme becerisi kazandırma sırasında geçen şu konuşma üstün yetenekliyi destekleyecek bir sınıf öğretmenin problem ve çözüm kavramına yönelik bakış açısını ortaya koyar niteliktedir:

Güler Öğretmen: Genelde yapıyoruz bu tarz çalışmaları ama böyle bir anda karşılaşınca ben de ürktüm. Zaten yapıyoruz soru-cevap yani ben genelde çocukların uyanık kalmaları derse dikkatlerini toplamaları adına. Hani ben tutup da sürekli ders anlatmam hep soru-cevapla ee onları uyandırmaya çalışırım dikkatlerini toplamak adına. Hani bunu zaten hep yapıyorum ama bunun sırası nedir nasıl yapılır falan bunun farkında olmadan yapıyoruz soru-cevap yöntemiyle. Bir şey anlatırım hemen soru sorarım cevap alırım sonra hemen bir soru daha ama bunun sırası nedir buymuş şuymuş onu bilemiyorum.

Araştırmacı: Sırası değil aslında önceden planlanıp kurularak sınıfa götürülmüş sorular ve problemler

Güler Öğretmen: Anladım. Ben şey yapmayacağım onların verdiği yanıtlarla yeterli kalacağız öyle mi? Problemi sordum çocuğa bir çözüm üretti cevap verdi. Müdahale etmeyecek miyim?

Araştırmacı: Müdahale derken doğru yanlış mı?

Güler Öğretmen: Evet hani bir tane doğru vardır ya...

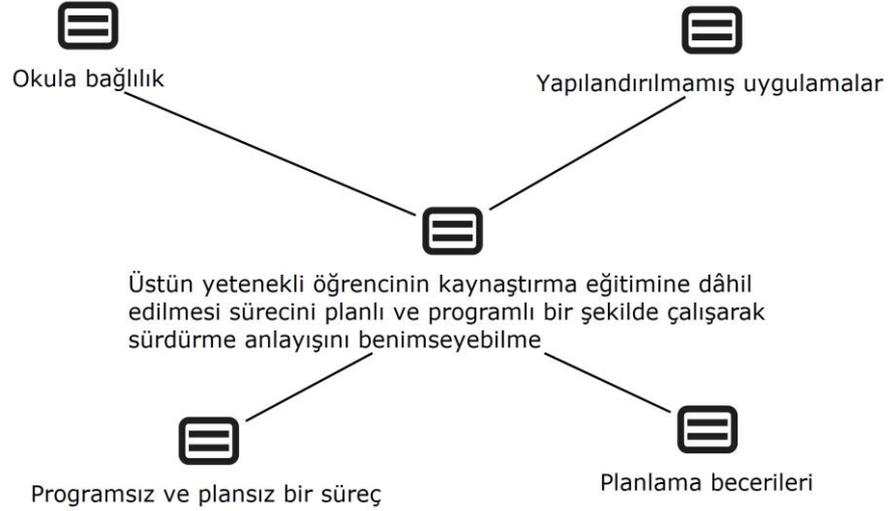
Müfredatta yer alan kazanımları da eleştirmiş olan Güler Öğretmen şunları belirtmiştir: “Çok fazla beyin fırtınası yapamıyoruz, yapmamıza imkan yok. Okumaya hazırlık yapar, önbilgilerini kullanır. Böyle kazanım mı olur? Al işte okumak için hazırlık yapar okuma amacını belirler...”. Üstün yetenekli öğrencisi D ile ilgili olarak yaşadığı şu durumlar da bir sınıf öğretmenin mesleki gereksinimlerinin farkında olmasının önemini yansıtır niteliktedir:

Geçen senenin sonları... Bunlar İngiltere'ye falan gittiler oradaki eğitim sistemi ile bizimkini kıyaslamaya başladılar. Bizimki derken beni kıyaslıyorsun sen ama. Sen eğitim sistemini kıyasla orda tamamıyla yaparak yaşayarak bilimsel anlamda deneylerle bilmem nelerle. Eee tamam da burası öyle değil yani. Bunu ben değiştiremem ki. Orasını görünce o İngiltere'de bir dönemden fazla kaldı D. Oradaki eğitim sistemi ile buradakinin farklılıklarını eee şey yapmaya başladılar, kıyaslamaya. Kıyas da sen beni kıyaslıyorsun ama. Bu bir sistem ve ben de bu sisteme olabildiğince ayak uydurmak zorundayım. Bunun dışına çıkamam ki. İmkanlarım buna el vermiyor.

D zaten özel okuldan gelmiş. Oradan geldiğinde dediler ki biz özel okulda çok şey göremedik burada çok memnunuz falan filan güzel. Sonra ne oldu bilmiyorum gözleri açıldı. Sınıf seviyesi sınıfa göre gitmem onlar için önemli değil. Kendi çocuklarının ön plana çıkması için çaba sarf ediyorlar. Benim çocuğum çok zeki yapabilir fazlasını sorun hocam önemli değil yani ötekiler. Ben de diyorum ki ne oluyor, bir tek sizin çocuğunuz yok sınıfta. Benim 25 tane öğrencim var. Hepsi benim için değerli. Bunun bir ortası var seviyesi var. Ben bu seviyeye göre giderim. Haa beğenmiyor musun sen bilirsin. Alırsın nereye götürüyorsan götür.

Özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmeleri o özel gereksinim türüne göre bir sınıf öğretmenin var olan mesleki bilgi ve becerilerine ek olarak farklı bir dizi bilgi ve becerilere de ihtiyaç duymasına yol açabilmektedir. Bu ihtiyaçların bir sınıf öğretmeni tarafından öz-değerlendirme yapılarak sorgulanması, öğretmenin o özel gereksinim grubuna yönelik mesleki ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve bir anlamda kendisini geliştirebilmek için kritik bir öneme sahiptir. Seeley (1998) üstün yeteneklilerin öğretmenlerinde bulunması gereken özellikler arasında özünde entelektüel mesleki ilgilerin olmasına dikkat çekmiştir.

VanTassel-Baska ve Johnsen (2007) ise üstün yeteneklilerin öğretmenlerinin bireysel öğretim becerilerini saptama ve öz-değerlendirme yapma özelliklerine sahip olmaları gerektiğini vurgulamıştır. Bu bulgular dolaylı olarak da olsa bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunmasını destekler niteliktedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 13'te verilmiştir.

Şekil 13. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme” yeterliği için; planlama becerileri, programsız ve plansız bir süreç, okula bağlılık ve yapılandırılmamış uygulamalar alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri derslerde işlenen konuların öğrencinin seviyesinin çok gerisinde kalıyor olmasının öğrencinin kendini oyalayan davranışlar sergilemesine yol açtığını, üstün yetenekli öğrencilerin bireysel ilgi ve daha fazlasını isteme gibi ihtiyaçlarından dolayı ilgilerinin çok çabuk dağıldığını, bir günlerini okul dışında ya da BİLSEM’lerde geçirmelerinin uygun olabileceğini yani etkili programlamaların yapılması gerektiğini, derslerde ileri olmalarının sorun teşkil ettiğini, genel eğitim sınıfındaki var olan bu düzenlemesiz ve desteksiz ortamın ve ikliminin onlara hitap etmediğini, planlama ve programlama konusunda

çok sıkıntılarının olduğunu, derslerde gereksinimleri karşılanmıyor olsa bile okulla bağlılıklarının ilkökul çağlarında halen güçlü olduğunu, sınıf öğretmenine planlama becerilerinin kazandırılması gerektiğini, BEP'in içeriğinin yetersizliğini, işlevsel bir programlama aracına duyulan gereksinimi, üstün yetenekli öğrenciye yönelik farklı uygulamaların olmadığını göstermiştir.

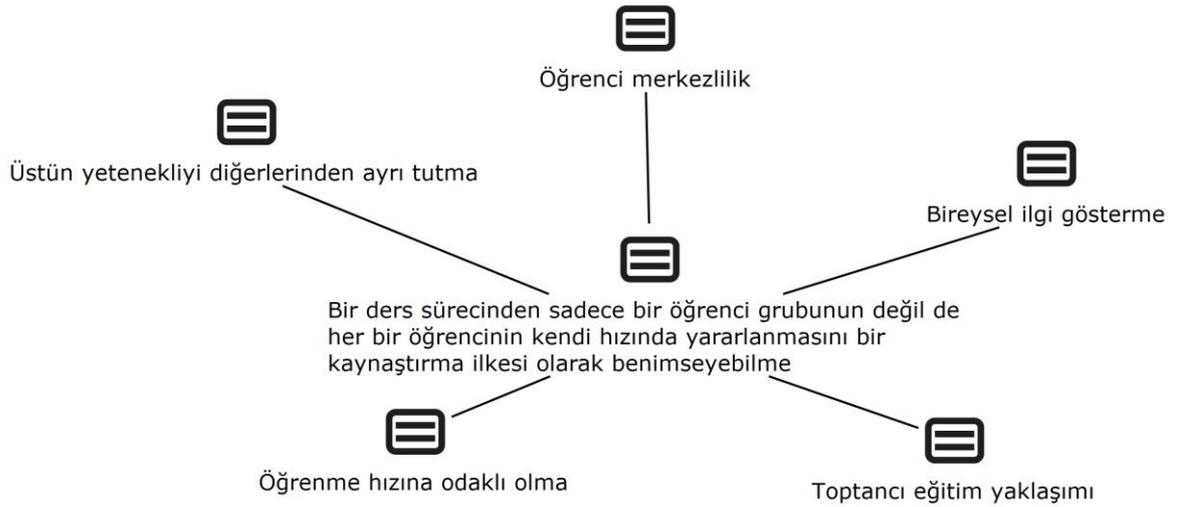
Odak grup görüşmelerinden birinde bir öğretmenin vurguladığı şu durum dikkat çekicidir:

Öğrenciye yönelik yönlendirmeler yapıyorum ve hatta kendi görevlerime yardımcı olmasını bile istiyorum. Öğrencimin usta çırak ilişkisine benzer bir durumdan faydalanmasını sağlamaya çalışıyorum. Ona yönelik düzenlemeler yapıyorum, farklı sorular getiriyorum. Farklı sorumluluklar veriyorum. Zorluk derecesi farklı sorular götürüyorum.

Ek olarak, araştırmacının gözlemleri sınıf öğretmenlerinin planlı ve programlı süreçleri takip etmemesi ve üstün yetenekli öğrencide var olan potansiyel nedeniyle öğrencide ortaya çıkan memnuniyetsizlik ve sıkılganlığın nedenlerinin temelinde problem davranış olarak nitelendirilebilecek bir dizi davranışların ortaya çıkabileceği gerçeğini kaçırmakta oldukları yönündedir. Özellikle Güler Öğretmen üstün yetenekli öğrencisi C'nin problem davranışlar sergileyen bir öğrenci olduğunu sıklıkla dile getirmiştir. Fakat, aynı öğretmenin sınıfında bu öğrenciye yönelik herhangi bir planlama ya da programlamanın olmadığı da gözlemlenmiştir. Bu durum esasen bu araştırmanın katılımcıları olan tüm sınıf öğretmenleri için geçerli olan bir soruna işaret etmektedir.

Plansız ve programsız yürütülen süreçleri takip etmek bir anlamda işi şansa bırakmak demektir. Üstün yetenekli olsun yada olmasın özel gereksinimli tüm öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamlarındaki eğitimlerinin, genel müfredatın yürütülmesinde olduğu gibi, planlı ve programlı bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Ancak planlama ve programlama becerilerinden yoksun öğretmenlerin planlı ve programlı süreçleri takip etme anlayışına hakim olmamaları gibi bir güçlü olasılıktan bahsetmek mümkündür. Son yıllarda rehberlik araştırma merkezleri tarafından genel eğitim sınıfı ortamındaki üstün yetenekli öğrencilere yönelik planlama ve programlamaların yapıldığı bilinmektedir. Bu durum plansız ve programsız süreçlerin varlığına kıyasla daha iyi gibi görünmekle birlikte araştırmacıya göre birçok sorunu bünyesinde barındırmaktadır. Özel gereksinimli öğrencilerin planlama süreçlerine kendilerinin, ebeveynlerinin, akranlarının, dersine giren tüm öğretmenlerin dahil edilmesinin gerektiği ve o öğrenci ile birebir

etkileşimde bulunan en yakın çevresinin bu tür planlamaları en uygun şekilde gerçekleştirebileceği gerecekları gözden kaçırılmaktadır. Bu bağlamda üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleyecek bir sınıf öğretmenine planlama ve programlama becerilerinin kazandırılarak bu süreci planlı ve programları bir şekilde yürütebilme anlayışına sahip olması yani bu yeterliğe sahip olması beklenmelidir. VanTassel-Baska ve Johnsen (2007) bu yeterliği destekler şekilde üstün yeteneklilere eğitim verecek bir öğretmenin öğretimin planlanması boyutunda belirgin özelliklere sahip olması gerektiğini vurgulamıştır. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 14’te verilmiştir.

Şekil 14. Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme” yeterliği için; toptancı eğitim yaklaşımı, öğrenme hızına odaklı olma, bireysel ilgi gösterme, üstün yetenekliyi diğerlerinden ayrı tutma ve öğrenci merkezlilik alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri üstün yetenekli öğrencinin tüm sınıf içerisinde erimesi, yeteneğin körelmesi ve normalleşme tehlikesi, bireysel olarak ilgiye yer verilmeyen topyekûn eğitim anlayışının hakim olduğu, bireysel olarak öğrencileri desteklemenin üstün yetenekli çocukları ayırıştırmak ve ön plana çıkarmak gibi algı oluşturduğu,

yapılandırmacı yaklaşıma olan yatkınlık, öğrenci merkezlilikten uzak olma, öğrencinin değil de öğretmenin sürekli aktif olması sorunu, yapılandırmacılıktan uzak sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin bulunduğu sınıflarda görev yapması, her öğrenciyi aktif kılacak becerilerden yoksun olma, farklı olan farklı uygulamaların adaletsizlik olarak algılanması, "ben anlatıyorum, başrolde benim" tarzı öğretim anlayışı, ek aktivitelerin uygulanması sorunu, müfredatın dışına çıkma korkusu, sınıftaki öğrencileri tek tip bireyler olarak görme, öğrencinin değil de sınıfın seviyesinin ön plana çıkması sorunu gibi durumların varlığına işaret etmiştir. Veli Öğretmen'in bu ayrımcılık konusuna hitaben belirtmiş oldukları kayda değerdir:

Bilimsel kitaplar getiriyorum sınıfa değişik şeyler görsünler istiyorum. Bir kapı aralansın istiyorum. Aslında çok farklı şeyler yapılabilir ama dezavantajlı bir bölgedeyiz. Bireysel olarak da çok fazla bu olaylara girmek istemiyorum kendim bir yerlere götürmek konusunda çünkü sonra beklentiler fazlalaşacak ya da ayrımcılık konuları gündeme gelecek işte neden tüm sınıf değil de 3-5 öğrenci. O yüzden de çok giremiyorum açıkçası.

Genel eğitim sınıfı ortamında bir sınıf öğretmenin tüm sınıfı tek bir öğrenci gibi görerek tek bir öğrenciye eğitim veriyormuşçasına hareket etmesi bir açıdan öğretmenin mesleki yeterliklerine, diğer açıdan da uygulanmakta olan müfredat program ile ilişkili bir durumdur. Mesleki yeterlikler açısından bakıldığında bireysel farklılıkları gözlemeyen öğretilerin toptancı bir eğitim anlayışına girmeleri olasıdır. Öğrencilere bireysel farklılıkları açısından bakabilen bir öğretmenin üstün yetenekli, ortalama ya da normal olsun, her düzeyde ve hızda öğrencinin faydalanabileceği dersleri mümkün olduğunca yapılandırmasını bir ilke olarak benimsemesi bir açıdan öğrencileri ayırıştırmak olgusunun yerini her düzey ve gereksinimden öğrenciyi gözlemek ve desteklemek olgusuna bırakması anlamını taşıyabilir. Bu bağlamda üstün yeteneklinin öğretmeninde öğretimin hızının öğrencinin gereksinimlerine göre ayarlanması özelliği (VanTassel-Baska ve Johnsen, 2007) genel eğitim sınıfı ortamına taşınacak olursa, öğretimin hızının öğrencilerin gereksinimlerine göre ayarlanması olarak yeniden ifade edebilir. MEB'in (2008) belirlemiş olduğu bir yeterlik ifadesinin içeriğinde vurgulamış olan öğrencilerin özel gereksinimleri (üstün yetenek, öğrenme güçlüğü vb.), öğrenme stilleri gibi bireysel farklılıkların dikkate alınarak duruma uygun öğrenme ortamları hazırlanması, bir açıdan bu yeterlik ile örtüşen bir yapıya sahiptir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 15'te verilmiştir.

Şekil 15. Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme” yeterliği için; program ve kursun içeriği, aşırı katılım sorunu ve programı bırakma alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri BİLSEM’e devam etme ve BİLSEM’in içeriği ile ilgili sıkıntılarının olduğu, BİLSEM ve okulun birlikte oldukça yoğun olduğunu yani aşırı katılım sorunu yaşadıklarını, yoğun oldukları günlerde onlara ödev verilmediğini, BİLSEM’e aday gösterilerek tanılanan öğrencilerden BİLSEM’i bırakanların olduğunu, etüt merkezlerine katılım sorunlarının olduğunu, öğrenci gereksinimleriyle okul harici uygulamaların örtüşemediğini, öğrencide zamanını boşa harcamanın ortaya çıkabildiğini, okul dışı program ya da kurs seçimine önem verilmemesi durumlarını göstermiştir. Etüt merkezine giden Berna Öğretmen’in üstün yetenekli öğrencisi (2.sınıf) K hakkında araştırmacı ile öğretmen arasında geçen şu konuşma okul dışı programlara aşırı katılım konusunda önem arz etmektedir:

Berna Öğretmen: Ama K bu aralar çok şey yapıyor. Sıkıntımız var. Eee ben de şundan olduğunu düşünüyorum, ailesi ile de konuştum bu konuyu. Sabah etüt merkezine gidiyor, etüt merkezinden dolayı da yoruluyor. Okula yorgun geliyor, dikkatini toplamakta zorlanıyor.

Araştırmacı: Anladım, aşırı katılım.

Berna Öğretmen: Aile de olayın farkında. Yeterli gelmedi daha doğrusu olumlu sonuç alamadıklarının onlar da farkındalar.

Araştırmacı: Eee çeksinler geri.

Berna Öğretmen: Ee ben de öyle dedim. En azından birisi gelsin veya birisinin yanında bulunması daha avantajlı olur diye. Araştıracaklardı, bilmiyorum ne yaptılar. Yani bu yeni bir konu.

Araştırmacı: İyi isabetli olmuş bence. Var başka öğrencilerde de var aynı şikayeti olan. Etüt merkezinde mesela bir öğrenci soru sormak istiyormuş, ama öğretmen sordurmuyormuş. O da dayanamamış demiş ki paranı ben veriyorum, beni dinlemek zorundasın.

Berna Öğretmen: Yaşı büyüktür ama.

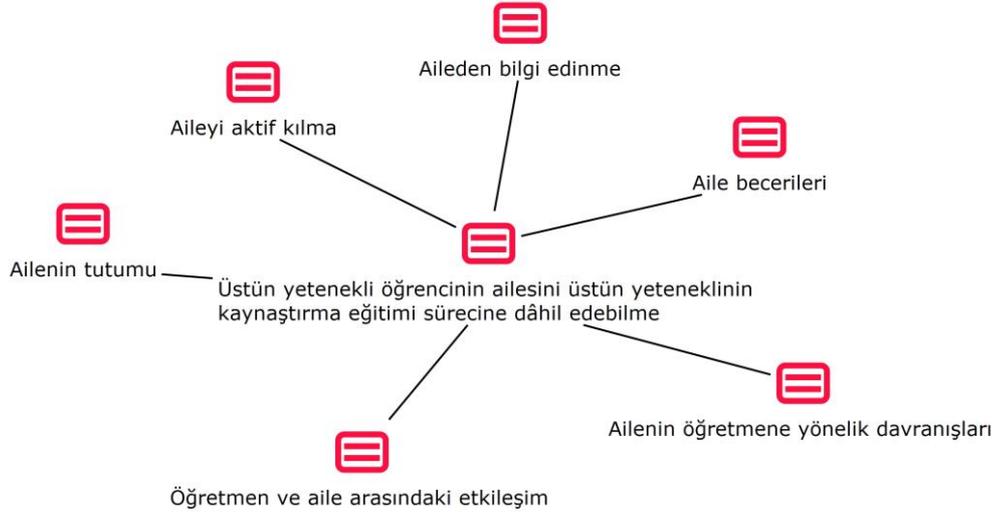
Araştırmacı: Yoo 4. Sınıf öğrencisi.

Güler Öğretmen'in üstün yetenekli öğrencisi C hakkında ailesinin aktardığı şu bilgiler de dikkat çekicidir:

C resim kursuna başlamıştı, kursta olmaktan çok keyif almıştı. C'nin bir şeye ya da aktiviteye karşı ilgisini çekersen yapar. Etüt tarzı uygulama yapan bir yere kayıt olmuştu ancak orada da aktiviteleri hızlı bitirdiği için sıkıldı. Hatta oradaki bir öğretmenle tartışmıştı, haklı ancak kabul edilemez olarak "paranı ben veriyorum beni dinlemek zorundasın" demişti. Bu olaydan sonra okuldan sonraları evde mi etütte mi olmak istersin diye sorduk. Evde olmak isterim şeklinde yanıtladı ve etüdü bıraktı.

Okul harici programların üstün yetenekli öğrenciler için önemi ve onların yetenek gelişimleri için önemi büyüktür. Genel eğitim sınıfı ortamında gereksinimleri karşılanmayan bir üstün yetenekli öğrenci doğal olarak okul dışı seçeneklerini değerlendirerek gereksinimlerini karşılamaya çalışacaktır. Devam etmekte olduğu okul ve okul harici programların birbirini destekler bir şekilde yürütmemesi öğrencide aşırı katılım gibi sorunu ortaya çıkarmaktadır. Akar (2010) yapmış olduğu bir araştırmada aşırı katılım sorununun üstün yetenekli ilköğretim öğrencilerinin en fazla rehberlik desteğine gereksinim duydukları konulardan biri olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmacı aşırı katılım sorunun bir etkisi olarak üstün yeteneklilerin okul harici programları terk ediyor olmalarının gösterilebileceğini düşünmektedir. Ek olarak, okul harici programların içeriği ve bu içeriğin örgün eğitim ile paralellik sağlamıyor olması da irdelenmesi gereken önemli bir durumu işaret etmektedir. Bu bağlamda bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması üstün yetenekli öğrencinin aşırı katılım gibi bir sorunla yüz yüze gelmesini engelleyebilecek ve örgün eğitimi ile okul harici eğitimi arasında sağlanacak senkronizasyon sayesinde yetenek gelişiminin tam zamanlı olarak sürdürülmesine olanak sağlanabilecektir. Alt kodların gruplandırılması ve

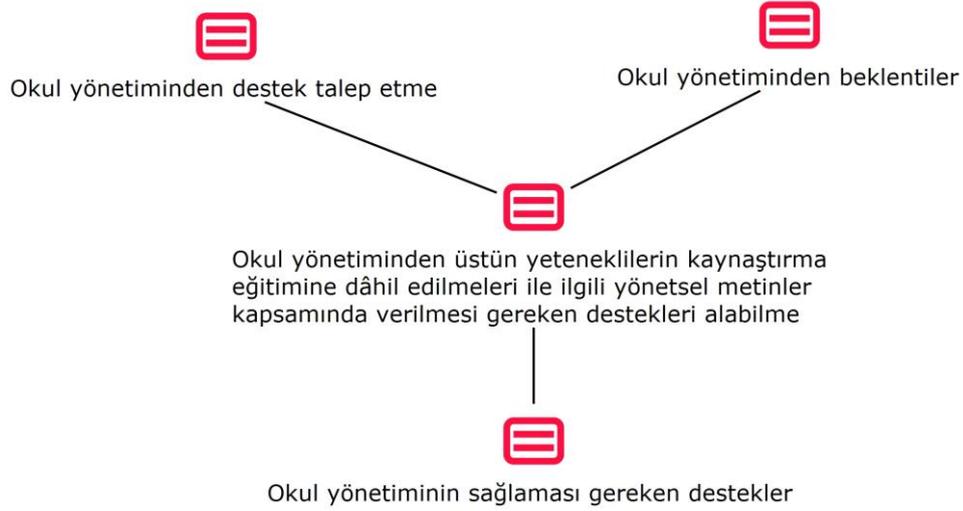
sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 16'da verilmiştir.

Şekil 16. Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme” yeterliği için; ailenin tutumu, aileyi aktif kılma, aileden bilgi edinebilmenin gerekliliği, aile becerileri, ailenin öğretmene yönelik davranışları ve öğretmen ve aile arasındaki etkileşim alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri aileye üstün yetenekli çocuğunu yönlendirme becerilerinin kazandırılması gerektiğini, çocuğu ile iletişim kurma, başa çıkma ve destekleme konularında eğitim almaları gerektiğini, sınıf öğretmenlerinin ailelerden genel olarak bir talep almadıklarını, aileden çocuğu hakkında ayrıntılı bilgi edinilmesinin gerekliliğini, aileye etkili tavsiyelerde bulunulması gerektiğini, yeteneği desteklemede aileye de etkin rollerin verilmesinin önemini, ailenin çocuğuna yönelik gözlem ve tespitlerinin paylaşılmasını, ailelerin çocuklarının kaynaştırma eğitimine dahil edilmesi sürecine aktif katılımlarının sağlanmasını, ailenin çocuğunu desteklemede yaşadığı sorunların var olduğunu göstermiştir.

Üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleyecek bir sınıf öğretmenin belki de en büyük ortağı o öğrencinin ailesidir. Çünkü, öğretmenin sınıf ortamına getireceği farklı uygulamaların okul dışında da sürdürülmesi açısından aileye büyük görevler düşebilmektedir. Bu çalışmada açıklanmış olan diğer farklı yeterlikler altında verilmiş bazı tespitlerin içerisinde ya da kaynağında ailenin yatmakta olduğu görülebilir. Örneğin, aileden bilgi edinmenin önemine yönelik olarak bir sınıf öğretmenin üstün yetenekli öğrencisi hakkındaki görsel sanatlarda yetenekli olmadığı tespitinin aileden alınan bilgiler doğrultusunda öğrencinin ajandası incelenerek öğretmenin tespitinin aksine öğrencide görsel sanatlara ilişkin belirgin bir yeteneğinin olduğu görülmüştür. Farklı bir öğretmenin sınıfındaki üstün yetenekli öğrencisine yönelik olarak ailesinin öğretmenden çocuklarına yönelik farklı uygulamalar talep etmekte olması da ailenin tutumuna iyi bir örnek olarak gösterilebilir. Özel gereksinimli diğer öğrenciler için olduğu gibi üstün yetenekli öğrenci için de ailesi; bilgi edinme, planlama, programlama, uygulama aşamalarında öğretmene destekçi olmalıdır. Özellikle dezavantajlı öğrencilere BEP ekibi oluşturularak yapılan planlama ve programlamalar sırasında ailenin, ekibin doğal bir parçası olarak görülmesi göz önünde tutulduğunda bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması, üstün yetenekli öğrencinin yetenek gelişiminin ve alacağı desteklerin daha güçlü bir şekilde sağlanmasına aracı olabilecektir. Ek olarak VanTassel-Baska ve Johnsen (2007) üstün yeteneklilerin öğretmeninde bulunması gereken bir özellik olarak ebeveynlerin endişe ve kaygıları ile öğrenci ailelerin destek olma konularına dikkat çekmiştir. Bu da bir anlamda bu yeterliğin bir sınıf öğretmeni bulunmasını desteklemektedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 17’de verilmiştir.

Şekil 17. Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme” yeterliği için; okul yönetiminden destek talep etme, okul yönetiminin sağlaması gereken destekler ve okul yönetiminden beklentiler alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri sınıf öğretmenlerinin okul yönetimine herhangi bir sorun iletmedikleri ve yardım talebinde bulunmadıkları, okul yönetiminin üstün yetenekli öğrencilerden ve onların gereksinimlerinden haberdar olmayışı, okul yönetiminin destek sağlamaması/sağlayamaması, öğretmenlerin iş ve evrak yükünün fazla olması, sınıf öğretmenlerine okul yönetimi tarafından üstün yeteneklilerin desteklenmesi konusunda eğitim verilmiyor olması, öğrencilerin ortaokul kademesinden itibaren dikkate alınmadıkları ancak okul yönetiminin bu duruma müdahale edebileceği, okul yönetiminin gereken liderliği yapması durumunda iyi ortamların sağlanabileceği, okulda özel desteklerin sağlanmasının gerekliliği, destek ya da kaynak odaların işlevsel hale getirilmesinin gereği, sınıf öğretmenine yardımcı ya da gölge öğretmen desteğinin sağlanabilmesi, okulda uzman desteğinin var olması gerektiği, okullarda üstün yeteneklilere yönelik uygulamaların olmaması gibi durumları yansıtmıştır. Veli Öğretmen’in şu tecrübesi bu yeterlikle ilişkili olarak önemli görülebilir: “ben 1. sınıfta iken okul idaresinden üstün yetenekli öğrencimin

eğitimine yönelik olarak destek istemiştim fakat bana ileriki sınıf seviyelerinde destek alabileceğim söylenmişti.”.

Araştırmacı öğretmenlerle görüşmeleri sırasında sürekli olarak okul yönetiminden destek alamadıklarını vurguladıklarını fakat bir okul yöneticisinin herhangi bir destek talebinde bulunan olmadığını belirttiğini tespit etmiştir. Bu durum bir açıdan bu yeterliğin sınıf öğretmeninin yönetsel metinlere ne kadar hakim olduğu ile ilişkisini ortaya koymaktadır. Örneğin, araştırmacının çalıştığı sınıflar arasında mevcutları çok fazla olan sınıflar bulunmaktaydı ancak anlaşılan o ki o sınıfların öğretmenleri zel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde belirtilmiş olan “Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir (MEB, 2006 md. 23).” ifadesinden haberdar olmuş olsalardı, belki bunu okul yönetimine yansıtıp sınıf mevcutlarını düzenlemeye yönelik destek alabileceklerdi. Böylelikle sınıf mevcutları çok daha az olan sınıflarda üstün yetenekli ve diğer özel gereksinimli öğrencilerle birlikte olacaktardı ve belki bu da o öğrencilerin gerçekten destek alabilmelerini beraberinde getirecekti. Özetle, bir sınıf ğretmeni okul yönetiminden MEB (2003; 2006; 2007; 2008; 2013; 2014a; 2014b) tarafından yayınlanmış yönetsel metinler temelinde destek talep etmelidir. Bu bir anlamda sınıf öğretmeninin bu yönetsel metinler içerisinde üstün yetenekli öğrencisini genel eğitim sınıfı ortamında destekleme ile ilgili mevzuata hakim olmasını gerektirmektedir. Her ne kadar VanTassel-Baska ve Stambaugh (2005) stn yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında gereken hizmetleri alamamakta olmasının nedenlerinden biri olarak okul yönetiminin desteğinin olmamasını göstermiş ise de bu yönetsel metinlere hakim bir ğretmen tarafından değiştirilmesi muhtemel bir durum olarak düşünülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi şekil 18’de verilmiştir.

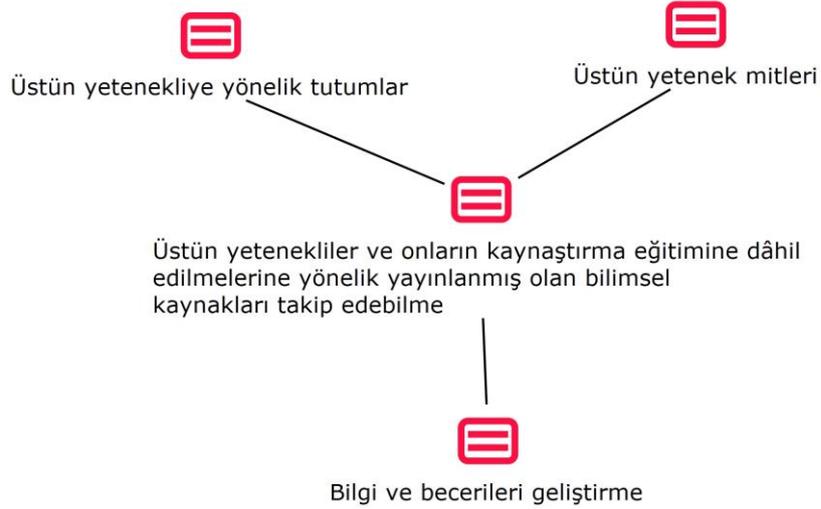
Şekil 18. Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme” yeterliği için; uzmanlarla birlikte çalışma, rehberlik servisinin yetersizliği ve uzman desteği alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri sınıf öğretmenlerinin uzmanların sınıflarında gözlem yapmalarını istediklerini, rehberlik servisinin desteğinin olmadığını, sınıf öğretmenlerinin kendilerine yardımcı bir oluşuma gereksinim duyduklarını, destek birimi ve uzmanların okullarla etkileşimde bulunmasını istediklerini, üstün yetenekli öğrencilerinin de sosyalleşmeleri adına uzmanlardan destek almaları gerektiğini, üstün yetenekli öğrencilerin farklı özelliklerinden kaynaklanan gereksinimleri desteklemek için ve uygun sınıf ortamları düzenlemek için desteğe ihtiyaç duyduklarını, üstün yeteneklinin eğitimine yönelik uzmanlardan paralel eğitim almak istediklerini göstermiştir. Araştırmacıdan uzman desteği olarak bir eylem araştırmasını gerçekleştirmiş olan Güler Öğretmen’in şu ifadesi bu yeterlikle ilişkili olarak dikkat çekicidir:

Yeni öğretmenlere tavsiyem fakülteden mezun olur öğretmen olursun ama donanımlı öğretmen olmak lazım. Bu hizmetiçi eğitimlerde bunları daha faydalı çocuklara daha yararlı olabilecek tarzda öğretmenler olmak için yeni öğretmenler. Hani biz çok hızlı analiz edebiliriz ama yeni öğretmenler ilk sınıfa girdikleri zaman hem adapte olması adına aldığı eğitimlerin çok faydalı olacağını düşünüyorum.

Şurada bizim 2-3 aylık şeyde bile ben diyorum ki çok kısıtlı zamanda haftada bir saat, gün bile değil. Buna rağmen ben bile çok faydalandıysam yani kesinlikle sizin gibi deneyimli hocalarımızın gözetimi altında iyi öğretmen olacaklarını düşünüyorum. Ama böyle olmaz tek başına okulu bitirip de öğretmen olunmuyor. Yani deneme yanılma hayata tecrübesi, zamanlar tecrübe kazanacaksın ama bu zaman diliminde kaybettiklerin ne olacak. Pat diye sınıfa giriyorsun haydi bakalım...

Yeterli donanıma sahip olsun veya olmasın üstün yetenekli bir öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleyecek sınıf öğretmenin uzmanlarla bir şekilde etkileşimde bulunması, öğretmenin farklı yeterliklere kolaylıkla ve hızlıca sahip olabilmesi adına bir avantaj sağlayacaktır. Araştırmacının yürütmüş olduğu eylem araştırması süreçlerinde birlikte çalıştığı sınıf öğretmenleri sıklıkla bir uzman ile birlikte çalışıyor olmalarından duydukları memnuniyeti dile getirmiştir. Buna ek olarak üstün yetenekli öğrencileri desteklemede uzman desteğinin kritik bir unsur olduğunu da hem araştırmacı hem de öğretmenler birlikte tecrübe etmiştir. VanTassel-Baska ve Johnsen (2007) üstün yeteneklilerin öğretmenlerinde bulunması gereken bir özellik olarak hizmet götüren diğer bireylerle işbirliğine vurgu yapmaktadır. Ayrıca, tanılama ve eğitim programı oluşturma süreçlerinde ilgili tüm kişilerle işbirliği yapması gerektiğine dikkat çekerek bir anlamda uzmanlarla etkileşimde bulunmalarına işaret etmektedir. Mosse (2003), personel geliştirme programı ile ilişkili araştırmasının bulguları arasındaki üstün yetenekliler alanındaki uzmanlarla işbirliği yapmaya cesaretlendirilme konusunda duyulan gereksinim de uzmanlarla etkileşimin önemini göstermektedir. Ek olarak, üstün yetenekli öğrencinin bulunduğu genel eğitim sınıfı ortamlarında uzman desteği ile yürütülmüş olan bilimsel çalışmaların anlamlı yöndeki bulguları (Blumen-Pardo, 2002; Darga, 2010; Tekbaş, 2004) da sınıf öğretmeni ile uzmanlar arasındaki etkileşimin önemini yansıtmaktadır. Tüm bu bulgular bir sınıf öğretmeninde bu yeterliğin bulunması gerektiğini destekler niteliktedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 19'da verilmiştir.

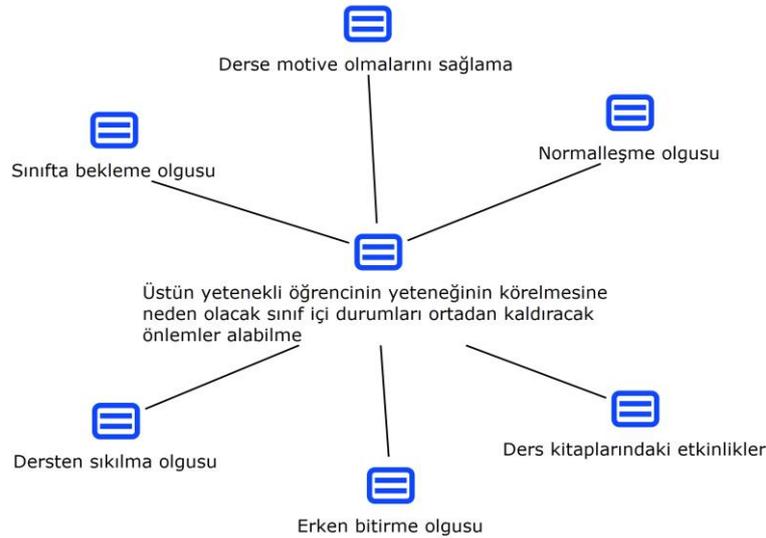

Şekil 19. Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme” yeterliği için; bilgi ve becerileri geliştirme, üstün yetenekliye yönelik tutumlar ve üstün yetenek mitleri alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri sınıf öğretmenlerinin üstün yeteneklilere ve eğitimlerine yönelik bilimsel kaynakları takip etmediklerini, konuya ilişkin sınırlı bilgiye sahip olduklarını, üstün yetenekli öğrencileri destekleme becerilerini geliştirmeleri gerektiğini, üstün yetenekli öğrencilere ve eğitimlerine yönelik algılarının iyi düzeyde olmadığını, onlara yönelik farklı inanışlara sahip olduklarını, üstün yetenekli öğrencilere yönelik tutumlarının farklılaştığını, üstün yeteneklilere yönelik bilgi ve becerilerini geliştirme eğiliminde olmadıklarını göstermiştir.

Bilimsel kaynakları takip etmek ve onlardan faydalanabilmek her öğretmende bulunması gereken bir özelliktir. Ancak konu özel bir gereksinim grubuna yönelik olduğunda bilimsel yayınların, aktivitelerin, eğitimlerin sınırlı kalması gibi durum ortaya çıkabilmektedir. Bu durum da öğretmeni bilimsel kaynak kıtlığı gibi sorun ile baş başa bırakarak yalnızlaştırabilmektedir. Üstün yeteneklilerin eğitimi konusu da Türkiye’de 2000’lerden sonra bilimsel kaynaklar açısından zenginleşmeye başlamıştır. Yapılan bir araştırmalar üstün yetenek konusunda ulusal alanyazında yayınlanmış olan lisans üstü tez ve bilimsel makale sayısının 150’den fazla

olduğunu göstermiştir (Akar, Şengil-Akar ve Güçyeter, 2012). Araştırmacı son yıllarda konuya yönelik ilgi artışı ve üstün yetenekliler ve eğitimleri konusuna yönelik birkaç bilimsel hakemli derginin daha hayata geçirilmiş olması nedeniyle güncel olarak bu sayının 200'ün üzerine çıkmış olduğunu düşünmektedir. Bu tez ve makalelerin çevrimiçi ortamda ulaşılabilir olması bir açıdan öğretmenlere yardımcı olabilecek bilgilerin hızlıca elde edilebilmesi anlamını taşımaktadır. Bir sınıf öğretmenin de üstün yetenekli öğrencisini genel eğitim sınıfı ortamında destekleyebilmek amacıyla teorik ve pratik birçok güncel bilgi ve uygulamalar için bu kaynaklara ulaşabilme ve bu kaynakları takip edebilme becerisine sahip olması gerekmektedir. VanTassel-Baska ve Johnsen (2007) üstün yeteneklilerin öğretmenin özellikleri arasında öğrenci özelliklerine uygun kaynak seçme ve program geliştirmeye temel oluşturacak kuramlar ve araştırmalar konularına dikkat çekerken bir açıdan öğretmenlerin bilimsel kaynaklara da hakim olması gerektiğine işaret etmektedir. Bu bağlamda bu yeterliğin bir sınıf öğretmenin de bulunmasının üstün yetenekli öğrencisine bilimsel temellere dayalı bir destekleme sürecini yapılandırabilmesi ve yürütebilmesi açısından kritik bir öneme sahip olduğu düşünülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 20'de verilmiştir.

Şekil 20. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden

olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme” yeterliği için; dersten sıkılma olgusu, sınıfta bekleme olgusu, erken bitirme olgusu, derse motive olmalarını sağlama, ders kitaplarındaki etkinlikler ve normalleşme olgusu bilgi ve becerileri geliştirme, üstün yetenekliye yönelik tutumlar ve üstün yetenek mitleri alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri üstün yetenekli öğrencilerin sıkıldıkları ya da onlara hitap etmeyen konularda kağıt yırtmak gibi farklı davranışlar sergilediklerini, derse ilgilerini sağlamak için motive edici düzenlemelerin yapılmadığını, yeteneklerinin farklı sorularla desteklenmeye çalışıldığını, kendi seviyelerinin sınıfın üzerinde olması nedeniyle konuların onlara hitap etmediğini, ilgilerinin çok çabuk dağıldığını, derslerde işlenen konuların onlara hitap etmemesi nedeniyle sınıf ortamına zarar vermeyen fakat kendilerini oyalayan davranışlar sergilediklerini, derslerde ileri seviyede olmalarının sorun teşkil ettiğini, üstün yetenekliyi tüm sınıf içinde eritme eğiliminin var olduğunu, aktivite ve uygulamaları çok hızlı bitirdiklerini, sınıfta başka işlerle ilgilendiklerini, öğrenciye farklı görevler verildiğini, ders kitaplarında daha zorlayıcı aktivitelere gereksinim duyulduğunu, üstün yeteneklinin pasif kalması gibi bir durumun varlığını, öğretmene yardımcı roller verilmekte olduğunu, ders ve kılavuz kitaplardaki aktivitelerin incelenip sorgulanmadan ortama entegre ediliyor olduğunu, öğrencilerin sürekli aktif olma dürtülerinden doğan sınıf içi olumsuz durumlarla karşılaşıldığını göstermiştir.

Bir öğrenci velisinin (4.sınıf) dikkati çektiği aşağıdaki durum gerçekten de kritiktir: “Örneğin A-B-C gibi hiyerarşik seviyedeki konularda A konusundan sonra B ve C’ye yönelmiyor; gerekçe olarak da öğretmeninden öğrenmek istediğini yoksa okulda sıkılacağını söylüyor.”. Aynı öğrenci velisi şu bilgiyi de aktarmıştır: “1. Sınıftayken hızlı bitiren, hızlı cevaplar veren bir öğrenciydi ve bu yüzden öğretmeni O’nu hep bastırdı.”. Ek olarak aynı öğrenci birinci sınıftayken hızlı yazdığı için her şeyi erken bitiriyormuş ve bu yüzden kitap roman okumaya teşvik edilmiş. İlkokul 1. sınıfta öğretmeni çok konuşmasından şikayet etmiş. Öğretmeni, kızlarının okuma yazma bildiği ve el yazısına odaklanmasının faydalı olacağı yönünde uyarılmışlar. Araştırmacı, Mehmet Öğretmen’in sınıfındaki üstün yetenekli bir öğrencinin sürekli olarak arkasındaki arkadaşlarıyla ilgilenmekte ve dersi takip etmemekte olduğunu gözlemlemiştir. Öğretmeni de rahatsız eden bu durumun nedenlerine inilip çözümlenmesi gerekirdi fakat araştırmacı bu durumun nedeninin

derste işlenmekte olan konunun zaten o öğrenci tarafından bilinmekte ve kendisine hitap etmemekte olduğu için böyle bir davranışı sergilemiş olduğunu düşünmektedir.

Ferdi Öğretmen de bu yeterlikle ilişkili olarak üstün yetenekli C'ye (1.sınıf) yönelik aldığı bir önlemi şöyle dile getirmiştir: "C'ye derslerde okutma, tekrar ettirme ve bazen de öğretmen görevleri veriyorum ve onu ön plana çıkarıyorum. Bir önceki derste C tahtada bir başka öğrenciye yeni bir heceyi tanıtırken "yanlış" ya da "doğrusu bu" şeklinde değil de "bir önceki okuduğun" diyerek ipucu ile öğrenciyi cesaretlendirdi.". C'nin sınıfında araştırmacının yaptığı gözlemler öğrenci okuma yazma bildiği için tüm aktivitelere katılıyor ve hemen bitiriyor. Bu durum da öğrencinin bildiği şeyleri tekrar etmekte olduğu ve belki de zamanını boşa harcamakta olduğu anlamına gelebilir.

Erken bitirme ve sınıfta beklemeye yönelik olarak Berna Öğretmen'in (2.sınıf) sıklıkla yaşamakta olduğu şu durum dikkat çekicidir: "Mesela bir etkinlik yaptık hemen baktım bir tanesi, ikisi de aşağı yukarı, gözümün önünde olan oydu eee bizim yapmadığımız etkinliği daha sıra oraya gelmeden doldurmuş tabi ki hızlıca tamamlamış diğer etkinliğe geçmiş. Bu sefer sıra ona geldi bir de sırayla yaptırıyorum bütün öğrencilere ki sıra ona geldiğinde nerede olduğumuzu bulamadı.". Berna Öğretmen ayrıca şu durumu da eklemektedir:

Mesela bizim konularımızda çarpma işlemi yok ama ben şunu çarpma ile yapabilir miyim diye soruyor. Evet desen bir türlü hayır desen bir türlü arada kalıyorum. Bazen öyle bazen böyle. O anki duruma göre. Çünkü ona taviz verdiğim anda diğerleri de işte yapabilen var yapamayan var, sonuçta biz bu konuyu işlemedik. İşlemediğimiz bir konuyu sen yap dediğim zaman ayrıcalık tanımış oluyorsunuz. Veya da diğerleri mağdur durumda kalıyor.

Öğretmen'in sıklıkla yaşadığı bu duruma yönelik bir çözüm üretmiş olan araştırmacı matematik ve Türkçe derslerine yönelik olarak biraz daha zorlayıcı ek aktiviteler hazırlamıştır (Ek 16). Berna Öğretmen sıcak baktığı bu çözüme şöyle bir eleştiri getirmiştir:

Berna Öğretmen: Şöyle bir şey de var acaba diğer öğrenciler de bir an önce yapıp ona geçme gibi olumsuz bir etkisi de olabilir.

Araştırmacı: İşte onu da değerlendirebilir miyiz?

Berna Öğretmen: Heh onu şey yapalım, değerlendirelim.

Araştırmacı: Sizin sınıf düzeninize bağlı...

Berna Öğretmen: Hıhı bir çalışma vereyim, çalışmadan sonra erken bitirenlerde nasıl bir etki oluyor.

Araştırmacı: Belki sadece bitirebilecek olan hızlı olan öğrencileri. Hani şey demiştiniz sözel derslerde zaten ilerideler ve başka şeylerle meşgul oluyorlar. Bazı çocuklar sayısal bazı çocuklar sözel derslerde daha çok zamana ihtiyaç duyuyor.

Berna Öğretmen: Tabi kişiye göre değişir.

Aktiviteleri uygulayan öğretmen ek aktivite kullanımının olumlu bir etkisi olduğunu ve erken bitiren her öğrenciye verilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Zaman yönetimi açısından ise şu eleştiriyi yapmıştır: “Ek çalışma yaparken mesela artık zilin çalmasına 2-3 dakika kala öğrenciler de geldiler istediler. Şimdi onu versem teneffüse kayacak. Biz evde yapalım faslı oldu. Eee tabi o da şimdi amacının dışına çıkmış oluyor. O yüzden de onlara vermedim.”. Öğretmen bu uygulamanın tekrarlarla olgunlaştırılmasının önemine atfen şunları da eklemiştir:

Tamam, bu doldurmuş ama birkaç tane daha var. Mesela bazıları ben dedim çocuklara bu zorunlu bir çalışma değil. Etkinlik bittikten sonra yapmak isteyen öğrenciler. Alanlar geri getirdi ben yapmak istemiyorum deyip geri getirenler oldu. Bazıları anlamadı sürekli soru sorma ihtiyacı hissetti bu sefer normal çalışmasını yapan çocukların dikkati dağıldı. O yüzden hani 2. sınıf seviyesinin üstünde olan bir çalışma...

Veli Öğretmen sınıfındaki üstün yetenekli öğrencinin erken bitirme konusuna getirdiği bir çözümü şu konuşmada açıklamaktadır:

Veli Öğretmen: Örnek vereyim sınav dağıtıyorum. Bir ders süresi içerisinde herkesin bitirebileceği bir şeyi 10 dakikada bitirip veriyor.

Araştırmacı: Erken bitirenlerden.

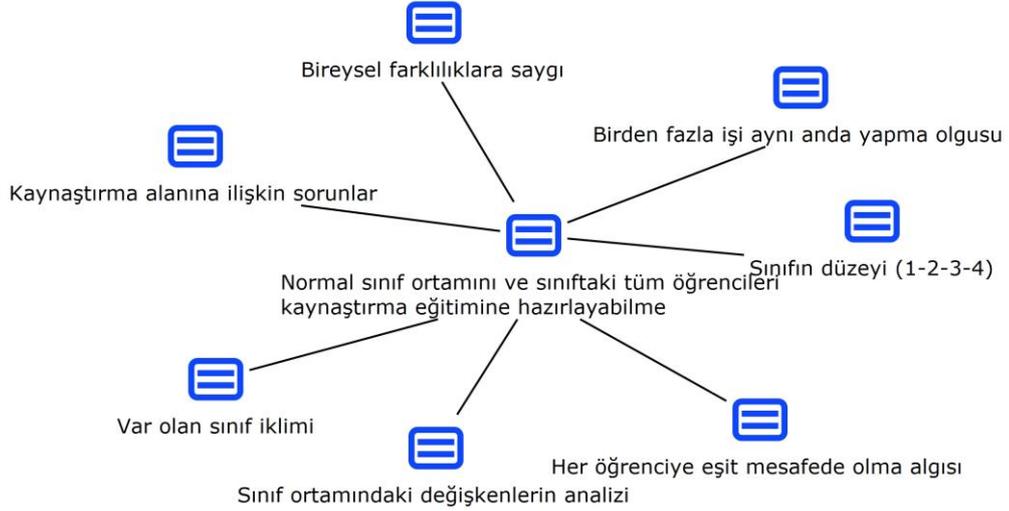
Veli Öğretmen: Ben de sırf onun yüzünden kontrolcü diye bir mevki yarattım. İşte çoğunluk A'ya kontrol ettirsin, diğerleri bana gelsin.

Araştırmacı: Genel sıkıntı zaten erken bitirme. 10 dakikada bitiriyor 30 dakikası var daha. Orada başka faydalı işlerle uğraşması gerekiyor.

Veli Öğretmen: Aynen öyle kesinlikle. Mesela bir test verdiğim zaman diğerlerine göre erken bitiriyor ama bir hikaye yazın dediğim zaman verilen süreyi sonuna kadar kullanıyor.

Coleman ve Cross (2001'den akt. Peine ve Coleman, 2010) her eğitim öğretim yılı başında sınıfa gelen üstün yetenekli öğrencilerin o yılki müfredatın %40 ila %60 civarına hakim olduklarını vurgulamıştır. Bu bilgi Peine ve Coleman'ın (2010) sınıfta bekleme olgusu olarak ortaya çıkarmış oldukları teorinin temellerini de oluşturmaktadır. Peine ve Coleman üstün yetenekli öğrencilerin sınıfta bekleme olgularının üç türde gerçekleştiğini savunmaktadır. Bunları okul/sınıf yapısı beklemesi, eğitim/öğretimsel bekleme ve görev beklemesi şeklinde sıralamaktadır. Bu bekleme türleri özetle sınıf ortamlarında üstün yetenekli öğrenciye yönelik bir takım düzenlemelerin yapılmamasının bir anlamda bu öğrencilerin sınıf ortamlarında oturup beklemeleri ve vakitlerini anlamsızca boşa harcamaları sonuçlarına işaret etmektedir. Bu durum da yetenek kaybına (Simonton, 2005) ya

da körelmesine neden olabilmektedir. Tüm bu bulgular da bu yeterliğin bir sınıf öğretmenin de bulunmasının ne kadar önemli olduğunu destekler niteliktedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 21’de verilmiştir.

Şekil 21. Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme” yeterliği için; sınıfın düzeyi (1-2-3-4), sınıf ortamındaki değişkenlerin analizi, var olan sınıf iklimi, kaynaştırma alanına ilişkin sorunlar, bireysel farklılıklara saygı, her öğrenciye eşit mesafede olma algısı ve birden fazla işi aynı anda yapma olgusu alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri sınıfın iklimi ve sınıftaki öğrencilerin etkileyici değişkenler olduğunu, öğretmenlerde sınıf ortamları ve öğrencilere yönelik kaynaştırma alanı sorunlarının olduğunu, bireysel farklılıklara yönelik öğrenci ve öğretmenlerdeki algıların etkileyici olduklarını, bireysel farklılıklara saygı duyabilmenin gerekliliğini, üstün yetenekli öğrenciyi ayırıştırma ve ön plana çıkarma yanılığının varlığını, öğretmenin öğrenciler arasındaki seviye farklılıkları ve özel gereksinim durumları değişkenlerini analiz edebilme becerisine ihtiyaç duyduğunu, üstün yetenekli öğrencinin bulunduğu sınıfın düzeyinin önemli bir değişken olduğunu, öğretmenin oluşturduğu sınıf ikliminin etkisini, üstün yetenekli öğrenciye yönelik farklı uygulamaların bir sorun olarak görülüyor olmasını göstermiştir.

Ferdi Öğretmen'in belirttiği şu durum var olan sınıf iklimi açısından önemlidir: "O'na özel etkinlik olmuyor, diğerleri öğretmenim bize de diyor.". Berna Öğretmen ise aynı hususta şunu aktarmıştır: "Sınıf düzenini sağlamakta zorlanıyorum. 2 ÜY öğrenci var. Derse girdiğimizde aktif olmak istiyorlar. Farklı görevler verme konusunda acaba ayırmış olur muyum sorusu aklıma geliyor". Berna Öğretmen ek olarak sınıfındaki üstün yetenekli öğrencilerin aynı anda birden fazla uğraşa yönelmeleri konusunda şu ilginç durumu aktarmıştır:

Birden fazla işi aynı anda yapıyorlar; uçak, boyama gibi... Kızmiyorum. Hem dinleyip hem de diğer uğraşları yapabiliyorlar. Ama bu diğer öğrenciler tarafından taklit ediliyor, tabi ki normal öğrenciler bunu başarmıyorlar. Genellikle üstün yetenekli çocuklar bunu Türkçe, hayat bilgisi gibi derslerde yapıyorlar. Uyarılmalarına rağmen bırakmadılar, sıranın altında yapmaya devam ettiler.

Planlama eksikliği ile ilişkilendirilmiş olan bu soruna yönelik olarak Berna Öğretmen ile araştırmacı arasında geçen şu konuşmada da farklı ayrıntılar yer almaktadır:

Araştırmacı: ... Şimdi hocam sürekli soru sorma, konu dışına taşmak isteme ve iki işi birden yapma ve bunu diğer öğrencilere de model olma. Eşimle de tartıştık çok farklı bir durum. Hocalarımla tartışmam, araştırmam gerek çünkü benim de karşılaştığım bir durum değil güzel oldu renkli oldu.

Berna Öğretmen: Önceki öğrencilerimde de yaşadım aynı şeyi bu seviyede olup da diğerleri de aynı şekilde uçak katlıyor bir şey katlıyor, uçakları uçurtmalar.

Araştırmacı: Anlıyorum. İşte beklenen bir şey birden fazla işi birlikte yapması ama diğerlerinin de onlar gibi olmak istemesi ve bu sefer onların olumsuz etkilenmeleri, bu bambaşka bir yere götürüyor bizi.

Berna Öğretmen: O tabi ki, sınıfın dikkati dağılıyor bir, ilk başta en büyük sorun o zaten. Bir de dikkati dağıldığı gibi siz bir şey anlatıyorsunuz o algılayamıyor çünkü kapasitesi onun seviyesinde değil.

Araştırmacı: kesinlikle.

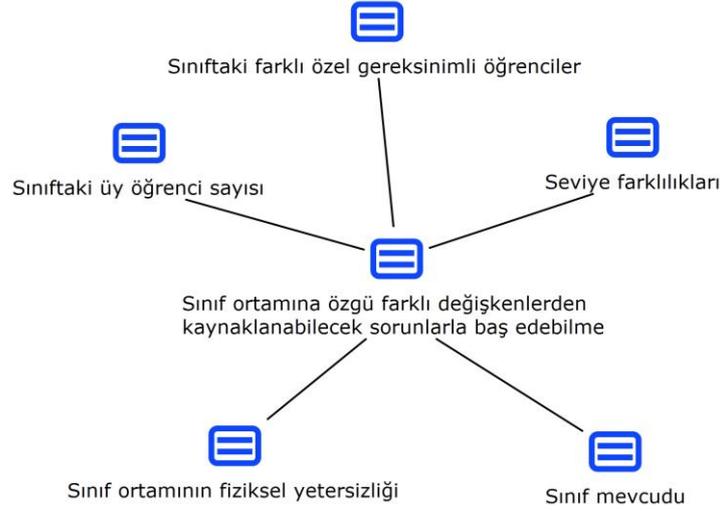
Berna Öğretmen: O sen bir defa anlattığında anlayabiliyor ama onun zaten dikkati farklı yönde. Sizin anlattığınızı anlayamıyor, bu sefer de ne oluyor sıkıntı çıkıyor. Yine konuşma konu dışında konuşma ihtiyacı hissetmesi, aklına o anda ne geliyorsa onu söyleme olayı. O da tamamen dikkatini dersin dağıtıyor.

Veli Öğretmen'in sınıfında oluşturmuş olduğu sınıf iklimi açısından verdiği şu bilgiler de önem taşımaktadır:

O okul öncesinde keşfedilmiş ve muhtemelen o okul öncesinde verilen eğitimler ailenin de pekiştirilmesiyle okuma yazma bilerek geldi. Biraz zorlukları oldu ama benim için de iyi tecrübe oldu. Sınıf içinde bir tavşan olarak kullandım O'nu. O'nun o kapasitesini ben kullandım açıkçası, güzel oldu yani iyi bir örnekti çünkü. Çocukların kendinde iyi, mesela A ile ilgili çocuklar olumsuz yorum yapmaktan hep kaçınırlar. Çünkü biliyorlar onun kendilerinden daha hani yetenekli olduğunu belki daha özel olduğunu düşünüyorlar bilemiyorum ama ya da ben belki öyle hissettiriyorum. Birçok şeyde sorularımdan da belki belli oluyordur işte sen ne düşünüyorsun Al, bir de senin fikrini alalım gibi şeyler söyleyince çocuklar biraz

dokunulmazlık zırhını direk kendileri giydireyorlar ona. Pek şey yapmıyorlar yani disiplin anlamında da pek fiziksel şeye girmiyorlar onunla. Zarar vermek ya da atışmak gibi şeylere girmiyor, gerçi A da öyle birisi değil ama biraz kabul edilmiş bir şey var. 1. sınıfta okuryazar olması o çocukların gözünde onu otomatikman biz 1-0 yenik başlıyoruz gibi ya da onu belki 1-0 önde başlıyor gibi bir düşünceye sokmuş olabilir.

Sınıfı ve öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilmek bir sınıf öğretmeni için kritik bir beceridir. Hangi özel gereksinim grubundan olursa olsun genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi planlanan öğrenciler için öncelikli olarak sınıf ortamının ve sınıftaki öğrencilerin farklı uygulamalara hazır bulunuşluklarının analiz edilmesi ve bu hazırbulunuşluğun sağlanması gerekir. Araştırmacı sınıfı kaynaştırmaya hazırlayabilmenin çoğunlukla öğretmenin özel gereksinimli öğrencilere ve bireysel farklılıklara yönelik tutumları ve yetkinliği ile ilişkili olacağını öne sürmektedir. Öğrencilerine kendisi de dahil olmak üzere her bireyin kendine has özel yeteneklerinin ve dezavantajlı yani geliştirilmesi gereken özelliklerinin olduğunu hissettirebilen ve öğrencilerden bazılarını değil de tüm öğrencilerin yeteneklerini destekleyen bir öğretmen sınıfına kaynaştırma uygulamalarını zorlanmadan adapte edebilecektir. Sucuoğlu (2006) da etkili kaynaştırma uygulamalarının temelinde sınıf kaynaştırmaya hazırlamanın yattığına dikkat çekmektedir. Yang, Gentry ve Choi (2012) üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamlarına yönelik algılarının üstün yetenekli olmayan akranlarına kıyasla daha olumlu olduğunu bulmuştur. Aynı araştırmacılar bu durumun nedenlerini de araştırmış olsalardı belki de genel eğitim sınıfı ortamlarının kaynaştırma eğitimine hazır oldukları gerçeği ile karşılaşacaklardı. Tüm bu tartışmalar bağlamında bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunmasının genel eğitim sınıfı ortamına taşınacak her türlü düzenleme ve uygulamayı kolaylaştırabileceği ve kaynaştırma uygulamalarının tüm öğrencilerle birlikte yürütülmesini sağlayabileceği savunulabilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 22'de verilmiştir.

Şekil 22. Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme” yeterliği için; sınıf ortamının fiziksel yetersizliği, sınıftaki üstün yetenekli öğrenci sayısı, sınıftaki farklı özel gereksinimli öğrenciler, sınıf mevcudu ve seviye farklılıkları alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri özel gereksinimli çocuk sayısının fazla olduğu ortamların öğretmene aşırı yük getirdiğini, sınıftaki özel gereksinimli sayısının etkileyici bir değişken olduğunu, kalabalık sınıf mevcutlarının bireysel olarak ilgi göstermeyi pek mümkün kılmadığını ya da bireysel farklılıklara odaklanılmadığını, sınıf ortamlarının yetersiz olduklarını, öğrencilerin seviye farklılıklarının sınıf ortamına olumsuz etki yaptığını, ideal sınıf mevcutlarının sınıf ortamını olumlu etkilediğini, birden fazla üstün yeteneklinin aynı sınıfta olmasının olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğunu göstermiştir.

Güler Öğretmen’in sınıfında (4.sınıf) araştırmacı gözlem yaparken, mevcudun ideal olduğu bu sınıfta, tanılanmış ve de tanılanmamış üstün yeteneklilerin, birisi davranış bozukluklarını uç düzeyde sergileyen iki dikkat eksikliği olan ve aşırı hareketlinin, bir aşırı içe dönük ve duygusal bozuklukları olan ve bir de asperger sendromlu öğrencinin varlığını tespit etmiştir. Sınıfın düzenini sağlamakta zorluklar çeken Berna Öğretmen ise kalabalık sınıf mevcudu sorunundan şöyle yakınmıştır: “... Hani yirmi öğrenci olsa hiç sorun değil otuz altı öğrenci olunca inanın

aralarında bile dolaşamıyorum.”. Sınıfında otuz yedi öğrencisi olan Veli Öğretmen de kalabalık sınıflarda yetenekleri keşfetmenin zorluğuna dikkati çekmiştir ve şunu vurgulamıştır: “Öğrencileri tanıyamadan mezun ediyoruz.”. Sınıfında çok sayıda özel gereksinimli öğrencisi olan Güler Öğretmen seviye farklılıkları konusunda şunları dile getirmiştir:

Çeşit çeşit çocuğun olması. O kadar çok farklı türden çocuğun aynı sınıfta olması eğitimin kalitesini de düşürüyor. Çocuklar arasındaki iletişim öğretmenin motivasyonu velileri arasındaki diyalog. Ben aslında çok büyük zorluklarla karşılaştım ama yapılacak bir şey yok. Sonuçta bunların hepsi çocuk. Elimden geldiğince yapabileceğimin en iyisini yapmaya çalıştım. Bir dönem kaldı zaten bitiyor.

Sınıf ortamları çok farklı öğrencileri bünyesinde barındırmakta oldukları için çok farklı değişkenlere ev sahipliği yapmaktadır. Dimitriadis (2012) üstün yetenekli öğrencilerin kaynaştırma sınıf ortamlarında desteklenmelerine yönelik uygulanacak yöntemlerin etkililiğini belirleyen unsurlardan biri olarak sınıf mevcudunu göstermektedir. Araştırmacı sınıf mevcutlarının yanı sıra sınıftaki özel gereksinimli öğrenci sayısının da önem verilmesi gereken bir değişken olduğunu savunmaktadır. Ek olarak, Peine ve Coleman’ın (2010) sınıfta bekleme olgusu altında bekleme türlerine yeniden bakılacak olursa her bir bekleme türüne ilişkin müdahil durumların çoğunun sınıf ortamına özgü farklı değişkenleri temsil ettikleri görülmektedir. Özetle, bir sınıf öğretmeni üstün yetenekli bir öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında desteklemek için o sınıf ortamına özgü farklı ve süreci etkileyebilecek tüm değişkenleri iyi analiz ederek o değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilecek becerilere sahip olmalıdır. Tüm bu tartışmalar bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunmasının gereğini yansıtır niteliktedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 23’te verilmiştir.

Şekil 23. Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme” yeterliği için; öğrencinin duygusal gelişimi, öğrenci genel bilgileri, BEP'in işlevsizliği, öğrencinin merak ve ilgisi, öğrencinin sosyal gelişimi, öğrencinin yetenek alanları ve öğrencinin üstün özellikleri alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri üstün yeteneklilerin sosyal gelişimlerinin de hesaba katılması gerektiği, derslerde işlenen konular ile üstün yetenekli öğrencinin seviyesinin karşılaştırılmasının gerektiği, öğrencilerin ön plana çıkan yetenek ya da yönlerinin belirlenmesi, BEP'in üstün yeteneklilerin genel eğitim sınıflarındaki eğitimleri için yetersiz kalması, BEP içeriğinde sınıf ortamı ve diğer öğrencilere yer verilmiyor olması, üstün yeteneklinin ilgi duyduğu alanların ortaya çıkarılmasının gerekliliği, derin merak duyduğu konuların tespit edilmesi, öğrencinin üstün yeteneğinin hangi alanlarda olduğu, üstün yetenekli öğrenciye ait farklı kaynaklardan bilgi edinilmesi, öğrencinin gelişimsel açıdan içinde bulunduğu evrenin değerlendirilmesi yönünde gerçekleşmiştir.

Ferdi Öğretmen'in öğrencisi C'nin (1.sınıf) karalama defterini inceleyen araştırmacı öğrencinin resimde de yeteneğinin olduğu yönünde bir çıkarımda bulunmuştur (Ek 17). Aynı öğrencinin yetenek alanlarına ilişkin doldurmuş olduğu bir formda (Ek 18) Ferdi Öğretmen'in verdiği şu bilgiler de bunu destekler niteliktedir:

Resimlerinde ayrıntıları iyi kullanıyor. Elbise çizerken ayrıntılı çiziyor. Resim yapmayı seviyor. Artık kumaşlardan elbise tasarlıyor. Artık kağıt, kumaş, tahta, taş, oyuncak parçaları onun için birer tasarım ve faaliyet gereçleridir. El becerileri arasında resim, heykel, dokuma...

Öğretmen'in C'nin ailesinden yazılı olarak istediği bilgilere (Ek 19) dayanarak yapmış olduğu tespitle C'nin resme ve görsel sanatlara ilişkin yeteneğinin de sorgulanmasını sağlamıştır. Aslında Ferdi Öğretmen'in kanısı resimde yeteneğinin olmadığı yönündeydi. Ek olarak öğretmen derslerin tümünde 1. sınıf seviyesinin üzerinde olduğunu söylediği C'nin okul öncesinde bir üniversitenin çocuk gelişimi bölümü tarafından tanılanmış olduğu bilgisine sahip olup okuma yazma bilerek okula başladığını belirtmiştir. Berna Öğretmen üstün yetenekli öğrencisi H hakkında ailesinden edindiği bilgileri ailesine yönelik olarak şu şekilde yorumlamıştır:

Ailede burada fazla bir şey yok. O kendisi açıklamış. Ailesi onun sergilediği davranışların her öğrencinin yaptığı gibi normal olduğunu düşünüyor. O yüzden de çok fazla soyutlamak istemiyor. Sadece işte sorumluluk sahibi olduğunu belirtiyor. Tek çocuk ama anne öğretmen.

Berna Öğretmen sınıfındaki üstün yetenekli öğrencileri K ve H'nin üstün yönlerine özgü bilgileri paylaşırken şu kıyaslamayı yapmıştır:

Ben meraklı olduğunun farkındayım. Şimdi K'nin yaptıkları ile H'yi kıyasladığım zaman H daha aktif ders içerisinde, daha çok sorguluyor, dönüt almayı hemen istiyor, fazla sabırlı bir öğrenci değil. Onun yanı sıra soru sorması, çok farklı sorular da sorabiliyor. Mesela etkinlik yaparken benim o anda gözümünden kaçmış bir şey olabiliyor ve yahut da orda onu hemen tespit edip şurada bir hata var gibilerinden fark edebiliyor.

Öğrencisi K'ye yönelik olarak da tespit ettiği aşağıdaki konuşmada geçen bilgiler de önemlidir:

Araştırmacı: Sınıfta şey ama H ile matematik performansını kıyaslasanız birbirlerine direşen öğrenciler mi yoksa biri diğerine göre farklı bir yerde, daha ileride daha geride..

Berna Öğretmen: Şimdi şu. K dikkatsiz. İş yaparken de matematikte de aynı şekilde. Dikkatsiz olduğu için de hata yapıyor.

Araştırmacı: Anladım. Neden kaynaklanıyor?

Berna Öğretmen: Dağınıklıktan kaynaklandığını zannediyorum

Araştırmacı: Peki görsel sanatlar dersinde?

Berna Öğretmen: K şey değil çok dağınık.

Araştırmacı: Hee, dağınık. Ürünleri?

Berna Öğretmen: Ürünleri de öyle yani şey değil derli toplu bir öğrenci değil. Dağınık olduğu için kardeşi bile onu eleştiriyor.

...

Berna Öğretmen: Ders sırasında işlem yaparken saçma sapan hatalar yapabiliyor. Yazılı kağıdı buradaydı herhalde. İşte şu. Kesinlikle kafadan yapmıştır o işi.

Araştırmacı: Olabilir. Acele ediyor işte bir an önce bitireyim.

Berna Öğretmen: Saat mesela şurada.

Araştırmacı: Varsa öyle bir kaygısı. Önce ben bitireyim.

Berna Öğretmen: Bir an önce bitireyim şeyi var işte. Yani bunların hepsini çok rahatlıkla yapar.

Araştırmacı: Ciddiye alınması gereken bir durum.

Berna Öğretmen: Şey var "ben nasıl olsa biliyorum" havası.

Araştırmacı: Varsa öyle aşırı bir özgüven o da tabii..

Berna Öğretmen: Bu hataları yaptırıyor.

Araştırmacı: Yaptırır.

Berna Öğretmen: Ondan kaynaklanıyor. H acaba ben hata yaptım mı diye ince ince detaylıyor, K ise ben nasıl olsa yaptım diye geçiştiriyor.

Veli Öğretmen'in üstün yetenekli öğrenci A'nın yeteneklerine ve sosyal gelişimine ilişkin aşağıdaki tespitleri de ayrı bir önem taşımaktadır:

A öyle bir çocuk ki mesela akademik başarısı olan çocuklar genelde ilerleyen zamanlarda oraya yoğunlaşırlar. Hayatın sosyal kısmından biraz uzaklaşmaya başlarlar ama A öyle bir çocuk değil yani müziğe de ilgisi var. Tabii bizim onun müzik yeteneğini geliştirmek anlamında çok yeterli olduğumuz söylenemez ama elimden geldiği kadar hani bir müzik aleti çalmak değil ama en azından şarkı türkü söyletmek konusunda yardımcı olmaya çalışıyorum. Ama mesela beden eğitiminde, futbolda çok yetenekli. Geçen mesela diğer sınıfı yendiler. Bütün golleri neredeyse A attı, üç tane gol. Ve hani izlemekten keyif alacağınız bir oyuncu. Hakikaten beyni ile oynadığını hissediyorsunuz yani. Onda da başarılı olması keyifli bir şey yani.

A'ya yönelik olarak şu bilgilere de dikkati çekmiştir:

Birilerini geçeyim diye değil kendini tatmin edeyim diye hırsı var. Olumlu niyetlerle hırs yapan bir çocuk. Sonuç olarak bir olumsuzluk meydana geliyor. Ayrıntıları kaçırma gibi ya da hızlı okuyor yanlış okuyor ve yanlış cevap veriyor. Olumsuz yapıda kurulmuş soru cümlesini kaçırmak gibi. Sonradan gösterdiğimde müthiş bir üzüntüye neden oluyor. Sınavlarda bir an önce bitireyim duygusu kalkmadığı için hatalar var yani devam ediyor....

Hırsından dolayı başarısı zaten var. Çoğunlukla da bu yüzden başarıya gidebiliyor belki ama aynı hırs onu bazen başarısız da kılabilir. Acelecilik yüzünden ayrıntıları kaçırma sorunu yaşayabiliyor. Fazla hırsının olması onun bazı şeyleri kaçırmasına, bu durumda da başarısızlığa neden oluyor. Başarı düşmesi onu çok yıpratıyor. İşte niye ben 80 puan aldım diye oturup ağlayabiliyor. Ya da ailesine yansıtıyor ailesi de bana gelip işte dün oldukça kötüydü A başarısızlıktan dolayı. Yani başarısızlık olarak görüyor hani 40-50 almaz zaten. Öyle bir şey olsa sonuçlarını düşünmüyorum hani. Kendisini affetmez herhalde öyle bir şey yaptığında...

Var olan konunun hacimce genişletilmiş ona daha ilgi çekici geliyor. Ama kafasına yatmayan bir durumu anlamadığını belli ediyor. Çoğunlukla yanına gelip söylüyor bu niye böyle. Matematikte mesela başka konularda da oluyor. Şunun farkında sanırım onu bilmediği zaman diğerlerini de yapamayacak. Onun kafasına yatması gerekiyor sanırım. Onu bir şekilde kafasında sorun olmaktan çıkarması gerekiyor...

Ve şunları da eklemiştir: “Verilen verilerle bir problem kurması istendiği zaman çok fazla aşamalı ve ayrıntılı bir problem üretebiliyor.”, “O hikayedeki konuşmaları yaşar gibi yazıyor, dönüp okumuyor çünkü. Yazıyor ben alıyorum. Uzun yazıyor kitaptaki metinlerden bile uzun.”. Öğrencinin üstün yönlerine yönelik olarak şu durum da dikkat çekicidir: “Çoğu zaman A’yı hakem yapıyorum biraz da kuralları öğretsin diye. Bazen top dışarı çıktığında burada olmaz diyorum beni de uyarıyor kulübe gittiği için. Yapı olarak da arkadaşlarına üstünlük taslamayan bir tip olduğu için arkadaşlarını da yönlendirirken onları ezmeye çalışmıyor.”.

Güler Öğretmen’in iyi karikatürler çizdiğini dile getirdiği üstün yetenekli öğrencisi C için ailesinin verdiği şu bilgiler öğrencinin sosyal gelişimi açısından dikkat çekicidir: “Bir gün C, eşyalarını alan bir çocuk yüzünden sorun yaşamıştı. O çocuğa yönelik çok uç davranışlar sergileme isteği uyanmıştı. Sosyalleşmek ona zarar veriyor.”. C ile araştırmacının yaptığı görüşmede C’nin şu ifadesi sosyal yaşantısına ışık tutar niteliktedir: “En çok istediğim şeylerden biri arkadaşlar ile kantin civarında bisiklete binmek.”.

C, öğretmenin söylediğine göre her derste iyiymiş. Öğretmen matematik, fen ve resimde (Ek 20) oldukça ileri seviyede diye ekleyerek şunları da paylaşmıştır:

İşlediğimiz konulara bakarsak mesela vücudumuzun anatomisi ile ilgili ben işte şunu araştır derken yüzeysel anlamda veriyoruz detaylara inemiyorsunuz. Ama bana diyor ki ben bunları araştırdım diyor şu kadar damarımız varmış şu varmış bu varmış diye ayrıntılara girip söylüyor. Bundan sorumlu değilsiniz, bilmen çok güzel ama müfredatımızın üstünde diyorum. Teşvik ediyorum araştırmam çok güzel diye... Kitap okumayı seviyor ama kalın kitaplar okuyor. Ama sonra sıkılıp bırakma durumu da var. Tamamına hakim olması da çok zor yani konu ve kitap yaşının çok üzerinde. Ben bunu okuyorum diyor. Ben kitap veriyorum onlara kitaplığımdan yok yok bunu vermeyin bu çok ince diyor ve atıyor kitabı. İsimlerine bakıyor aa diyor bu kalınmış bunu alabilirim diyor. Yazısı çok kötü mesela yazı ile hiç ilgilenmiyor. Defalarca söylememe rağmen düzeltmedim bir türlü. Bana diyor hızlı söylüyorsunuz ondan kötü yazıyorum. Evde kim söylüyor orada da güzel yazmıyorsun diyor. Aceleci... Matematik ve feni çok seviyor. Muhakeme gücü çok güçlü. İşlem yapmadan çoğu soruya cevap verebiliyor, ısrar etmeme rağmen. Nasıl oldu diyorum şöyle şöyle yaptım, ama ben bunu kalem kullanarak işlemle yapmanı istiyorum diyor. Gereksiz buluyor ama artık zorla yaptırıyoruz. % 90 hatasız çözer problemleri. Farklı çözüm yöntemleri buluyor ama irdelemiyor benim yöntemlerimi. Kendisi bulup kabul ediyor. Benim yöntemlerime de uyum sağlar dışına çıkmamaya gayret eder ama arada problemlerin çözümlerine farklı yöntemler bulur. Mesela ben tahtada bir soru yazıyorum daha soruyu yazarken bana geldi dedi ki 21 2'ye bölünmez ki. Soruyu daha yazarken biliyor kestiriyor ve beni uyarıyor yanlış yaptım diye.

Ve çizim yeteneğine yönelik olarak şunları eklemiştir:

Çizgilerinin güzel olduğunu biliyorum ama verilen bir konuyu kafasına göre çiziyor. Bir kompozisyon içine asla oturtmuyor. Ben saçmalıyorum diyor. Özgür ve özgün. Bir şey yapmaya bir şey ortaya çıkarmaya çalışmıyorum diyor. Konuyu verdiniz çiz

dediniz. O kadar alakasız bir kombine yapıyor ki. Ama çizgileri çok güzel. Defterinin kitabının her bir köşesini kendince küçük çizgilerle nesnelere çiziyor. Derste bile bunu yapıyor bazen ders ilgisini çekmiyorsa. Okurken bile kalemi eline alıp çizebiliyor ama bir taraftan da okur.

Üstün yeteneklinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesine yönelik etkili planlama ve programlamalar yapabilmenin bir açıdan öğrenciye yönelik detaylı ve farklı kaynaklardan bilgi edinebilme ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Dağlıoğlu (2010) üstün yeteneklilerin öğretmenlerinde bulunması gereken yeterlikleri tartışırken MEB'in öğrenciyi tanıma yeterlik alanına değinerek şunları vurgulamıştır: "Öğretmenin üstün yetenekli çocukların güçlü ve zayıf yönlerini görebilmesi üstün yetenekli çocukların eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi açısından oldukça önemlidir. Üstün yetenekli çocuklar bir veya birkaç alanda çok üst düzey yeteneklere sahip olabilirler ancak; diğer bazı alanlarda örneğin; sosyal ilişkiler, sanat veya motor beceriler konusunda yaşlıları hatta bazen yaşlılarının bile gerisinde gelişim gösterebilirler. Bu noktada öğretmenin, üstün yetenekli çocukların sadece başarılı oldukları alanları değil diğer zayıf oldukları alanları da görerek mümkün olduğunca bu alan/alanlardaki becerilerinin de geliştirmesini sağlayacak eğitimsel önlemler alması gerekmektedir." Bu ifadeler bir anlamda üstün yetenekli öğrenci hakkında farklı ve detaylı bilgileri toplayabilmenin önemini de yansıtmaktadır. VanTassel-Baska ve Johnsen (2007) üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinde bulunması gereken bir özellik olarak öğrencinin ihtiyaçlarını önceden belirleme becerisine dikkat çekmektedir. Etkili planlama ve programlamaları beraberinde getirecek olan bu ihtiyaçları önceden belirlemenin en etkili yolunun da üstün yetenekli öğrenci hakkında mümkün olan en derin ve geniş bilgiye sahip olabilmek olacağı savunulabilir. Tüm bu tartışmalar bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunmasının, üstün yetenekli öğrenciyi tanıma ve öğrencinin gereksinimlerini belirleme adımlarının etkin bir biçimde gerçekleştirilmesini sağlayabileceğini desteklemektedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 24'te verilmiştir.

Şekil 24. Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme” yeterliği için; doğru hedeflerin seçimi, hedef odaklı olma, hedefe yönelik ihtiyaçlar ve hedefe yönelik roller alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri derslerde işlenen konuların öğrencinin seviyesinin çok gerisinde kalıyor olmasını, öğretmenlerin onlardan kendi görevlerine yardımcı olmalarını istediklerini, farklı soruların öğrencilere getirilmesini, yapılandırılmamış farklı sorumlulukların öğrencilere yüklenmesini, öğrencilerin araştırmacı kimliklerinin ön plana çıkarılarak kendi kendilerine öğrenebilecekleri ortamlara teşvik edilmelerini, öğretmenlerin onları yönlendirmesinin önemini, kitapların ve materyallerin yetersiz olduğunu, hedefleri olan etkili programlamaların yapılması gerektiğini, yeteneği geliştiren hedeflerden uzak kalındığını, tekdüze aktivitelerin uygulanmakta olduğunu, açık uçlu süreçlerin çalıştırılmadığını, iyi yapılandırılmamış sınırlı görevlerin veriliyor olduğunu, öğrenciye yönelik farklı uygulamaların olmadığını, MEB’in kazanımlarının sınırlılığını, planlama araçlarının kullanılmadığını, doğaçlama işlenen derslerin hakim olduğunu, ders kitaplarının ısrarla takip ediliyor olduğunu, kitaptaki basmakalıp uygulamaların sınıf ortamına taşındığını, düz anlatım ve soru-cevaplarla ders sürecinin yürütülüyor olduğunu, sınıf ortamında sıkıcı ve rutin aktivitelerin hakim olduğunu, hedefleri olmayan okul dışı ödev ve görevlerin verildiğini göstermiştir.

Ferdi Öğretmen'in üstün yetenekli öğrencisi C için hayat bilgisi dersinde izlediği şu yol aslında bu hedef odaklı olmanın ne denli önemli olduğuna işaret etmektedir:

Araştırmacı: Hayat bilgisinde herhalde, ilgisini çekiyor mu yaptığınız etkinlikler?

Ferdi Öğretmen: İlgisini çekiyor da biraz daha.. Bir konu işliyoruz örneğin diğerlerine ben okuyorum o kendi okuyor.

Berna Öğretmen'in sınıfında izlediğini söylediği şu yol da hedefsiz süreçlerin izlendiğini gösterir niteliktedir: "Ödev veriyorum, sunum yapıyorlar.". Berna Öğretmen'in üstün yetenekli öğrencilerine vermiş olduğu çalışma kağıdı (Ek 21) bir anlamda hedeften yoksun süreçlerin takip edilmesinin etkilerini yansıtır niteliktedir. Bir dizi toplama işleminden oluşan çalışma kağıdı üstün yetenekli bir öğrenci için birkaç dakikada tamamlanabilecek türden olup herhangi bir şekilde yeteneği de destekler nitelikte değildir. Belirgin hedefleri takip eden bir sınıf öğretmenin bir çalışma kağıdını bu içerikle üstün yetenekli öğrencisine vermeyecektir. Yine Berna Öğretmen'in önceki yıllarda sınıfında bulunmuş üstün yetenekli bir diğer öğrenci için belirttiği şu durum da hedef odaklı olmanın önemine işaret etmektedir:

Benim mezun ettiğim sınıflarda 1. sınıfta öyle bir öğrencim vardı. Ben ona artık kitaplar veriyordum okuması için çünkü okuma yazmayı biliyordu. Sadece yazma konusunda işte harflerin karakterlerini oluşturma konusunda sıkıntı yaşıyordu. Diğer konuda okuması, yazma becerisi vardı. Ne yapıyorduk derste onlar çalışma yaparken o kitap okuyordu.

Ve Berna Öğretmen'in üstün yetenekli öğrencilerine yönelik olarak belirttiği ve önlem olarak aldığı şu durum da hedeflerden yoksun bir şekilde yeteneği desteklemenin mümkün olmayacağı mesajını verir niteliktedir:

Yani şey çok detaycı olduğu için H sakın ve yavaş yavaş yapıyor, doğru yapmaya çalışıyor, sürekli yaptığını kontrol ediyor. O yüzden de hani bir an önce bitireyim olayı yok. Eee K de mesela aynı şekilde karalamalarla bilmem ne. Ben onların dikkatini çekecek şey yaptım şimdi matematikte renkli kalemle uygulattırdım. Eee renkli kalem kullanınca tabi çabuk bitiremediler... Özellikle dedim onlara köşeye yazacaksanız eldeliği ondan sonra birer basamağını renkli kalemle onlar basamağını başka bir renkli kalemle, yani iki tane renkli kalem kullandırdım. Tabi o zaman da bir ders yetmedi... Yeni konulara artık girdiğimiz için bir şeyler öğrenmeleri gerektiğinin farkındalar yani işimiz artık okuma yazma değil. Birçok bilgi işin içine giriyor işte problem çözme olsun diğer dersler olsun çok da fazla boşluk yaratmadan ben onların önlerine sürekli bir şey getiriyorum.

Öğrencisi K'ye yönelik gerçekleştirdiğini söylediği şu uygulama da dikkat çekicidir: "Enerji işte onu diyorum. K'yi yardımcım yaptım getir götür işlerini verdim sağlık sorunu olduğu için yüzme falan da yapamıyor, hiç olmazsa bu şekilde enerjisini atsın diye. Bu şekilde çaba sarf ediyoruz etkinlik veriyoruz onları yapmaya çalışıyor.". Hedefleri olmayan doğaçlama ya da gelişigüzel olarak nitelendirilebilecek bu tür bir uygulamanın üstün yetenekli öğrencinin yetenek

gelişimine pek katkıda bulunmayacağı açıkça görülebilmektedir. Öğrenci A'nın yeteneğini desteklemeye yönelik olarak araştırmacı ile hedefler oluşturmaya çalışan Veli Öğretmen ile araştırmacı arasında doğru hedefleri seçebilme konusunda geçen şu konuşma önemlidir:

Araştırmacı: Örnek olarak A'nın Türkçe dersine ya da alanına ilişkin olarak yazına olan merakını, yeteneğini iyi hikaye yazabilmesini desteklemek istiyoruz. Yaratıcı ve farklı ürünler ortaya koymasını istiyoruz.

Veli Öğretmen: Mesela fabl... Bunu yaratıcı yönlerini kolaylaştırıcı olarak kullanabilir miyiz?

Araştırmacı: Kesinlikle. İstedığımız her şeyi koyabiliriz. Yazın alanında yaratıcı ürünler ortaya koyar kapsamlı hedefini koyalım. Bunun altına istersek hikaye ile masal ile ilgileneceğiz diye alt hedefler de koyabiliriz. Farklı yazın türlerini keşfeder gibi alt hedefler de koyabiliriz. Hikaye türlerine ilişkin derinlemesine bilgi edinir gibi bir araştırma ile mesela. Kurgu yaparken farklı yaratıcı teknikler kullanır. Bahsettiğim teknikler sinetik, morfolojik sentez gibi... İstersek aklımıza gelenleri de ileride entegre edebiliriz buraya. Bu şu anda tamamlanması gereken bir şey değil. Nereye varacağımızı kestirmek çok mümkün olmayabilir, belki A bir hedefi bir dönemde gerçekleştirir, belki bütün hedefleri. Çünkü açık uçlu bunların hepsi.

Veli Öğretmen: Bir olay vardır ya hani Ay'a ulaşmak istiyorsan Güneş'e ulaşmayı hedefle gibi daha uzak bir ufka mı bakmalıyız yoksa gerçekleştirebileceğine inandığımız alanları mı? Gerçekleştiremeyeceği şeyler koymayacağız yani.

Araştırmacı: Mesela milyonlara hitap eden bir hikaye yazarı olacak gibi bir hedefimiz olmayacak. O zaten başka bir hedef olur. Biz burada yaratıcı ürünler ortaya koymasını istiyoruz.

Veli Öğretmen: Şu ana kadar bunlar somut olarak gözlemlenebilir hedefler.

Araştırmacı: Evet. Mesela üstteki hedef ile ilişkili olarak "farklı hikayelerden esinlenerek yeni hikayeler oluşturur" hedefini koyabiliriz... Bir de bireysel mi olsun istiyoruz bu hedefi?

Veli Öğretmen: Sınıfa yönelik olması iyi en azından onlarında farketmelerini sağlayabiliriz, bunda bir mahsur yok hani.

Araştırmacının Güler Öğretmen'e sınıf ortamına taşıyabileceği farklılaştırılmış uygulamaların temelinde hedefli olmanın yattığını hissettirmeye çalıştığı şu uygulamaya dönük konuşmada geçenler de farklı bir öneme sahiptir:

Araştırmacı: Şu çarpma örneği geldi yolda aklıma. Çarpma işlemi çok farklı yollardan yapabilmek. Bu çok farklı bir yöntem. Ben size göstereyim. Amacımız öğrencilere bunu öğretmek değil de bunun nasıl çalıştığını bulmalarını ve kendilerine has bir yöntem geliştirebilmelerini sağlamak olacak. (araştırmacı çarpmayı gösterir)

Güler Öğretmen: Hııı. Hepsinde çıkıyor mu sonuç?

Araştırmacı: Evet şekil biraz büyüyor ama sonuç çıkıyor.

Güler Öğretmen: Enteresan. İki basamaklılarla yapabiliriz çocuklarla.

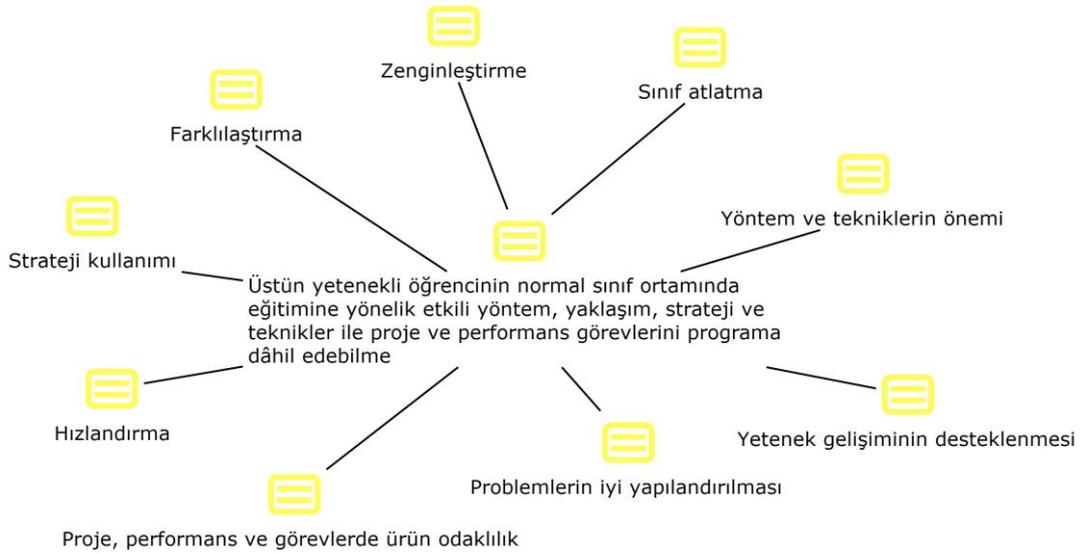
Araştırmacı: Çocuklara çözülmüş halini vereceğiz ve çocuklara acaba bu çarpma işlemi yapan kişi bunu nasıl gerçekleştirmiş olabilir diye sorup sonra da acaba sen alternatif bir çarpma yöntemi olarak ne yapardın diye sorabiliriz.

Güler Öğretmen: Biraz zor ama denemekte fayda var.

Araştırmacı: Bu işlevsel olabilir en azından biraz da üst seviye.

Güler Öğretmen: Bunu bir sınıfta yoklamak isterim. Sonra da ev ödevi olarak farklı yöntemlerle nasıl çarpabiliriz verebilirim ve sınıfta anlatmalarını isterim.

Yeteneği desteklemek alışılmışın dışındaki farklı hedeflerle gerçekleştirilebilir. Çünkü hedefler etkili yöntem ve tekniklerle donatılmış planlama ve programlamaların geliştirilmesinde önemli bir rol teşkil ederler. MEB (2008) sınıf öğretmeni özel alan yeterlikleri arasında yer verdiği uygun öğrenme ortamlarının hazırlanması ve uygulamaların yapılmasını içeren yeterlikler, bir açıdan öğretmenin belirlemiş olduğu hedeflerle doğrudan ilişkilidir. Ancak burada göz önünde bulundurulması gereken MEB'in hedeflerinin üstün yetenekli ya da diğer öğrencilerin yetenek gelişimlerine ne derecede odaklanabildiğidir. Bu durumu iyi analiz edebilen bir sınıf öğretmeni kolaylıkla var olan hedeflerden yola çıkarak zengin hedefler belirleyebilecek ya da hedefleri farklılaştırma yoluna gidebilecektir. Bu açıdan bakıldığında, sınıfında yeteneği desteklemek isteyen bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiği öne sürülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 25'te verilmiştir.

Şekil 25. Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan "üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans

görevlerini programa dâhil edebilme” yeterliği için; hızlandırma, strateji kullanımı, farklılaştırma, zenginleştirme, sınıf atlatma, yöntem ve tekniklerin önemi, yetenek gelişiminin desteklenmesi, problemlerin iyi yapılandırılması ile proje, performans ve görevlerde ürün odaklılık alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri sınıf atlatma seçeneğinin değerlendirilmekte olduğunu, öğretmenlerin uygun yöntem ve tekniklerin kendilerine kazandırılmasına olan gereksinimlerini, öğrencilerin araştırmacı kimliklerinin ön plana çıkarılarak göz önünde bulundurulması gerektiğini, yeteneği geliştirmeye teşvik edici aktivitelere ve problemlere ihtiyaç duyulmakta olduğunu, öğrenciye zorluk derecesi farklı soruların getirilmekte olduğunu, öğretmenlere programa dahil edeceği uygulamaları hazırlayabilecek becerilerin kazandırılması gerektiğini, öğretmenlerin farklı strateji ve yöntemlere hakim olmalarının sağlanması gerektiğini, sınıf ortamında zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış uygulamalara ihtiyaç duyulduğunu, ders kitaplarını takip etmenin bu yolda bir engel teşkil ettiğini, ders kitaplarındaki aktivitelerin yetersizliğini, ders kitaplarında verilen proje ve performans görevlerinin sınırlı kaldığını, düz anlatım ve soru cevaplarla yürütülen ders süreçlerinin olduğunu, gerçek yaşam problemlerinin yeteneği desteklemedeki öneminin farkına varılmamış olduğunu, proje ve performans görevlerini bilgi ağırlıklı olarak yapılandırma sorununun olduğunu göstermiştir.

Araştırmacı Ferdi Öğretmen’e üstün yetenekli öğrencisi C’ye yönelik farklılaştırılmış bireysel aktivitelerin nasıl hazırlanacağını dört farklı aktivite ile göstermiştir (Ek 22). Ferdi Öğretmen, düşüncelerinde değişime neden olmuş olan bu aktivitelerden zaman ve motivasyon sorunları nedeniyle sadece bir tanesini uygulamıştır. Öğretmen uygulamış olduğu aktivitenin öğrencinin dikkatini çektiğini dile getirmiştir.

Araştırmacı Berna Öğretmen’e farklılaştırılmış bir dersin nasıl hazırlanacağını ve sınıf ortamında nasıl uygulanabileceğini uzay temasının takip edildiği bir derste NASA tarafından yayınlanmış olan bir videoyu kullanarak göstermiştir. Söz konusu video uzay istasyonunda görev yapmakta olan NASA astronotlarına bir grup lise öğrencisinin gönderdiği, fakat yanıtı hakkında öngörülerde buldukları, deneysel olarak yanıtlanabilecek bir sorunun, bir astronot tarafından uygulamalı olarak yanıtlanmasını içermektedir (<http://apod.nasa.gov/apod/ap130424.html>). Öğrencilerin astronota yönelttikleri soru şudur: “Uzay’da ıslak bir bezi sıkarsak ne

olur?". Araştırmacı, ilgili videonun Türkçe seslendirmesini sağlayarak Berna Öğretmen'in sınıfına taşımış ve belirli bir kısmının öğrenciler tarafından izlenmesini sağlamıştır. Sonrasında öğrencilere yukarıdaki soruyu yöneltmiş ve öğrencilerden grup çalışması yaparak kendi yanıtlarını bulmalarını istemiştir. Grupların yanıtlarını paylaşmasını sağlayarak videonun tamamını öğrencilere izletmiştir. Son olarak her bir öğrenciden bu astronotun deneyerek yanıtlamasını istedikleri farklı sorular yazmalarını istemiştir. Bu uygulamanın bir değerlendirmesini yapan Berna Öğretmen'in aşağıda belirtmiş oldukları kendisinde gerçekteşmiş olan değişimi gösterir niteliktedir:

Berna Öğretmen: Bu olay velilerin de hoşuna gitmiştir herhalde.

Araştırmacı: Çocuklara faydalı olduysa.

Berna Öğretmen: Ama şimdi farklı bir çalışma olduğu için

Araştırmacı: Siz nasıl buldunuz?

Berna Öğretmen: Ben ben çok hoşuma gitti. Çünkü şey değil eeee müfredat ile alakalı bir şey değil çok farklı bir çalışma etkinlik ve çocukların zihinlerini çalıştıran bir etkinlik.

Araştırmacı: şeydi zaten tam hedefi bunun küçük planlamada da vardı size de bahsetmiştim zenginleştirme, hızlandırma, farklılaştırma.

Berna Öğretmen: Bu farklılaştırma.

Araştırmacı: Bu farklılaştırma dediğimiz boyuta giriyor. Yani kitaplarda, MEB'in planlarında pek böyle bir şey yok.

Berna Öğretmen: Ama farklı bir çalışma

Araştırmacı: Farklı bir etkinlik. Bir öngörüde bulunmaları bir hipotez kurmaları aslında, böyle yapılırsa ne olabilir? Artı yapmadan onu bir de..

Berna Öğretmen: Tahmin etmeye..

Araştırmacı: Tahmin etmeye çalışıyorlar. Yani şey mesela çok hoşuma gitti. H gerçekten tahmin ettiyse mesela suyun dökülmeyeceğini onunla ilişkilendirmek gayet güzel.

Yine araştırmacının performans görevlerine yönelik olarak farklılaştırma ve bir anlamda öğrencilerde kavramsallaştırmanın sağlanabileceği Ç Problemi (Ek 16, 4.aktivite) önerisi Berna Öğretmen'in sınıf ortamına taşınabilecek uygulamalar ilişkin bakış açısını değişirmiştir. Ayrıca Berna Öğretmen'in geliştirmiş ve sınıfında uygulamış olduğu geometrik şekilleri kullanarak özgün modeller oluşturmalarını (Ek 34) amaç edindiği performans görevi de dikkate değer bir uygulamadır. Berna Öğretmen ile araştırmacı arasında bu performans görevine ilişkin olarak şu konuşmalar geçmiştir:

Berna Öğretmen: Bir performans görevi hazırladım yönerge verdim geometrik şekillerle bir şey yapacaksınız. Evde yapacaksınız dedim.

Araştırmacı: Anladım ama şey mi araba uçak bilinen bir şey olmak zorunda mı?

Berna Öğretmen: Hayır kendileri yarattılar ne olursa. Ben de altına geometrik bölgenin adlarını yazmaları için kutu koydum onları yazacaklar kaçar tane kullandıklarını belirtecekler.

Araştırmacı: Güzel gayet açık.

Berna Öğretmen: Ben görsel sanatlar ile hayat bilgisini birleştirip yaratıcılığa teşvik etmek istedim.

Araştırmacı: Evet, biraz da yaratıcılığa üretkenliğe teşvik ediyor. Güzel çok hoş

Berna Öğretmen: Birkaç dersi birlikte şey yapıyoruz.

Veli Öğretmen'e araştırmacının kazandırmaya çalıştığı farklılaştırılmış dersler yapılandırabilme ve yürütebilme becerilerine yönelik olarak getirmiş olduğu bir matematiksel modelleme aktivitesi (Ek 23) sınıf ortamında gruplar halinde çalışarak uygulanmış ve Öğretmen bu uygulamayı etkili ve farklı bulmuştur. Bu aktivite sonunda üstün yetenekli A'nın yapmış olduğu şu değerlendirme kritik bir öneme sahiptir:

Tam bana göre bir çalışmaydı. Yani işlemlerle ilgili uğraşmayı çok seviyorum. Hesap makinesiyle de arada sırada oynuyorum. Mesela iki yüz kırk dokuz bulduk diyelim her seferinde denedikçe daha üstünü yapmak istiyorsunuz. Ve daha iyisine ulaştınca daha iyi anlayabiliyorsunuz. Daha iyi anlayınca da ne bulduk nasıl oldu. Çok güzel bir çalışmaydı. Grup halinde yapmamız bizi daha üst yerlere taşıdı. Çok güzeldi.

Araştırmacı yine bir farklılaştırma aracı olarak kullanılabilen Discover Problem Matrisini (Ek 15) Veli Öğretmen'e tanıtmış ve kendisi matrisi çok faydalı bulmuştur. Öğretmen bu matrisi kullanarak farklı düzeylerde problemler hazırlamış ve sınıfında uygulamıştır. Bu uygulamaya da yedi adımda matematik adını vermiştir (Ek 24). Matrise kolay adapte olan Veli Öğretmen matrisi ileride de kullanacağını açıkça ifade etmiştir. Ek olarak öğrencilerin yedi adımda matematik uygulamasından keyif alarak faydalandıklarını da vurgulamıştır. Veli Öğretmen'in matrise ve uygulanmasına yönelik şu değerlendirmesi dikkat çekicidir:

Her seviyeye hitap eden bir özelliği de var. Neredeyse tek başına doğrudan bir ölçme aracı işlevi bile görebiliyor, yani en azından belirti aracı olarak bile.. Mesela matristeki problem türlerine göre hazırlanmış soruları öğrenciye verdiği ve içinden sadece birini yanıtla dediğinde öğrencinin yönelmiş olduğu soru o bile belki de bir gösterge olabilir. Onun dışında ben çok memnun oldum böyle bir araca hakim olmaktan. Çocuklar için eğlenceli ve farklıydı.

Veli Öğretmen öğrencisi üstün yetenekli A'ya yönelik bir hızlandırma seçeneği olan sınıf atlatmayı düşünmediğini ve bunun nedeni olarak da fiziksel olarak ileri düzeyde olmadığı için ezilebileceğini belirtmiştir. Sınıf atlatmanın gerçekten iyi irdelenerek değerlendirilmesi gereken bir yaklaşım olduğunu gösteren Veli

Öğretmen'in bu tutumu bu yeterliğin sınıf öğretmeni açısından önemini göstermektedir.

Yine Veli Öğretmen'e araştırmacının kazandırmaya çalıştığı farklı tekniklere ilişkin olarak birbiri ile ilgisiz durumları ya da varlıkları bir araya getirerek yaratıcı ürünler ortaya koymaya yarayan sinektik (Ek 25) ve birbiri ile ilgili varlıkların farklı özelliklerini kullanarak yeni ürünler ortaya koymaya yarayan morfolojik sentez (Ek 26) tekniklerinin tanıtımı ve uygulanmasında yaşananlara ilişkin araştırmacının şu notları dikkat çekicidir:

Sinektik ve morfolojik sentez uygulamalarını gerçekleştirdik. Bazı olumlu ve olumsuz tecrübelerimiz oldu. Olumlu yanı çocuklar oldukça farklı şeyler üretmeye çalıştılar tabi tek bir uygulamanın ardından bunları analiz etmeye çalıştığımız için beklediğimiz yere ulaşamadık diyebiliriz ama hedefimiz acaba bu teknikler sınıf ortamına getirilmeli mi, getirilebilir mi, nasıl getirilmeli ve uygulanmalı sorularının yanıtlarını almak olduğu için şöyle birkaç kanıya vardık. Her iki teknik için de daha fazla tekrar daha farklı derslere entegre etmek gerekiyor. Mesela sinektikte daha böyle bir derse ya da bir konuya özgü örneklerle ve uygulamalarla başlamanın daha mantıklı olabileceğini söylemişti Veli Öğretmen, o şekilde bir değerlendirme yaptı. Bir de morfolojik sentezdeki aşamaların isimlendirilerek değil de soru ve cevap şeklinde olması çocukları rahatlatabilecek. Tablo kullanma kısmı da biraz problem oldu. Ve bir de örnek verilmiş olduğu için öğrenciler mesela bir hayvan örneği vardı slaytta, neredeyse tüm öğrenciler bir hayvan oluşturma eğilimine geçtiler.

Bu uygulamalara ilişkin Veli Öğretmen'in şu konuşma sırasında vurguladıkları da önemlidir:

Veli Öğretmen: Bu yaptığımız çalışmalar tümü için söylüyorum olgunlaşmaya muhtaç çalışmalar çünkü çocukların ucundan kenarından belki çok fazla ve sistemli şekilde uygulamadığımız etkinlikler olduğu için çocuklarda algılama işte bu nedir bizden neler isteniyor gibi sorgulamalara yol açıp belki içeriği kaçan durumlar oluyor. Ama ilerleyen dönemde mutlaka olacaktır yani. tartışma yöntemini de ben son zamanlarda biraz kullanıyorum. İlk başta sadece şu arkadaşın görüşüne katılıyorum ya da katılmıyorum durumunda iken şu anda soru sormaya başladılar ya da ayırt etmeye başladılar işte şu düşünceye katılıyorum şuna katılmıyorum gibi gitgide spesikleşmeye başladı. İnaniyorum ki bu uyguladığımız tekniklerde de benzer bir gelişme olacaktır yani. Ama işte bu çalışmalarını iyi yapılandırarak ortaya koymamız lazım. Bugün mesela onun farkına vardık ya morfolojik sentez için belirli sorular şeklinde bir kalıp oluşturarak uygulamak daha faydalı olacak gibi.

Araştırmacı: Biz baktığımızda anladığımız için onların da anlayacağını düşünüyoruz.

Veli Öğretmen: Ama genel anlamda bu hali de tekniğin standart halini görmelerini sağladı. Bir sonraki versiyonu onların işlerini kolaylaştırmaya yarar, bize daha az soru sorma ihtiyacı içine girerler. Soru tarzında olursa çünkü onlar hep cevap verme mantığı ile hareket ediyorlar. Ama en baskın olan örnek verme kısmında mesela bu hayvan örneğinin dışında bir şey dersek belki bu sefer biraz daha iyi olacak. Çünkü çocuklar biz istediğimiz kadar söyleyelim onu yapıyorlar yani. Başka bir şey yok yani birazcık orda zorlamak gerekecek, yönlendirmek daha doğrusu. Yoksa farklı ürünler.. Biraz da sentezi yapan da o parçaların analizinin onlarda olması gerek. Mesela bir kedinin fiziksel öğelerini sentezleyebildikleri için kolaylıkla

öge çıkarabiliyorlar orda ama fotokopi makinası deyince bilmiyor ve analiz edemediği için de senteze geçemiyor.

Araştırmacı: Sinetik diğerine göre çok açık uçlu bir teknik. Evet, daha zor aslında

Veli Öğretmen: Kesinlikle zorlandılar onda, gelen ürünler çok şeydi. Bir de bir ders süresi içinde ürünün gelme süresi bile uzadı mesela çoğu haftaya kaldı. Yani evet işte biraz bilgiyle deneyimle dünya görüşü ile ilgili bir şey, onunla da yaratıcılığı bir araya getirince çıkan ürünler de şey oluyor yani.

Veli Öğretmen'in sınıf ortamına farklı tekniklerin taşınması ve kendisine kazandırılmış olması konusunda belirtmiş olduğu şu ifadeler de önem taşımaktadır:

Genel olarak böyle tabi özelerde de üstün yetenekli çocukların normal sınıf ortamında yapılan etkinliklerde hakikaten ortaya çıkarılması ya da yönlendirilerek daha yeni ürünler yaratıcı ürünler çıkarılması çok mümkün. Tabi birazcık bu tekniklere hakim olmayı da gerektiriyor. En basitinden o sinetik ve morfolojik sentezde bile birazcık uğraşmış olmak bile zaman içinde tecrübe kazandıracak. Örneğin Discover problem matrisini ikinci dönem muhtemelen proje ödevlerini verirken kullanmak istiyorum, Atatürk teması olacak ama işin içinde biraz matematik biraz hayat bilgisi biraz yaratıcı düşünceler, biraz daha sorgulayıcı düşünmeye yönlendirici şeyler...

Güler Öğretmen'e de Discover Problem Matrisi'ni kazandırmış olan araştırmacı öğretmen ile birlikte sosyal bilgiler dersi kurtuluş savaşı konusuna yönelik olarak farklı düzeylerde sorular geliştirmiş (Ek 27) ve öğretmen bu soruları kullanarak bir ders sürecini farklılaştırmıştır. Ders sonunda ise şu konuşmada geçen yorumları yapmıştır:

Araştırmacı: Sosyal bilgiler dersinde uyguladığımız sorular ortamı ve öğrencileri nasıl etkiledi?

Güler Öğretmen: Bu süper oldu. Farklı görüşlerini yorum yeteneklerini geliştirir bu. Klasik cevapların ötesinde değişik yanıtlar geldi mesela. Tek tip değildi işte "sömürge" diyor mesela çocuk sosyalizmi anlattı, bence bu müthiş bir şey.

Araştırmacı: Peki ders ve çalışma kitabındaki problemler ya da sorularla kıyasladığınızda?

Güler Öğretmen: Onlarla hiç kıyaslamayın aman aman hiç çok şeyler basit basmakalıp tek düze. Zaten eğitim sistemimiz tek düze. Yani açık uçlu soruların aslında çocukların yoğun güçlerini düşüncelerini kendini ifade edebilmelerine fırsat tanıyamıyoruz ki onlarda bu saçma sapan sistemden dolayı. Çocukları konuşturmaya pek vaktimiz olmuyor ki harala gürele dersi yetiştirme derdindeyiz. Size dersime girmeyin bu hafta diyorum çünkü yetiştiremedim diyorum. Geriyim, hepsinden geriyim ben çünkü. Biraz fazla irdelediğim için çocukları biraz fazla konuşturursan hepten geri kalıyorsun. Zaten yok böyle bir şansımız yok. Müfredatı yetiştirmek zorundayım basitte olsa saçma da olsa bunu yapmak zorundayım. Onun için diyorum ki bu üstün yetenekli çocukların daha böyle bilimsel yerlerde yetiştirilmesi gerekir. Devlet okullarında bunu yapmanın imkanı yok.

Benzer bir uygulamada fen ve teknoloji dersi için hazırlanmış olan sorularla (Ek 28) gerçekleştirilmiştir. Ancak zamanın yetersiz kalması nedeniyle öğretmen araştırmacıya da performans görevlerinin zenginleştirilmesi açısından bir fikir

veren seçmeli performans görevi uygulamasını gerçekleştirmiştir. Bu uygulama Ek 28'deki 4., 5., 6. ve 7. tür problemlerin öğrencilere seçmeli olarak sunulması ve seçtikleri herhangi bir problemi performans görevi olarak yerine getirmelerini içermektedir. Bu performans görevinde en üst seviye problemi seçen üstün yetenekli öğrenci C'nin ortaya çıkarmış olduğu sıradışı ürün (Ek 29) ve diğer birkaç öğrenci ürünleri (Ek 30) bu uygulamanın tüm öğrencilere sağlamış olduğu faydayı gösterir niteliktedir. Öğretmen'in bu seçmeli performans çalışmasına ilişkin olarak öğrencilerden almış olduğu şu değerlendirmeler de dikkat çekicidir:

Ö: Ben evde de bu deneyi yapmıştım ama burada keyif aldım. Bu şekli düşünürken biraz zorlandım ama yaparken kolaydı. Bence bu tarz çalışmalara devam edelim çünkü derslerimize daha odaklı oluyoruz ve daha çok bilgi öğreniyoruz.

İ: Ben bunu yaparken biraz zorlandım ama keyifle yaptım. Sizin anlattıklarınızdan da yararlandım. Böyle bir çalışma tabi biraz zorlandık tabi ne yapsak ne yapsak diye ama yapınca keyfini aldık.

D: Azcık zorlandım ama keyif de aldım. Hem araştırma kabiliyetimiz gelişti hem de sizin anlattıklarınızdan daha çok faydalandım.

S: Evet biraz zorlandık ama böyle şeyler yapa yapa zorlana zorlana öğrenildiği için zevkli oldu. Araştırarak bazı deneyleri ve çalışmalarını öğrenebiliyoruz.

C: Ben zorlanmadım. Tamamen benim fikrimdi çalışma hatta ilk önce ben onları okumayı unutmuştum. Unutunca da onlara göre değil de benim aklıma geldi. Ailem yardımcı oldu ama düşünce bana ait. Maketi yaparken babam yardımcı oldu.

Araştırmacılar üstün yeteneklilerin öğretmeninde şu özelliklerin bulunmasını vurgulamıştır: öğretim modelleri hakkında bilgi sahibi olma (Ray, 2009); bağımsız araştırma ve çalışma becerilerine kolaylaştırma becerisi (Seeley ve Hultgren, 1982'den akt. Seeley, 1998); yüksek seviyede bilişsel öğretim (Seeley, 1979'dan akt. Seeley, 1998); etkili eğitim ve öğretim stratejileri ile ileri düşünme ve metabilizasyon modellerini uygulama (VanTassel-Baska ve Johnsen, 2007). Sınıf ortamının üstün yetenekli öğrencinin dahil edilmesine yönelik olarak değiştirilmesi için hızlandırma, müfredat daraltma, zenginleştirme, öğrenme merkezleri ve yaratıcı problem çözümlerine önem verilmesi gerektiğine dikkat çekilmektedir (Johnsen ve diğerleri, 2002). Bir araştırmacının bulguları üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamında eğitimleri ile ilgili olarak öğretmenlerin müfredatı farklılaştırma stratejilerine ve üstün yeteneklilere yönelik eğitim ve öğretim yetkinliğine ihtiyaç duyduklarını göstermiştir (Eakin, 2007). Farklı bir araştırma bulguları arasında öğretmenlerin yaratıcı problem çözümü geliştirme ve bireyselleştirilmiş öğretim teknikleri becerisi ile konu alanlarını zenginleştirme ve genişletme yaklaşımlarında yeterliklerinin olması gerektiği ve belirtilmiştir (Seeley ve Hultgren, 1982'den akt.

Seeley, 1998). Bu bilgi ve bulgular bir sınıf öğretmenine bu yeterliğin kazandırılmasının gereğini destekler niteliktedir. Özetle, üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerine yönelik yöntem, teknik, strateji, yaklaşım vb. donanımın sınıf öğretmenine kazandırılarak programlamalara dahil etmeleri beklenmelidir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 26'da verilmiştir.

Şekil 26. Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme” yeterliği için; müfredatı yetiştirme kaygısı, uygulayacak zaman bulamama, sınıf ortamı ve diğer öğrenciler, müfredatta yer alan kazanımlar ve sınıfı bir bütün olarak algılama sorunu alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri derslerde işlenen konuların çok geniş bir zaman dilimini kapsadığını, diğer öğrencileri hesaba katabilmenin önemini, var olan kazanımların ve uygulamaların sınırlılığını, müfredatın dışına çıkamama gibi bir fobinin varlığını, hedefleri okul dışına taşımaya çalışma eğiliminin olduğunu, sınıf düzeyinin olumsuz etkilerinin olduğunu, öğretmenin zaman bulmakta sorunlar yaşadığını, zaman yönetimi becerilerinden yoksun olmanın etkilerini, var olan

kazanımlarda zenginleştirilmeye ve farklılaştırmaya gidilebiliyor olmanın kolaylığını göstermiştir.

Veli Öğretmen ile araştırmacı arasında geçen şu konuşma da müfredattaki kazanımların hareket alanını zorlaştırması hususunda önem taşımaktadır:

Araştırmacı: Türkçe kazanımlarında hikaye ile ilgili kazanımlar mevcut mu bu yıl?

Veli Öğretmen: Öykü var biraz eşanlamlı olarak kullanılmış sanırım. Mesela teknik olarak betimleme, anı yazma var. Çok fazla kazanım var.

Araştırmacı: Çoğu da gereksiz aslında bakın beden dilini kullanır, bilmem ne yapmaz, şunu yapar bunu yapar. Bunların yerine şunu dese "konuşurken anlatmak istediklerini etkili bir biçimde anlatır".

Veli Öğretmen: Anlatır, bitti.

Araştırmacı: Bu da yüz tane kazanımı kapsayacak bir ifade. Biz çocuklara yetersiz bireylemiş gibi davranıyoruz aslında bu kazanımlarla.

Veli Öğretmen: Askerdeki talimnamelere benziyor. Ellerinizi kurula, prize dokun. Her seferinde demiş mesela dinlemeye hazırlık yapar...

Yine benzer şekilde, Güler Öğretmen'in müfredatta yer alan kazanımlara yönelik şu eleştirisi de dikkate değerdir: "Çok fazla beyin fırtınası yapamıyoruz, yapmamıza imkan yok. Okumaya hazırlık yapar, önbilgilerini kullanır. Böyle kazanım mı olur? Al işte okumak için hazırlık yapar, okuma amacını belirler..". Güler Öğretmen üstün yetenekli öğrencisi D'nin ailesinin talep etmiş olduğu çocuklarına yönelik farklı uygulamalara öğretmenin müfredatı yetiştirme kaygısını dile getirerek belirtmiş olduğu şu ifadesi de dikkat çekicidir:

Araştırmacı: Sınıf içinde çok kolay değil sürekli ama bazı derslerde bazı zamanlarda farklılaştırmak...

Güler Öğretmen: O başka onu yapıyoruz zaten. Onu elimden geldiğince yapmaya gayret gösteriyorum ben. Onun dışında benim bir müfredatım var şeyim var. Senin çocuğun farklı olabilir madem farklı bak C'nin ailesi böyle bir tepki ve talepte asla bulunmaz. Beklentilerin çok fazla ise onlara cevap verecek bir öğretmen bulacaksınız. Ben buyum.

Ve Güler Öğretmen müfredatın dışına çıkamıyor olmaktan şikayet ederek aşağıdakileri vurgulamıştır:

Bir müfredatımız var onun dışına çok fazla çıkamıyoruz. Size ne dedim vaktim yok derslerimi yetiştiremiyorum bugün yapmasak gibi... Hala Türkçe kitabını bitiremedim, senenin sonu gelmiş. Hani ben biraz fazla etkinlik yapayım dediğinizde arkada kalıyorsunuz. Bu tarz şeylere işte kendini ifade etme anlamında etkinliklere çok fazla çoklu zekâ; hani MEB'in dediği çocuk kendini ifade edecek, çocuk merkezli bir eğitim olacak ama sözde bu. Öyle oldu ya bittik yani öyle bir şey yok. Çocuğa görev vereceksin, araştırarak gelecek sana anlatacak ve öğrenecek. Ödev bile vermiyoruz buna rağmen bir etkinliği pekiştirmek amaçlı bile olsa eve verdiğimizde ne yapıyor peki yapmıyor çocuk, sınıfta ne yaparsak.

VanTassel-Baska ve Stambaugh (2005) üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında gereken destekleri alabilme konusundaki güçlükler arasında

müfredatta değişiklik yapabilme eksikliği ile planlamaya ayıracak zamanın olmayışına vurgu yapmaktadır. Araştırmacı müfredatta yer alan kazanımlarda kısmen farklılaştırmaya ve zenginleştirmeye gidilmenin genel eğitim sınıfı ortamları için en uygun yaklaşımlar olacağını savunmaktadır. Çünkü sınıf öğretmenleri sınıftaki tüm öğrencilere hitap etmekle yükümlü oldukları için onlardan var olan müfredatı tamamıyla bir kenara bırakmaları beklenmemelidir. Sonuç olarak, o yılın müfredatına ve kazanımlarına hakim bir sınıf öğretmeni hangi kazanım için farklılaştırma ve zenginleştirme yapabileceğini iyi analiz edebilirse müfredat içerisinde üstün yetenekli öğrenciye yönelik bir hareket alanı yaratabilecektir. Bu tartışmalar temelinde bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunmasının üstün yetenekli öğrenciye yönelik uygulamaların somut olarak gerçekleştirilmesine olanak sağlanabilmesi açısından gerekli olduğu savunulabilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 27’de verilmiştir.

Şekil 27. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme” yeterliği için; üstün yeteneklinin etkisi, öğretimde yardımcı roller ve üstün yetenekliyi bir lokomotif olarak kullanma alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri üstün

yetenekli öğrencilerin öğretmenlerini genel olarak olumlu etkileyebildiklerini, rutinin dışında bir durum sergileyerek öğretmeni ve diğerlerini bile araştırmaya itebildiklerini, sınıfı olumlu motive ettiklerini, sınıfı olumlu yönde etkilediklerini, öğretmenin aktaramadığı konuları arkadaşlarına öğretebiliyor olduklarını, üstün yetenekliyi ayırıştırma ve ön plana çıkarma algısının var olduğunu, iyi yapılandırılmış sınıf ortamlarında üstün yeteneklinin varlığının bambaşka bir iklim oluşturabileceğini, ders süreçlerinde farklı fikirleri ile sınıftaki öğrencileri etkileyebildiklerini, ders öncesi hazırlık aşamalarında görev alarak ortamı etkilemek adına faydalı olabildiklerini, iyi yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış öğretmene yardımcı görev ve sorumlulukların veriliyor olduğunu göstermiştir.

Odak grup görüşmelerinden birinde bir sınıf öğretmenin bahsetmiş olduğu şu durum üstün yeteneklinin sınıf ortamına katabilecekleri hakkına çarpıcı bir duruma işaret etmektedir: “Bazı konuları öğrencilere aktaramıyorum. Böyle zamanlarda üstün yetenekli bu öğrencimden yardım alıyorum. İlginçtir ki O, seçtiği yöntemlerle benim anlatamadığımı anlatabilmeyi ve arkadaşlarına kazandırabilmeyi başarıyor.”. Araştırmacının Mehmet Öğretmen’in sınıfında (4.sınıf) yapmış olduğu gözlemler arasında bir üstün yetenekli öğrencinin sunumuna ilişkin şu notları kayda değerdir:

Üstün yetenekli bir erkek öğrenci elektrik konulu bir sunum yapıyor. Farklı görseller kullanmış, sunu planı hazırlamış. Öğrencilere soruyor: “Ya elektrik olmasaydı?”. Çocuk gerçekten ortamı etkiliyor ya da etkileyebilir. Öğretmen burada bu soru üzerinde bile durmuyor. Halbuki birkaç ders üzerinde tartışılacak ve çok farklı fikirlerin geliştirilmesini sağlayabilecek çok kaliteli bir soru. Öğrenci slaydını animasyonlarla donatmış; TV ve Sünger Bob gibi. Kuru bilgiden ziyade elektrik kaynaklarını tanıtmaya ve olası tehlikelere karşı yapılması gerekenler üzerine odaklanmış. Karikatürlerle desteklemiş, okulda ne yapabiliriz sorununa odaklanmış. Önlemler ve uyarılar çerçevesinde sunum yapıyor. Ayrıca ıslak ve kuru pilden bahsediyor. Slayt sonuna kendi yaşamından fotoğraflar eklemiş. Öğretmen’in söylediğine göre mesleklerle ilgili verdiği bir ödevde yakın çevresindeki esnafları gezip onlarla konuşup fotoğraflarını çekerek sunum yapmış. Etkileyici. Verilen görevler sınırlı bile olsa öğrenci potansiyelini yansıtabiliyor.

Yine aynı öğrenciye ilişkin olarak sınıf içinde gözlemlenmiş olan ve üstün yeteneklinin sınıfa yönelik olası etkisine bir örnek olarak değerlendirilebilecek şu durum dikkat çekicidir:

Araştırmacı, gözlemci olarak derse katıldığı bir gün matematik dersinde öğretmen şu soruyu sınıfa yöneltmiştir: “Üç noktadan kaç doğru geçer?”. Soru yönergesi hatalı ve kavram yanlışlığına yol açabilecek türdendir. Öğrenciler genel olarak doğrusal üç noktayı düşünerek bir doğru yanıtını vermeye başladılar. Araştırmacı öğretmenlerden izin isteyip tahtaya kalkarak tahtanın farklı yerlerine doğrusal olmayacak şekilde üç nokta koymuştur. Tam bu sırada üstün yetenekli öğrenci şu ifadeyi kullanmıştır: “Doğrusal ve doğrusal olmayan...”.

Ferdi Öğretmen'in üstün yetenekli öğrencisi C'yi (1.sınıf) kendisine yardımcı görevler vererek öğrenciyi ön plana çıkarmaya çalıştığını ve bir keresinde şu durumu gözlemlediğini aktarıyor: "Bir önceki derste C, tahtada bir başka öğrenciye yeni bir heceyi tanıtırken "yanlış" ya da "doğrusu bu" şeklinde bir dönüt vermek yerine "bir önceki okuduğun" diyerek ipucu ile öğrenciyi cesaretlendirmeyi seçti.". Berna Öğretmen'in sınıfındaki üstün yetenekli öğrenci H'nin (2.sınıf) uzay konulu bir sunum yaparken kullanmış olduğu "karadelik" kavramı da araştırmacının dikkatini çekmiş olan durumlardan biridir. Üstün yetenekli öğrencilerinin yeteneklerini sınıf ortamına ve iklimine pek yansıtamamış olan Berna Öğretmen'in almış olduğu şu tedbir, üstün yeteneklinin sınıf ortamını olumlu etkileyebilmesi açısından bir tehlike arz etmektedir: "Enerji işte onu diyorum. K'yi yardımcım yaptım getir götür işlerini verdim sağlık sorunu olduğu için yüzme falan da yapamıyor, hiç olmazda bu şekilde enerjisini atsın diye...".

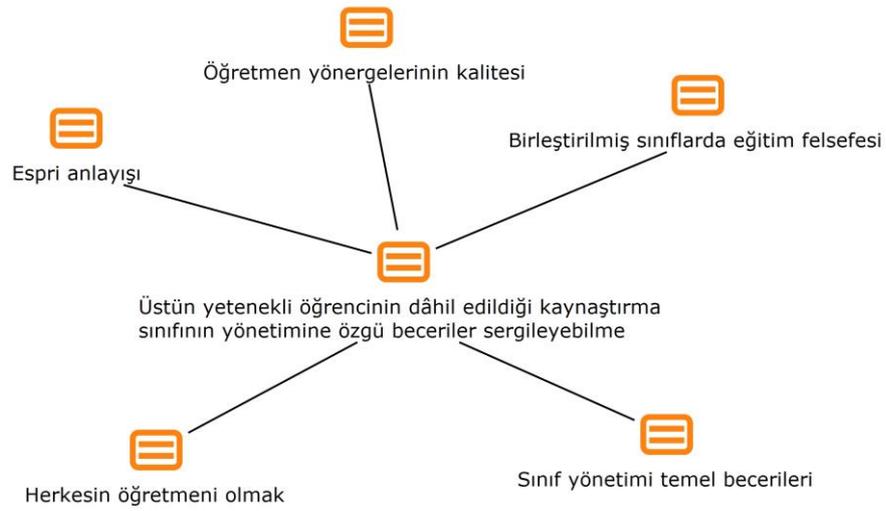
Veli Öğretmen üstün yetenekli öğrencisi A'nın sınıftaki varlığı sayesinde sınıf içinde bazı öğrencileri olumlu etkilemiş olduğunu dile getirerek şunu eklemiştir: "A'nın yanına oturacak kişinin ondan bir şeyler alabilecek kapasitede biri olmasına dikkat ediyorum. Biraz da A'yı verici olarak kullanıyorum. Hem akademik hem de davranış anlamında.". Ve şunları da vurgulamıştır: "...Sınıf içinde bir tavşan olarak kullandım O'nu. O kapasitesini ben kullandım açıkçası, güzel oldu yani iyi bir örnekti çünkü..." , "Çoğu zaman T ile A'yı hakem yapıyorum biraz da kuralları öğretsinler diye... Yapı olarak da arkadaşlarına üstünlük taslamayan tipler oldukları için arkadaşlarını da yönlendirirken onları ezmeye çalışmıyorlar."

Sınıfındaki üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini desteklemeye yönelik fakat bireysel değil de tüm sınıfça yapılmış olan bir uygulama sonrasında Güler Öğretmen'in şu tespiti, üstün yeteneklinin varlığının bile sınıfı etkileyebildiğine işaret eder niteliktedir:

Biraz böyle hani katılımcı oldukları zaman çocuklar eee daha etkinler. Aktif bir şekilde katıldıklarında onu daha iyi gözlemledik. Yani performans dayalı olduğunda daha iyi gözlemledik. Hani ben zaten öğrencilerimi tanıyorum biliyorum ama eee farklı yanlarını mesela P dört yıllık öğrencim, fark etmediğim değişik yanlarını o performansta, hani çok şaşırdım. Hakikaten hiç ilgilenmeyecek dediğim çocuğum bile ilgisini çektiğinde kendisini ifade etmesi çok güzeldi yani..

Üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamındaki varlığı hem öğretmeni hem de diğer öğrencileri birçok yönden etkileyebilmektedir. İyi yapılandırılmış süreçlerin takip edildiği ortamlarda üstün yetenekli öğrencinin ortama katacağı her

türlü farklı ürün diğer öğrencilerin de ufkunu ve vizyonunu değiştirebilecektir. Bir sınıf öğretmeni üstün yetenekli öğrencisinin yeteneğini kullanarak bundan diğer öğrencilerin de faydalanmasını sağlamalıdır. Bir açıdan üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamındaki kabulünü de destekleyebilecek olan bu durum etkili bir sınıf iklimi oluşturabilmesi açısından sınıf öğretmenine büyük kolaylık sağlayabilir. Bu bağlamda, bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması uygun bir sınıf ikliminin sağlanabilmesi açısından önemli görülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 28’de verilmiştir.

Şekil 28. Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğu üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme” yeterliği için; esri anlayışı, herkesin öğretmeni olmak, öğretmen yönergelerinin kalitesi, sınıf yönetimi temel becerileri ve birleştirilmiş sınıflarda eğitim felsefesi alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri öz-eleştiri sahibi öğretmenlerin bu sınıflarda olmaları gerektiğinin belirtildiğini, düşük kontrollü, serbest, özgür bırakan bir öğretmen olmanın önemli görüldüğünü, bu tür sınıfları yönetmekte zorlanmayan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik tecrübesine sahip olduklarını, sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda eğitim felsefesine hakim kılınması gerektiğini, esri ve mizah anlayışı güçlü öğretmenlerin etkin bir şekilde

bu tür sınıfları yönetebileceklerini, temel sınıf yönetimi becerilerinden yoksun öğretmenlerin güçlük çektiklerini, öğretmenlerin yönergelerinde hataların olduğunu ve üstün yetenekli öğrencilerin bu hataları hemen yakaladıklarını, iletişim becerileri güçlü öğretmenlerin etkili bir şekilde bu sınıfları yönetebildiklerini, geribildirimlerin olumsuz yapıda kullanılıyor olduğunu (yanlış, olmaz vb.), her bir öğrenciye hitap eden değil de sınıfı bir bütün olarak algılayarak tek bir öğrencinin öğretmeni olunmasının tercih edildiğini, üstün yetenekli öğrencilerin sürekli aktif olma dürtülerinin yol açtığı sorunların (çok soru sorma, sürekli konuşmak isteme, konu dışına çıkmak isteme vb.) ele alınmıyor olduğunu, öğretmenin sınıfı ve üstün yetenekli öğrencileri güdüleme sorunları yaşadığını göstermiştir.

Araştırmacı, Mehmet Öğretmen'in sınıfında gözlem yaparken üstün yetenekli öğrenci ile öğretmen arasında şöyle bir çatışmanın gerçekleştiğini gözlemlemiştir: "Öğretmen öğrenciyi yine dinlemedi; öğrenci çoğunlukla söz almadan katılım sağlamaya çalışıyor. Böyle olunca da öğretmen çoğunlukla fikrini dinlemiyor çünkü söz alarak konuşması gerektiğine odaklanıyor. Sonra öğrenci sorudaki farklı bir hatayı buldu.". Öğretmen'in yönergelerini sürekli eleştiren ve hataları bulup düzeltten bu öğrenci ile öğretmen arasında geçen şu konuşmalar aslında bu durumu açıklamada önemlidir:

Mehmet Öğretmen: Almanya'nın hangi şehirleri var?

Öğrenci: Hangi şehirleri derken?

-

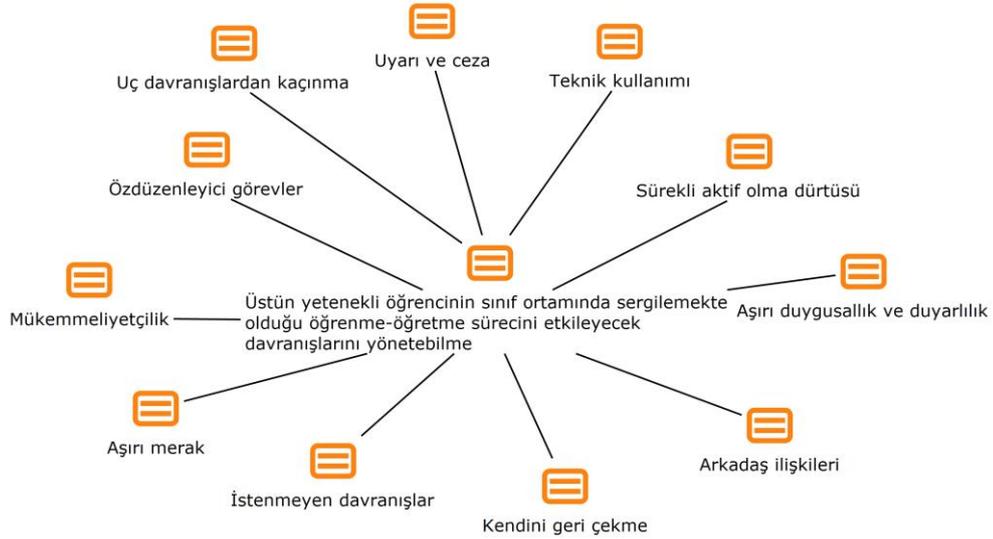
Mehmet Öğretmen: Bulgaristan'a gitmek için Ankara'dan hangi yöne gitmeliyiz?

Öğrenci: Havaalanı, Esenboğa...

Berna Öğretmen ile araştırmacının sınıfta gerçekleştirmekte olduğu bir uygulama (sonraki yeterliklerde ele alınacak) esnasında süreç gereği öğrencilerin grupları arasında tartışmasını gerektiren bir aşamada doğal olarak sınıf ortamında kaliteli bir gürültünün ortaya çıkmış olmasını fark edemeyen öğretmen sınıftaki gürültüye son vermeye çalışmış ve öğrencilere şöyle seslenmiştir: "İyi bir bilim adamı olmak isteyen bir insan bu kadar çok konuşmaz.". Üstün yetenekli öğrencilerin sınıf içi bazı davranışlarından sikayetçi olan Berna Öğretmen'in sınıf yönetimini sağlama amaçlı öğrencilerin üç uyarı ve ardından ceza aldıkları üç uyarı adını verdiği uygulaması da pek kabul edilebilir olarak görülmemekle birlikte öğretmen uygulamasından duyduğu memnuniyeti şöyle dile getirmiştir:

...Şu aralar dediğim gibi bu yöntemi uyguladığım dan beri dersler dolu dolu geçiyor. Yani çocukları uyarma ihtiyacı hissetmiyorum. Uyarma ihtiyacı hissetmeyince de derslerin akışı daha olumlu geçiyor. Daha hızlı gidebiliyoruz. Etkinliklere daha fazla vakit kalıyor.

VanTassel-Baska ve Stambaugh (2005) üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamında gereken destekleri alabilmesi konusundaki güçlüklerden birisi olarak öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinden yoksun olmasını göstermiştir. Araştırmacı da sınıf yönetimine ilişkin temel beceri ve tecrübelerle sahip öğretmenlerin bu tür sınıfların yönetimine özgü farklı becerileri edinebileceklerini savunmaktadır. Ray (2009) ise üstün yeteneklilerin öğretmenlerinin mizah anlayışına ve ortalama üzeri zekaya sahip ve yöneten değil de kolaylaştıran olma eğiliminde olmaları gerektiğine dikkat çekmektedir. Çünkü üstün yetenekli öğrencinin bulunduğu sınıf ortamı düşük kontrollü, geniş bir çerçeveye sahip ve herkesin öğretmeni olabilmeyi başarmış öğretmenlerin doğru ve etkili bir şekilde yönetebilecekleri bir ortamdır. Bu bilgiler ve tartışmalar bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunmasını destekler niteliktedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 29'da verilmiştir.

Şekil 29. Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme” yeterliği

için; uç davranışlardan kaçınma, mükemmeliyetçilik, öz-düzenleyici görevler, uyarı ve ceza, teknik kullanımı, sürekli aktif olma dürtüsü, aşırı merak, aşırı duygusallık ve duyarlılık, istenmeyen davranışlar, arkadaş ilişkileri ve kendini geri çekme alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri üstün yetenekli öğrencide kıskançlık duygusunun gözlemlendiğini, haksızlığa hiç tahammül edemediklerini ve bu nedenle öğretmenlerle çatıştıklarını, yazı yazmak istemediklerini, başarılarının takdir edilmediği durumlarda problem davranışlar sergilediklerini, mükemmeliyetçilik sorunlarının olduğunu, diğer çocuklara karşı küçük düşürücü davranışlar sergilediklerini, duygusal oldukları ancak duygularını yansıtmakta zorlandıklarını, içedönük olduklarını, duygularını gizleyen yanlarının olduğunu, coşkusuz olduklarını, aşırı duyarlıklarının olduğunu, merakları ve aktif olmak istemeleri nedeniyle sınıf ortamında problem çıkaran öğrenci izlenimi uyandırdıklarını, uyumsuz olmadıklarını, uç davranışlar sergilemediklerini, arkadaşlarına karşı baskın ve ezici olabildiklerini, söz almadan konuşmak istediklerini, konu dışına çıkma eğilimlerinin olduğunu, davranış yönetimi için uyarı ve ceza tekniğinin kullanılmakta olduğunu, davranışların nedenlerine inilerek iyi analiz edilmediklerini, arkadaşları iyi ilişkiler kurabildiklerini, öz düzenlemeye teşvik edilmediklerini göstermiştir.

Araştırmacı sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencilerin davranışlarını analiz etmek için Berna Öğretmen'e ABC formu örneği (Ek 31) getirmiş ve ne işe yaradığını aktarmıştır. ABC formu basit bir şekilde istenmeyen ya da ortamı olumsuz etkileyen davranışın nedenlerini ve etkilerini ortaya çıkarmada kullanılan bir tekniktir. Ancak Berna Öğretmen tekniği uygulamadan kendi yöntemini kullanarak davranış yönetimini sağladığını iddia etmiştir. Araştırmacının içerik ve kalıcılık açısından anlamlı bulmadığı bu uygulamaya ilişkin öğretmen ile araştırmacı arasında geçen şu konuşmada farklı bilgiler yer almaktadır:

Berna Öğretmen: Şimdi şey yaptı mesela derste bu takip etmediği için uyarı aldı. Üçüncü uyarıdan sonra ceza alacak.

Araştırmacı: İşte o davranış sonrasında sizin yaptığınız mesela ne yaptınız, uyardınız.

Berna Öğretmen: Uyardım

Araştırmacı: Eee bu öğrenci üzerinde bir etki bıraktı mı tartışmamız gereken bunlar olacak. Acaba uyarmamız mı gerekiyor yoksa başka bir şey mi yapmamız gerekiyor. Aslında bunun görmemizi sağlayacak bu form yani kendi kendimizi analiz etmemizi sağlayacak. Öz değerlendirme gibi.

Berna Öğretmen: Uyarı yeterli mi?

Araştırmacı: Acaba doğru şeyi mi yapıyorum ya da öğretmenden mi kaynaklanan bir şey var yoksa yanında oturan arkadaşı mı buna sebep oluyor. Ya da sınıf ortamına koyduğumuz başka bir şey mi buna neden oluyor. Gerçek resmi görmemizi sağlayacaktır. Bu şey olur işlevsel olur diye düşünüyorum.

Berna Öğretmen: Bakalım. Sonuçta diğerlerini de tetikleyebilir. Üçüncü uyarıdan sonra dedim ceza alıyorsunuz.

...

Berna Öğretmen: Şimdi ne olabilir işte söz almadan konuşma olabilir ayağa kalkma olabilir. Geçen film izletecektim birden H kalktı ışığı kapattı, yapmaması gerek bir davranıştı. Sonunda üçüncü uyarıyı aldı ve bu bayağı etkili oldu sınıfta.

Araştırmacı: Üç uyarı, güzel.

Berna Öğretmen: Hıhı. Eee ve üç uyarının sonucunda da sadece mesela çocuklar diyorum uyarıya başladım. Derse girdiğimde uyarıya başladım ve bütün gün devam ediyor bu yani bir derse şey değil günlük.

Araştırmacı: Günde üç uyarı gibi bir kredileri var.

Berna Öğretmen: Üç uyarı ve bayağı da etkili oldu.

Araştırmacı: Güzel, hoş.

Berna Öğretmen: Çok daha rahat ders işleyebiliyoruz. Hee arada bir bazen şey olabiliyor toleranslı davrandığım zamanlar olabiliyor ama bunun haricinde bayağı etkili. Eee özellikle ilk şeyde mesela H aldı ceza K aldı bir öğrenci daha aldı. Onlara verdiğim ceza ödevi olarak hayat bilgisinde bir çalışmamız vardı iletişimle ilgili hacivat karagöz diyalogları ile ilgili bir diyalog bulacaksınız dedim iki kişiye. Burada sunumunu yapacaksınız dedim araştıracaksınız birbirinizle irtibata gireceksiniz. Ondan sonra da H'ye de şey dedim ilginç bir meslek bulup araştıracaksınız, öğrencinin dikkatini çekecek ve bunu sınıfta sunacaksınız gibi bir ceza.

Araştırmacı: Ceza olarak

Berna Öğretmen: Bir ceza olarak aslında amaç şeydi ailesi bu isyan etti bağırdı çağırdı ben bunu yapmam etmem, tepki koydu. O itiraz etti ama onun yapısında böyle bir itiraz etme huyu var.

Araştırmacı: Hıı, peki bu davranışların çıkış nedeni olarak ne düşünüyorsunuz?

Berna Öğretmen: Aileden. Anne ile konuştum. Biz dedi şimdiye kadar beraber yatıyorduk dedi biz uyutuyorduk dedi bundan sonra kendi başına yatıyor uyuyor. Biraz bunun etkisi var yani ailevi yaşantıdan dolayı evde de çünkü aynı şeyleri yapıyormuş bir de ağlamaya huyumuz var yani bunlar tabii ki bizimle ilgisi olan bir şey değil aile yaşantısı ile ilgili olan bir şey.

Berna Öğretmen üstün yetenekli öğrencisi H'nin mükemmeliyetçiliğinin sınıf ortamını etkilemesi ile ilgili olarak şunları dile getirmiştir:

Mükemmeliyetçilik bence anneden kaynaklanıyor. Çünkü şu yazılıda mesela sürekli kontrol ediyor. Bilemediği kafasını karıştıran sorularda sürekli bana soruyor. Öyle mi böyle mi? Yani sonucu bulabilmek için benim ağızımdan laf almaya çalışıyor. Ama emin olmadığı şeyde soruyor bunu.

Sınıfındaki üstün yetenekli öğrenci C'nin arkadaşlarına yönelik bazı davranışlarının ortamı olumsuz etkilediğinden şiddetle şikayetçi olmuş olan Güler Öğretmen C ve diğer öğrencilerin kendisinin üzüleceğinden çekinerek uç davranışlar sergilemekten kaçındıkları yönünde bilgiler vermiştir. Araştırmacı öğretmenin bunu

kullanarak öğrenci ya da öğrencileri durdurabileceğini düşündüğünü saptamış ve kendisine bunun kalıcı olmayacağını ve onun olmadığı ortamlarda hoş olmayan davranışları sergileyebileceklerini belirtmiştir. Öğretmen'e öz düzenleyici görevlerin bu gibi sorunların üstesinden gelmede faydalı olabileceğini açıklayarak C'ye yönelik bir uygulama (Ek 32) önerisinde bulunmuştur. Bu uygulama C'nin davranış problemleri ile başetme konusunda Güler Öğretmen'e okul ortamında ders içi ve dışı ortamlarda öğrencilerin sergilemekte oldukları olumsuz davranışları araştırma odaklıdır. Güler Öğretmen bu fikri olumlu karşılamış ve uygulamaya karar vermiştir. Araştırmacı kendisinin öğrencilerin isimlerini almama konusunda C'yi kesinlikle uyarması gerektiğini belirtmiştir. Ek olarak, böyle bir görevi yerine getirmenin C'nin davranışları üzerinde bir değişime yol açıp açmadığını ortaya çıkarabilmek için kendisinden C'nin olumsuz davranışlarına yönelik günlük frekans tutmasını talep etmiştir. Öğretmen C'ye bu görevi nasıl verdiğini şu şekilde aktarmıştır:

Ben ona küçük bir not yazdım bir de küçük bir not defteri verdim. O'na dedim ki ben bir araştırma yapıyorum senin de bana yardımcı olacağını düşündüğüm için sana bir not defteri vereceğim. Eğer bu araştırmamda bana yardımcı olursan çok sevinirim. Ne dersin? Aaa çok sevinirim öğretmenim nasıl bir araştırma dedi. Dedim ki isim yazmadan sadece cinsiyet belirterek etrafındaki arkadaşlarını gözlemleyeceksin ama onlar gözlemediğini fark etmesin. Senin de elinde bir not defterin olsun ama bu da aramızda sır olsun. Tamam öğretmenim, dedi. İki kişi arasında yaşanan çatışmayı analiz edeceksin işte benim başıma gelseydi ben ne yapardım ya da o mağdur olan arkadaşın ne durumda neler hisseder falan diye hem notumda yazdım hem de sözlü olarak ifade ettim O'na. C de çok heyecanlandı çok güzel hoşuna gitti. Baktım beden eğitimi dersinde ben de onu gözlemliyorum, elinde defteri mefteri yok fakat sonra bir kağıt aldı hemen baktım harıl harıl yazıyor. Ne yapıyorsun C dedim, fısıltı ile araştırmamızı yapıyorum öğretmenim dedi. Kimse duymasın. Tamam. Devam et çaktırma çok güzel. Yazdı sonra o kağıdını dedim o not defterine geçir. Tamam dedi.

Bir sonraki hafta bir değerlendirme yapan Güler Öğretmen geçen hafta verilen bu görevin işe yaradığını, C'nin bir haftadır gayet sakin ve şikayet getirmeyen bir hale büründüğünü dile getirmiştir. Ve şu konuşmada geçenleri eklemiştir:

Araştırmacı: Gayet sakin buluyorsunuz C'yi?

Güler Öğretmen: Sakin değil yine hareketli ama yine kıpır kıpır fakat yaşadığımız herhangi bir sorun yok. İngilizce dersinde de öğretmeni teşekkür etmiş C'ye, aferin C seni işte böyle görmek istiyorum bak çok güzel falan diye. Geldi bana dedi ki C, öğretmenim size bir müjdem var. Söyle C. İngilizce öğretmenimiz bana teşekkür etti dedi. Ayy çok sevindim dedim sarıldım öptüm falan. Böyle de bir haftalık bir süreç yaşadık. Bakalım neler yazdı bilmiyorum onları bir beraber okuyalım ben de okumadım.

Araştırmacı: Evet, topladığı bilgiler, gözlemledikleri. Güzel. Böyle bir şeyi gözlemlemiş olması belki de...

Güler Öğretmen: Kesinlikle. Gözlemleyince etrafına zarar veremedi yani onları gözlemlemekten. Olaya fazla müdahale edemedi diye düşünüyorum. Çok güzel oldu. Ben bundan sonra da uygulayacağım bu yöntemi.

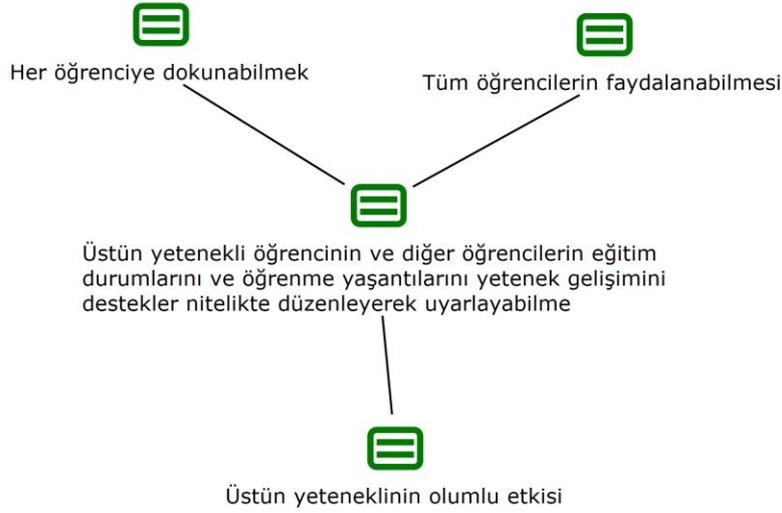
Araştırmacı: Çok iyi bir taktiktir. Kim ne tür sorun yaşıyorsa onu o sorunun içine girebileceği, kendisini göremiyorsa bile başkalarında kendini görebileceği süreçlerin içine sokmak gerekir.

Güler Öğretmen: Deneyim tecrübe kesinlikle. Ama bir haftada bile C ile ilgili olumlu değişimler oldu. Bu çok basit bir örnekten yola çıktık ama C'deki değişimi ben fark ettim. Hee yarın ne olur bilmiyorum. Ama şu anda güzel gidiyor. Zaten dersleri çok iyi. Davranışları da düzelirse süper olacak.

C'nin ailesi ise O'nun yaşadığı her problem durumunun arkasında ya başka bir öğrenci ya da öğretmen çıktığını belirterek şu önemli bilgiyi vermiştir: "Kendisinden kaynaklı olmayan ancak potansiyelinden dolayı sorunmuş gibi görünen bir çocuk oldu. Yani anlaşılamadı çoğu zaman.". Bu aslında üstün yetenekli çocukların çoğunlukla yaşadıkları bir durumu işaret etmektedir. Plansız ve programsız süreçler nedeniyle sınıflarda boşa vakit harcayan bu öğrenciler, öğretmenleri tarafından problem davranışlar sergileyen öğrenciler olarak nitelendirilebiliyorlar. C'nin sınıf içinde sergilediği ve öğretmenin sorun olarak gördüğü çok soru sorması ya da ilgisiz sorular sorması konusunda araştırmacı öğretmene aklına gelen soruları not alması ve zamanı geldiğinde sormasını sağlamasını önermiş fakat öğretmen bu durumu şu şekilde eleştirmiştir: "Sonra öğrenciler dersle ilgilenmeyip bir şeyler yazarlar. Ben kendim onu uyarıyorum. O zaman duruyor.". Bu durum da bir açıdan yine uyarıların kullanılmakta fakat belki sadece o an etkili olmakta olduğunun bir göstergesi olarak görülebilir.

Üstün yetenekli öğrenci ile başedebilmenin anahtarı belki de üstün yetenekli öğrenciye yönelik olumlu tutumlara sahip olmaktır. Olumlu tutumlara sahip olmak ise üstün yeteneğin doğasını ve üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerine olarak üstün yetenekli öğrenciyi tanıyabilmekten geçer. Üstün yetenekli öğrenciler akranlarına kıyasla çok farklı ve eşsiz özelliklere sahip olabilmektedirler. Bu özelliklerinden ve üstün yetenekli olmalarından dolayı sergilemekte oldukları davranışlar da diğer öğrencilere göre çok farklı olabilmektedir. Bir sınıf öğretmeni üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu davranışlardan süreci olumsuz etkileyecek olanları belirleyebilmelidir. Devamında da bu davranışları uygun yöntem ve tekniklerle analiz ederek nedenlerini tespit edebilmeli ve etkin çözümler geliştirerek bu nedenleri ortadan kaldırabilmelidir. Bir sınıf öğretmenin tüm bunları gerçekleştirmesini beklemek için kendisine öncelikle bu yeterliğin kazandırılması gerektiği düşünülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve

sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 30'da verilmiştir.

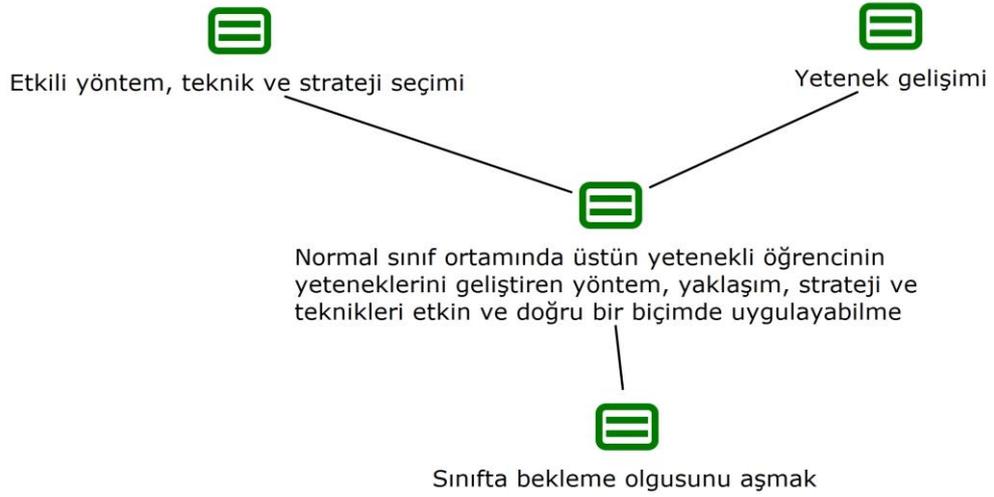

Şekil 30. Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme” yeterliği için; her öğrenciye dokunabilmek, üstün yeteneklinin olumlu etkisi ve tüm öğrencilerin faydalanabilmesi alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri yapılandırılmış süreçlerin takip edilmediğini, sınıftaki öğrencilerin yeteneklerinin iyi analiz edilmediğini, üstün yeteneklinin yeteneğini desteklemenin diğer öğrencilerdeki yeteneği keşfetmek ve de desteklemek anlamını taşıyabileceğinin farkında olunmadığını, tüm sınıfa yönelik olarak yapılacak olan farklılaştırılmış uygulamalarda sınıftaki öğrencilerin hazır bulunuşluklarının tespit edilmesine ihtiyaç duyulduğunu, BEP’in planlamaya ilişkin kısımlarında diğer öğrencilere yer verilemediğini, sınıf ortamına getirilecek olan uygulamaların üstün yeteneklinin yanı sıra diğer öğrencilere de katkıda bulunmasının bir kriter olarak kabul edilmesinin gerektiğini göstermiştir.

Genel eğitim sınıfı ortamında üstün yetenekliyi desteklemek esasen diğer öğrencilerin de bu durumdan fayda sağlayabileceği bir olgudur. Araştırmacının genel olarak edinmiş olduğu tecrübe ve gözlemler göstermektedir ki üstün

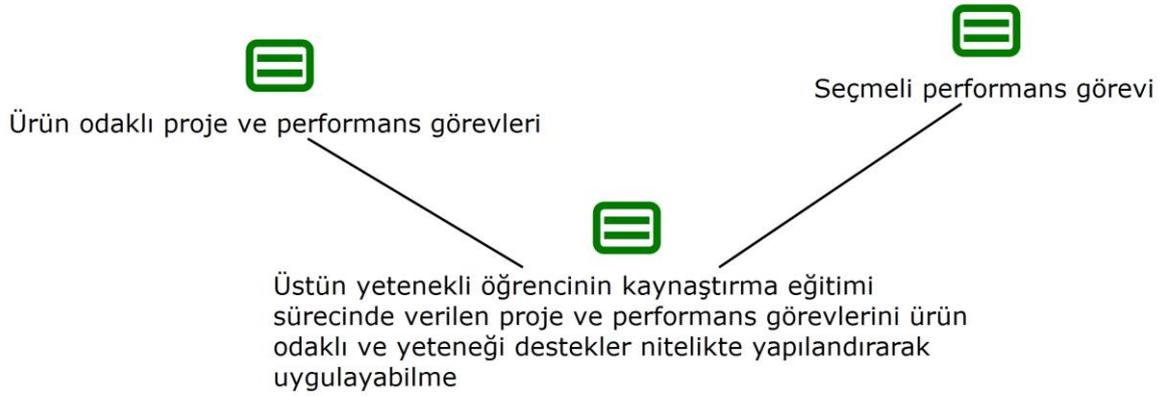
yetenekli öğrenciye yönelik olarak sınıf ortamına taşınacak yeteneği destekleyici uygulamalar sınıftaki diğer öğrencilerde merak uyandırabilir ve onları heyecanlandırıp cesaretlendirerek kendi yeteneklerini keşfedebilecekleri ve ortaya koyabilecekleri ortamları sağlayabilir. Bu açıdan bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini öne süren araştırmacı ek olarak üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında desteklemenin sınıf ortamında kaynaştırma ya da dahil edilme kavramlarından çok farklı olarak bambaşka bir olguyu ortaya çıkartmakta olduğunu ve bu olgunun da bilimsel olarak araştırılması gerektiğini düşünmektedir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 31’de verilmiştir.

Şekil 31. Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme” yeterliği için; etkili yöntem, teknik ve strateji seçimi, sınıfta bekleme olgusunu aşmak ve yetenek gelişimi alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlik “üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme” yeterliği ile doğrudan ilişkili bir yeterliktir. Bu sebeple, araştırmacı bu yeterliğin çıkış noktası olarak o yeterlik altında açıklanmış olan gerekçeleri göstermektedir.

Kaynaştırma sınıflarında farklılaştırılmış eğitim veren öğretmenlerle yapılmış olan bir araştırmanın bulgusu öğretmenlerin yaptıklarını söyledikleri ile gerçekte yaptıkları arasında olumsuz yönde bir ilişkinin olduğunu ortaya çıkarmıştır (Moratta-Garcia, 2011). Bu bulgu, bir anlamda bu yeterliğin gerekçesini ortaya koymaktadır. Bir sınıf öğretmeni her ne kadar yöntem, yaklaşım, teknik, strateji vb.'ye hakim olduğunu savunsa da, gerçekte yapılanların doğru ve etkin olup olmadığının sorgulanmasının ve değil ise doğru ve etkin bir biçimde uygulanabilmesini sağlayacak becerilerle donatılmalıdır. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 32'de verilmiştir.

Şekil 32. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme” yeterliği için; ürün odaklı proje ve performans görevleri ve seçmeli performans görevleri alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri verilen görevlerin sınırlı kalmakta olduğunu, bilgi ağırlıklı çalışmalara odaklanıldığını, yeteneği desteklemeye yeteri kadar önemin verilmediğini, ürün odaklılığın ya da üretkenliğin ön plana çıkarılmadığını, proje ve performans görevlerinde farklı seçeneklerin geliştirilmediğini göstermiştir.

Araştırmacının performans görevlerine yönelik olarak farklılaştırma ve bir anlamda öğrencilerde kavramsallaştırmanın sağlanabileceği Ç Problemi (Ek 16, 4.aktivite)

önerisi Berna Öğretmen'in sınıf ortamına taşınabilecek uygulamalara ilişkin bakış açısını değiştirmiştir. Ayrıca, Berna Öğretmen'in geliştirmiş ve sınıfında uygulamış olduğu geometrik şekilleri kullanarak özgün modeller oluşturmalarını (Ek 34, 35) amaç edindiği performans görevi de ürün odaklı olması açısından dikkate değer bir uygulamadır. Berna Öğretmen ile araştırmacı arasında bu performans görevine ilişkin olarak şu konuşmalar geçmiştir:

Berna Öğretmen: Bir performans görevi hazırladım yönerge verdim geometrik şekillerle bir şey yapacaksınız. Evde yapacaksınız dedim.

Araştırmacı: Anladım ama şey mi araba uçak bilinen bir şey olmak zorunda mı?

Berna Öğretmen: Hayır kendileri yarattılar ne olursa. Ben de altına geometrik bölgenin adlarını yazmaları için kutu koydum onları yazacaklar kaçar tane kullandıklarını belirtecekler.

Araştırmacı: Güzel gayet açık.

Berna Öğretmen: Ben görsel sanatlar ile hayat bilgisini birleştirip yaratıcılığa teşvik etmek istedim.

Araştırmacı: Evet, biraz da yaratıcılığa üretkenliğe teşvik ediyor. Güzel çok hoş

Berna Öğretmen: Birkaç dersi birlikte şey yapıyoruz.

Bir performans görevi uygulaması da fen ve teknoloji dersi için hazırlanmış olan soruların uygulanması sırasında gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamada zamanın yetersiz kalması nedeniyle öğretmen araştırmacıya performans görevlerinin zenginleştirilmesi açısından bir fikir veren seçmeli performans görevi uygulamasını gerçekleştirmiştir. Bu uygulama 4., 5., 6. ve 7. tür problemlerin öğrencilere seçmeli olarak sunulması ve seçtikleri herhangi bir problemi performans görevi olarak yerine getirmelerini içermektedir (Ek 33). Bu performans görevinde en üst seviye problemi seçen üstün yetenekli öğrenci C'nin ortaya çıkarmış olduğu sıradışı ürün (Ek 29) ve diğer birkaç öğrenci ürünleri (Ek 30) bu uygulamanın tüm öğrencilere sağlamış olduğu faydayı gösterir niteliktedir. Öğretmen'in bu seçmeli performans çalışmasına ilişkin olarak öğrencilerden almış olduğu şu değerlendirmeler de dikkat çekicidir:

Ö: Ben evde de bu deneyi yapmıştım ama burada keyif aldım. Bu şekli düşünürken biraz zorlandım ama yaparken kolaydı. Bence bu tarz çalışmalara devam edelim çünkü derslerimize daha odaklı oluyoruz ve daha çok bilgi öğreniyoruz.

İ: Ben bunu yaparken biraz zorlandım ama keyifle yaptım. Sizin anlattıklarınızdan da yararlandım. Böyle bir çalışma tabi biraz zorlandık tabi ne yapsak ne yapsak diye ama yapınca keyfini aldık.

D: Azcık zorlandım ama keyif de aldım. Hem araştırma kabiliyetimiz geliştirdi hem de sizin anlattıklarınızdan daha çok faydalandım.

S: Evet biraz zorlandık ama böyle şeyler yapa yapa zorlana zorlana öğrenildiği için zevkli oldu. Araştırarak bazı deneyleri ve çalışmalarını öğrenebiliyoruz.

C: Ben zorlanmadım. Tamamen benim fikrimdi çalışma hatta ilk önce ben onları okumayı unutmuştum. Unutunca da onlara göre değil de benim aklıma geldi. Ailem yardımcı oldu ama düşünce bana ait. Maketini yaparken babam yardımcı oldu.

Güler Öğretmen ile araştırmacı arasında geçmiş olan şu konuşma proje ve performans görevlerinin yeteneği destekleyecek şekilde yapılandırılması ve uygulanması açısından önem taşımaktadır:

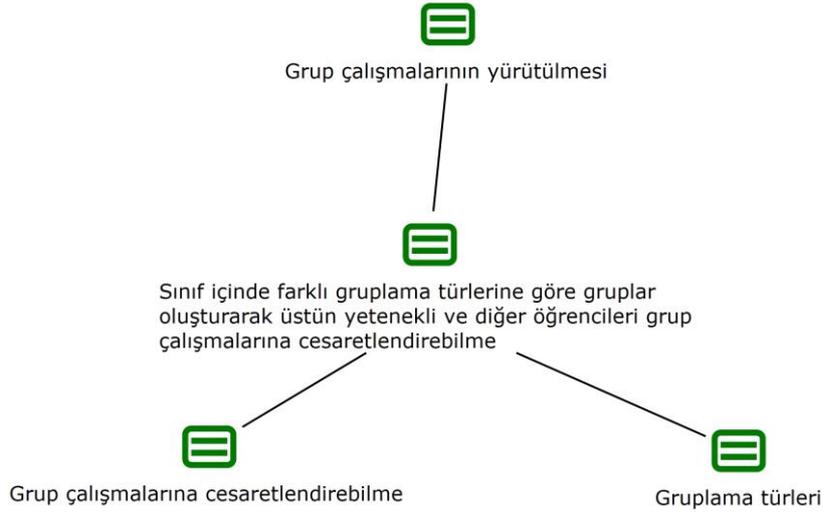
Araştırmacı: Ders kitaplarındaki performans ve proje görevleri ortalama öğrencilere hitap ediyor, üst ve alt seviye öğrencilere hitap etmiyor. Sorun bundan kaynaklanıyor aslında.

Güler Öğretmen: Pek onlara da bakmıyorum. Genelde sınıfta yaptığım etkinlikleri baz alırım performans görevlerinde. Mesela çok rahatlıkla yaptım C; karışımları ayırma yöntemleri. C eline almış bir süzgeç, çay yaptım çayı süzdüm. Bir taraftan miknatısla ayırdım, dağıttım ortalığı. Gayet güzel işte performans görevi. Ben tutup da böyle çok uç performans görevleri vermiyoruz hani.

Araştırmacı: Bazı yetenekli öğrencilere seçme şansı verebilmemiz gerek.

Güler Öğretmen: Veriyoruz zaten. Fen ve teknoloji dersinden dört beş konu var içinden bir tanesini seçin diyoruz. O dört beş konudan bir tanesi seviyelerinin üzerinde, seçsin onu o zaman. Yapsın hani yapmadı. Yapınca yapma mı diyoruz. Yapsın getirsin sussun.

Araştırmacı proje ve performans görevlerinin sınıf öğretmenlerine üstün yetenekli öğrencileri genel eğitim sınıfı ortamında desteklemede kritik bir öneme sahip olduğunu düşünmektedir. Bu görevlerin gerçek yaşam problemleri ve gelecekte karşılaşılabilecek problemler kullanılarak ve/veya Discover Problem Matrisi (Ek 15) gibi farklı teknikler kullanılarak üst seviye ve açık uçlu (yani problemin belli fakat yöntemin ve çözümün bilinmediği hatta problem, yöntem ve çözümün dahi bilinmediği) biçimde yapılandırılarak üstün yetenekli ve diğer potansiyeli olan öğrencilere yönelik yeteneği geliştirici ve sıradışı ürünler ortaya koyabilecekleri olanakların sağlanması gereklidir. Bu bağlamda bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması yeteneği destekleyici ve geliştirici görevlerin genel eğitim sınıfı ortamlarına taşınabilmesi açısından önemli görülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 33'te verilmiştir.

Şekil 33. Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

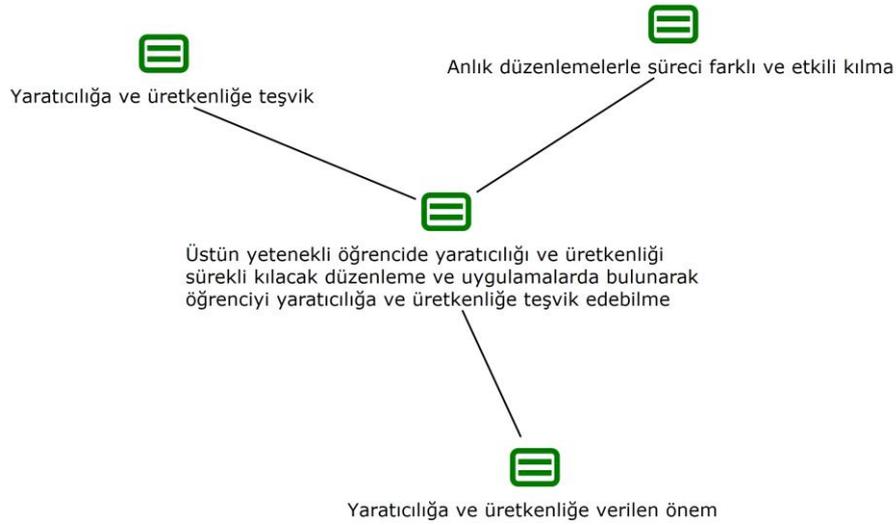
Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme” yeterliği için; grup çalışmalarının yürütülmesi, grup çalışmalarına cesaretlendirebilme ve gruplama türleri alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri grup çalışmalarına yer verilmiyor olması, gruplama türlerinden türdeş gruplarla çalışmaların yürütülmesinin üstün yetenekliyi desteklemeye yönelik bir kolaylaştırıcı olabileceği, sınıflarda grup çalışma düzeni ya da grup dizilimlerinin olmadığı, sınıf ortamlarının fiziksel yetersizliği nedeniyle grup çalışmalarına yer verilemediği, grup çalışmalarını gerçekleştirmeye ve sürdürmeye gereken önemin verilmediği, mevcudu çok fazla olan sınıflarda grup çalışmalarının öğretmene kolaylık sağlayabileceği, farklı düzeydeki öğrencilerin grup çalışmalarına olanak vermediğinin öne sürülmesi, öğretmenlerin gruplama türleri ve grup çalışmaları ile ilgili olarak yeterli donanıma sahip olmadıkları, grup çalışması odaklı birliktelik ve işbirlikçi ortamların teşvik edilmesi gerektiği yönünde gerçekleşmiştir.

Araştırmacının Berna Öğretmen’in sınıfında gerçekleştirdiği bir grup çalışması esnasında öğrencilere yönerge verilirken öğrencilerin grupça tartışmaları gereken sorulara parmak kaldırarak yanıt vermeyi çalıştıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilere grupları içinde tartışmaları gerektiği hatırlatıldıktan sonra bile öğrencilerin ısrarla

parmak kaldırarak yanıt vermek istedikleri de gözlemlenmiştir. Veli Öğretmen'in sınıfında gerçekleştirdiği bir matematiksel modelleme grup aktivitesinin (Ek 23) gruplarla yürütülmesine yönelik olarak vermiş olduğu şu ön bilgi: "Hani kafadan söyleyeyim muhtemelen sınıfın yarısı grubun içerisinde hiçbir şey yapmadan bekleyecektir. Herhangi bir şey yapmaktan katkı sunmaktan uzak duracaktır çünkü bu onun için bambaşka bir şey hani çok uzak çok anlamsız çok ulaşılmaz. Çok ilgisizi kalacağını düşünüyorum hani merak etse bile bir şey sunamayacağı için kendini geri çekecektir" ve yapmış olduğu şu değerlendirme de dikkat çekicidir: "Grup içi etkinlik çalışmalarının yeterince yapılmaması sebebiyle çalışmadan yeterince verim alamadık. Grup içi ve grupla çalışma disiplinine sahip olmayan öğrenciler çalışmaların etkili olmasına engel oldular". Aynı grup çalışmasına yönelik üstün yetenekli öğrencisi A'nın değerlendirmesi ise grup çalışmalarının etkisini açıklar niteliktedir:

Tam bana göre bir çalışmaydı. Yani işlemlerle ilgili uğraşmayı çok seviyorum. Hesap makinesiyle de arada sırada oynuyorum. Mesela iki yüz kırk dokuz bulduk diyelim her seferinde denedikçe daha üstünü yapmak istiyorsunuz. Ve daha iyisine ulaştınca daha iyi anlayabiliyorsunuz. Daha iyi anlayınca da ne bulduk nasıl oldu. Çok güzel bir çalışmaydı. Grup halinde yapmamız bizi daha üst yerlere taşıdı. Çok güzeldi.

Genel eğitim sınıfı ortamında grup çalışmalarının yürütülmesi bir anlamda seviye grupları oluşturarak benzer yeteneklere ya da potansiyele sahip öğrencilerin farklı görevler üzerinde birlikte çalışabilmelerine olanak sağlayabilmektedir. Sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencisini desteklemek isteyen bir sınıf öğretmeni için grup çalışmaları güçlü bir kolaylaştırıcı olarak görülebilir. Çünkü sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden ya da farklı uygulamalar için zaman bulamama sorunlarından kaynaklanan üstün yetenekliyi ve yetenekleri destekleyememe olgusunu iyi yapılandırılmış grup çalışmaları ile aşmak mümkün görünmektedir. Ancak, bir sınıf öğretmenin bunu sağlayabilmesi için grup çalışmaları yürütmeye güdülenmiş ve gruplama türlerine hakim olmasını beklemek yerinde olacaktır. Bu açıdan bakıldığında bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması bir kolaylaştırıcı olarak grup çalışmalarının etkin bir biçimde genel eğitim sınıfı ortamlarına taşınabilmesi ve dolaylı olarak yeteneklerin desteklenebilmesi adına önemli görülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 34'te verilmiştir.

Şekil 34. Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılabacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılabacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme” yeterliği için; yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik, yaratıcılığa ve üretkenliğe verilen önem ve anlık düzenlemelerle süreci farklı ve etkili kılma alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri sınıf panolarında sergilenen ürünlerin ortamda yaratıcılığın ve üretkenliğin teşvik edilmediğine işaret ettiğini, öğrencilere verilen görevlerin sınırlı olduğunu, çoktan seçmeli maddelerin ağırlıklı olarak kullanıldığı çalışmaların düzenleniyor olduğunu, açık uçluluğa gereken önemin verilmiyor olduğunu, gerçek yaşam problemlerinin sınıf ortamına taşınmıyor olduğunu, üretkenliği teşvik eden süreçlerin yapılandırılmıyor olduğunu, bilgi odaklı olmanın üretkenliğe yönelik olumsuz etki yaptığını, tekrar amaçlı çalışma kağıtlarının çok fazla kullanılıyor olduğunu, ortalama öğrencilerin açık uçlu süreçlere yönelik hazır bulunuşluklarının olmadığını, öğretmenlerin yaratıcılığı geliştiren tekniklerden haberdar olmadıklarını göstermiştir.

Araştırmacının Mehmet Öğretmen’in sınıfında gözlem yaparken yapmış olduğu şu tespit önemlidir:

Öğrenciler sonra masal anlattı, bildikleri masalları... Kimseye masal kurdurma ya da oluşturma teşvik edilmedi, açık uçluluk ve yaratıcılığı teşvik neredeyse hiç yok.

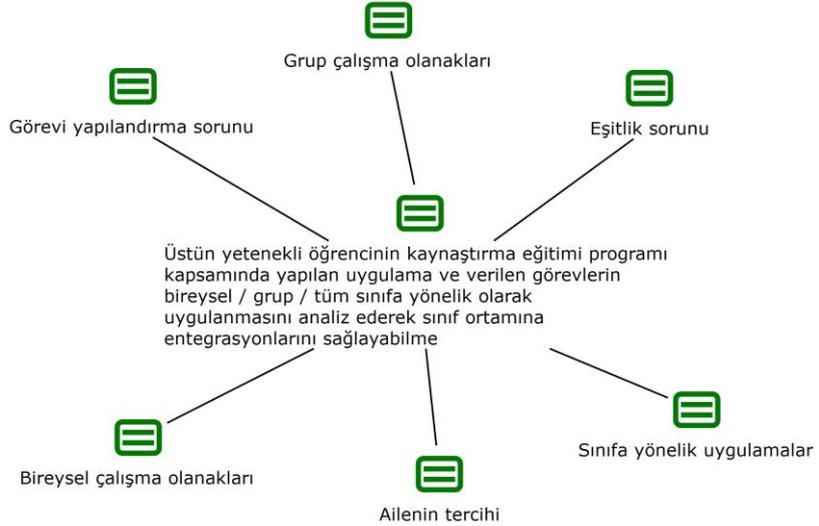
Ders sonunda öğretmen ödev verdi, herkes büyüklerinden masal öğrenip gelsin şeklinde. Aslında ödev isteyen öğrensin, isteyen kendisi bir masal yazsın ya da kurgulasın şeklinde olabilirdi.

Sınıfındaki tüm öğrencilerin birlikte hazırladıkları sıradışı bir üç boyutlu resmin sergilendiği Güler Öğretmen'in sınıfında, görsel sanatlar dersi başında bir öğrencinin yöneltmiş olduğu şu soru dikkat çekicidir: "Ne resmi yapacağız?".

Berna Öğretmen'in sınıfında öğrencilere verdiği bir performans görevi çalışması aslında üstün yetenekli olsun ya da olmasın öğrencileri üretkenliğe ve yaratıcılığa teşvik etmenin iyi yapılandırılmış görevlerle mümkün olabileceğinin bir göstergesi olarak görülebilir. Öğretmen'in öğrencilere vermiş olduğu görevin (Ek 34) amacı öğrencilerin geometrik şekilleri kullanarak özgün modeller oluşturmalarını sağlamaktır. Öğrencileri tamamen açık uçlu bir sürece götüren bu uygulama sonrasında ortaya çıkan ürünleri yaratıcı olarak nitelendirmek mümkündür (Ek 35). Ancak, burada göze çarpan nokta, üstün yetenekli öğrencilerin ürünlerinin yanı sıra diğer öğrencilerden özellikle bir tanesinin ortaya çıkarmış olduğu üründür (Ek 35) (üstteki resim alt sırada soldan sağa dördüncü).

Araştırmacı Veli Öğretmen'in sınıfında gözlemlerini sürdürmekte iken hayat bilgisi dersinde öğretmenin kitaptaki şu yönergeyi öğrencilerine aktardığını fark etmiştir: "Hayalinizdeki evi yazınız ve anlatınız.". Bir süre sonra söz almaya başlayan öğrencilerin yanıtları neredeyse tek tipti: havuzlu villalar, asansörlü apartman daireleri, önünde limuzini olan evler vb. Örneğin üstün yetenekli öğrenci A hayalindeki evi: "Elma ağaçları ile kaplı bir bahçede, asansöründe koltuk ve TV olan bir ev. İstedğim zaman her şeyi yapabileceğin bir ev olsun." şeklinde ifade etmiştir. Ders arasında araştırmacı Veli Öğretmen'e şöyle bir tavsiyede bulunmuştur: "Öğretmenim, hayalinizdeki ev ile ilgili yönergeyi sınıfınıza döndüğünüzde öyle bir ev hayal edip tasarımıyın ki o ev dünya üzerinde hiçbir yerde olmasın şeklinde değiştirerek yeniden uygular mısınız?". Veli Öğretmen farklı bulmuş olduğu bu öneriyi sınıfında uygulayarak üstün yetenekli (Ek 36) ve diğer öğrencilerin (Ek 37) tamamen sıradışı ürünler ortaya koymalarını sağlamıştır. Bir anlamda anlık düzeltmeler ve düzenlemelerle öğrencileri pek üretkenliğe teşvik etmeyen uygulamaların bile tam tersi yöne çevrilerek öğrencilerin çok sıradışı ve yaratıcı ürünler ortaya koymalarının sağlanabileceğini gösteren bu durum belki de bu yeterliğin en güçlü gerekçesi olarak görülebilir.

Renzulli (1986), Sternberg ve Zhang (1995) yaratıcılığı ve üretkenliği üstün yeteneğin önemli bir bileşeni olarak kabul ederek üstün yetenekli bireyin yaratıcı performans sergilemesine vurgu yapmıştır. Renzulli, kendisinin ortaya atmış olduğu iki üstün yetenek tipinden biri olan yaratıcı-üretken üstün yeteneğin gelişiminin daha fazla sayıda öğrencinin buluş ve keşifler yapacak seviyede yaratıcı olmasından ziyade toplumları ve kültürleri değiştirecek seviyede yaratıcı olabilmeleri şansını artırmayı hedeflediğini belirtmiştir. Bunun ürün odaklı bir bakış açısını olduğunu savunarak bu yönde yapılacak uygulamaların örgün eğitim uygulamalarından niteliksel olarak farklı olması gerektiğine işaret etmektedir. Bu niteliksel farklılığı sağlamanın beklenen bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması, genel eğitim sınıfı ortamında desteklediği üstün yetenekli öğrencisinin toplumları ve kültürleri değiştirecek seviyede yaratıcı bir birey olabilmesi yolunda atması gereken ilk adım olarak görülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 35'te verilmiştir.

Şekil 35. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan "üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını

sağlayabilme” yeterliği için; sınıfa yönelik uygulamalar, grup çalışma olanakları, ailenin tercihi, eşitlik sorunu, bireysel çalışma olanakları ve görevi yapılandırma sorunu alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri bireysel çalışma zamanları ve aktivitelerin hem üstün yetenekli hem de diğer öğrenciler için gerekli olduğunu, uygulama ve görevlerin iyi yapılandırılmasının gerektiğini, üstün yetenekli öğrenciye yönelik bireysel etkinliklerin sürekli olmasının diğer öğrenciler için sorun yaratacağı düşüncesinin var olduğunu, ailenin bireysel uygulamalara yönelik olumsuz tutumlar sergilediklerini, üstün yetenekli öğrenciye farklı ödevler vermenin ayrımcılık olarak algılandığını, sınıf-içi ve dışı görevlerde grup çalışmalarını cesaretlendirmede yetersiz kalınıyor olduğunu göstermiştir.

Üstün yetenekli öğrencilerine yönelik bireysel uygulamalardan uzak durmayı savunan Berna Öğretmen ile araştırmacı arasında geçen şu konuşma dikkat çekicidir:

Berna Öğretmen: Yapabildiğimiz kadarıyla, gördüğümüz kadarıyla, paylaşabildiğimiz kadarıyla. Hem öğrencilerin, ben zaten birkaç öğrenci için değil tüm sınıf için çalışmalar yaptığımızdan dolayı bireysel olarak.

Araştırmacı: Zaten çıkış amacımız oydu.

Berna Öğretmen: Heeh. Bireysel olarak onlara hissettirmeden.

Araştırmacı: Aileler istememişti ama başka sınıflarda ben öğretmenlere tavsiye ediyorum doğrudan şunu bu çocuğa götürün gibisinden. Aileler itiraz etmiyorlar.

Berna Öğretmen: Öyle bir beklenti içerisinde olanlar var, bizimkiler öyle bir beklenti içerisinde girmedikleri için sınıf ortamında yapıldı.

Araştırmacı: İkinci sınıf zaten yani ne kadar bireysel verebilirsin. İkinci dönem için mesela K'nin makinelerle ilişkin ciddi merakı var. Ona ilişkin...

Berna Öğretmen: Bireysel bir çalışma olabilir.

Veli Öğretmen'in bir uygulamayı tüm sınıfa yönelik olarak gerçekleştirilmesini şu şekilde gerekçelendirmiştir:

Sınıfta yapıyoruz toplu olarak yani eee bunların tamamını da uygulamamız gerekecek olabilir. Bu çalışma sadece A ile yapalım diyebileceğim bir çalışma değil. Diğer öğrencilerin de ön bilgilenmesi açısından kullanabiliriz. Türkçe dersinde ben biraz daha genel bir sınıf anlamında da genel bir şey istiyordum hani farklı şeyler görsünler. Sürekli hikaye kitabı dağıtıyordum ya geçenlerde birkaç tane dergi dağıtmaya başladım, Bir ilgi duyuyorlar en azından. Velilere de söylüyorum hep aynı şeyi okutmayın çocuklara. A bile isyan etmiş hikayelerde gerçekler anlatılmıyor diye. Ama buluşlar kitabında gerçekler anlatılıyor

Tüm sınıfa yönelik seçmeli bir performans görevini uygulamış olan Güler Öğretmen öğrenci velilerinden mucit mi yetiştiriyoruz şeklinde bir eleştiri aldıktan sonra sınıfında öğrencilerine şu değerlendirmeyi yapmıştır:

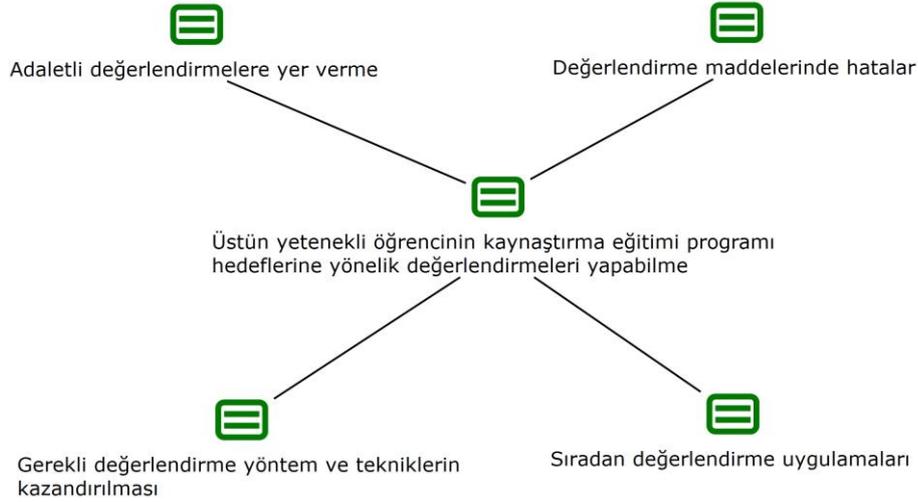
Şimdi benim verdiğim performans görevlerini biliyorsunuz sınıf içinde yapılan çalışmalar öyle çok fazla abartılı görev vermiyorum. Bu tamamıyla çocuklar bizim hayal dünyamız, bilgimiz her şeyimizin araştırmamızın harmanlandığı bir çalışma. Bu tarz çalışmaları inadına daha sık yapacağım. Annelerinize de selam söyleyin. Demek ki kabahat bende. Ben yeteri kadar sizleri zorlamamışım. Mucit neden olmayasınız çocuklar? Mucitler de bu sıralarda oturdular. Herkesin özel bir yeteneği var. Herkesin kendi yeteneği doğrultusunda yapacağı birçok şey var. Önemli olan kendimizi tanımamız, bilmemiz ve yeteneğimizi ortaya çıkarmamız. Amacım burada sizlerin kendi yeteneklerinizi keşfetmenizi sağlamak.

Ve Güler Öğretmen araştırmacıya aşağıdaki değerlendirmesini de aktarmıştır:

Şimdi bu tarz çalışmalarda işte velinin kösteği ile de karşılaştık. Veli biz dedi mucit mi yetiştiriyoruz da bu kadar ağır şeyler. Oysa oradan bizim beklentimiz çocuğun bir mucit gibi davranması değil de sadece yapabildiği kadarıyla araştırmaya yönelmek, kendisini ufacak da olsa ifade etmesine imkan vermektir. Ne oldu. Fakat velinin ters tepkisiyle. O çocuğa evde de o anne baba bu ne ya falan demişse bu çocuğun motivasyonunu kırarak. Hani siz tek başınıza bir şey yapamıyorsunuz ben onu anladım ha bunun yanında çok fazla destek veren velilerim de oldu ama bunlar bir elin parmakları kadardı. Bana, öyle bir ortamı yaratan öğretmene gelip teşekkür etmen gerekirken, eee çocuklarımızı çok güzel şey yapıyor, bakıyorsunuz boş zamanlarında bile yapabileceği şeyler, ya tabii ifade etme adına ne güzel özgün çalışma yapmış araştırmaya yöneliyor çocuğumuzu demeleri gerekirken, mucit mi olacak tarzı ifadeler. Aslında ben onları hiçbir zaman dinlemem, bildiğim yolda ilerlerim ama çocukların da yönlendirilmesi açısından. Eee o zaman ne oluyor, anne baba desteklemezse o çocuk nasıl kimden yardım alacak, tıkanıp kalacak. Sonra elini kolunu sallaya sallaya gelecek sınıfa. Burada arkadaşları sunarken o kenarda oturacak. Aslında çocuğuna verdiği zararı veli göremiyor. Çünkü önemli değil. İki kere iki dört eder, onu öğretsin yeter.

Genel eğitim sınıfı ortamı üstün yetenekli ve diğer öğrencilerin bir arada eğitim gördükleri bir ortamı temsil etmesi nedeniyle sınıf ortamına taşınacak her türlü farklı uygulamanın yapılandırılması sürecinde üstün yetenekliye yönelik bireysel, bir grup öğrenciye yönelik ya da tüm sınıfa yönelik olarak uygulanabilirliğinin iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Araştırmacının eylem araştırması sırasında yapmış olduğu uygulamalardan edinmiş olduğu tecrübeler özellikle yaratıcılığın desteklenmediği sınıf ortamlarına yaratıcılığı destekleyici ve geliştirici tekniklerin taşınmasının sınıf ortamında bir boşluk yarattığı ve birçok öğrencinin özgür ve istediği gibi düşünüp üretebilecek olmayı anlamlandıramadıklarını göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında üstün yetenekliyi ve diğer öğrencilerin yeteneklerini geliştirmeye yönelik olarak yapılacak uygulama ve görevlerin sınıf içi ve dışı değişkenlerin ve öğrencilerin hazırbulunuşluklarının hesaba katılarak yapılandırılması kritik bir durum olarak görülebilir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasının üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi sürecinde adaletli uygulamalara yer verilmesini sağlamada etkili olabileceği düşünülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve

sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 36'da verilmiştir.

Şekil 36. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme” yeterliği için; adaletli değerlendirmelere yer verme, değerlendirme maddelerinde hatalar, sıradan değerlendirme uygulamaları ile gerekli değerlendirme yöntem ve tekniklerin kazandırılması alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri öğretmenlerin değerlendirme konusuna yönelik eğitim almaları ve uygun yöntem ve tekniklerin kendilerine kazandırılması gerektiğini, belirgin tekniklerle geliştirilmiş problemler kullanarak normal öğrenci ile üstün yetenekli öğrencinin eşit değil ama adil bir biçimde değerlendirilmesine gereksinim duyulduğunu, çoktan seçmeli değerlendirmelerin yetenek gelişiminde belirleyici olmadığını, açık uçlu ve birden fazla yanıtı olan değerlendirmelere odaklanılması gerektiğini, klasik türden (çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) değerlendirme maddelerinin hakim olduğunu, değerlendirmelerde bilgi odaklı kalınıyor olduğunu, planlı ve hedefli süreçlerin uygulanmasının hedeflere yönelik değerlendirmeleri beraberinde getireceğini göstermiştir.

Araştırmacının Mehmet Öğretmen’in sınıfında gerçekleştirilmiş olan bir sınav esnasında yapmış olduğu şu tespitler önemlidir:

Üstün yetenekli çocuk sınavı çok çabuk tamamladı, hatta sınav esnasında sınav sorularındaki hataları bile buldu. Erken bitiyor olması gösteriyor ki sorular onun seviyesinin çok gerisinde. Onun için çok basit ya da seviyesinin oldukça altında. Daha farklı bir sınav olsaydı çok daha verimli bir durum ortaya çıkabilirdi.

Berna Öğretmen'in öğrencisi H ile ilgili olarak öğrencinin amacın en yüksek puanı almak olduğu değerlendirmelere maruz bırakılıyor olmasının öğrenci üzerindeki etkisini şu şekilde ifade etmiştir:

Sınavlarda mesela sürekli kontrol ediyor. Bilemediği kafasını karıştıran sorularda sürekli bana soruyor. Öyle mi böyle mi. Yani sonucu bulabilmek için benim ağzımdan laf almaya çalışıyor. Ama emin olmadığı şeyde soruyor bunu. Hedef ne oluyor işte yüz almak yani her zaman için beklentisi o.

Veli Öğretmen'in sınıfında öğrencilerine uyguladığı basmakalıp değerlendirmelere ilişkin olarak yaptığı şu eleştiri de ciddi bir öneme sahiptir:

Mesela biz dün akşam itibariyle şey yaptık ara karne. Orada derslerdeki kazanımların ne derece kazanılmış olduğu ile ilgili üç dereceli bir ölçek var. Yani çok iyi, iyi ve geliştirilmeli şeklinde. Mesela o bana çok şey geliyor evet akademik başarıda ne durumda olduğunu göstermeye geliyor ama işte tek başına onun öğrencinin iyi, parlak ya da ilerisi için umut veren bir öğrenci olup olmadığını tek başına ifade etmiyor.

Yine Veli Öğretmen'in sınıfında gerçekleştirilmiş olan bir uygulama sonrasında öğrencilerin ürünlerini değerlendirme konusunda araştırmacının öğretmene aktarmaya çalıştığı akıcılık, esneklik ve yaratıcılık kriterlerine göre farklı puanlama konusunda öğretmenin şu yaptığı yorum ilgi çekicidir:

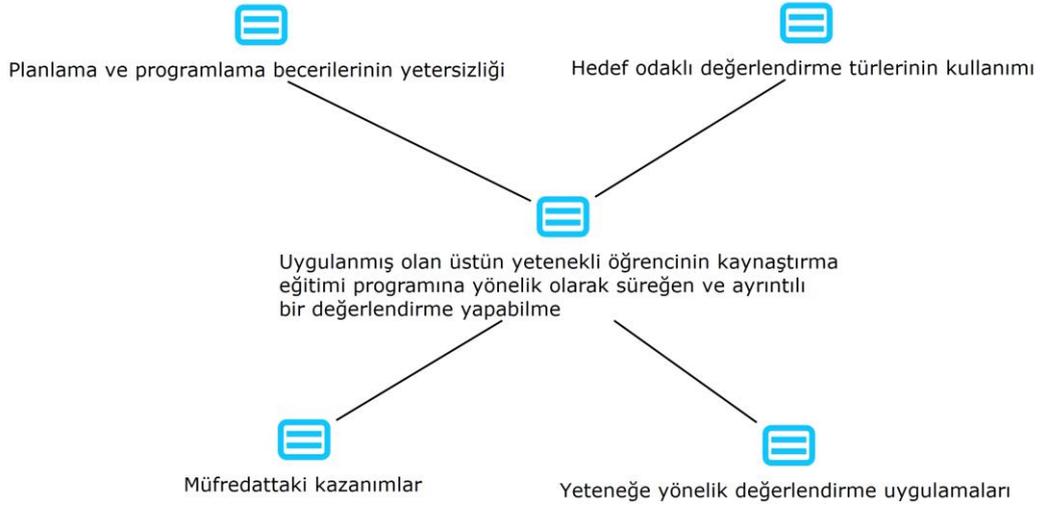
Veli Öğretmen: Subjektif bir şekilde mi değerlendiriyoruz?

Araştırmacı: Evet aynen öyle.

Veli Öğretmen: Bir de tüm sınıfı değerlendireceğimiz için kapalı uçlu değerlendirme sorun olabilirdi.

Metin ve Dağlıoğlu (2004) üstün yetenekli çocukların öğretmenlerinin genel eğitim sınıfı ortamlarında yaptıkları değerlendirmelerde bir dizi önlemleri almaları gerektiğine dikkat çekmiştir. VanTassel-Baska ve Johnsen (2007) üstün yeteneklilerin öğretmenlerinin değerlendirme boyutunda akademik gelişimi belirlemek amacıyla yapılan değerlendirmeler, farklılaştırılmış değerlendirmeler ve alternatif değerlendirmeler konularında yeterliğe sahip olmaları gerektiğini vurgulamıştır. Üstün yetenekli öğrencinin yetenek gelişiminin belirlenebilmesi ve uygulanan programın etkililiğinin ortaya konulabilmesi için rutin değerlendirmelerin ötesinde farklı değerlendirmelerin sınıf ortamına taşınması gerekmektedir. Çünkü üstün yetenekli öğrenciler sınıfta yapılan rutin değerlendirmelerden çoğunlukla tam puan ya da en yüksek puanı almaktadırlar. Sürekli en yüksek puanı alan bir öğrenci için bu durum istatistiksel olarak değerlendirildiğinde öğrenci gelişiminin

durağan olduğu şeklinde yanlış bir yargı ortaya çıkabilmektedir. Bu bilgiler ve tartışmalara dayanarak bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması belirgin hedefler doğrultusunda gerçekleşen yetenek gelişiminin doğru bir biçimde ölçümlenip değerlendirilmesine olanak sağlayabilmesi açısından önemli görülebilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 37’de verilmiştir.

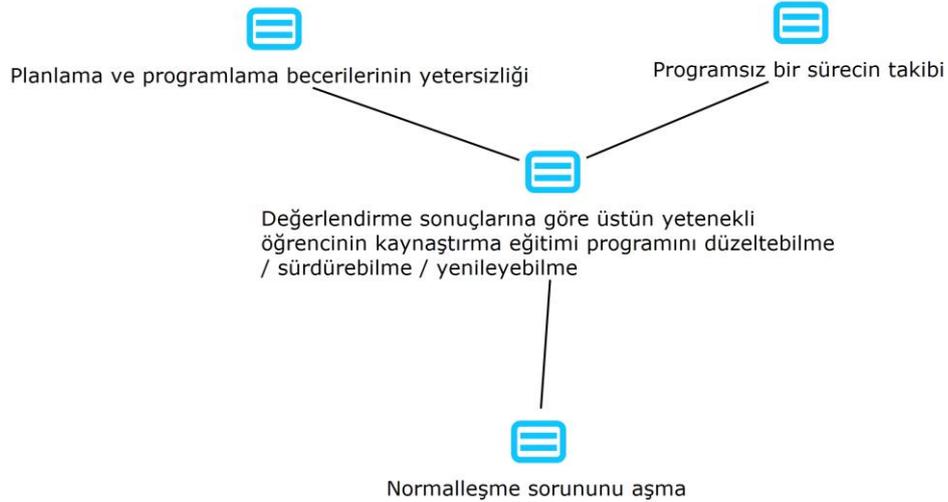

Şekil 37. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süreğen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süreğen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme” yeterliği için; planlama ve programlama becerilerinin yetersizliği, hedef odaklı değerlendirme türlerinin kullanımı, yeteneğe yönelik değerlendirme uygulamaları ve müfredattaki kazanımlar alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri planlama, programlama ve değerlendirme becerilerinin öğretmenlere kazandırılmasının gerektiğini, müfredattaki kazanımlara yönelik değerlendirmelerin yetenek gelişimini ortaya çıkarmada güvenilir olmadığını, deneme sınavlarının değil de ürünlerin güçlü bir değerlendirme kriteri olarak ele alınmasının gerektiğini, yeteneği geliştirmeye yönelik hedeflere odaklı değerlendirmelere gereksinim duyulduğunu, her bir hedefin ayrı ayrı değerlendirilmesinin gerekliliğini, programı değerlendirmenin programın

uygulanması sürecine yayılarak gerçekleştirilmesine gereksinim duyulduğunu göstermiştir.

Genel eğitim sınıfı ortamında üstün yetenekli öğrenciyi desteklemek amacıyla uygulanmış olan bir program sürecinde yapılmış olan değerlendirmelerin ne anlam taşıdığına ortaya çıkarılması gereklidir. Çünkü uygulanmış olan program içeriğinde hedeflenenler ile ulaşılan nokta arasında bir uyumun olması beklenmektedir. Bunu sağlamanın bir yolu programa yönelik olarak ayrıntılı bir değerlendirme yapabilmektir. Ancak müfredatta yer alan kazanımlara yönelik yapılmış değerlendirmelerin yerine yetenek gelişimine ve program hedeflerine yönelik olarak yapılmış farklı değerlendirmelerin göz önünde bulundurulması programı değerlendirme açısından kritik bir önem arz etmektedir. Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasının üstün yetenekli öğrencisine yönelik olarak uyguladığı programın etkisini ortaya koyabilmesi açısından ciddi bir önem teşkil ettiği savunulabilir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 38’de verilmiştir.

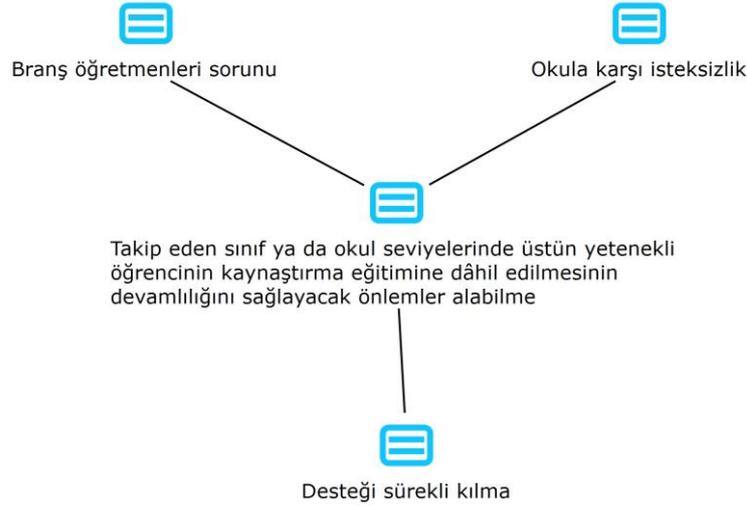

Şekil 38. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme” yeterliği için; planlama ve programlama becerilerinin yetersizliği, normalleşme sorununu aşma ve programsız bir sürecin takibi alt kodları kullanılmıştır. Bu

yeterlikte ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri normalleşme sorununu ortadan kaldıracak ihtiyacının olduğunu, program ve planlamaların yapılmıyor olduğunu, uygulanacak olan programları değerlendirmenin öneminin farkında olunmadığını, öğretmenlere değerlendirme sonuçlarını yorumlama becerilerinin kazandırılması gerektiğini, yeteneğin gerçekten desteklenip desteklenmediğinin sorgulanması ve ortaya çıkarılmasının kritik olduğunu, programın uygulanması sürecinde ara değerlendirmeler gerektiren BEP uygulamalarına yabancı kalınıyor olduğunu, hedeflere ulaşılma düzeyinin saptanmasına gereksinim duyulduğunu, alınan önlemler ile yapılan düzenlemelerin etkinliğinin belirlenmesi ihtiyacının olduğunu, öğretmenlere programı düzeltme-süzdürme-yenileme becerilerinin kazandırılması gerektiğini, etkisi olmayan programların uygulanarak boşa vakit harcamanın önüne geçilmesinin gerektiğini göstermiştir.

Genel eğitim sınıfı ortamında özel gereksinimli öğrenciyi desteklemek adına uygulanan programların belirli aralıklarla değerlendirilmesi ve bu değerlendirme sonuçlarına göre programda tespit edilen aksaklıkların giderilmesi, değerlikler yapılması, programın devam ettirilmesi ya da yeniden programlamanın yapılması kararlarının alınması gerekmektedir. Bu işlemlerin dönem sonu ya da eğitim öğretim yılı sonunda gerçekleştirilmesi ya da dönem içerisinde yapılması etkisi düşük ya da etkili olmayan uygulamaların yeniden düzenlenerek ortama kazandırılmasını sağlayacaktır. Bu da bir açıdan boşa zaman ve emek harcanmasını engelleyebilecektir. Üstün yetenekli bir öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleyecek bir sınıf öğretmeni bu yeterliğe sahip olduğunda geliştirdiği ve uygulamakta olduğu programa yönelik bir öz-değerlendirme yapabilecek ve mümkün olan en üst düzey etki ile üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin yeteneklerinin desteklenmesini sağlayabilecektir. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik ifadesi Şekil 39'da verilmiştir.

Şekil 39. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme yeterlik ifadesinin alt kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu yeterlik ifadesinin ortaya çıkarılması, alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme” yeterliği için; branş öğretmenleri sorunu, desteği sürekli kılma ve okula karşı isteksizlik alt kodları kullanılmıştır. Bu yeterlikle ilişkili olarak araştırmacının gözlemleri üstün yetenekli öğrencilerin ortaokuldan itibaren dikkate alınmıyor olduklarını, branş öğretmenlerinin öğrencinin yeteneğini tanımada ve desteklemede sorunlar yaşadıklarını, desteğin devamlılığının sağlanmamasının üstün yeteneklide okula karşı isteksizliği doğurabildiğini, yönetsel metinlerde üstün yetenekliye desteğin sürekliliğini sağlayacak açık ifadelere gereksinimin duyulduğunu göstermiştir.

Veli Öğretmen’in araştırmacıya araştırma sürecinden üstün yetenekli A’ya yönelik beklentilerini aktarmış olduğu şu ifade, bir açıdan ileriye dönük olarak da devamlılığı sağlayacak önlemlerin alınması mesajını içermektedir: “Geleceğe yönelik ve destekleyici olarak A’ya fırsatların sunulması veya ona yönelik seçeneklerin belirlenmesi olur.”. Ek olarak, araştırmacının tespitleri arasında yerini almış olan üstün yetenekli öğrencilerin ilkokul yıllarından sonra destek alamıyor olmaları bu yeterliğin boylamsal olarak üstün yetenekliyi destekleme açısından ne derece önemli olduğunu açıklar niteliktedir.

Bir eğitim ve öğretim yılını genel eğitim sınıfı ortamında desteklenerek tamamlamış olan üstün yetenekli bir öğrenciyi sonraki eğitim ve öğretim yıllarında farklı okullar ve öğretmenler bekliyor olabilir. Sınıf öğretmenlerinin uygulamış oldukları program ve değerlendirmesi ile ilişkili olarak sonraki sınıf ya da okul düzeyinde üstün yeteneklinin öğretmeni olacak meslektaşlarına iletilmesi ve saklanması için okul yönetimine formal ve ayrıntılı bir rapor hazırlaması, üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin sonraki sınıf ortamlarında da desteklenebilmesi adına bir okul kültürünün ya da öğretmen motivasyonunun sağlanmasını sağlayabilecektir. Bu açıdan bakıldığında bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasının, üstün yetenekli öğrencisinin sonraki sınıf yada okul düzeylerinde de genel eğitim sınıfı ortamında desteklenebilme olasılığını arttırıcı bir etki yaratabileceği düşünülebilir. Verilerin analizi sırasında kullanılmış olan tüm alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda oluşturulmuş olan otuz dört yeterlik ifadesi ve her bir yeterliğe ilişkin alt kodlar Çizelge 4'te verilmiştir.

Çizelge 4. Yeterlik ifadeleri ve her bir yeterliğe ilişkin alt kodlar

<i>Yeterlik</i>	<i>Alt Kodlar</i>
Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme	Erken tanılamamanın önemi Üstün yetenekli olmak Üstün yetenekli öğrenci kimdir?
Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme	Üstün çocuk parlak çocuk ayrımı Öğrenci tercihleri Öğrenci özellikleri Öğrenci gereksinimleri
Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme	En uygun eğitim ortamı Okulda destek seçenekleri Sınıf ortamını yeniden düzenleme Sınıf seviyesinin etkisi Öğrenciyi destekleme yolları Öğretmen davranışları Öğretmen tutumları Öğretmen yeterlikleri Üstün yeteneklinin eğitimi felsefesi
Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme	Potansiyeli fark etme Aile etkisi Çoklu aday gösterme teknikleri Aday göstermede tek tiplilik
Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere (<i>yasa, yönetmelik vb.</i>) hâkim olabilme	Öğretmenin sorumlulukları Okul yönetiminin sorumlulukları Akranlarla birlikte eğitim Özel desteklerin sağlanması
Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme	Her öğrenciyi hitap etme Bireysel farklılıklara yönelik tutumlar Sınıfta yeteneği destekleme

Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme	Sisteme ayak uydurma Öğretmen yaşantıları Öğretim odaklılık Kılavuz kitapların yetersizliği Mesleki tecrübeler Eğitim odaklılık Farkındalık sorunu Öğretmen özellikleri Öğretmenin eğitimsel geçmişi Sınıf ortamının düzenlenmesi Okulda sağlanacak destekler
Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme	Planlama becerileri Programsız ve plansız bir süreç Okula bağlılık Yapılandırılmamış uygulamalar
Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme	Toptancı eğitim yaklaşımı Öğrenme hızına odaklı olma Bireysel ilgi gösterme Üstün yetenekliyi diğerlerinden ayrı tutma Öğrenci merkezlilik
Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme	Program ve kursun içeriği Aşırı katılım sorunu Programı bırakma
Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme	Ailenin tutumu Aileyi aktif kılma Aileden bilgi edinme Aile becerileri Ailenin öğretmene yönelik davranışları Öğretmen ve aile arasındaki etkileşim
Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme	Okul yönetiminden destek talep etme Okul yönetiminin sağlaması gereken destekler Okul yönetiminden beklentiler

Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme	Uzmanlarla birlikte çalışma Rehberlik servisinin yetersizliği Uzman desteği
Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme	Bilgi ve becerileri geliştirme Üstün yetenekliye yönelik tutumlar Üstün yetenek mitleri
Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları (<i>sınıfta boş boş bekleme, işi erken bitirerek dersten sıkılma, bildiklerini tekrar etme vb.</i>) ortadan kaldıracak önlemler alabilme	Dersten sıkılma olgusu Sınıfta bekleme olgusu Erken bitirme olgusu Derse motive olmalarını sağlama Ders kitaplarındaki etkinlikler Normalleşme olgusu
Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme	Sınıfın düzeyi (1-2-3-4) Sınıf ortamındaki değişkenlerin analizi Var olan sınıf iklimi Kaynaştırma alanına ilişkin sorunlar Bireysel farklılıklara saygı Her öğrenciye eşit mesafede olma algısı Birden fazla işi aynı anda yapma olgusu
Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden (<i>öğrenci sayısı, seviye farklılıkları, özel gereksinimli öğrenciler vb.</i>) kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme	Sınıf ortamının fiziksel yetersizliği Sınıftaki üstün yetenekli öğrenci sayısı Sınıftaki farklı özel gereksinimli öğrenciler Sınıf mevcudu Seviye farklılıkları
Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme	Öğrencinin duygusal gelişimi Öğrenci genel bilgileri BEP'in işlevsizliği Öğrencinin merak ve ilgisi Öğrencinin sosyal gelişimi Öğrencinin yetenek alanları Öğrencinin üstün özellikleri

Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme	Doğru hedeflerin seçimi Hedef odaklı olma Hedefe yönelik ihtiyaçlar Hedefe yönelik roller
Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme	Hızlandırma Strateji kullanımı Farklılaştırma Zenginleştirme Sınıf atlatma Yöntem ve tekniklerin önemi Yetenek gelişiminin desteklenmesi Problemlerin iyi yapılandırılması Proje, performans ve görevlerde ürün odaklılık
Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme	Müfredatı yetiştirme kaygısı Uygulayacak zaman bulamama Sınıf ortamı ve diğer öğrenciler Müfredatta yer alan kazanımlar Sınıfı bir bütün olarak algılama sorunu
Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme	Üstün yeteneklinin etkisi Öğretimde yardımcı roller Üstün yetenekliyi bir lokomotif olarak kullanma
Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme	Esprî anlayışı Herkesin öğretmeni olmak Öğretmen yönergelerinin kalitesi Sınıf yönetimi temel becerileri Birleştirilmiş sınıflarda eğitim felsefesi

Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını (<i>çok soru sorma, sürekli konuşmak isteme, birden fazla işi aynı anda yapma vb.</i>) yönetebilme	Uç davranışlardan kaçınma Mükemmeliyetçilik Öz-düzenleyici görevler Uyarı ve ceza Teknik kullanımı (ABC-Sembol pekiştirme) Sürekli aktif olma dürtüsü Aşırı merak Aşırı duygusallık ve duyarlılık İstenmeyen davranışlar (kötü yazma, çok konuşma, çok soru sorma) Arkadaş ilişkileri Kendini geri çekme
Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme	Her öğrenciye dokunabilmek Üstün yeteneklinin olumlu etkisi Tüm öğrencilerin faydalanabilmesi
Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme	Etkili yöntem, teknik ve strateji seçimi Sınıfta bekleme olgusunu aşmak Yetenek gelişimi
Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme	Ürün odaklı proje ve performans görevleri Seçmeli performans görevleri
Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme	Grup çalışmalarının yürütülmesi Gruplama türleri Grup çalışmalarına cesaretlendirebilme
Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme	Yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik Yaratıcılığa ve üretkenliğe verilen önem Anlık düzenlemelerle süreci farklı ve etkili kılma
Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme	Sınıfa yönelik uygulamalar Grup çalışma olanakları Ailenin tercihi Eşitlik sorunu Bireysel çalışma olanakları Görevi yapılandırma sorunu

Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme	Adaletli değerlendirmelere yer verme Değerlendirme maddelerinde hatalar Sıradan değerlendirme uygulamaları Gerekli değerlendirme yöntem ve tekniklerin kazandırılması
Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süreğen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme	Planlama ve programlama becerilerinin yetersizliği Hedef odaklı değerlendirme türlerinin kullanımı Yeteneğe yönelik değerlendirme uygulamaları Müfredattaki kazanımlar
Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürübilme / yenileyebilme	Planlama ve programlama becerilerinin yetersizliği Normalleşme sorununu aşma Programsız bir sürecin takibi
Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme	Branş öğretmenleri sorunu Desteği sürekli kılma Okula karşı isteksizlik

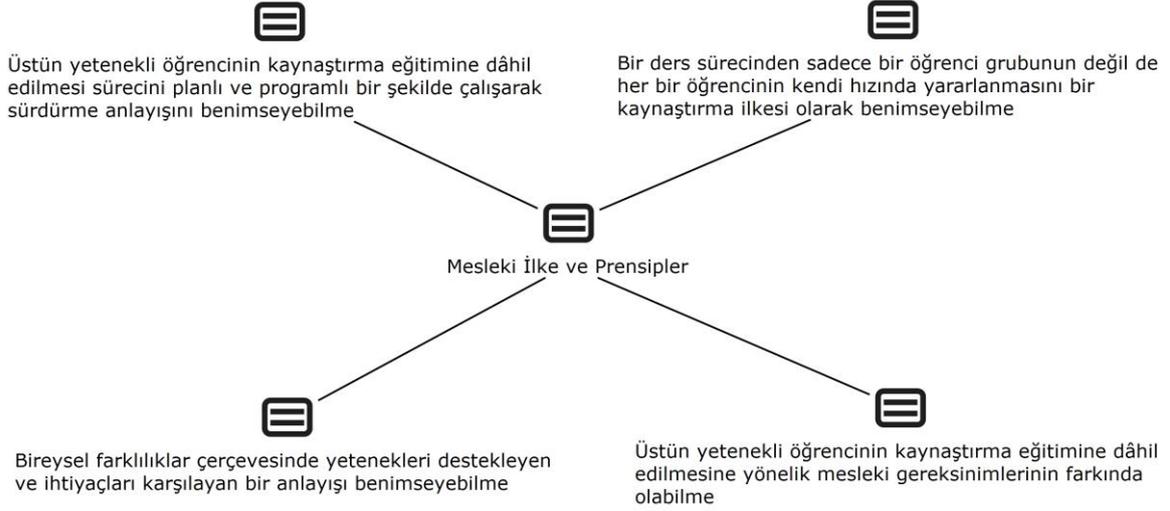
Çizelge 4'te verilmiş olan yeterlik ifadeleri bir sınıf öğretmeni ve iki akademisyen tarafından dikkatlice okunup anlaşılabilirliklerinin irdelenmesi sonucunda düzeltilerek son halini almış olan yeterlik ifadeleridir. Anlaşılır olmadıkları düşünülerek düzeltilmiş olan maddeler şunlardır: a) “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri uygulayabilme” olarak ifade edilmiş olan yeterlik “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme” olarak; b) “üstün yetenekli ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme” olarak ifade edilmiş olan yeterlik “üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme” olarak; c) “üstün yeteneklinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme” olarak ifade edilmiş olan yeterlik “üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme” olarak ve ç) “üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili tarayabilme ve gönderebilme / aday gösterebilme” olarak ifade edilmiş olan yeterlik “üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme” olarak yeniden düzenlenmiştir.

Yeterliklerin oluşturulmasından sonra yeterlik alanlarının ortaya çıkarılmasına geçilmiştir. Alt kodlar aracılığıyla yeterlik ifadelerinin oluşturulmasından sonra ortaya çıkan yeterliklerin sınıflandırılması ile sekiz farklı yeterlik alanı ortaya çıkarılmıştır. Kodların yani yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması ile ortaya çıkarılmış olan yeterlik alanları Şekil 40'tan itibaren verilmiştir.

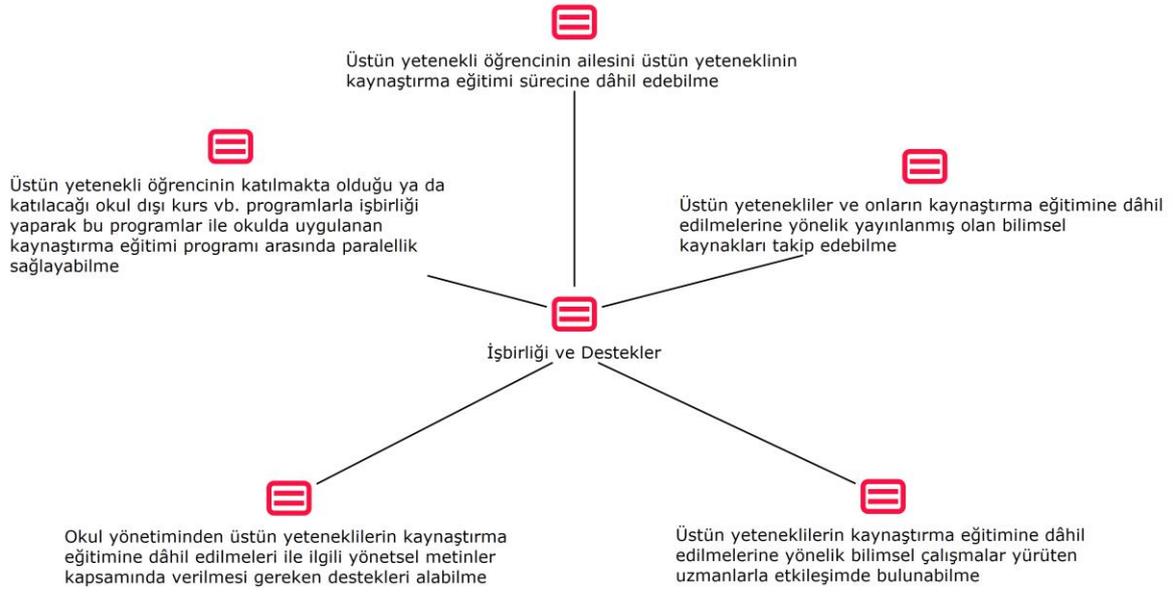
Şekil 40. Alana özgü temeller yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, bu yeterlik alanının ortaya çıkarılması, yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “alana özgü temeller” yeterlik alanı; “üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme”, “üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme”, “üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme”, “üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme” ve “üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme” yeterliklerinden oluşmuştur. Yeterlik ifadelerinden anlaşılacağı üzere bu yeterliklerin hepsi üstün yeteneklinin eğitimi konusunda güçlü temeller oluşturabilecek türde yeterliklerdir. Üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleme sürecinin sağlam temeller üzerine oturtulması bir anlamda öğrencinin ve belki diğer öğrencilerin yetenek gelişimlerini olumlu yönde etkilenmesini sağlayabilecektir. Kodların yani yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik alanı Şekil 41’de verilmiştir.

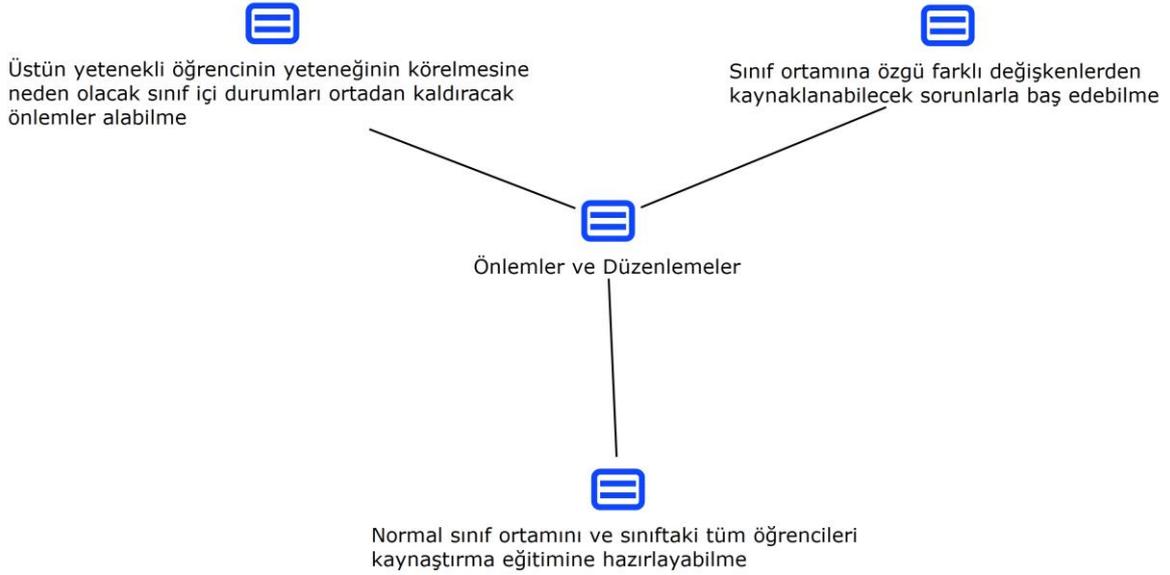
Şekil 41. Mesleki ilke ve prensipler yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, bu yeterlik alanının ortaya çıkarılması, yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “mesleki ilke ve prensipler” yeterlik alanı; “bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme”, “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme”, “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme“ ve “bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme” yeterliklerinden oluşmuştur. Yeterlik ifadelerinden de anlaşılacağı üzere bu yeterlikler üstün yetenekli bir öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleyecek bir sınıf öğretmenin bir anlamda kendi mesleki hazırbulunuşluğunu sorgulamasını ve bu yönde gereksinimlerini belirleyerek kendisini kaynaştırma eğitime hazırlamasına odaklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, sınıf öğretmeni bu yeterlikler sayesinde mesleki ilke ve prensiplerini gözden geçirerek kendisini kaynaştırma eğitime hazırlayabilecektir. Kodların yani yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik alanı Şekil 42’de verilmiştir.

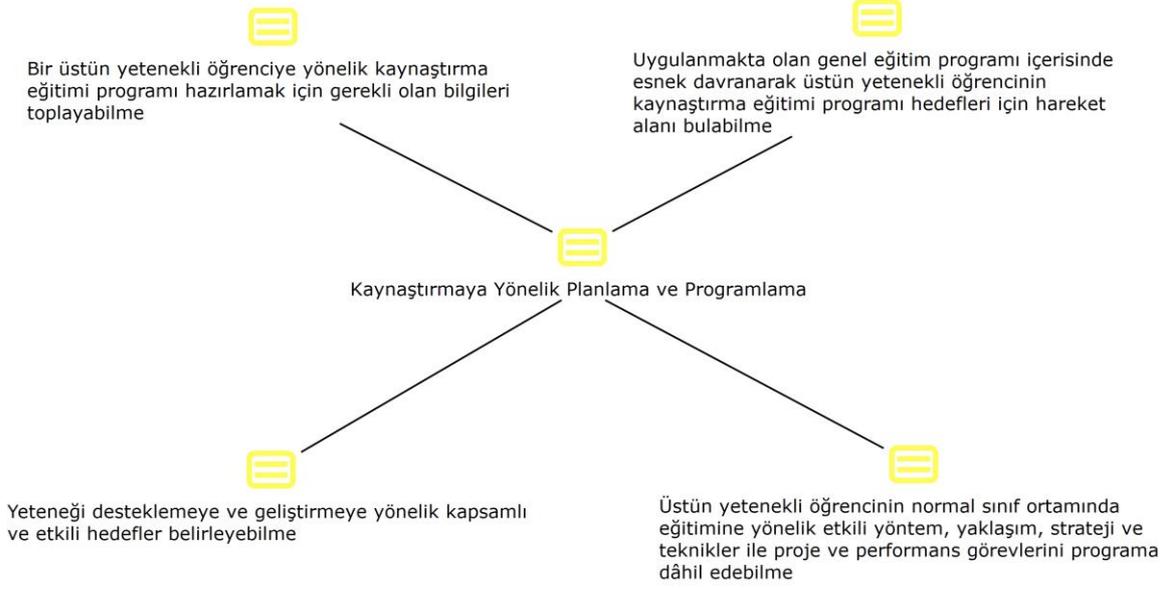
Şekil 42. İşbirliği ve destekler yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, bu yeterlik alanının ortaya çıkarılması, yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “işbirliği ve destekler” yeterlik alanı; “üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme”, “üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme”, “okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme”, “üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme” ve “üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme” yeterliklerinden oluşmuştur. Özel gereksinimli diğer tüm öğrencilerin genel eğitim sınıfı ortamındaki eğitimlerinde olduğu gibi üstün yetenekli öğrencinin eğitiminde de sınıf öğretmenin işbirliği yapması ve mümkün olduğunca farklı kaynaklardan destek alması gereklidir. Yukarıda verilmiş olan yeterlik ifadeleri bir sınıf öğretmenin ihtiyaç duyacağı işbirliği ve alabileceği destekleri işaret etmekte oldukları için bu yeterlik alanı altında toplanmıştır. Kodların yani yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik alanı Şekil 43’te verilmiştir.

Şekil 43. Önlemler ve düzenlemeler yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, bu yeterlik alanının ortaya çıkarılması, yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “önlemler ve düzenlemeler” yeterlik alanı; “üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme”, “normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme” ve “sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme” yeterliklerinden oluşmuştur. Bu yeterlik ifadeleri üstün yetenekli öğrenci ile genel eğitim sınıfı ortamında baş edebilme konusunda öncelikli olarak ele alınması gereken durumlara işaret etmekte olmaları nedeniyle önlemler ve düzenlemeler yeterlik alanı altında toplanmıştır. Üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesini sağlayacak bir sınıf öğretmeni belirli bir dizi önlemleri alabilmesi ve düzenlemeleri yapabilmesi uygun ve olumlu bir sınıf iklimi oluşturmaya yönelik de kritik bir öneme sahiptir. Kodların yani yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik alanı Şekil 44’te verilmiştir.

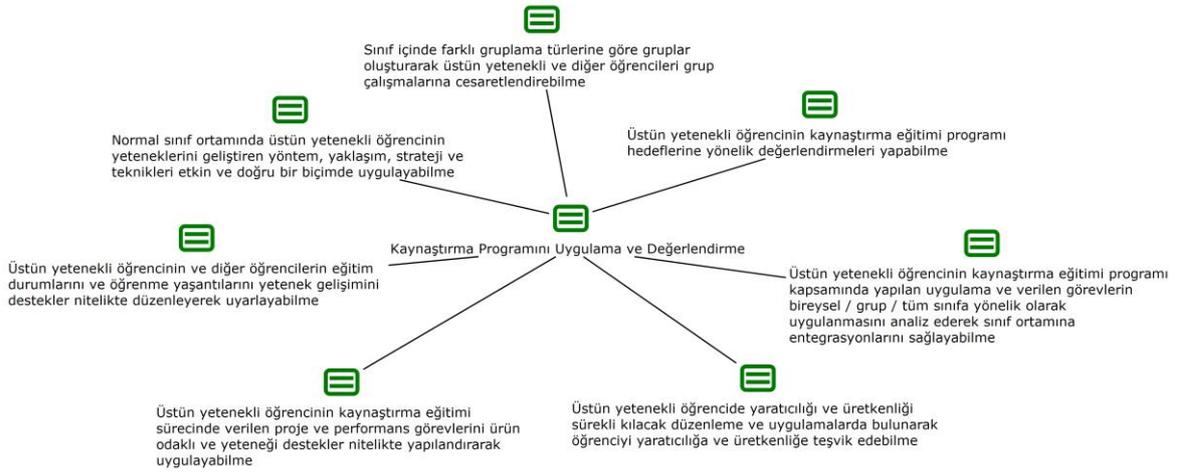
Şekil 44. Kaynaştırmaya yönelik planlama ve programlama yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, bu yeterlik alanının ortaya çıkarılması, yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “kaynaştırmaya yönelik planlama ve programlama” yeterlik alanı; “bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme”, “yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme”, “üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme” ve “uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme” yeterliklerinden oluşmuştur. Yeterlik ifadelerinden de anlaşıldığı üzere bu yeterlikler üstün yetenekli öğrenciye yönelik planlama ve programlamanın gerçekleştirilebilmesi için bir sınıf öğretmenin yapması gerekenlere işaret etmektedir. Bu nedenden dolayı bu yeterlikler kaynaştırmaya yönelik planlama ve programlama yeterlik alanı altında toplanmıştır. Kodların yani yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik alanı Şekil 45’te verilmiştir.

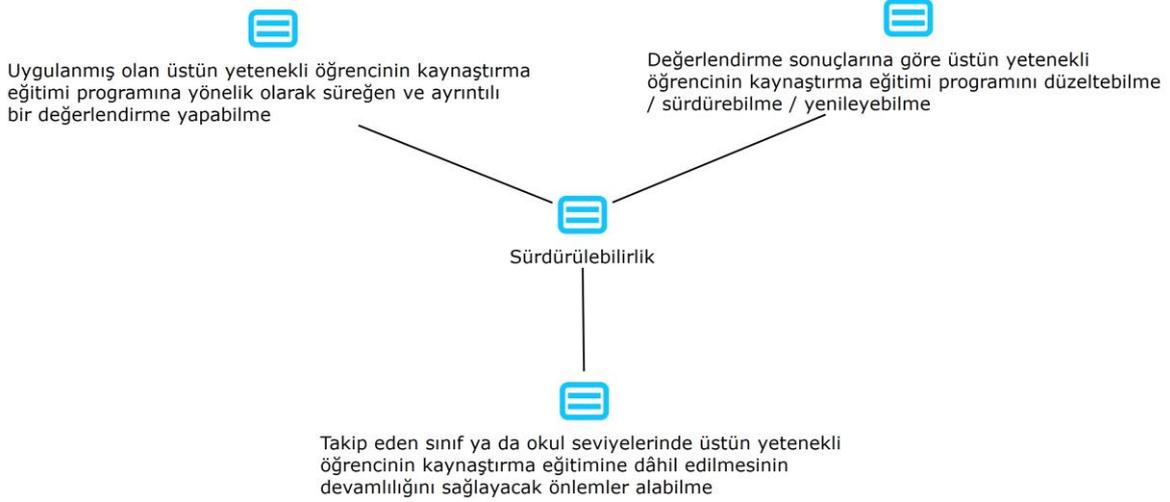
Şekil 45. Kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, bu yeterlik alanının ortaya çıkarılması, yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi” yeterlik alanı; “üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme”, “üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme” ve “üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme” yeterliklerinden oluşmuştur. Üstün yetenekli öğrencinin eğitim görmekte olduğu genel eğitim sınıfı ortamı özel gereksinimli öğrencilerin bulunmadığı sınıflara nazaran çok farklı olumlu ve olumsuz durumları beraberinde getirebilmektedir. Sınıf öğretmeninin bu durumların var olduğu sınıfları yönetmek için farklı bir takım becerilere sahip olması gereklidir. Yukarıda verilmiş olan yeterlikler bu sınıfların yönetimi ve uygun bir sınıf ikliminin sağlanması açısından birliktelik arz etmeleri nedeniyle kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi yeterlik alanı altında toplanmıştır. Kodların yani yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik alanı Şekil 46’da verilmiştir.

Şekil 46. Kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, bu yeterlik alanının ortaya çıkarılması, yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme” yeterlik alanı; “üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme”, “normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme”, “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme”, “sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme”, “üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılabacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme”, “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme” ve “üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabileme” yeterliklerinden oluşmuştur. Bu yeterliklerin tümü bir kaynaştırma programının etkin bir şekilde yürütülebilmesi odaklı ifadeler olmaları nedeniyle kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme yeterlik alanı altında toplanmıştır. Kodların yani yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması ile oluşturulmuş olan bir diğer yeterlik alanı Şekil 47’de verilmiştir.

Şekil 47. Sürdürülebilirlik yeterlik alanının yeterlikler aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere, bu yeterlik alanının ortaya çıkarılması, yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “sürdürülebilirlik” yeterlik alanı; “uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süreğen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme”, “değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme” ve “takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme” yeterliklerinden oluşmuştur. Bu yeterlikler üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında eğitime yönelik olarak gerçekleştirilecek her türlü önlem, düzenleme ve uygulamaların o eğitim ve öğretim yılını takip eden sınıf ya da okul düzeylerinde de devamlılığını sağlayabilmek amacını gütmektedir. Bu nedenler bu yeterlikler sürdürülebilirlik yeterlik alanı altında toplanmıştır. Alt kodların gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda ortaya çıkarılmış olan otuz dört yeterlik ifadesinin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda toplam sekiz yeterlik alanı ortaya çıkarılmıştır (Çizelge 5).

Çizelge 5. Yeterliklerin yeterlik alanlarına göre dağılımı

Yeterlik Alanı	Yeterlik
Alana özgü temeller	1. Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme
	2. Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme
	3. Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme
	4. Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme
	5. Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere (<i>yasa, yönetmelik vb.</i>) hâkim olabilme
Mesleki ilkeler ve prensipler	1. Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme
	2. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme
	3. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme
	4. Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme
İşbirliği ve destekler	1. Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme
	2. Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme
	3. Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme
	4. Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme
	5. Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme
Önlemler ve düzenlemeler	1. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları (<i>sınıfta boş boş bekleme, işi erken bitirerek dersten sıkılma, bildiklerini tekrar etme vb.</i>) ortadan kaldıracak önlemler alabilme
	2. Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme
	3. Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden (<i>öğrenci sayısı, seviye farklılıkları, özel gereksinimli öğrenciler vb.</i>) kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme
Kaynaştırmaya yönelik programlama ve planlama	1. Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme
	2. Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme
	3. Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme
	4. Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme

Kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi	1. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme
	2. Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme
	3. Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını (<i>çok soru sorma, sürekli konuşmak isteme, birden fazla işi aynı anda yapma vb.</i>) yönetebilme
Kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme	1. Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme
	2. Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme
	3. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme
	4. Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme
	5. Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme
	6. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme
	7. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme
Sürdürülebilirlik	1. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süreğen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme
	2. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme
	3. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme

Çizelge 5'te verilmiş olan yeterlik alanları hiyerarşik bir sıraya göre verilmiştir. Bu yeterlik alanları sırasıyla “alana özgü temeller” , “işbirliği ve destekler” , “kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme” , “kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi” , “kaynaştırmaya yönelik programlama ve planlama” , “mesleki ilkeler ve prensipler” , “önlemler ve düzenlemeler” ve “sürdürülebilirlik” olarak isimlendirilmiştir. Kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme yeterlik alanı yedi farklı yeterliği; alana özgü temeller ile işbirliği ve destekler yeterlik alanları beşer farklı yeterliği kapsamaktadır. Mesleki ilkeler ve prensipler ile kaynaştırmaya yönelik programlama ve planlama yeterlik alanları dörder farklı yeterliği; önlemler ve düzenlemeler, kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi ile sürdürülebilirlik yeterlik alanları ise üçer farklı yeterliği kapsamaktadır.

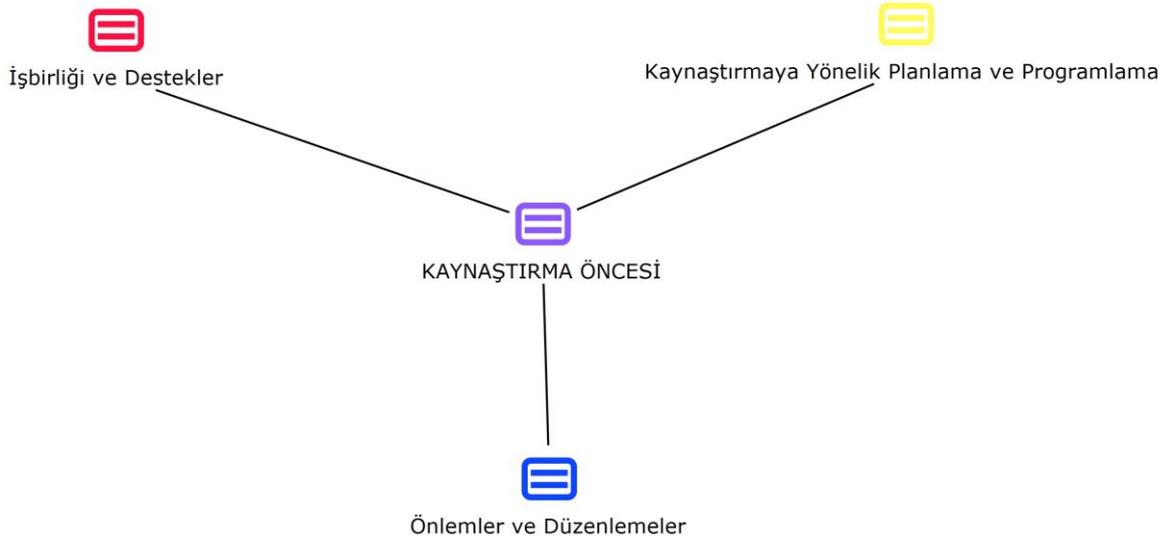
Yeterlik alanlarının oluşturulmasından sonra aşamaların ortaya çıkarılmasına geçilmiştir. Alt kodlar aracılığıyla yeterlik ifadelerinin oluşturulmasından sonra ortaya çıkan yeterliklerin sınıflandırılmasıyla oluşan yeterlik alanlarının gruplandırılması ve sınıflandırılması ile farklı aşamalar ortaya çıkarılmıştır. Alt kategorilerin yani yeterlik alanlarının gruplandırılması ve sınıflandırılması ile ortaya çıkarılmış olan aşamalar aşağıdaki Şekil 48'den itibaren verilmiştir.

Şekil 48. Kaynaştırmaya giriş aşamasının yeterlik alanları aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu aşamanın ortaya çıkarılması, yeterlik alanlarının gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “kaynaştırmaya giriş” aşaması; “alana özgü temeller” ve “önlemler ve düzenlemeler” yeterlik alanlarından oluşmuştur. Bu iki yeterlik alanı üstün yetenekli bir öğrenciyi genel eğitim sınıfı ortamında destekleme süreci için bir başlangıç ya da giriş aşamasını temsil ediyor olmaları nedeniyle kaynaştırmaya giriş aşaması altında toplanmıştır. Alt kategorilerin yani yeterlik alanlarının

gruplandırılması ve sınıflandırılması ile ortaya çıkarılmış bir diğer aşama Şekil 49'da verilmiştir.

Şekil 49. Kaynaştırma öncesi aşamasının yeterlik alanları aracılığıyla ortaya çıkarılması

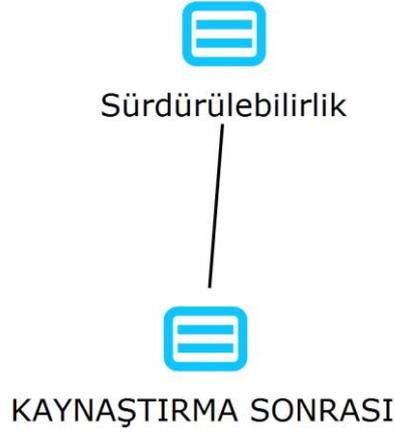
Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu aşamanın ortaya çıkarılması, yeterlik alanlarının gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “kaynaştırma öncesi” aşaması; “işbirliği ve destekler” , “kaynaştırmaya yönelik programlama ve planlama” ve “önlemler ve düzenlemeler” yeterlik alanlarından oluşmuştur. Bu yeterlik alanlarının ortak özelliği üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi süreci başlamadan önce gerçekleştirilmesi gerekenlere odaklanmakta oldukları için kaynaştırma öncesi aşaması altında toplanmıştır. Alt kategorilerin yani yeterlik alanlarının gruplandırılması ve sınıflandırılması ile ortaya çıkarılmış bir diğer aşama Şekil 50’de verilmiştir.

Şekil 50. Kaynaştırma sırası aşamasının yeterlik alanları aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu aşamanın ortaya çıkarılması, yeterlik alanlarının gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir.

Şekilde verilmiş olan “kaynaştırma sonrası” aşaması; “kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi” ve “kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme” yeterlik alanlarından oluşmuştur. Bu iki yeterlik alanı üstün yetenekli öğrencinin genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi sırasında gerçekleştirilmesi beklenen durumları işaret etmekte olmaları nedeniyle kaynaştırma sonrası aşaması altında toplanmıştır. Alt kategorilerin yani yeterlik alanlarının gruplandırılması ve sınıflandırılması ile ortaya çıkarılmış bir diğer aşama Şekil 51’de verilmiştir.

Şekil 51. Kaynaştırma sonrası aşamasının yeterlik alanları aracılığıyla ortaya çıkarılması

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere bu aşamanın ortaya çıkarılması, yeterlik alanlarının gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda meydana gelmiştir. Şekilde verilmiş olan “kaynaştırma sonrası” aşaması; “sürdürülebilirlik” yeterlik alanından oluşmuştur. Bu yeterlik alanı üstün yetenekli öğrencinin bir eğitim-öğretim yılı süresince genel eğitim sınıfı ortamında desteklenmesi sonrasında öğrenciye yönelik desteklerin sonraki sınıf ya da okul düzeylerinde de sürekli kılınması adına yapılması gerekenlere işaret etmekte olduğu için kaynaştırma sonrası aşaması altına yerleştirilmiştir. Kodların yani yeterliklerin gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda ortaya çıkarılmış olan sekiz yeterlik alanının gruplandırılması ve sınıflandırılması sonucunda toplam dört hiyerarşik aşama ortaya çıkarılmıştır (Çizelge 6).

Çizelge 6. Yeterliklerin yeterlik alanlarına ve yeterlik alanlarının aşamalara göre dağılımı

Aşama	Yeterlik Alanı	Yeterlik
Kaynaştırmaya giriş	Alana özgü temeller	1. Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme
		2. Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme
		3. Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme
		4. Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme
		5. Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme
	Mesleki ilkeler ve prensipler	1. Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme
		2. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme
		3. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme
		4. Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme
Kaynaştırma öncesi	İşbirliği ve destekler	1. Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme
		2. Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme
		3. Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme
		4. Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme
		5. Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme
	Önlemler ve düzenlemeler	1. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme
		2. Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitime hazırlayabilme
		3. Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme
	Kaynaştırmaya yönelik programlama ve planlama	1. Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme
		2. Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme
3. Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme		
4. Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme		

Kaynaştırma sırası	Kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi	1. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme
		2. Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme
		3. Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme
	Kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme	1. Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme
		2. Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme
		3. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme
		4. Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme
5. Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme		
6. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme		
7. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme		
Kaynaştırma sonrası	Sürdürülebilirlik	1. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süreğen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme
		2. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürülebilmeye / yenileyebilme
		3. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme

Çizelge 6’da verilmiş olan aşamalar bir sürecin başlangıcından sonuna doğru bir bütünlük teşkil edecek şekilde düzenlenmiştir. Bu aşamalar “kaynaştırmaya giriş”, “kaynaştırma öncesi”, “kaynaştırma sırası” ve “kaynaştırma sonrası” olarak isimlendirilmiştir. Kaynaştırmaya giriş aşaması beş farklı yeterlikten oluşan alana özgü temeller ile dört farklı yeterlikten oluşan mesleki ilkeler ve prensipler yeterlik alanlarını kapsamaktadır. Kaynaştırma öncesi aşaması beş farklı yeterlikten oluşan işbirliği ve destekler, üç farklı yeterlikten oluşan önlemler ve düzenlemeler ile dört farklı yeterlikten oluşan kaynaştırmaya yönelik programlama ve planlama yeterlik alanlarını kapsamaktadır. Kaynaştırma sırası aşaması üç farklı yeterlikten oluşan kaynaştırma sınıfı yönetimi ve iklimi ile yedi farklı yeterlikten oluşan kaynaştırma programını uygulama ve değerlendirme yeterlik alanlarını kapsamaktadır. Kaynaştırma sonrası aşaması ise üç farklı yeterlikten oluşan sürdürülebilirlik yeterlik alanını kapsamaktadır.

4.2. Üstün Yetenekli Bir İlkokul Öğrencisinin Genel Eğitim Sınıfında Desteklenmesini Sağlayabilecek Bir Sınıf Öğretmeninin Sahip Olması Gereken Yeterliklere İlişkin Uzmanlar Arasında Bir Görüş Birliği Var Mıdır?

Buraya kadar verilmiş olan bulguların işaret etmiş olduğu yeterlikler, yeterlik alanları ve aşamalar kullanılarak geliştirilmiş olan Delphi anketleri aracılığıyla sınıf öğretmenleri ve akademisyenler arasında yeterliklere ilişkin bir görüş birliğinin olup olmadığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Delphi tekniği ile yürütülmüş olan bu süreç birbirini takip eden üç anketten oluşmuştur. Birinci Delphi anketine ilişkin bulgular Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7. Yeterliklere ilişkin I. Delphi anketi istatistikleri (N=36)

Yeterlik	Ortalama	Standart Sapma	Ortanca	ÇAF*	Yanıtların Yüzdeleri			Görüş Birliği
					5-7	4	1-3	
1. <i>Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme</i>	6,67	0,82	7	0	97,3	0,0	2,7	Var
2. <i>Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme</i>	6,53	0,87	7	1	91,9	8,1	0,0	Var
3. <i>Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme</i>	6,25	1,06	7	1	86,5	13,5	0,0	Var
4. <i>Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme</i>	6,53	0,99	7	0,25	91,9	5,4	2,7	Var
5. <i>Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme</i>	6,22	1,34	7	1	89,2	5,4	5,4	Var
6. <i>Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme</i>	6,44	1,09	7	1	91,9	5,4	2,7	Var
7. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme</i>	6,28	1,12	7	1	91,9	2,7	5,4	Var
8. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme</i>	6,31	1,10	7	1	91,9	2,7	5,4	Var
9. <i>Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme</i>	6,36	1,08	7	1	91,9	5,4	2,7	Var
10. <i>Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme</i>	6,06	1,35	7	1,25	86,5	5,4	8,1	Var
11. <i>Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme</i>	6,44	1,14	7	0,25	91,9	5,4	2,7	Var
12. <i>Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme</i>	6,11	1,31	7	1	91,9	2,7	5,4	Var
13. <i>Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme</i>	6,08	1,23	6	1	91,9	5,4	2,7	Var
14. <i>Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme</i>	5,78	1,29	6	2	86,5	8,1	5,4	Var

15. <i>Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme</i>	6,58	0,83	7	0,25	94,6	5,4	0,0	Var
16. <i>Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme</i>	6,44	0,93	7	1	91,9	8,1	0,0	Var
17. <i>Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme</i>	6,50	0,80	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
18. <i>Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme</i>	6,11	1,26	7	1	86,5	8,1	5,4	Var
19. <i>Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme</i>	6,19	0,91	6	1	94,6	5,4	0,0	Var
20. <i>Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme</i>	6,50	0,80	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
21. <i>Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme</i>	6,33	0,94	7	1	91,9	8,1	0,0	Var
22. <i>Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme</i>	6,33	0,91	7	1	94,6	5,4	0,0	Var
23. <i>Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme</i>	6,42	0,79	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
24. <i>Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme</i>	6,50	0,76	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
25. <i>Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme</i>	6,33	0,94	7	1	94,6	2,7	2,7	Var
26. <i>Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme</i>	6,44	0,80	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
27. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme</i>	6,25	1,04	7	1	91,9	5,4	2,7	Var
28. <i>Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme</i>	6,39	1,01	7	1	94,6	0,0	5,4	Var
29. <i>Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme</i>	6,53	0,83	7	1	97,3	0,0	2,7	Var

30. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme	6,58	0,68	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
31. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme	6,25	1,11	7	1	94,6	2,7	2,7	Var
32. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süregelen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme	5,97	1,38	6	1	89,2	5,4	5,4	Var
33. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme	5,83	1,48	6	2	86,5	5,4	8,1	Var
34. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme	6,14	1,23	7	1	89,2	5,4	5,4	Var

Çizelge 7'de verilmiş olan istatistiklere bakıldığında otuz dört yeterliğin ortalamalarının 5,83 ile 6,67 arasında değişen yüksek değerler aldıkları görülmektedir. Standart sapma değerleri ise 0,68 ile 1,48 arasında değişen değerler almıştır. Ortanca değerleri ise çoğunluk 7 olmak üzere 6 ve 7 değerlerini almıştır. Çeyreklikler arası fark ise 0 ile 2 arasında değişen değerler almıştır. Panelistlerinden yeterliklere 5, 6 ve 7 puanlarının vermiş olanların yüzdesi ise 86,5 ile 97,3 arasında değişen değerler almıştır. Tüm yeterliklere ilişkin değerler görüş birliği tanımına göre incelendiğinde otuz dört yeterlikten otuz ikisinin ortancalarının 5'ten büyük ve çeyreklikler arası fark değerlerinin 1,5 'ten küçük olduğu görülmektedir. Ayrıca geriye kalan iki yeterliğin ortancalarının 5'ten büyük ve çeyreklikler arası fark değerlerinin 2,5 'ten küçük ve 5, 6, 7 yanıtlarının %70'den fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu değerlendirme I. Delphi anketinde yeterliklere ilişkin bir görüş birliğinin ortaya çıkmış olduğunu göstermektedir. Çizelge 8'de I. Delphi anketinde panelistlerin yeterliklere ilişkin yapmış oldukları olumlu ve olumsuz görüşler verilmiştir.

Çizelge 8'e bakıldığında tüm yeterliklere ilişkin gelmiş olan görüşlerin çoğunluğunun o yeterliği olumlu yönde değerlendirmiş olan panelistlerden gelmiş olduğu görülmektedir. Örneğin "Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme" yeterliğine yönelik yapılmış olan olumlu bir görüş "Evet, genetik olarak farklı olan bu çocuklarla çalışmalar takım çalışmasıyla yürütülmelidir. Bu çalışmalar sadece akademik boyutta düşünülmemeli çocukların ruhsal gelişimleri açısından yönetimin de bu tip çocuklara nasıl davranacağını bilmesi gereklidir. Bu konuda şöyle bir örnek vermek istiyorum; daha önce okul fobisi rahatsızlığı yaşayan üstün yetenekli bir öğrenciye bir yıl kadar mentörlük yaptım. Bu konuda okul idaresi, iki profesör, sınıf öğretmeni, zümre başkanı ve aileyle birlikte çalıştık. Çocuk açısından çok zorlu bir süreçti ve herkesin bu rahatsızlıktan kaynaklanan semptomları aşmak için ortak davranışlar ve tepkiler sergilemesi gerekiyordu.

Çizelge 8. I. Delphi anketinde yeterliklere olumlu ve olumsuz yanıt veren panelistlerden gelen görüşler

<i>Yeterlik</i>	<i>Olumlu Yanıtlayanların Görüşler</i>	<i>Olumsuz Yanıtlayanların Görüşler</i>
1. Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme	<p>-Üstün yeteneğin ne demek olduğunu bilemeyen öğretmenlerin sonraki adımda onlara verilecek hiç bir eğitimden yarar sağlayamayabileceği görüşündeyim.</p> <p>-Üstün yetenekli bir öğrenci normal öğrencilerden daha kolay ve daha çabuk öğrendiği için derslerde çabuk sıkılıp sınıf ortamından kopabiliyor; öğretmen bu yeteneği anlayıp öğrenme taksonomisindeki üst basamaklara uygun soru sorarak üstün yetenekli öğrenciyi derse katabilmelidir.</p> <p>-Bir sınıf öğretmenin öğrencisinin algısının ne düzeyde olduğunu, üstün yönlerinin hangi faaliyetlerde olduğunu çok hızlı biçimde fark etmesi önem teşkil eder.</p> <p>-Üstün yetenekli bir öğrenciyi anlayamayan öğretmen; olumlu değerlendirilebilecek bir öğrencinin sınıf, hatta toplum içinde olumsuz değerler yüklenen bireyler haline gelmesine sebep olmaktadır.</p> <p>-Öğrencileri arasındaki farklılığı ayırt edebilmeli ve değerlendirebilmelidir.</p> <p>-Bir öğretmenin bu yeterliğe sahip olması sınıftaki farklı zekâ ve beceri sahibi öğrenciler için kesinlikle önemlidir.</p>	
2. Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme	<p>-Üstün yetenek ve üstün yeteneklilerin özellikleri bilinmeden onlara destek sunulması olanaksızdır.</p> <p>-Bir öğretmen tüm öğrencilerini iyi tanımaya çalışmalıdır fakat üstün yetenekli öğrencilerin duygusal açıdan daha duyarlı oldukları düşünülerek onların davranışları ve onlara yönelik davranışlar açısından onları daha iyi tanımak gerekmektedir.</p> <p>-Öğretmenler tarafından üstün yetenekli çocukların sosyal, duygusal, fiziksel ve bilişsel açıdan ne gibi gelişim özelliklerine sahip olduklarının bilinmesi; bu öğrencilerin belirli alanlarda neden daha fazla etkin oldukları betimlemek açısından önemlidir.</p> <p>-Üstün yetenekli çocukların bütün özelliklerini bilemeyebilir ama onları ilk aşamada tanıyabilmeye, anlayabilmeye yetebilecek kadar bilmesi gerekir.</p>	
3. Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme	<p>-Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencilerin tüm ihtiyaçlarını karşılamak ve kendini ortaya koymasına olanak sağlamak mümkün olmayacaktır. Mutlaka okul dışı aktivite ve üstün yeteneklilerle grup çalışması gereklidir.</p> <p>-Bu çocukların eğitim sistemi içinde yaşadığı sıkıntılar ortadadır. Sınıf öğretmenlerinin, ileri düzeyde olmalarına karşı sınırlar koyması veya programların derinleşmemesi nedeniyle öğretmenin uygulama açısından bilgisinin olması öğrenciyi ve aileyi doğru yönlendirme açısından gereklidir.</p> <p>-Yapılacak olan eğitimlere katılması ve yenilikleri takip etmesi önemlidir.</p> <p>-Bu noktada kendi yapabilirliklerini belirlemeli ve gerekli yönlendirmeleri yapmalıdır.</p> <p>-Bu çocukları destekleyebilecek yöntem ve teknik öğretmen tarafından bilinmeli.</p>	

<p>4. Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme</p>	<p>-Bu konuda da öğretmenlerin akademik başarı ve üstün yetenek arasındaki farkı ayırt edemedikleri aşikârdır. Ben bu durumla karşı karşıya kalmış neredeyse dahi düzeyinde bir öğrenciyle çalışmışım. Sınıf öğretmenini ısrarla üstün yetenekli olmadığını iddia ediyordu ancak çocuğun tanınması sonucunda çok üstün zekâlı olduğu ortaya çıkmıştı.</p> <p>-Üstün yetenekli öğrenci ne kadar erken farkedilirse, öğrencinin gelecek eğitim hayatına o derece katkı sağlanmış olur.</p> <p>-Cevherleri, üzerindeki çamura rağmen görebilmek, bir öğretmeni birey için bir şansa dönüştürür. Bireyler de bu kadar şanslı fazlasıyla hak ediyorlar.</p>	
<p>5. Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme</p>	<p>-Bu konuda sadece öğretmenler değil, okul yönetimi de oldukça sınırlı bilgiye sahip.</p> <p>-Öğretmenler kaynaştırma eğitimine ilişkin yönetsel metinlere hakim olmalıdırlar fakat her zaman hakim olamayabilirler veya bu konudaki yönetmelikler çok sık değişebilir.</p> <p>-Öğretmen öğrencilerinin üstün yeteneklerini keşfetse bile etrafındaki yöneticiler bu durum hakkında bilgi sahibi değilse, öğretmenin her şeyi abarttığını düşünüyorsa bu gibi durumlarda mutlaka ihtiyaç duyacaktır.</p> <p>-Üstün yetenekli bir birey öğrenme engeli bulunan bir bireyle aynı mevzuata tabii olmamalı. E-Okul sisteminde "öğrenim engeli" olarak "üstün yetenekli olma" seçeneği bulunmamalı. Olsa olsa "öğrenim fırsatı" olmalı.</p> <p>-Kaynaştırma öğrencilerinden farklı bir kategoride olmasını daha doğru buluyorum.</p>	
<p>6. Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme</p>	<p>-Ben bu konuda kişisel gelişimden daha çok sistem sorunu yaşadığımızı düşünüyorum. Türkiye'deki eğitim yaklaşımının ve toplumun bu konuda yeterli bir bakış açısını kazanması belki de 100 yıllık bir zaman dilimi gerektiriyor. Öğretmenlerin bu çocuklara bakış açısının duygusal olduğunu düşünüyorum.</p> <p>-Yaşadığımız dünyayı sadece bilen ve bilmeye çalışan nesiller yetiştirerek değil sınırları zorlayan ve kabukları kıran nesillerle daha iyi bir yer yapabiliriz. Bu yolda üstün yetenekliler önderlerden olacaktır.</p>	<p>-Normal öğrencilerin bulunduğu sınıf ortamında uygulamak zor.</p>
<p>7. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme</p>	<p>-Sınıf öğretmeninin bu konuya yönelik olarak kendini geliştirebilmesi için ihtiyaçlarını tespit edebilmesi öncelikli bir durumdur.</p> <p>-Öğretmenlerin bu konuda alacakları eğitim ve yetenek kazanımlarının onlara uygulamalı ve süreç içi geri dönüşümü olacak bir şekilde verilmesi; standart "seminer" mantığıyla verilmemesi gerekmektedir.</p>	
<p>8. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme</p>	<p>-Bu önemli bir yeterlik. Eğitim sistemimizde genel algı kaynaştırmaya yönelik plan ve programları web sitelerinden indirip dosyalamak yönünde. Özellikle sınıf öğretmeninin kaynaştırma süreçlerinde planlı olmasının ve kaynaştırma eğitimi programına sadık kalarak süreci yürütmesinin, kendi işine de kolaylaştıracağı farkında olması gerekir.</p> <p>-Öğretmenin bu konuda üst yönetim kademeleri tarafından güdülenmesi gerekir. Ne yaptığının ve ne için yaptığının farkında olmadan bu konuda verim elde etmek zor olabilir.</p>	

<p>9. Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme</p>	<p>-Bir ders sürecinde her öğrencinin kendi hızına göre ilerlemesi, öğretmenin her öğrenciyle birebir özel ilgisini gerektirir. Bu öğrenciler için, bazı durumlarda da öğretmenler için çok yararlı ve çözüme yönelik bir süreçtir.</p> <p>-Her öğrenciye yönelik ders işleme süreci oluşturup tüm öğrencilerin derse katılımı sağlanmalıdır. Özellikle üstün yetenekli öğrencilerin derse katıldıklarında sınıf başarısını yukarı çekeceklerini düşünüyorum.</p> <p>-Ben bu maddenin sadece kaynaştırma eğitimi için değil olağan eğitim öğretim sürecinde de öğrencilerin bireysel farklılıklarıyla, yaşantılarıyla bağlantılı olduğunu düşünüyorum.</p> <p>-Bireysel farklılıkları gözetenek olarak öğretim yaklaşımları sergileyip sonunda aynı çıktıyı aynı şekilde her bir bireyden beklemek yanlışlık olacaktır. Bu yüzden bireyin gücü ve emeği kendi limitleri dahilinde değerlendirilmelidir.</p>	<p>- Mevcudun kalabalık olduğu sınıflarda sağlıklı bir şekilde uygulanamayacağını düşünüyorum.</p> <p>- Ben bu maddenin sadece kaynaştırma eğitimi için değil olağan eğitim öğretim sürecinde de öğrencilerin bireysel farklılıklarıyla, yaşantılarıyla bağlantılı olduğunu düşünüyorum.</p>
<p>10. Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme</p>	<p>-Üstün yetenekli bir öğrenci çoğunlukla birçok kurs, aktivite, programa ailesi tarafından yönlendiriliyor ve bu aşırı katılım gibi sorunu beraberinde getiriyor. Dahası bu okul dışında katıldığı kurs ya da programlar öğrencinin zamanını ve enerjisini boşa harcamasına neden olabiliyor. Okul dışı katılımların okul programı ve hedefleri ile örtüşmesi yetenek gelişimi için artı bir destek anlamına gelir.</p> <p>-40 kişilik bir sınıfta her öğrenciye uygun program uygulamak her zaman mümkün olmayabiliyor.</p> <p>-Öğretmenin bu kurslara veya etkinliklere paralellik sağlayabilmesi açısından bu kurs ve etkinliklere önceden katılmış/tanık olması fayda vardır.</p>	
<p>11. Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme</p>	<p>-"Ülkemiz ölçeğinde ailelerin duyarlılık derecesi dikkate alınmadan tüm ailelere yönelik aktif bir eğitim gerekmektedir.</p> <p>-Üstün zekâlıların eğitiminde veli işbirliği çok önemli. Çocuğunun üstün yetenekli olduğunu önemsemeyen, eğitimi için gayret sarf etmeyen ailelerin yanında, eğitimi için çabalayan velilere doğru yönlendirme yaparak, onlarla iletişim halinde olmalı sınıf öğretmeni.</p> <p>-Öğretmen ve aile bu konuda işbirliği içerisinde olmazsa yeterli başarı elde edilemez.</p> <p>-Aile gerçekten bunun farkında olmayabiliyor; yeterli bilgiye, beceriye sahip olmayabiliyor.</p> <p>-Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi, ailelerle birlikte yürütülecek bir süreç. Bu durum çocuğun benlik gelişimi açısından çok tehlikeli boyutlara ulaşabiliyor. Ailenin çocuğa bakış açısı, bu durumu lanse ediş biçimi çocuğun kişilik gelişimini olumsuz etkilerken; her an her yerde ileri seviyede öğrenen bu çocukların anne ve baba tarafından da nabzının tutulması gerekiyor.</p>	
<p>12. Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme</p>	<p>-Okul yönetiminin desteği önemli; öğretmenler çoğunlukla destek talep etmedikleri halde okul yönetiminden destek alamadıklarını dile getiriyorlar.</p> <p>-Ben bu maddenin "Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme" maddesiyle ilişkili olduğunu düşünüyorum.</p>	

<p>13. Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme</p>	<p>-Bu konuda uzman yardımı şarttır.</p> <p>-Öncelikle okullarda kurulacak destek eğitim odaları ile bu öğrencilerin kaynaştırma eğitimi sağlanmalı, bu destek odalarında çalışacak üstün zekâlılar öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri sürekli etkileşim halinde olmalı.</p> <p>-Evet, genetik olarak farklı olan bu çocuklarla çalışmalar takım çalışmasıyla yürütülmelidir. Bu çalışmalar sadece akademik boyutta düşünülmemeli çocukların ruhsal gelişimleri açısından yönetimin de bu tip çocuklara nasıl davranacağını bilmesi gereklidir. Bu konuda şöyle bir örnek vermek istiyorum; daha önce okul fobisi rahatsızlığı yaşayan üstün yetenekli bir öğrenciye bir yıl kadar mentörlük yaptım. Bu konuda okul idaresi, iki profesör, sınıf öğretmeni, zümre başkanı ve aileyle birlikte çalıştık. Çocuk açısından çok zorlu bir süreçti ve herkesin bu rahatsızlıktan kaynaklanan semptomları aşmak için ortak davranışlar ve tepkiler sergilemesi gerekiyordu. İşbirliği içinde çocuk aylar içinde tıbbi tedaviler de uygulanarak normal okul yaşantısına çekildi.</p>	
<p>14. Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme</p>	<p>-Bilimsel kaynaklar bu tür öğrencilere yönelik güncel uygulama ve çözümlere ulaşma açısından öğretmene büyük kolaylık sağlar. Bence oldukça önemli bir yeterlik bu.</p> <p>-Bu konuda öğretmenlerin okuma eğilimli olduğunu düşünmüyorum.</p> <p>-Öğretmen bilgilerini yenilemeli standart bilgilerin ötesine gitmelidir.</p>	<p>-Bu konuda öğretmenlerin okuma eğilimli olduğunu düşünmüyorum.</p>
<p>15. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme</p>	<p>-Bu maddeye katılıyorum ancak her öğretmenin mesleğine bu kadar önem verip çalışabileceğini düşünmüyorum.</p> <p>-Bu durum sık sık olmaması kaydıyla çocuğun karşılaşması gereken bir durum. Üstün yetenekli çocuk zaten sadece sınıfta değil hayatının birçok yerinde bu durumla karşılaşacak. Amaç onu hayata hazırlamak olduğu için tamamen ortadan kaldırılması gereken bir şey olduğunu düşünmüyorum. Sık sık olması da onu körelteceğinden dengeli bir şekilde bu durumlarla çocuğun karşılaştırılması gerekir.</p> <p>-Var olan durum bu şekilde ne yazık ki...</p>	
<p>16. Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme</p>	<p>-Eğer sınıf ortamı ve öğrenciler kaynaştırmaya hazırlanmazsa, üstün yetenekli ya da dezavantajlı olsun fark etmez, özel gereksinimli öğrencinin sosyal olarak kabulü ve kaynaştırma eğitiminin amacı riske atılmış olur.</p> <p>-Bu durum da çok profesyonel olmalı, öğrencinin etiketlenmesi, veliler arasında yaşanan kıskançlık gibi birçok dinamik söz konusu.</p>	
<p>17. Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme</p>	<p>-Üstün yetenekli öğrencinin ya da diğer özel gereksinimli öğrencilerin eğitim alacağı normal sınıfın mevcudu çok fazla olmamalı. Belki de bu konuda sınıf öğretmenlerine pozitif bir ayrımcılık yapılmalı.</p> <p>-Bazı normal sınıf ortamlarında çok sayıda özel gereksinimli öğrenci olabiliyor. Bu durumun da kaynaştırma eğitimlerinin sağlıklı ve verimli bir biçimde yürütülebilmesi açısından ele alınması ve bir okulda o sınıf seviyesine düşen özel gereksinimli öğrenci sayılarının dengelenmesi gerekir. Mesela bir öğretmen arkadaşımın sınıfı 23 öğrenciden oluşmakta idi</p>	

	fakat sınıfında beş özel gereksinimli öğrenci vardı. Diğer sınıfların bazılarında hiç yoktu." .	
18. Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme	<p>-Kesinlikle. Çünkü bir sınıf öğretmeni öğrenci, sınıf ortamı, ebeveyn vb. hakkında en fazla bilgiye sahip olan kişidir. Yeterli bilgiye sahip olmasa bile bu bilgilere ulaşabilecek en etkin kişidir.</p> <p>-Programın hazırlanmasında Okul Rehber öğretmenlerinin katkısı olmalıdır. Sınıf rehber öğretmenin uzmanlık alanı tam olarak bu değil. O nedenle kaynaştırma eğitim programının diğer paydaşlarla (ebeveynler, okul rehber öğret., okul yönetimi vb.) birlikte hazırlanmasını doğru buluyorum. Sahi, Okul Rehber öğretmenleri ne işe yarıyor?</p> <p>-Bu noktada diğer branş öğretmenlerinin ve rehber öğretmenin de sorumluluğu olduğunu düşünüyorum.</p>	<p>-Kaynaştırma programlarının öğretmenlere hazır olarak ulaştırılmasının daha etkili olacağını düşünüyorum.</p> <p>-Bir sınıf öğretmeni kaynaştırma eğitim programı hazırlama işinden daha çok destek eğitim odası ve rehberlik araştırma merkezleri tarafından hazırlanan eğitim programını uygularken öğrenciye uygunluğu konusunda yardımcı olmalı."</p>
19. Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme	<p>-Hedefleri olmayan bir süreç daha en başından başarısızlığa mahkum olmuş demektir.</p> <p>-Üstün yetenekli öğrencilerin özel gereksinimli öğrenciler içerisinde sadece bir grup olduğunu düşünürsek, bir sınıf öğretmenin bütün alanlarda kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilecek durumda olmasını beklemek haksızlık olur. Öğretmenin nerelere başvuracağını bilmesinin daha ulaşılabilir bir beklenti olduğunu düşünüyorum.</p> <p>-Bu noktada diğer branş öğretmenlerinin ve rehber öğretmenin de sorumluluğu olduğunu düşünüyorum.</p>	
20. Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme	<p>-Farklılaştırma, zenginleştirme gibi yaklaşımlara hakim olması gerekir ki süreci tüm öğrenciler için faydalı kılabilsin.</p> <p>-Ben bir öğretmen olarak sınıftaki öğrencilere verdiğim proje ve performans görevlerini farklı seviyelerde hazırlayıp seçmeli olarak sunuyorum. Böylece üstün olsun olmasın, her tip öğrencime hitap edebiliyorum.</p>	
21. Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme	<p>-Sınıf öğretmenleri çoğu kez genel müfredatı yetiştirmeye çalışırken kaynaştırma öğrencileri için zaman bulamamaktan şikayet ederler. Ancak bu yeterlikte de belirtildiği gibi eğitim-öğretim yılı başlamadan önce kaynaştırma öğrencisi için hangi derste, ne zaman ve nasıl boşluk ya da olanak sağlayabileceğini belirlemesi faydalı olur.</p> <p>-Üstün yetenekli öğrenci için hedeflere ulaşmaya çalışırken başarı seviyesi düşük olan öğrenciler ihmal edilmemelidir.</p>	
22. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme	<p>-Üstün yetenekli bir öğrenci o sınıfın iklimini bambaşka bir seviyeye taşıyabilir. Bu avantajın kullanılması hem diğer öğrenciler hem üstün öğrenci açısından önemlidir.</p>	

<p>23. Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme</p>	<p>-Aslında sınıf yönetimi becerileri yüksek olan bir öğretmen bir iki eklemeye bu özel grup çocuk için de sınıf yönetimi becerilerini genişletebilir bence. -Bu konuda öğretmenin oldukça eklettik bir yaklaşım uygulaması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle sınıf iklimine yansımaları için ev ziyareti tekniğini kullanarak üstün yetenekli öğrenciyi evinde ziyaret etmeli. Öğretmenin davranışçı anlayıştan çok öğrencinin kişilik gelişimini de gözetken bütüncül bir bakış açısıyla çocuğu sahiplenmesi gerekir.</p>	
<p>24. Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme</p>	<p>-Harika bir ifade. Bu çocuklar ya bildiklerini tekrar ediyorlar, ya da hızlı oldukları için erken bitirerek başka işlerle oyalanmak zorunda kalıyorlar ve sıkıldıklarında da soruların ardı arkası kesilmiyor. Bu durumlara yönelik önlemleri alabilmesi gerekir bir sınıf öğretmenin.</p>	
<p>25. Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme</p>	<p>-Evet, tüm öğrencilerin yeteneklerini desteklemek gerekir. -Bu noktada diğer branş öğretmenlerinin ve rehber öğretmenin de sorumluluğu olduğunu düşünüyorum.</p>	
<p>26. Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme</p>	<p>-Mesela sınıf öğretmeni dersi farklılaştırabilmeli, zenginleştirebilmelidir. Ayrıca bildiğim kadarıyla basmakalıp öğretim tekniklerine kıyasla her seviyeden öğrencinin yeteneğini geliştiren farklı teknikler var sınıf ortamında kullanılabilen. Sınıf öğretmenlerine bunları kazandırmak gerek. -Bu noktada diğer branş öğretmenlerinin ve rehber öğretmenin de sorumluluğu olduğunu düşünüyorum.</p>	
<p>27. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme</p>	<p>-Ders kitaplarında verilen proje ve performans görevlerinin seviyesi düşük ve yetersiz. Üstün yetenekli bir öğrencinin ilgisini çektiklerini de pek sanmıyorum. İyi yapılandırılmış görevlerle yaratıcılığın teşvik edilmesi ciddi bir konu.</p>	
<p>28. Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme</p>	<p>-Grup çalışmalarının sınıf ortamında yürütülmesi üstün yetenekliyi hem liderlik hem de grup ve bağımsız çalışma ve araştırma konularında destekler. Mesela kalabalık mevcutlu sınıflarda her seviyeden yeteneği olan öğrencilerin yeteneklerini desteklemenin en etkili ve pratik yollarından biridir grup çalışmaları.</p>	<p>-Bazı üstün yetenekli çocuklar grupla çalışma eğiliminde olmayabilir, bu konuda zorlayıcı olmaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bireysel çalışma tercihi de üstün yeteneklilerde görülen bir eğilim.</p>

<p>29. Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme</p>	<p>-Bu konuda da özellikle literatürde ve uygulamada karşımıza çıkan sorunlardan biri; bu tip çocukların ürün ortaya koymamaları...</p>	
<p>30. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme</p>	<p>-Bu aslında önemli bir konu. Bazen bazı uygulamalar her öğrenciyeye hitap etmiyor. Bireysel farklılıkları gözetenek görevleri yapılandırmak hem üstün hem de diğer öğrenciler için bol kazanımlı olabilir.</p>	
<p>31. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme</p>	<p>-Alana tamamen hâkim olmasının her zaman beklenecek bir durum olmadığını ama genel çerçeveye hâkim olmasının beklenen bir şey olabileceğini düşünüyorum. -Burada hedeflere yönelik değerlendirmelerin içine süreç ve ürün, ölçüt temelli değerlendirmeleri de katmak gerekir.</p>	<p>-Bu hedefin biraz ütöpic olduğunu düşünüyorum. Bunun için öğretmenlerin lisans eğitimine kadar inmemiz gerekir bence.</p>
<p>32. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süregelen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme</p>	<p>-Bence de ayrıntılı bir değerlendirme gerekir. Hatta her bir öğrenci için yapılabilske keşke. -Sadece öğretmenin değil öğretmenle birlikte ya da ayrı, kurumsallaşmış bir yapının da değerlendirmesi gerekir. -Değerlendirmelerin destek odası öğretmeni ile beraber yapılması daha uygun olur.</p>	<p>-Değerlendirmelerin destek odası öğretmeni ile beraber yapılması daha uygun olur.</p>
<p>33. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme</p>	<p>-Bildiğim kadarıyla bu tür programların sağlıklı yürütülebilmesi için zaman zaman değerlendirme sonuçları ile program hedeflerini karşılaştırmak ve birtakım düzenlemeler yapmak gerekiyor. Yoksa eğitim-öğretim yılı bittiğinde üstün yetenekli öğrencinin pek faydalanamamış olduğu bir süreci geride bırakmış olmak sınıf öğretmeni için bir hayal kırıklığına neden olur.</p>	<p>-Burada ifade edilenler bir sınıf öğretmenin sınıfındaki tüm öğrencileri bir kenara bırakıp sadece üstün yetenekli çocukla ilgilenmesi anlamına gelir.</p>
<p>34. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme</p>	<p>-Şimdi ben bu yıl bir üstün yetenekli bir öğrencime kaynaştırma eğitimi verdim fakat seneye ortaokula başlayacak ve branş öğretmenleri tarafından çok ciddiye alınmayacak ve belki de yeteneğini kaybedecek ileride. Bu eğitimin bir şekilde devam etmesi sağlanmalı.</p>	

İşbirliği içinde çocuk aylar içinde tıbbi tedaviler de uygulanarak normal okul yaşantısına çekildi.” şeklinde gerçekleşmiştir. Farklı olarak “Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme” yeterliğine yönelik yapılmış olan olumsuz bir görüş ise “Mevcutun kalabalık olduğu sınıflarda sağlıklı bir şekilde uygulanamayacağını düşünüyorum.” şeklindedir. Ayrıca panelistlere yöneltilmiş olan I. Delphi anketi son sorusuna yani bu yeterliklere eklenmesini istediğiniz başka yeterlikler var mı sorusuna verilen yanıtlar değerlendirilerek “Üstün yetenekli öğrencinin sosyal kabulünü arttırmaya yönelik önlemleri alabilme” yeterliğinin Kaynaştırma Öncesi aşaması Önlemler ve Düzenlemeler yeterlik alanına eklenmesi uygun görülmüştür. Çizelge 9’da II. Delphi anketine ilişkin bulgular verilmiştir.

Çizelge 9’da verilmiş olan istatistiklere bakıldığında yeni eklenen yeterlik ile birlikte otuz beş yeterliğin ortalamalarının 5,78 ile 6,68 arasında değişen yüksek değerler aldıkları görülmektedir. Standart sapma değerleri ise 0,54 ile 1,51 arasında değişen değerler almıştır. Ortanca değerleri ise 6, 6,5 ve 7 değerlerini almıştır. Çeyreklikler arası fark ise 0 ile 2 arasında değişen değerler almıştır. Panelistlerinden yeterliklere 5, 6 ve 7 puanlarının vermiş olanların yüzdesi ise 83,8 ile 100 arasında değişen değerler almıştır. Tüm yeterliklere ilişkin değerler görüş birliği tanımına göre incelendiğinde otuz beş yeterlikten otuz birinin ortancalarının 5’ten büyük ve çeyreklikler arası fark değerlerinin 1,5 ‘ten küçük olduğu görülmektedir. Ayrıca geriye kalan dört yeterliğin ortancaların 5’ten büyük ve çeyreklikler arası fark değerlerinin 2,5 ‘ten küçük ve 5, 6, 7 yanıtlarının %70’den fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu değerlendirme II. Delphi anketinde de yeterliklere ilişkin görüş birliğinin sürmekte olduğuna işaret etmektedir. Çizelge 10’da III. Delphi anketine ilişkin bulgular verilmiştir.

Çizelge 9. Yeterliklere ilişkin II. Delphi anketi istatistikleri (N=36)

Yeterlik	Yanıtların Yüzdeleri							Görüş Birliği
	Ortalama	Standart Sapma	Ortanca	ÇAF*	5-7	4	1-3	
1. <i>Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme</i>	6,64	0,54	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
2. <i>Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme</i>	6,58	0,72	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
3. <i>Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme</i>	6,50	0,96	7	1	94,6	2,7	2,7	Var
4. <i>Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme</i>	6,53	0,73	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
5. <i>Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme</i>	6,11	1,07	6,5	2	91,9	5,4	2,7	Var
6. <i>Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme</i>	6,64	0,54	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
7. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme</i>	6,39	0,72	6,5	1	97,3	2,7	0,0	Var
8. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme</i>	6,50	0,65	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
9. <i>Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme</i>	6,39	1,03	7	1	91,9	5,4	2,7	Var
10. <i>Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme</i>	5,97	0,99	6	2	89,2	10,8	0,0	Var
11. <i>Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme</i>	6,47	0,76	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
12. <i>Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme</i>	6,31	0,84	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
13. <i>Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme</i>	6,06	1,10	6	2	89,2	8,1	2,7	Var

14. <i>Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme</i>	6,00	1,00	6	2	89,2	10,8	0,0	Var
15. <i>Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme</i>	6,67	0,58	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
16. <i>Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme</i>	6,44	0,80	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
17. <i>Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme</i>	6,50	0,65	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
18. <i>Üstün yetenekli öğrencinin sosyal kabulünü arttırmaya yönelik önlemleri alabilme*</i>	6,68	0,66	7	0	100,0	0,0	0,0	Var
19. <i>Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme</i>	5,94	1,35	6	1	89,2	2,7	8,1	Var
20. <i>Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme</i>	5,94	0,94	6	1	91,9	5,4	2,7	Var
21. <i>Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme</i>	6,50	0,80	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
22. <i>Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme</i>	6,44	0,76	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
23. <i>Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme</i>	6,25	0,79	6	1	97,3	2,7	0,0	Var
24. <i>Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme</i>	6,36	0,71	6,5	1	100,0	0,0	0,0	Var
25. <i>Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme</i>	6,56	0,60	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
26. <i>Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme</i>	6,25	1,14	6,5	1	94,6	2,7	2,7	Var
27. <i>Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme</i>	6,53	0,73	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
28. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme</i>	6,44	0,76	7	1	97,3	2,7	0,0	Var

29. Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme	6,28	1,07	7	1	91,9	5,4	2,7	Var
30. Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme	6,50	0,60	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
31. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme	6,39	0,76	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
32. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme	6,25	1,06	7	1	97,3	0,0	2,7	Var
33. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süreğen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme	5,97	1,21	6	1	89,2	8,1	2,7	Var
34. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme	5,78	1,51	6	1,25	83,8	5,4	10,8	Var
35. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme	6,11	1,10	6	1,25	94,6	2,7	2,7	Var

*Bu madde I.Delphi anketinde panelistlerden gelen önerilerin değerlendirilmesi sonrasında yeterlikler arasına eklenmiştir.

Çizelge 10'da verilmiş olan istatistiklere bakıldığında otuz beş yeterliğin ortalamalarının 5,89 ile 6,75 arasında değişen yüksek değerler aldıkları görülmektedir. Standart sapma değerleri ise 0,49 ile 1,51 arasında değişen değerler almıştır. Ortanca değerleri ise çoğunluk 7 olmak üzere 6, 6,5 ve 7 değerlerini almıştır. Çeyreklikler arası fark ise 0 ile 2 arasında değişen değerler almıştır. Panelistlerinden yeterliklere 5, 6 ve 7 puanlarının vermiş olanların yüzdesi ise 86,5 ile 100 arasında değişen değerler almıştır. Tüm yeterliklere ilişkin değerler görüş birliği tanımına göre incelendiğinde otuz beş yeterlikten otuz dördünün ortancalarının 5'ten büyük ve çeyreklikler arası fark değerlerinin 1,5 'ten küçük olduğu görülmektedir. Ayrıca geriye kalan bir yeterliğin ortancasının 5'ten büyük ve çeyreklikler arası fark değerinin 2,5 'ten küçük ve 5, 6, 7 yanıtlarının %70'den fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu değerlendirme nihai olarak III. Delphi anketinde de yeterliklere ilişkin bir görüş birliğinin var olduğunu göstermektedir.

I., II. ve II. Delphi bulguları karşılaştırıldığında II. Delphi bulgularında I. Delphi'ye kıyasla yeterliklerin ortalama olarak aldığı en düşük değer 0,05 azaldığı ve ortalama olarak aldığı en yüksek değer 0,01 arttığı görülmektedir. Tüm yeterliklerin ortalamaları karşılaştırıldığında otuz dört yeterlikten on dördünün ortalamalarında 0,02 ile 0,25 arasında değişen düşüşlerin meydana geldiği görülmektedir. Altı yeterlik maddesinin ortalamalarında hiçbir değişim olmayıp geriye kalan on dört yeterlik maddesinin ortalamalarında da 0,03 ile 0,25 arasında değişen artışların meydana geldiği görülmektedir. Panelistlerin görüşlerinde küçük de olsa bir değişimin gerçekleştiğine işaret eden bu durum nedeni olarak II. ankette yeterliklerle birlikte o yeterliklere ilişkin görüşlerin de verilmiş olması gösterilebilir. Ek olarak I. Delphi anketindeki yeterliklerden otuz ikisinin 1,5'ten küçük ve ikisinin de 2,5'ten küçük; II. Delphi anketinde ise otuz birinin 1,5'ten küçük ve dördünün 2,5'ten küçük ÇAF değerleri almış olması tüm görüş birliğinden bir miktar uzaklaşmış olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çizelge 10. Yeterliklere ilişkin III. Delphi anketi istatistikleri (N=36)

Yeterlik	Yanıtların Yüzdeleri							Görüş Birliği
	Ortalama	Standart Sapma	Ortanca	ÇAF*	5-7	4	1-3	
1. <i>Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme</i>	6,72	0,56	7	0	100,0	0,0	0,0	Var
2. <i>Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme</i>	6,67	0,58	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
3. <i>Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme</i>	6,44	0,76	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
4. <i>Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme</i>	6,61	0,59	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
5. <i>Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme</i>	5,92	1,11	6	1	86,5	8,1	5,4	Var
6. <i>Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme</i>	6,75	0,49	7	0	100,0	0,0	0,0	Var
7. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme</i>	6,44	0,64	6,5	1	97,3	2,7	0,0	Var
8. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme</i>	6,50	0,60	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
9. <i>Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme</i>	6,47	0,96	7	1	91,9	8,1	0,0	Var
10. <i>Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme</i>	6,08	0,89	6	1	89,2	10,8	0,0	Var
11. <i>Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme</i>	6,42	0,76	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
12. <i>Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme</i>	6,11	0,87	6	1	94,6	5,4	0,0	Var
13. <i>Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme</i>	5,89	0,94	6	2	91,9	8,1	0,0	Var

14. <i>Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme</i>	6,00	0,78	6	0,25	94,6	5,4	0,0	Var
15. <i>Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme</i>	6,61	0,59	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
16. <i>Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme</i>	6,53	0,60	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
17. <i>Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme</i>	6,58	0,60	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
18. <i>Üstün yetenekli öğrencinin sosyal kabulünü arttırmaya yönelik önlemleri alabilme</i>	6,53	0,72	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
19. <i>Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme</i>	6,03	1,30	6	1	89,2	5,4	5,4	Var
20. <i>Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme</i>	6,00	1,13	6	1	91,9	2,7	5,4	Var
21. <i>Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme</i>	6,42	0,89	7	1	97,3	0,0	2,7	Var
22. <i>Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme</i>	6,53	0,73	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
23. <i>Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme</i>	6,50	0,60	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
24. <i>Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme</i>	6,50	0,60	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
25. <i>Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme</i>	6,61	0,64	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
26. <i>Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme</i>	6,47	0,69	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
27. <i>Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme</i>	6,58	0,64	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
28. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme</i>	6,42	0,68	7	1	100,0	0,0	0,0	Var

29. Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme	6,25	0,98	7	1	94,6	2,7	2,7	Var
30. Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme	6,53	0,55	7	1	100,0	0,0	0,0	Var
31. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme	6,44	0,72	7	1	97,3	2,7	0,0	Var
32. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme	6,36	1,00	7	1	97,3	0,0	2,7	Var
33. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süregelen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme	5,97	1,24	6	1	89,2	8,1	2,7	Var
34. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme	5,94	1,51	6	1	86,5	2,7	10,8	Var
35. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme	6,11	1,26	6,5	1	91,9	2,7	5,4	Var

III. Delphi bulgularında II. Delphi'ye kıyasla yeterliklerin ortalama olarak aldığı en düşük değerin 0,11 ve ortalama olarak aldığı en yüksek değerin 0,07 arttığı görülmektedir. Tüm yeterliklerin ortalamaları karşılaştırıldığında otuz dört yeterlikten onunun ortalamalarında 0,02 ile 0,19 arasında değişen düşüşlerin meydana geldiği görülmektedir. Dört yeterlik maddesinin ortalamalarında hiçbir değişim olmayıp geriye kalan yirmi bir yeterlik maddesinin ortalamalarında da 0,03 ile 0,25 arasında değişen artışların meydana geldiği görülmektedir. Panelistlerin görüşlerinde olumlu yönde bir değişimin gerçekleştiğine işaret eden bu durum nedeni olarak III. ankette yeterliklerle birlikte o yeterliklere ilişkin bir dizi istatistiklerin verilmiş olması gösterilebilir. Ek olarak II. Delphi anketindeki yeterliklerden otuz birinin 1,5'ten küçük ve dördünün 2,5'ten küçük; III. Delphi anketinde ise otuz dördünün 1,5'ten küçük ve birinin 2,5'ten küçük ÇAF değerleri almış olması nihai görüş birliğinin I. ve II. Delphi bulgularına nazaran en yüksek seviyesine ulaşmış olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Nihai görüş birliği düzeyinin belirlenmiş olduğu III. Tur Delphi bulguları, bağıl değişkenlik katsayılarının (varyasyon katsayısı) standart sapma / ortalama x 100 formülü ile hesaplanarak incelendiğinde; I. ve II. Tur Delphi bulgularına kıyasla görüş birliğini destekleyen değerler almış oldukları görülmektedir (Çizelge 11).

Çizelge 11. Üç Tur Delphi anketindeki yeterliklerin bağıl değişkenlik katsayıları

Yeterlik	Bağıl Değişkenlik Katsayısı*		
	1.Tur	2.Tur	3.Tur
1. <i>Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme</i>	12,3	8,1	8,3
2. <i>Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme</i>	13,3	10,9	8,7
3. <i>Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme</i>	17,0	14,8	11,8
4. <i>Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme</i>	15,2	11,2	8,9
5. <i>Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme</i>	21,5	17,5	18,8
6. <i>Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme</i>	16,9	8,1	7,3
7. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme</i>	17,8	11,3	9,9
8. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme</i>	17,4	10,0	9,2
9. <i>Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme</i>	17,0	16,1	14,8

10. <i>Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme</i>	22,3	16,6	14,6
11. <i>Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme</i>	17,7	11,7	11,8
12. <i>Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme</i>	21,4	13,3	14,2
13. <i>Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme</i>	20,2	18,2	16,0
14. <i>Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme</i>	22,3	16,7	13,0
15. <i>Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme</i>	12,6	8,7	8,9
16. <i>Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme</i>	14,4	12,4	9,2
17. <i>Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme</i>	12,3	10,0	9,1
18. <i>Üstün yetenekli öğrencinin sosyal kabulünü arttırmaya yönelik önlemleri alabilme</i>	-	9,9	11,0
19. <i>Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme</i>	20,6	22,7	21,6
20. <i>Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme</i>	14,7	15,8	18,8
21. <i>Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme</i>	12,3	12,3	13,9
22. <i>Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme</i>	14,8	11,8	11,2
23. <i>Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme</i>	14,4	12,6	9,2
24. <i>Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme</i>	12,3	11,2	9,2
25. <i>Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme</i>	11,7	9,1	9,7
26. <i>Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme</i>	14,8	18,2	10,7
27. <i>Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme</i>	12,4	11,2	9,7
28. <i>Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme</i>	16,6	11,8	10,6
29. <i>Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme</i>	15,8	17,0	15,7
30. <i>Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme</i>	12,7	9,2	8,4

31. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme	10,3	11,9	11,2
32. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme	17,8	17,0	15,7
33. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süregelen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme	23,1	20,3	20,8
34. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme	25,4	26,1	25,4
35. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme	20,0	18,0	20,6

*19 ve altı= puanlar birbirine yakın ve homojen dağılım, 20-25 arası= normal dağılım, 26 ve üzeri= puanlar birbirine uzak ve heterojen dağılım

Çizelge 11'de nihai görüş birliğine ilişkin olarak (3. Tur) 19, 33, 34 ve 35 numaralı yeterliklerin 20 ile 25 arasında değişen değerler aldıkları, bunların dışında kalan otuz bir yeterliğin katsayılarının 19 ve altı değerler aldıkları görülmektedir. Bu bulgu da otuz beş yeterlikten otuz biri üzerindeki görüş birliğinin yüksek olduğunu, dördü üzerinde ise görüş birliğinin olduğuna işaret etmektedir.

Çizelge 11'e yeniden bakıldığında 5, 10, 12, 13, ve 14 numaralı yeterliklere ilişkin değerlendirmelerin ilk turda normal dağılım göstermekte iken diğer turlarda homojen dağılıma doğru yakınsamanın gerçekleştiği görülmektedir. 34 numaralı yeterliğin de ikinci turda heterojen dağılıma doğru yöneldiği fakat üçüncü turda normal dağılımda kaldığı, 35 numaralı yeterliğin ise ikinci turda homojen dağılıma yönelmişken son turda normal dağılıma doğru yöneldiği yani bir anlamda görüşlerin birbirinden uzaklaştığı anlaşılmaktadır.

Birinci turdan üçüncü tura doğru tüm yeterliklerin bağıl değişkenlik katsayıları incelendiğinde en büyük değişimin 6 numaralı yeterlikte (fark 9,6) ve en küçük değişimin ise 29 numaralı yeterlikte (fark 0,01) meydana geldiği görülmektedir. Bu durum da üç turdan oluşan Delphi tekniğinin tüm yeterlikler üzerindeki görüşlerde değişkenliğe neden olduğu ancak bazı yeterlikler üzerinde çok fazla bazılarında ise çok az görüş farklılığı sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Bu da üç turdan oluşmuş olan Delphi tekniği uygulamasının ve geri bildirimlerin etkili olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgu ve yorumlarına dayalı olarak ulaşılan sonuca ve bu sonuç temelinde geliştirilmiş uygulamaya ve araştırmaya yönelik bir dizi önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Üstün yeteneklileri genel eğitim sınıfı ortamlarında destekleyecek sınıf öğretmeni yeterlikleri, üstün yeteneklilerin genel eğitim olanakları içerisinde uygun bir biçimde tanınmalarını ve eğitilmelerini sağlamak adına öncelikli olarak karşılanması gereken gereksinimlerden biridir. Üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim ortamlarının ve seçeneklerinin sağlanabilmesi ile yetenek gelişimine yönelik programların genel eğitim sınıfı ortamlarında da yapılabilmesi ve yürütülebilmesi bir açıdan sınıf öğretmenlerinin belirgin ve alana özgü yeterliklerle donatılmasını gerektirmektedir. Riley (2011) üstün yetenekli öğrencilerin sahip oldukları yeteneklerinin tanınmasına, kabul edilmesine, onaylanmasına ve desteklenmesine ihtiyaç duyduklarını ve kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin onların kendine özgü özellikleri ile tanışacak destekleri sağlayarak üstün yetenekli öğrencilerin de kendilerini bugünün farklı öğrenenler topluluklarına aidiyet duygusu hissedeceklerini vurgulamıştır. Üstün yeteneklinin yeteneğini desteklemeye ve sınıfta bekleme olgusunun (Peine ve Coleman, 2010) aşılmasına yönelik olarak sınıf öğretmenlerine, sahip oldukları genel alan yeterliklerine ek olarak bir dizi yeterliğin kazandırılması gereklidir.

Bu problem durumuna odaklanarak dört aşama ve sekiz yeterlik alanı altında otuz beş farklı yeterlik ortaya çıkarılmış ve tüm yeterlikler üzerinde uzmanlar arası bir görüş birliğinin olduğu belirlenmiştir. Ortaya çıkarılmış olan otuz beş yeterlik arasında, üzerinde en yüksek görüş birliği bulunan yeterlik “bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme” yeterliğidir. Ortaya çıkarılmış olan sekiz yeterlik alanı arasında en yüksek görüş birliği almış olan yeterlik alanı ise, dört yeterlikten oluşmuş olan “önlemler ve düzenlemeler” yeterlik alanıdır. Tüm yeterlikler üzerinde uzmanlar arası bir görüş birliğine ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın sonucu olan yeterlikler; yeterlik alanları ve aşamalar altında şu şekilde sıralanmaktadır:

Aşama: Kaynaştırmaya Giriş

Yeterlik Alanı: Alana Özgü Temeller

Yeterlikler:

1. Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme
2. Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme
3. Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme
4. Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme
5. Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere hâkim olabilme

Yeterlik Alanı: Mesleki İlkeler ve Prensipler

Yeterlikler:

1. Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme
2. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme
3. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme
4. Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme

Aşama: Kaynaştırma Öncesi:

Yeterlik Alanı: İşbirliği ve Destekler

Yeterlikler:

1. Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme

2. Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme
3. Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme
4. Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme
5. Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme

Yeterlik Alanı: Önlemler ve Düzenlemeler

Yeterlikler:

1. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları ortadan kaldıracak önlemler alabilme
2. Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme
3. Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme
4. Üstün yetenekli öğrencinin sosyal kabulünü arttırmaya yönelik önlemleri alabilme

Yeterlik Alanı: Kaynaştırmaya Yönelik Programlama ve Planlama

Yeterlikler:

1. Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme
2. Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme
3. Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme

4. Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme

Aşama: Kaynaştırma Sırası:

Yeterlik Alanı: Kaynaştırma Sınıfı Yönetimi ve İklimi

Yeterlikler:

1. Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme
2. Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme
3. Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını yönetebilme

Yeterlik Alanı: Kaynaştırma Programını Uygulama ve Değerlendirme

Yeterlikler:

1. Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme
2. Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme
3. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme
4. Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme
5. Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme
6. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa

yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme

7. Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme

Aşama: Kaynaştırma Sonrası:

Yeterlik Alanı: Sürdürülebilirlik

Yeterlikler:

1. Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süreğen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme
2. Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürübilme / yenileyebilme
3. Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme

5.2. Öneriler

Bu araştırmadan elde edilmiş olan bulgular çerçevesinde hem uygulamaya hem de araştırmaya dönük olarak bir dizi önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1. Uygulamaya Dönük Öneriler

Bu araştırmanın sonucunda ortaya çıkarılmış olan yeterliklerin üniversitelerin sınıf eğitimi programları tarafından değerlendirilerek sınıf öğretmeni adaylarına yönelik olarak seçmeli derslerin açılması, zorunlu derslerden olan özel eğitim ve ilköğretimde kaynaştırma derslerinin içeriğinde yeterliklerle ilişkili konulara yer verilmesi önerilmektedir. Ek olarak, üstün yetenekli öğrencileri genel eğitim sınıfı ortamında destekleyecek sınıf öğretmenlerine yönelik lisansüstü eğitim programları çerçevesinde tezsiz yüksek lisans programlarının ya da sertifika eğitimlerinin açılması ve bu programların ya da eğitimlerin şekillendirilmesinde söz konusu yeterliklerin göz önünde tutulması tavsiye edilmektedir.

MEB tarafından üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri konusunda düzenlenmekte ya da düzenlenecek olan hizmetiçi eğitimlerde bu yeterliklere gereken hassasiyetin verilmesi tavsiye edilmektedir. Hizmetiçi eğitim programlarında öncelikli olarak sınıfında üstün yetenekli öğrencisi olan sınıf öğretmenlerine özel bir uygulama ile paralel eğitimler serisinin düzenlenmesi yeterliklerin öğretmenlere kazandırılması ve kalıcılığın sağlanmasında etkili olabilir. Daha fazla sınıf öğretmenine ulaşmak için de okul yöneticilerine ya da rehber öğretmenlere yönelik eğitimlerin düzenlenerek kısa zamanda birçok sınıf öğretmenine bu yeterliklerin kazandırılması sağlanabilir.

Eğitim denetçileri, genel eğitim sınıflarında gerçekleştirecekleri denetimlerinde bu yeterlikleri birer ölçüt olarak kullanabilirler. Çünkü üstün yetenekli öğrencinin eğitim gördüğü genel eğitim sınıfını diğer genel eğitim sınıflarından farklı bir şekilde değerlendirmek gerekir. Bu tür bir denetim, bir açıdan üstün yetenekli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında alacakları destekleri sağlama yönünde etkili olabilecektir. Dahası, bu tür bir denetime maruz kalacak olan bir sınıf öğretmeni, üstün yetenekli öğrenciyi genel eğitim sınıfında destekleme konusunda bir öz-değerlendirme yapma ve gerektiğinde mesleki olarak kendini geliştirme sürecini aktif hale getirebilecektir.

MEB'in belirlemiş olduğu öğretmen yeterliklerinden sınıf öğretmeni yeterlikleri yeniden incelenerek sınıfında üstün yetenekli öğrencisi olan sınıf öğretmeni yeterliklerine gereken önemin verilmesi önerilmektedir. Çünkü bu araştırmanın bulguları üstün yetenekli öğrencinin eğitim gördüğü genel eğitim sınıfı öğretmenlerinin diğer genel eğitim sınıfı öğretmenlerine nazaran farklı yeterliklerle donatılmalarını gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, bu araştırmanın ortaya çıkarmış olduğu yeterliklere MEB sınıf öğretmeni yeterlikleri arasında yer verilmesi önerilmektedir.

5.2.2. İleride Yürütülecek Olan Araştırmalara Dönük Öneriler

Bu araştırmanın sonucunda ortaya çıkarılmış olan yeterliklere ilişkin tarama çalışmalarının yürütülmesi faydalı olacaktır. Sınıf öğretmenlerinin bu yeterliklere sahip olma durumlarının ortaya çıkarılması bir anlamda bir ihtiyaç analizi görevi de görecektir. Ancak, yürütülecek olan tarama çalışmalarının büyük örneklemelerle yapılması isabetli olacaktır. Çünkü, Türkiye örneği düşünüldüğünde, MEB çatısı

altında görev yapmakta olan yüz binlerce öğretmen içinde büyük çoğunluğun sınıf öğretmenleri tarafından temsil edildiği bilinmektedir. Ek olarak, bu tür tarama çalışmalarının büyük bir örnekleme temsil edecek sınıf öğretmenlerinin katılımıyla yürütülmesi, bu araştırma sonucunda ortaya çıkarılmış olan yeterliklerin genellenebilirliği konusunda bilimsel destek sağlayabilecektir.

Ortaya çıkarılmış olan yeterlikler aracılığıyla sınıf öğretmeni eğitimi odaklı nasıl bir program geliştirilmeli ve nasıl bir süreç izlenmeli sorularının yanıtları verilebilecektir. Yeterlikler temelinde geliştirilecek program ve süreçlere ek olarak farklı ölçme ve değerlendirme araçlarının geliştirilmesi; birçok betimsel, tarama, ilişkisel, karşılaştırmalı, deneysel vb. çalışmaların gerçekleştirilmesine olanak sağlayacaktır. Bu farklı çalışmalar ile üstün yetenekli çocuklar ve onların genel eğitim sınıflarındaki eğitimleri konusuna yönelik özgün ve farklı bilimsel katkılar sağlanabilecektir.

Bir diğer araştırmaya yönelik öneri de her bir yeterlik için performans göstergelerinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu araştırmanın ortaya çıkarmış olduğu yeterliklerin sınıf öğretmenlerine kazandırılabilmesi için performans göstergeleri kritik bir önem teşkil edecektir. Performans göstergeleri aracılığıyla uygulamaya dönük somut örneklerin geliştirilmesi de sağlanabilecektir.

Delphi tekniğini kullanmış olan araştırmacı bu tekniğin uygulanması aşamalarında bazı tecrübeler edinmiştir. Bunları zaman yönetimi, uygun panelist seçimi, panelist sayısı ve anketlere geri dönüşler olarak sıralamak mümkündür. Araştırmacı, Delphi tekniğinin güçlü bir teknik olduğunu; ancak, tartışmaya katılacak olan panelistlerin seçiminde çok dikkatli olunması ve uygun kişilerin seçiminin sağlanmasını şiddetle tavsiye etmektedir. Uygun kişilerin seçimi aynı zamanda anketlere geri dönüşlerin zamanında gerçekleşmesini de sağlayacaktır. Ek olarak panelist sayısının da yirmi civarında tutulmasının zamanın iyi yönetilebilmesi ve iş yükü açısından kolaylaştırıcı olacağı düşünülmektedir. Bu bir anlamda anketlere geri dönüşlerin de daha hızlı olmasını sağlayabilir. Araştırmacı Delphi tekniğinin bu araştırmanın problemi gibi görüş birliği gerektiren her tür araştırma problemine yönelik olarak kullanılmasını önermektedir.

Farklı özel gereksinim gruplarından gelen öğrencilerin sınıf öğretmenlerinin eğitim verdiği genel eğitim sınıflarında akranları ile birlikte eğitim almalarına öncelik

veriliyor olması temelinde; sınıfında dezavantajı olan (zihinsel, fiziksel, işitme ve görme yetersizliği olan, öğrenme güçlüğü çeken, otizmlili, albinizmlili vb.) öğrencileri destekleyecek bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken yeterliklerin de araştırılması önerilmektedir.

Bu araştırmaya konu olan problemin okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan tüm branş öğretmenlerine yönelik olarak araştırılarak farklı eğitim ve öğretim basamaklarında görev alan branş öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri genel eğitim sınıfı ortamlarında desteklemeleri adına sahip olmaları gereken yeterliklerin de ortaya çıkarılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adams, C. M., & Pierce, R. L. (2009). Differentiation. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 246-249). Sage Publications, USA.
- Akar, İ. (2010). *İlköğretim kademesindeki üstün yetenekli öğrencilerin rehberlik hizmetlerine olan gereksinimleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi.
- Akar, İ., & Şengil-Akar, Ş. (2012). İlköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin üstün yetenek kavramı hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), s. 423-436.
- Akar, İ., Şengil-Akar, Ş & Güçyeter, Ş. (2012). Ulusal alanyazında üstün zeka ve üstün yetenek araştırmaları: İleriye dönük öngörüler. 3. *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi*, Hacettepe Üniversitesi-Ankara.
- Akar, İ., & Uluman, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri doğru aday gösterme durumları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(3), s. 199-212
- Anderson, K. (2000). *Gifted and talented students: Meeting their needs in New Zealand schools*. Wellington: Learning Media.
- Ataman, A. (1998). Üstün zekalılar ve üstün yetenekliler. Eripek, S. (ed). *Özel eğitim içinde* (s.171-194). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, no:561.
- Blum, R., Hart-Davis, A., Longe, B. & Niederman, D. (1997). *Classic mathemagic*. Sterling publishing, China.
- Blumen-Pardo, S. (2002). Effects of a teacher training workshop on creativity, cognition, and school achievement in gifted and non-gifted second-grade students in Lima, Peru. *High Ability Studies*, 13(1), 47-58.
- Borland, J. H. (2003). *Rethinking gifted education*. New York: Teachers College Press.
- Brody, L. E. & Stanley, J. C. (2005). Youths who reason exceptionally well mathematically and/or verbally: Using the MVT:D4 model to develop their talents. In Sternberg, R. J. & Davidson, J. E. (Eds). *Conceptions of giftedness* (2nd ed.) (pp. 20-37). Cambridge: Cambridge University Press.
- Brown, S. W., Renzulli, J. S., Gubbins, E. J., Siegle, D., Zhang, W., & Chen, C. H. (2005). Assumptions underlying the identification of gifted and talented students. *Gifted Child Quarterly*, 49(1), 68-79.
- Brydon-Miller, M., Greenwood, D., & Maguire, P. (2003). Why action research?. *Action Research*, 1(1), 9-28.
- Cavkaytar, A. & Diken, İ. H. (2012). *Özel eğitim 1: Özel eğitim ve özel eğitim gerektirenler*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Chan, E. C. M. (2008). Using model-eliciting activities for primary mathematics classrooms. *The Mathematics Educator*, 11(1), 47-66.

- Clark, B. (1997). Social ideologies and gifted education in today's schools. *Peabody Journal of Education*, 72(3), 81-100.
- Coleman, L. J. & Cross, T. L. (2005). *Being gifted in school: aAn introduction to development, guidance and teaching (2nd ed.)*. Prufrock Press: Texas.
- Coleman, L. J. & Olthouse, J. (2009). Inclusion. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 448-451). Sage Publications, USA.
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. *Journal of Applied Psychology*, 78(1), 98.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches (2nd ed.)*. Thousand Oaks-London-New Delhi: Sage Publications.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2014). *Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi* (Y. Dede ve S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelikdelen, H. (2010). *Bilim ve sanat merkezlerinde bilim birimlerinden destek alan üstün yetenekli öğrencilerin kendi okullarında fen ve teknoloji dersinde karşılaştıkları güçlüklerin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi.
- Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 186, 72-84.
- Darga, H. (2010). *Brigance K&1 screen II ile ilköğretim 1. sınıfta saptanan üstün yetenekli çocuklara ve sınıf arkadaşlarına uygulanan zenginleştirme programının çoklu zekâ alanlarındaki performans düzeylerini arttırmaya etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi.
- Davaslıgil, Ü. (1995). Üstün zekâlı çocukların eğitimi. *Yaşadıkça Eğitim*, 43, 21-27.
- Davis, G. A., & Rimm, S. B. (1989). *Education of the gifted and talented*. Prentice-Hall, Inc.
- De Villiers, M. R., De Villiers, P. J., & Kent, A. P. (2005). The Delphi technique in health sciences education research. *Medical Teacher*, 27(7), 639-643.
- Delcourt, M. A. B., Loyd, B. H., Cornell, D. G. & Goldberg, M. D. (1994). *Evaluation of the Effects of Programming Arrangements on Student Learning Outcomes*. Research Monograph 94108.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2005). Introduction: the discipline and practice of qualitative research. In Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (Eds). *The sage handbook of qualitative research* (3th ed.). Thousand Oaks-London-New Delhi: Sage Publications.
- Diken, İ. H. & Batu, S. (2010). Kaynaştırmaya giriş. Diken, İ. H. (Ed). *İlköğretimde kaynaştırma* içinde (s.2-23). Ankara: Pegem Akademi.
- Dimitriadis, C. (2012). How are schools in England adressing the needs of mathematically gifted children in primary classrooms? A review of practice. *Gifted Child Quarterly*, 56(2), pp 59-76.

- Eakin, J. R. (2007). *How regular classroom teachers view the teaching of gifted students?*. Unpublished Doctoral Dissertation. Walden University.
- Ekinci, A. (2002). *İlköğretim okullarının üstün yetenekli çocukların eğitimine elverişlilik düzeyi ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Batman İli Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi.
- Fahy, P. J. (2001). Addressing some common problems in transcript analysis. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 1(2).
- Feldhusen, J. F. (2005). Giftedness, talent, expertise and creative achievement. In Sternberg, R. J. & Davidson, J. E. (Eds). *Conceptions of giftedness (2nd ed.)* (pp.64-79). Cambridge: Cambridge University Press.
- Ford, D. Y. (2003). Two other wrongs don't make a right: Sacrificing the needs of diverse students does not solve gifted education's unresolved problems. *Journal for the Education of the Gifted*, 26, 283-291.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education (6th edition)*. New York: McGraw-Hill.
- Freeman, J. (1995). Annotation: Recent studies of giftedness in children. *J. Child Psychol. Psychiat.* 36(4), 531-547.
- Gagné, F. (2005). From gifts to talent: The DMGT as a developmental model. In Sternberg, R. J. & Davidson, J. E. (Eds). *Conceptions of giftedness (2nd ed.)* (pp.98-119). New York, Cambridge University Press.
- Galton, F. (1892). *Hereditary genius (2nd ed.)*. London: Mcmillan.
- Gökdere, M. & Ayvaci, H. Ş. (2004). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri ile ilgili bilgi seviyelerinin belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, s.17-26.
- Gray, W. A. (1982). Mentor-assisted enrichment projects for the gifted and talented. *Educational Leadership*, 40(2), 16-21.
- Grisham, T. (2009). The Delphi technique: A method for testing complex and multifaceted topics. *International Journal of Managing Projects in Business*, 2(1), 112-130.
- Güçyeter, Ş. (2011). DISCOVER problem matrisinin revize edilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 1 (1), 104-131.
- Gürsel, O. (2006). Özel eğitim ve ek hizmetler. Gürsel, O. (ed). *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi içinde* (s.141-152). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Hasson, F., Keeney, S., & McKenna, H. (2000). Research guidelines for the Delphi survey technique. *Journal of Advanced Nursing*, 32(4), 1008-1015.
- Hebert, T. P. (1997). Jamison's story: Talent nurtured in troubled times. *Roeper Review*, 19(3), 142-148.
- Hebert, T. P., & Neumeister, K. L. S. (2000). University mentors in the elementary classroom: Supporting the intellectual, motivational, and emotional needs of high-ability students. *Journal for the Education of the Gifted*, 24(2), 122-148.

- Heller, F. (2004). Action research and research action: a family of methods. In Cassell, C., & Symon, G. (Eds.). *Essential guide to qualitative methods in organizational research* (pp. 349-360). Sage Publications.
- Hesse-Biber, S. N. (2010). *Mixed methods research: Merging theory with practice*. Guilford Press.
- Hoge, R. D. (1988). Issues in the definition and measurement of the giftedness construct. *Educational Researcher*, 17(7), 12-16.
- Hsu, C. C., & Sandford, B. A. (2007). The Delphi technique: Making sense of consensus. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 12(10), 1-8.
- Jauk, E., Benedek, M., Dunst, B. & Neubauer, A. C. (2013). The relationship between intelligence and creativity: New support for the threshold hypothesis by means of empirical breakpoint detection. *Intelligence*, 41(4), 212-221.
- Jaušovec, N. (2000). Differences in cognitive processes between gifted, intelligent, creative, and average individuals while solving complex problems: An EEG study. *Intelligence*, 28(3), 213-237.
- Javits, J. K. (1988). *Gifted and talented students' education act*. US: Department of Education.
- Johnsen, S. K. (2009). Identification. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 439-443). Sage Publications, USA.
- Johnsen, S. K., Haensly, P. A., Gail, R. R. & Ford, R. F. (2002). Changing general education classroom practices to adapt for gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 46 (1), p.45-63.
- Kargın, T. (2008). Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama ve öğretimin bireyselleştirilmesi. H.İ. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde* (s. 59-87). Ankara: Pegem Akademi.
- Kim, K. H. (2005). Can only intelligent people be creative? A meta-analysis. *Journal of Secondary Gifted Education*, 16(2/3), 57-66.
- Kulik, J. A., & Kulik, C. L. C. (1984). Effects of accelerated instruction on students. *Review of Educational Research*, 54(3), 409-425.
- Kulik, J. A., & Kulik, C. L. C. (1992). Meta-analytic findings on grouping programs. *Gifted Child Quarterly*, 36(2), 73-77.
- Kurasaki, K. S. (2000). Intercoder reliability for validating conclusions drawn from open-ended interview data. *Field methods*, 12(3), 179-194.
- Kuzgun, Y. & Deryakulu, D. (2006). Bireysel farklılıklar ve eğitime yansımaları. Kuzgun, Y. & Deryakulu, D. (Eds). *Eğitimde bireysel farklılıklar içinde* (s.1-11). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lea-Wood, S. S. (2009). Australia, gifted education. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 78-80). Sage Publications, USA.
- Linstone, A. & Turoff, M. (2002). *The Delphi method: Techniques and applications*. NJIT, New Jersey.

- Marland, S. P. (1971). *Education of the gifted and talented - Volume 1: Report to the congress of the United States by the U.S. commissioner of education*. Washington, DC: Office of Education (DHEW).
- Matthews, D. & Kitchen, J. (2007). School-within-a-school gifted programs: Perceptions of students and teachers in public secondary schools. *Gifted Child Quarterly*, 51, 3, 256-271.
- Matthews, D. J. & Foster, J. (2005). *Being smart about gifted children: A guidebook for parents and educators*. Scottsdale, Arizona: Great Potential Press.
- Mazza-Davies, Laurie. (2008). *Personalising learning: Exploring the principles and processes of the IEP for young, gifted readers*. Unpublished Master's Thesis. The University of Waikato.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2003). Milli eğitim bakanlığı ilköğretim kurumları yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, 225.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2006). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. *Resmi Gazete*, 26184; değ. 2012-28360.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2007). Milli eğitim bakanlığı bilim ve sanat merkezleri yönergesi. *Tebliğler Dergisi*, 2593; değ. 2009-2618.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2008). *Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2013). *Özel yetenekli bireyler strateji ve uygulama planı 2013-2014*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2014a). *Milli eğitim istatistikleri: Örgün eğitim 2013/2014*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2014b). Milli eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, 2684.
- Merrick, C., & Targett, R. (2004). *Gifted and talented education: Professional development package for teachers- Module 2*. GERRIC Project-The University of New South Wales, Australia.
- Metin, N., & Dağlıoğlu, E. (2004). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmenin rolü. *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı*, 179-186.
- Moon, T. R. & Brighton, C. M. (2008). Primary teachers' conceptions of giftedness. *Journal for the Education of the Gifted* 31(4), 447-480.
- Moratta-Garcia, C. (2011). *Teachers use of a differentiated curriculum for gifted students*. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Southern California.
- Mosse, J. L. (2003). *The nature of gifted education in the regular education classrooms in the elementary schools of a rural western pennsylvania school district: Implications for a staff development program*. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Pittsburgh.

- NASA (National Aeronautics and Space Administration). (2013). *NASA astronaut wrings out a wet washcloth in space*. [Çevrimiçi: <http://apod.nasa.gov/apod/ap130424.html>], Erişim tarihi: 15.05.2013 .
- Neumeister, K.L.S., Adams, C.M., Pierce, R.L., Cassady, J.C. & Dixon, F.A. (2007). Fourth-grade teachers' perceptions of giftedness: Implications for identifying and serving diverse gifted students. *Journal for the Education of the Gifted* 30(4), 479-499.
- O'Boyle, M. W. (2000). A new millennium in cognitive neuropsychological research: The era of individual differences. *Brain and Cognition*, 42(1), 135-138.
- O'Boyle, M. W. (2005). Some current findings on brain characteristics of the mathematically gifted adolescent. *International Education Journal*, 6(2), 247-251.
- O'Boyle, M. W., & Benbow, C. P. (1990). Enhanced right hemisphere involvement during cognitive processing may relate to intellectual precocity. *Neuropsychologia*, 28(2), 211-216.
- O'Boyle, M. W., Alexander, J. E., & Benbow, C. P. (1991). Enhanced right hemisphere activation in the mathematically precocious: A preliminary EEG investigation. *Brain and Cognition*, 17(2), 138-153.
- O'Boyle, M. W., Gill, H. S., Benbow, C. P., & Alexander, J. E. (1994). Concurrent finger-tapping in mathematically gifted males: Evidence for enhanced right hemisphere involvement during linguistic processing. *Cortex*, 30(3), 519-526.
- O'Boyle, M. W., Benbow, C. P., & Alexander, J. E. (1995). Sex differences, hemispheric laterality, and associated brain activity in the intellectually gifted. *Developmental Neuropsychology*, 11(4), 415-443.
- O'Boyle, M. W., & Gill, H. S. (1998). On the relevance of research findings in cognitive neuroscience to educational practice. *Educational Psychology Review*, 10(4), 397-409.
- Oğurlu, Ü. (2011). Üstün zekalı öğrenciler ve sınıf atlama. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 53-70.
- Palladino, C. (2008). *Teachers' perspectives on educating the gifted learner within the regular education classroom*. Unpublished Doctoral Dissertation. Walden University.
- Peine, M. E., & Coleman, L. J. (2010). The phenomenon of waiting in class. *Journal for the Education of the Gifted*, 34(2), 220-244.
- Perez, B. B. (1997). *Teachers' attitudes and perceptions towards inclusion of gifted students*. Unpublished Master's Thesis. The University of Texas-Pan American.
- Pfeiffer, S. I. (2009). Gifted rating scales. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 390-392). Sage Publications, USA.
- Piirto, J. (2009). Creativity assessment. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 206-209). Sage Publications, USA.
- Powell, C. (2003). The Delphi technique: Myths and realities. *Journal of Advanced Nursing*, 41(4), 376-382.

- Preckel, F., Holling, H., & Wiese, M. (2006). Relationship of intelligence and creativity in gifted and non-gifted students: An investigation of threshold theory. *Personality and Individual Differences*, 40(1), 159-170.
- Ray, K. E. (2009). Competencies for teachers of gifted. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 164-165). Sage Publications, USA.
- Renzulli, J. S. (1986). The three ring conception of giftedness: A developmental model of creative productivity. In Sternberg, R. J. & Davidson, J. E. (Eds). *Conceptions of giftedness* (pp.53-92). New York, Cambridge University Press.
- Renzulli, J. S. (2009). Teacher nominations. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 878-880). Sage Publications, USA.
- Renzulli, J. S. & Reis, S. M. (2000). The schoolwide enrichment model. In Heller, K. A., Mönks, F. J., Subotnik, R., & Sternberg, R. J. (Eds.). *International handbook of giftedness and talent* (pp.367-382). Elsevier.
- Riley, T. L. (2011). *Teaching gifted students in the inclusive classroom. The practical Strategies in Gifted Education*. Texas: Prufrock Press.
- Roberts, J. L. (2005). *Enrichment opportunities for gifted learners. The practical Strategies in Gifted Education*. Texas: Prufrock Press.
- Rogers, K. B. (2002). *Re-forming gifted education: How parents and teachers can match the progam to the child*. USA: Great Potential Press.
- Rohrer, J. C. (1995). Primary teacher conceptions of giftedness: Image, evidence and nonevidence. *Journal for the Education of the Gifted*, 18(3), 269-283.
- Runco, M. A., & Albert, R. S. (1986). The threshold theory regarding creativity and intelligence: An empirical test with gifted and nongifted children. *Creative Child and Adult Quarterly*, 11(4), 212-218.
- Sak, U. (2008). Üstün zekalı öğrenciler. Diken, İ. H. (ed). *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde* (s.499-533). Ankara, Pegem Akademi.
- Sak, U. (2011). Üstün yetenekliler eğitim programları modeli ve sosyal geçerliliği. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 213-229.
- Sak, U. (2013). *Üstün zekalılar: özellikleri, tanılanmaları, eğitimleri* (2. Baskı). Vize yayıncılık: Ankara.
- Schack, G. D., & Starko, A. J. (1990). Identification of gifted students: An analysis of criteria preferred by preservice teachers, classroom teachers, and teachers of the gifted. *Journal for the Education of the Gifted*, 13, 346-363.
- Schader, R. (2009). Parent nominations. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 673-675). Sage Publications, USA.
- Seeley, K. (1998). Facilitators for talented students. In Vantassel-Baska, J. (Ed). *Excellence in educating gifted and talented learners* (3th ed). (pp.373-488). Denver, Love Publishing.
- Shaklee, B. D. (2009). Domains of talent. In Kerr, B. (ed). *Encyclopedia of giftedness, creativity, and talent* (pp. 257-258). Sage Publications, USA.

- Simonton, D. K. (2005). Giftedness and genetics: The emergenic-epigenetic model and its implications. *Journal for the Education of the Gifted*, 28(3-4), 270-286.
- Sisk, D. (2009). Myth 13: The regular classroom teacher can "go it alone". *Gifted Child Quarterly*, 53(4), 269-271.
- Stake, E. R. (2005). Qualitative case studies. In Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (Eds). *The sage handbook of qualitative research* (3th ed.). Thousand Oaks-London-New Delhi: Sage Publications.
- Steenbergen-Hu, S. & Moon, S. M. (2011). The effects of acceleration on high ability learners: A meta-analysis. *Gifted Child Quarterly*, 55 (1), 39-53.
- Sternberg, R. J. & Zhang, L. (1995). What do we mean by giftedness? A pentagonal implicit theory. *Gifted Child Quarterly*, 39(2), 88-94.
- Sternberg, R. J. & Lubart, T. I. (1999). The concept of creativity: Prospects and paradigms. In R.J. Sternberg (ed.) *Handbook of creativity* (pp. 3-16). London: Cambridge University Press.
- Sucuoğlu, B. (2006). *Etkili kaynaştırma uygulamaları: Yeni ilköğretim programları ve öğretmen yeterlikleri ışığında*. Ankara: Ekinoks.
- şahin, A. E. (2001). Eğitim araştırmalarında delphi tekniği ve kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 20, 215-220.
- şahin, A. E. (2004). Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5(58), 58-62.
- şahin, A. E. (2010). Professional status of elementary teaching in Turkey: A Delphi study. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 16(4), 437-459.
- şahin, F. (2014a). Yaratıcılık-Zekâ ilişkisi: Yeni deliller. *İlköğretim Online*, 13(4), 1516-1530.
- şahin, F. (2014b). The effectiveness of mentoring strategy for developing the creative potential of the gifted and non-gifted students. *Thinking Skills and Creativity*, 14, 47-55.
- Tannenbaum, A. J. (1997). The meaning and making of giftedness. In Colangelo, N. & Davis, G. (Eds). *Handbook of gifted education* (2nd ed) (s. 165-180). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- TED (Türk Eğitim Derneği). (2009). *Öğretmen yeterlikleri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Tekbaş, D. (2004). *Kaynaştırma ortamında üstün zekâlı çocuğa uygulanan zenginleştirme programı hakkında örnek olay incelemesi ve programın etkililiğine ilişkin bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi.
- Terman, L. (1925). *Genetic studies of genius. Vol.1. Mental and physical traits of a thousand gifted children*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Tieso, C. L. (2003). Ability grouping is not just tracking anymore. *Roeper Review*, 26(1), 29-36.

- Trost, G. (2000). Prediction of excellence in school, higher education and work. In K. Heller, F. Mönks, R. Sternberg, and R. Subotnik (eds.), *International handbook of giftedness and talent* (2nd ed) (pp. 317-330). Oxford: Pergamon.
- Uresti, R., Goertz, J., & Bernal, E. M. (2002). Maximizing achievement for potentially gifted and talented and regular minority students in a primary classroom. *Roeper Review*, 25(1), 27-31.
- VanTassel-Baska, J. (2005). Domain-specific giftedness: Applications in school and life. In Sternberg, R. J. & Davidson, J. E. (Eds). *Conceptions of Giftedness* (2nd ed) (pp.358-376). New York, Cambridge University Press.
- VanTassel-Baska, J., & Stambaugh, T. (2005). Challenges and possibilities for serving gifted learners in the regular classroom. *Theory Into Practice*, 44(3), 211-217.
- VanTassel-Baska, J. & Johnsen, S. K. (2007). Teacher education standards for the field of gifted education: A vision of coherence for personnel preparation in the 21st century. *Gifted Child Quarterly*, 51, 182-205.
- Vaughn, V. L. (1991). Meta-analyses and review of research on pull-out programs in gifted education. *Gifted Child Quarterly*, 35(2), 92–98.
- Vernon, W. (2009). The Delphi technique: A review. *International Journal of Therapy and Rehabilitation*, 16(2), 69-76.
- Witty, P. (1958). Who are the gifted? Role of gifted persons in social progress. In Henry, N.B. (Ed.). *Education for the gifted* (pp. 41-64). Chicago: University of Chicago Press.
- Yang, Y., Gentry, M., & Choi, Y. O. (2012). Gifted students' perceptions of the regular classes and pull-out programs in South Korea. *Journal of Advanced Academics*, 23(3), 270-287.
- Yıldırım, A. & Şimsek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods* (3th ed). USA: Sage Publications.

EKLER DİZİNİ

EK 1. ETİK KURUL ONAY BİLDİRİMİ*

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Genel Sekreterlik

Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : 88600825 / 433- 3422

Konu :

25 Eylül 2013

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 13.09.2013 tarih ve 507 sayılı yazımız.

Enstitünüz İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı öğrencilerinden **İbrahim AKAR**'ın "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Normal Sınıf Ortamında Desteklenmeleri Odaklı Öğretmen Eğitim Programının Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi" konulu araştırması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 16 Eylül 2013 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ömer UĞUR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Tutanak

EK 2. ARAŞTIRMA İZİNİ 1*

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 80342057/605/S64701
Konu: Araştırma İzni

11/04/2013

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlgi: a) 20.03.2013 tarih ve 12908312-010.99/1479 sayılı yazı,
b)07.03.2012 tarih B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı Genelge (Genelge No: 2012/13).

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı doktora öğrencisi İbrahim AKAR tarafından yürütülen ***Kaynaştırma Sınıflarındaki Üstün Yetenekli Çocukların Öğretmenlerine Yönelik Eğitim Programının Etkİliliği*** konulu araştırma talebi komisyonumuz tarafından incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilerek onaylı bir örneği Bakanlığınızda muhafaza edilen ve Ek'lerle gönderilen veri toplama araçlarının, gönüllülük esas olmak kaydıyla, araştırma önerisinde sunulan gözlem ve görüşme formları çerçevesinde kurumlarımızla eğitim ve öğretimi aksatmamak kaydıyla uygulama yapılmasında bir sakınca görülmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Mehmet Ata ÖZTÜRK
Bakan a.
Genel Müdür V.

EKLER:

- 1.Onaylı tez konusu önceri formu (9 sayfa)
- 2.Gözlem ve görüşme odak soruları (1 sayfa)
- 3.İhtiyaç duyulan bilgiler (1 sayfa)
4. Rapor (1 Sayfa)

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak için <http://evrak.sorgu.meb.gov.tr> adresinden 0800-222-5888-5540-6888 kodu ile yzlanabilir.

MTB Beşevler Kampüsü A/Blok Beşevler/ANKARA
Elektronik Adı: www.meb.gov.tr
e-posta: edsuyuk@tnmb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Hatice DEMİR-VİTKİ
Tel: (0 312) 413 50 53
Faks: (0 312) 213 13 56

*Bu doktora tezinin başlığı tez savunması sırasında değiştirilmiştir.

EK 3. ARAŞTIRMA İZİNİ 2*

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481/605.99/3261705

07/11/2013

Konu: Araştırma İzni
(İbrahim AKAR)

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİNE
(Genel Sekreterlik)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi
b) 04/10/2013 tarih ve 3774 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Arş. Gör. İbrahim AKAR'ın "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Normal Sınıf Ortamında Desteklenmeleri Odaklı Öğretmen Eğitim Programının Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi" konulu tez önerisi kapsamında uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Anketlerin uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme-1 Şube Müdürlüğüne gönderilmesini arz ederim.

İlhan KOÇ
Müdür a.
Şube Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aşık ile Ayrılır.

11.11.2013

Yaşar SUBAŞI
Ş e f

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 893b-cd0d-387f-b97f-6199 kodu ile yapılabilir.

Emniyet Mh. Alparslan Türkeş Cd. No: 4/A Yenimahalle/ANKARA
www.ankara.meb.gov.tr
istatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Murat YILMAZER
Tel: (0 312) 212 36 00
Faks: (0 312) 212 02 16

*Bu doktora tezinin başlığı tez savunması sırasında değiştirilmiştir.

EK 4. ARAŞTIRMA İZNI 3*

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481/605.99/994019
Konu: Araştırma izni

16/05/2013

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) 10/05/2013 tarih ve 2287 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Öğrencisi İbrahim AKAR' ın "Kaynaştırma sınıflarındaki üstün yetenekli çocukların öğretmenlerine yönelik eğitim programının etkililiği" konulu tezi kapsamında çalışma yapma talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Uygulama-örneklerinin (1-sayfa) araştırmacı tarafından uygulamaya yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne gönderilmesini arz ederim.

İlhan KOÇ
Müdür a.
Şube Müdürü

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih: 16/05/2013
Sayı: 14588481/605.99/994019

Güvenli Elektronik İmza
Aşılı ile Aynıdır.

16/05/2013

İBRAHİM AKAR
Doktora Öğrencisi

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7ddf-2615-37ee-b208-c3aa kodu ile yapılabilir.

Konya yolu Başkent Öğretmen Evi arkası Beşevler ANKARA
e-posta: isticatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Emine KONUK
Tel: (0 312) 221 02 17/135

*Bu doktora tezinin başlığı tez savunması sırasında değiştirilmiştir.

EK 5. I. DELPHİ ANKETİ

ÜSTÜN YETENEKLİ BİR ÖĞRENCİYİ NORMAL SINIF ORTAMINDA DESTEKLEYECEK BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİKLER

Değerli Hocam,

Bu araştırmanın amacı normal sınıf ortamlarının bir parçası olan üstün yetenekli öğrencilerin bu sınıf ortamlarında da gereken destekleri alabilmeleri adına sınıf öğretmenlerinde bulunması gereken yeterliklere ilişkin bir fikir birliği oluşturmaktır. Bir sınıf öğretmeni olarak mesleki bilgi, birikim ve tecrübeleriniz ya da bir akademisyen olarak üstün yeteneklilerin eğitimi, özel eğitim, kaynaştırma eğitimi, sınıf öğretmenliği eğitimi alanlarından bir ya da daha fazlasına yönelik bilimsel çalışmalar yürütüyor olmanız nedeniyle bu tartışmaya panelist olarak seçilmiş bulunmaktasınız. Delphi tekniği adı verilen bir teknik ile yürütülmekte olan bu tartışma birkaç raunttan oluşacaktır. Tartışmaya katılıyoruz, ileride; üstün yetenekli öğrencilerin normal sınıf ortamlarında desteklenmeleri ve sınıf öğretmenlerine ve sınıf öğretmeni adaylarına yönelik belirli özel yeterliklerin kazandırılması adına yürütülmesi planlanan farklı çalışmaların hayata geçirilebilmesi açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Bu tartışma, karmaşık desende yürütülmekte olan bir doktora tez çalışmasının son aşamasıdır. Bu sayfayı takip eden sayfalarda, bir durum çalışması ve bir eylem araştırması süreçleri boyunca elde edilmiş olan verilerin derinlemesine bir analizi sonucunda ortaya çıkarılmış olan otuz dört farklı yeterlik ifadesi sekiz farklı yeterlik alanı altında verilmiştir. Sizden istenen, yeterlik maddelerini dikkatlice okuyup her bir yeterliği yedili likertin derecelerini dikkate alarak değerlendirmeniz ve verilen seçeneklerden size uygun gelen seçeneği işaretlemenizdir. Dilerseniz her bir yeterlik maddesinden sonra bırakılmış olan boş alana o yeterliğe yönelik değerlendirmenize ilişkin olumlu ya da olumsuz gerekçenizi ekleyebilirsiniz. Anketin sonunda, burada verilmiş olan yeterliklerden farklı olarak sizin eklemek istediğiniz yeterlik ifadelerini yazabileceğiniz boş bir alan bırakılmıştır. Dilerseniz o alana eklemek istediğiniz yeterlikleri ekleyebilirsiniz. Anketi yanıtlamak ortalama yirmi dakika sürmektedir. Katkılarınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

İbrahim AKAR
Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
E-posta: ibrahim.akar@hacettepe.edu.tr

* Gerekli

1. Mesleğiniz *

Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- Akademisyen
 Sınıf öğretmeni

2. E-posta adresiniz *

Bu bilgi sonraki rauntlarda dolduracağınız anketin size özel olarak düzenlenmesi ve gönderilmesi gerektiği için önemlidir. Göndermiş olduğunuz yanıtlar sadece moderatör tarafından görülebilecektir.

ALANA ÖZGÜ TEMELLER

3. 1- Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

4. Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz

.....

.....

.....

.....

.....

5. 2- Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

6. Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz

.....

.....

.....

.....

.....

7. **3- Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

8. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

9. **4- Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

10. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

11. **5- Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere (yasa, yönetmelik vb.) hâkim olabilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

12. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

MESLEKİ İLKE ve PRENSİPLER

13. **1- Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

14. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

15. **2- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

16. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

17. **3- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

18. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

19. **4- Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

20. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

İŞBİRLİĞİ ve DESTEKLER

21. **1- Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

22. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

23. **2- Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

24. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

25. **3- Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

26. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

27. **4- Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

28. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

29. **5- Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

30. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

ÖNLEMLER ve DÜZENLEMELER

31. **1- Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları (sınıfta boş boş bekleme, işi erken bitirerek dersten sıkılma, bildiklerini tekrar etme vb.) ortadan kaldıracak önlemler alabilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

32. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

33. **2- Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

34. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

35. **3- Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden (öğrenci sayısı, seviye farklılıkları, özel gereksinimli öğrenciler vb.) kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

36. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

KAYNAŞTIRMAYA YÖNELİK PROGRAMLAMA ve PLANLAMA

37. **1- Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

38. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

39. **2- Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmeninin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmeninin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

40. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

41. **3- Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmeninin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmeninin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

42. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

43. 4- Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

44. Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz

.....

.....

.....

.....

.....

KAYNAŞTIRMA SINIFI YÖNETİMİ ve İKLİMİ

45. 1- Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

46. Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz

.....

.....

.....

.....

.....

47. **2- Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

48. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

49. **3- Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını (çok soru sorma, sürekli konuşmak isteme, birden fazla işi aynı anda yapma vb.) yönetebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

50. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

KAYNAŞTIRMA PROGRAMINI UYGULAMA ve DEĞERLENDİRME

51. **1- Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

52. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

53. **2- Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

54. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

55. **3- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

56. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

57. **4- Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme ***

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

58. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

59. **5- Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılabacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

60. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

61. **6- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme ***
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

62. **Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz**

.....

.....

.....

.....

.....

63. 7- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

64. Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

65. 1- Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süregelen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

66. Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz

67. 2- Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürebilme / yenileyebilme *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

68. Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz

.....

.....

.....

.....

.....

69. 3- Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme *

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

70. Varsa eklemek istediğiniz olumlu ya da olumsuz gerekçeniz

.....

.....

.....

.....

.....

71. **Bu yeterliklerin dışında sizin eklemek istediğiniz yeterlikler varsa aşağıdaki boşluğa yazabilirsiniz.**

Yeterliklerin tam listesine göz atmak için şu bağlantıya tıklayınız.

<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~ibrahim.akar/yeterlikler.pdf>

Anket sona ermiştir. Teşekkürler...

Yanıtlarınızı göndermek için lütfen aşağıdaki formu gönder butonuna tıklayınız.

Powered by
 Google Forms

EK 6. II. DELPHİ ANKETİ

ÜSTÜN YETENEKLİ BİR ÖĞRENCİYİ NORMAL SINIF ORTAMINDA DESTEKLEYECEK BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİKLER: II. DELPHİ ANKETİ

Değerli Hocam,

Sizin katkılarınızla üstün yetenekli bir öğrenciyi normal sınıf ortamında destekleyecek bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken yeterliklere ilişkin tartışmamızdaki ilk aşamayı geride bırakmış bulunmaktayız. Bu II. Delphi anketinde; yeterlik ifadeleri ile her bir yeterlik maddesi için o yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen ve düşünmeyen panelistlerin görüşlerini her bir yeterlik ifadesinin alt kısmında verilmiş olarak bulacaksınız.

Not: Bir yeterliğe ilişkin kararsız kalmış olan panelistlerin görüşlerini, hem gerektiğini düşünen hem de gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri arasında bulacaksınız.

Sizden istenen her bir yeterlik maddesi için aşağıdaki adımları takip etmenizdir:

1. Yeterlik ifadesini dikkatlice okuyunuz.
2. O yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen ve düşünmeyen panelistlerin görüşlerini inceleyiniz.
3. Yeterliğe ilişkin değerlendirmenizi yapınız ve yanıtınızı seçenekler arasından seçerek işaretleyiniz.

Bilgilendirme: Yeterliklerin arasına yeni bir yeterlik ifadesi sizlerden gelen tavsiyelere dayalı olarak eklenmiştir. O yeterlik maddesine ilişkin herhangi bir görüş olmadığı için sizden sadece değerlendirme yaparak puanlamanız beklenmektedir.

Teşekkür ederim.

İbrahim AKAR
Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
E-posta: ibrahim.akar@hacettepe.edu.tr

* Gerekli

ALANA ÖZGÜ TEMELLER

1. 1- Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme *

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Üstün yeteneğin ne demek olduğunu bilemeyen öğretmenlerin sonraki adımda onlara verilecek hiç bir eğitimden yarar sağlayamayabileceği görüşündeyim." , "Üstün yetenekli bir öğrenci normal öğrencilerden daha kolay ve daha çabuk öğrendiği için derslerde çabuk sıkılıp sınıf ortamından kopabiliyor; öğretmen bu yeteneği anlayıp öğrenme taksonomisindeki üst basamaklara uygun soru sorarak üstün yetenekli öğrenciyi derse katabilmelidir." , "Bir sınıf öğretmenin öğrencisinin algısının ne düzeyde olduğunu, üstün yönlerinin hangi faaliyetlerde olduğunu çok hızlı biçimde fark etmesi önem teşkil eder." , "Üstün yetenekli bir öğrenciyi anlayamayan öğretmen; olumlu değerlendirilebilecek bir öğrencinin sınıf, hatta toplum içinde olumsuz değerler yüklenen bireyler haline gelmesine sebep olmaktadır." , "Öğrencileri arasındaki farklılığı ayırt edebilmeli ve değerlendirebilmelidir." , "Bir öğretmenin bu yeterliğe sahip olması sınıftaki farklı zeka ve beceri sahibi öğrenciler için kesinlikle önemlidir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

2. 2- Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme *

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Üstün yetenek ve üstün yeteneklilerin özellikleri bilinmeden onlara destek sunulması olanaksızdır." , "Bir öğretmen tüm öğrencilerini iyi tanımaya çalışmalıdır fakat üstün yetenekli öğrencilerin duygusal açıdan daha duyarlı oldukları düşünülerek onların davranışları ve onlara yönelik davranışlar açısından onları daha iyi tanımak gerekmektedir." , "Öğretmenler tarafından üstün yetenekli çocukların sosyal, duygusal, fiziksel ve bilişsel açıdan ne gibi gelişim özelliklerine sahip olduklarının bilinmesi; bu öğrencilerin belirli alanlarda neden daha fazla etkin oldukları betimlemek açısından önemlidir." , "Üstün yetenekli çocukların bütün özelliklerini bilemeyebilir ama onları ilk aşamada tanıyabilmeye, anlayabilmeye yetebilecek kadar bilmesi gerekir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

3. 3- Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme *

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencilerin tüm ihtiyaçlarını karşılamak ve kendini ortaya koymasına olanak sağlamak mümkün olmayacaktır. Mutlaka okul dışı aktivite ve üstün yeteneklilerle grup çalışması gereklidir." , "Bu çocukların eğitim sistemi içinde yaşadığı sıkıntılar ortadadır. Sınıf öğretmenlerinin, ileri düzeyde olmalarına karşı sınırlar koyması veya programların derinleşmemesi nedeniyle öğretmenin uygulama açısından bilgisinin olması öğrenciyi ve aileyi doğru yönlendirme açısından gereklidir." , "Yapılacak olan eğitimlere katılması ve yenilikleri takip etmesi önemlidir." , "Bu noktada kendi yapabilirliklerini belirlemeli ve gerekli yönlendirmeleri yapmalıdır." , "Bu çocukları destekleyebilecek yöntem ve teknik öğretmen tarafından bilinmeli." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

4. 4- Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme *

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bu konuda da öğretmenlerin akademik başarı ve üstün yetenek arasındaki farkı ayırt edemedikleri aşikardır. Ben bu durumla karşı karşıya kalmış neredeyse dahi düzeyinde bir öğrenciyle çalışmışım. Sınıf öğretmeni ısrarla üstün yetenekli olmadığını iddia ediyordu ancak çocuğun tanınması sonucunda çok üstün zekalı olduğu ortaya çıkmıştı." , "Üstün yetenekli öğrenci ne kadar erken farkedilirse, öğrencinin gelecek eğitim hayatına o derece katkı sağlamış olur." , "Cevherleri, üzerindeki çamura rağmen görebilmek, bir öğretmeni birey için bir "şans"a dönüştürür. Bireyler de bu kadar şans fazlasıyla hak ediyorlar." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".
Yalnızca bir şıkki işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

5. **5- Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere (yasa, yönetmelik vb.) hâkim olabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bu konuda sadece öğretmenler değil, okul yönetimi de oldukça sınırlı bilgiye sahip." , "Öğretmenler kaynaştırma eğitimine ilişkin yönetsel metinlere hakim olmalıdırlar fakat her zaman hakim olamayabilirler veya bu konudaki yönetmelikler çok sık değişebilir." , "Öğretmen öğrencilerinin üstün yeteneklerini keşfetse bile etrafındaki yöneticiler bu durum hakkında bilgi sahibi değilse, öğretmenin her şeyi abarttığını düşünüyorsa bu gibi durumlarda mutlaka ihtiyaç duyacaktır." , "Üstün yetenekli bir birey öğrenme engeli bulunan bir bireyle aynı mevzuata tabii olmamalı. E-Okul sisteminde "öğrenim engeli" olarak "üstün yetenekli olma" seçeneği bulunmamalı. Olsa olsa "öğrenim fırsatı" olmalı." , "Kaynaştırma öğrencilerinden farklı bir kategoride olmasını daha doğru buluyorum." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

MESLEKİ İLKE ve PRENSİPLER

6. **1- Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Ben bu konuda kişisel gelişimden daha çok sistem sorunu yaşadığımızı düşünüyorum. Türkiye'deki eğitim yaklaşımının ve toplumun bu konuda yeterli bir bakış açısını kazanması belkide 100 yıllık bir zaman dilimi gerektiriyor. Öğretmenlerin bu çocuklara bakış açısının duygusal olduğunu düşünüyorum." , "Yaşadığımız dünyayı sadece bilen ve bilmeye çalışan nesiller yetiştirerek değil sınırları zorlayan ve kabukları kıran nesillerle daha iyi bir yer yapabiliriz. Bu yolda üstün yetenekliler önderlerden olacaktır." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Normal öğrencilerin bulunduğu sınıf ortamında uygulamak zor."

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

7. **2- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Sınıf öğretmeninin bu konuya yönelik olarak kendini geliştirebilmesi için ihtiyaçlarını tespit edebilmesi öncelikli bir durumdur.", "Öğretmenlerin bu konuda alacakları eğitim ve yetenek kazanımlarının onlara uygulamalı ve süreç içi geri dönüşümü olacak bir şekilde verilmesi; standart "seminer" mantığıyla verilmemesi gerekmektedir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmeninin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmeninin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

8. **3- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bu önemli bir yeterlik. Eğitim sistemimizde genel algı kaynaştırmaya yönelik plan ve programları web sitelerinden indirip dosyalamak yönünde. Özellikle sınıf öğretmeninin kaynaştırma süreçlerinde planlı olmasının ve kaynaştırma eğitimi programına sadık kalarak süreci yürütmesinin, kendi işine de kolaylaştıracağı farkında olması gerekir.", "Öğretmenin bu konuda üst yönetim kademeleri tarafından güdülenmesi gerekir. Ne yaptığının ve ne için yaptığının farkında olmadan bu konuda verim elde etmek zor olabilir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmeninin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmeninin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

9. **4- Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bir ders sürecinde her öğrencinin kendi hızına göre ilerlemesi, öğretmenin her öğrenciyle birebir özel ilgisini gerektirir. Bu öğrenciler için, bazı durumlarda da öğretmenler için çok yararlı ve çözüme yönelik bir süreçtir." , "Her öğrenciye yönelik ders işleme süreci oluşturup tüm öğrencilerin derse katılımı sağlanmalıdır. Özellikle üstün yetenekli öğrencilerin derse katıldıklarında sınıf başarısını yukarı çekeceklerini düşünüyorum." , "Ben bu maddenin sadece kaynaştırma eğitimi için değil olağan eğitim öğretim sürecinde de öğrencilerin bireysel farklılıklarıyla, yaşantılarıyla bağlantılı olduğunu düşünüyorum." , "Bireysel farklılıkları gözeterek öğretim yaklaşımları sergileyip sonunda aynı çıktıyı aynı şekilde her bir bireyden beklemek yanlışlık olacaktır. Bu yüzden bireyin gücü ve emeği kendi limitleri dahilinde değerlendirilmelidir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Mevcutun kalabalık olduğu sınıflarda sağlıklı bir şekilde uygulanamayacağını düşünüyorum." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Ben bu maddenin sadece kaynaştırma eğitimi için değil olağan eğitim öğretim sürecinde de öğrencilerin bireysel farklılıklarıyla, yaşantılarıyla bağlantılı olduğunu düşünüyorum."

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

İŞBİRLİĞİ ve DESTEKLER

10. **1- Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Üstün yetenekli bir öğrenci çoğunlukla birçok kurs, aktivite, programa ailesi tarafından yönlendiriliyor ve bu aşırı katılım gibi sorunu beraberinde getiriyor. Dahası bu okul dışında katıldığı kurs ya da programlar öğrencinin zamanını ve enerjisini boşa harcamasına neden olabiliyor. Okul dışı katılımların okul programı ve hedefleri ile örtüşmesi yetenek gelişimi için artı bir destek anlamına gelir." , "40 kişilik bir sınıfta her öğrenciye uygun program uygulamak her zaman mümkün olmayabiliyor." , "Öğretmenin bu kurslara veya etkinliklere paralellik sağlayabilmesi açısından bu kurs ve etkinliklere önceden katılmış/tanık olmuş olmasında fayda vardır." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

11. **2- Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Ülkemiz ölçeğinde ailelerin duyarlılık derecesi dikkate alınmadan tüm ailelere yönelik aktif bir eğitim gerekmektedir." , "Üstün zekalıların eğitiminde veli işbirliği çok önemli. Çocuğunun üstün yetenekli olduğunu önemsemeyen, eğitimi için gayret sarfetmeyen ailelerin yanında, eğitimi için çabalayan velilere doğru yönlendirme yaparak, onlarla iletişim halinde olmalı sınıf öğretmeni." , "Öğretmen ve aile bu konuda işbirliği içerisinde olmazsa yeterli başarı elde edilemez." , "Aile gerçekten bunun farkında olmayabiliyor; yeterli bilgiye, beceriye sahip olmayabiliyor." , "Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi, ailelerle birlikte yürütülecek bir süreç. Bu durum çocuğun benlik gelişimi açısından çok tehlikeli boyutlara ulaşabiliyor. Ailenin çocuğa bakış açısı, bu durumu lanse edici biçimi çocuğun kişilik gelişimini olumsuz etkilerken; her an her yerde ileri seviyede öğrenen bu çocukların anne ve baba tarafından da nabızının tutulması gerekiyor." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

12. **3- Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Okul yönetiminin desteği önemli; öğretmenler çoğunlukla destek talep etmedikleri halde okul yönetiminden destek alamadıklarını dile getiriyorlar." , " , "Ben bu maddenin "Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme" maddesiyle ilişkili olduğunu düşünüyorum." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

13. **4- Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bu konuda uzman yardımı şarttır.", "Öncelikle okullarda kurulacak destek eğitim odaları ile bu öğrencilerin kaynaştırma eğitimi sağlanmalı, bu destek odalarında çalışacak üstün zekalılar öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri sürekli etkileşim halinde olmalı.", "Evet, genetik olarak farklı olan bu çocuklarla çalışmalar takım çalışmasıyla yürütülmelidir. Bu çalışmalar sadece akademik boyutta düşünülmemeli çocukların ruhsal gelişimleri açısından yönetimin de bu tip çocuklara nasıl davranacağını bilmesi gereklidir. Bu konuda şöyle bir örnek vermek istiyorum; daha önce okul fobisi rahatsızlığı yaşayan üstün yetenekli bir öğrenciye bir yıl kadar mentörlük yaptım. Bu konuda okul idaresi, iki profesör, sınıf öğretmeni, zümre başkanı ve aileyle birlikte çalıştık. Çocuk açısından çok zorlu bir süreçti ve herkesin bu rahatsızlıktan kaynaklanan semptomları aşmak için ortak davranışlar ve tepkiler sergilemesi gerekiyordu. İşbirliği içinde çocuk aylar içinde tıbbi tedaviler de uygulanarak normal okul yaşantısına çekildi." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

14. **5- Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bilimsel kaynaklar bu tür öğrencilere yönelik güncel uygulama ve çözümlere ulaşma açısından öğretmene büyük kolaylık sağlar. Bence oldukça önemli bir yeterlik bu.", "Bu konuda öğretmenlerin okuma eğilimli olduğunu düşünmüyorum.", "Öğretmen bilgilerini yenilemeli standart bilgilerin ötesine gitmelidir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bu konuda öğretmenlerin okuma eğilimli olduğunu düşünmüyorum."

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

ÖNLEMLER ve DÜZENLEMELER

15. **1- Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları (sınıfta boş boş bekleme, işi erken bitirerek dersten sıkılma, bildiklerini tekrar etme vb.) ortadan kaldıracak önlemler alabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bu maddeye katılıyorum ancak her öğretmenin mesleğine bu kadar önem verip çalışabileceğini düşünmüyorum." , "Bu durum sık sık olmaması kaydıyla çocuğun karşılaşması gereken bir durum. Üstün yetenekli çocuk zaten sadece sınıfta değil hayatının bir çok yerinde bu durumla karşılaşacak. Amaç onu hayata hazırlamak olduğu için tamamen ortadan kaldırılması gereken bir şey olduğunu düşünmüyorum. Sık sık olması da onu körelteceğinden dengeli bir şekilde bu durumlarla çocuğun karşılaştırılması gerekir." , "Var olan durum bu şekilde ne yazık ki..." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

16. **2- Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Eğer sınıf ortamı ve öğrenciler kaynaştırmaya hazırlanmazsa, üstün yetenekli ya da dezavantajlı olsun fark etmez, özel gereksinimli öğrencinin sosyal olarak kabulü ve kaynaştırma eğitiminin amacı riske atılmış olur." , "Bu durum da çok profesyonel olmalı, öğrencinin etiketlenmesi, veliler arasında yaşanan kıskançlık gibi bir çok dinamik söz konusu." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

17. **3- Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden (öğrenci sayısı, seviye farklılıkları, özel gereksinimli öğrenciler vb.) kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Üstün yetenekli öğrencinin ya da diğer özel gereksinimli öğrencilerin eğitim alacağı normal sınıfın mevcudu çok fazla olmamalı. Belki de bu konuda sınıf öğretmenlerine pozitif bir ayrımcılık yapılmalı." , "Bazı normal sınıf ortamlarında çok sayıda özel gereksinimli öğrenci olabiliyor. Bu durumun da kaynaştırma eğitimlerinin sağlıklı ve verimli bir biçimde yürütülebilmesi açısından ele alınması ve bir okulda o sınıf seviyesine düşen özel gereksinimli öğrenci sayılarının dengelenmesi gerekir. Mesela bir öğretmen arkadaşımın sınıfı 23 öğrenciden oluşmakta idi fakat sınıfında beş özel gereksinimli öğrenci vardı. Diğer sınıfların bazılarında hiç yoktu." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

18. **4- Üstün yetenekli öğrencinin sosyal kabulünü arttırmaya yönelik önlemleri alabilme ***

Bu yeterlik, panelistlerin I. Delphi anketinde listede yer alan yeterliklerin dışında eklenmesini istedikleri yeterliklere ilişkin yapmış oldukları önerilerin değerlendirilmesi sonucunda yeni bir yeterlik maddesi olarak bu yeterlik alanına eklenmiştir. Yeterliğe ilişkin değerlendirmenizi seçerek işaretleyiniz.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

KAYNAŞTIRMAYA YÖNELİK PROGRAMLAMA ve PLANLAMA

19. **1- Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Kesinlikle. Çünkü bir sınıf öğretmeni öğrenci, sınıf ortamı, ebeveyn vb. hakkında en fazla bilgiye sahip olan kişidir. Yeterli bilgiye sahip olmasa bile bu bilgilere ulaşabilecek en etkin kişidir." , "Programın hazırlanmasında Okul Rehber öğretmenlerinin katkısı olmalıdır. Sınıf rehber öğretmenin uzmanlık alanı tam olarak bu değil. O nedenle kaynaştırma eğitim programının diğer paydaşlarla (ebeveynler, okul rehber ögrt., okul yönetimi vb.) birlikte hazırlanmasını doğru buluyorum. Sahi, Okul Rehber öğretmenleri ne işe yarıyor?" , "Bu noktada diğer branş öğretmenlerinin ve rehber öğretmenin de sorumluluğu olduğunu düşünüyorum." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Kaynaştırma programlarının öğretmenlere hazır olarak ulaştırılmasının daha etkili olacağını düşünüyorum." , "Bir sınıf öğretmeni kaynaştırma eğitim programı hazırlama işinden daha çok destek eğitim odası ve rehberlik araştırma merkezleri tarafından hazırlanan eğitim programını uygularken öğrenciye uygunluğu konusunda yardımcı olmalı."
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

20. **2- Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Hedefleri olmayan bir süreç daha en başından başarısızlığa mahkum olmuş demektir" , "Üstün yetenekli öğrencilerin özel gereksinimli öğrenciler içerisinde sadece bir grup olduğunu düşünürsek, bir sınıf öğretmenin bütün alanlarda kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilecek durumda olmasını beklemek haksızlık olur. Öğretmenin nerelere başvuracağını bilmesinin daha ulaşılabilir bir beklenti olduğunu düşünüyorum." , "Bu noktada diğer branş öğretmenlerinin ve rehber öğretmenin de sorumluluğu olduğunu düşünüyorum." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

21. **3- Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Farklılaştırma, zenginleştirme gibi yaklaşımlara hakim olması gerekir ki süreci tüm öğrenciler için faydalı kılabilsin." , "Ben bir öğretmen olarak sınıfımdaki öğrencilere verdiğim proje ve performans görevlerini farklı seviyelerde hazırlayıp seçmeli olarak sunuyorum. Böylece üstün olsun olmasın, her tip öğrencime hitap edebiliyorum." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

22. **4- Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Sınıf öğretmenleri çoğu kez genel müfredatı yetiştirmeye çalışırken kaynaştırma öğrencileri için zaman bulamamaktan şikayet ederler. Ancak bu yeterlikte de belirtildiği gibi eğitim-öğretim yılı başlamadan önce kaynaştırma öğrencisi için hangi derste? ne zaman? nasıl? boşluk ya da olanak sağlayabileceğini belirlemesi faydalı olur." , "Üstün yetenekli öğrenci için hedeflere ulaşmaya çalışılırken başarı seviyesi düşük olan öğrenciler ihmal edilmemelidir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

KAYNAŞTIRMA SINIFI YÖNETİMİ ve İKLİMİ

23. **1- Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Üstün yetenekli bir öğrenci o sınıfın iklimini bambaşka bir seviyeye taşıyabilir. Bu avantajın kullanılması hem diğer öğrenciler hem üstün öğrenci açısından önemlidir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

24. **2- Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Aslında sınıf yönetimi becerileri yüksek olan bir öğretmen bir iki eklemeyle bu özel grup çocuk için de sınıf yönetimi becerilerini genişletebilir bence." , "Bu konuda öğretmenin oldukça eklektik bir yaklaşım uygulaması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle sınıf iklimine yansımaları için ev ziyareti tekniğini kullanarak üstün yetenekli öğrenciyi evinde ziyaret etmeli. Öğretmenin davranışçı anlayıştan çok öğrencinin kişilik gelişimini de gözetken bütüncül bir bakış açısıyla çocuğu sahiplenmesi gerekir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

25. **3- Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını (çok soru sorma, sürekli konuşmak isteme, birden fazla işi aynı anda yapma vb.) yönetebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Harika bir ifade. Bu çocuklar ya bildiklerini tekrar ediyorlar, ya da hızlı oldukları için erken bitirerek başka işlerle oyalanmak zorunda kalıyorlar ve sıkıldıklarında da soruların ardı arkası kesilmiyor. Bu durumlara yönelik önlemleri alabilmesi gerekir bir sınıf öğretmenin." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

KAYNAŞTIRMA PROGRAMINI UYGULAMA ve DEĞERLENDİRME

26. **1- Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Evet, tüm öğrencilerin yeteneklerini desteklemek gerekir." , "Bu noktada diğer branş öğretmenlerinin ve rehber öğretmenin de sorumluluğu olduğunu düşünüyorum." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

27. **2- Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Mesela sınıf öğretmeni dersi farklılaştırabilmeli, zenginleştirebilmelidir. Ayrıca bildiğim kadarıyla basmakalıp öğretim tekniklerine kıyasla her seviyeden öğrenciye yeteneğini geliştiren farklı teknikler var sınıf ortamında kullanılabilen. Sınıf öğretmenlerine bunları kazandırmak gerek.", "Bu noktada diğer branş öğretmenlerinin ve rehber öğretmenin de sorumluluğu olduğunu düşünüyorum." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

28. **3- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Ders kitaplarında verilen proje ve performans görevlerinin seviyesi düşük ve yetersiz. Üstün yetenekli bir öğrencinin ilgisini çektiklerini de pek sanmıyorum. İyi yapılandırılmış görevlerle yaratıcılığın teşvik edilmesi ciddi bir konu.", " Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

29. **4- Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Grup çalışmalarının sınıf ortamında yürütülmesi üstün yetenekliyi hem liderlik hem de grup ve bağımsız çalışma ve araştırmaya konularında destekler. Mesela kalabalık mevcutlu sınıflarda her seviyeden yeteneği olan öğrencilerin yeteneklerini desteklemenin en etkili ve pratik yollarından biridir grup çalışmaları." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bazı üstün yetenekli çocuklar grupla çalışma eğiliminde olmayabilir, bu konuda zorlayıcı olmaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bireysel çalışma tercihi de üstün yeteneklilerde görülen bir eğilim." *Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.*

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

30. **5- Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bu konuda da özellikle literatürde ve uygulamada karşımıza çıkan sorunlardan biri; bu tip çocukların ürün ortaya koymamaları..." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş". *Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.*

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

31. **6- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bu aslında önemli bir konu. Bazen bazı uygulamalar her öğrenciye hitap etmiyor. Bireysel farklılıkları gözetenek görevleri yapılandırmak hem üstün hem de diğer öğrenciler için bol kazanımlı olabilir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş".

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

32. **7- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Alana tamamen hâkim olmasının her zaman beklenecek bir durum olmadığını ama genel çerçeveye hâkim olmasının beklenen bir şey olabileceğini düşünüyorum." , "Burada hedeflere yönelik değerlendirmelerin içine süreç ve ürün, ölçüt temelli değerlendirmeleri de katmak gerekir." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bu hedefin biraz ütöpik olduğunu düşünüyorum. Bunun için öğretmenlerin lisans eğitimine kadar inmemiz gerekir bence.

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

33. 1- Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süregelen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilmek *

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bence de ayrıntılı bir değerlendirme gerekir. Hatta her bir öğrenci için yapılabilsse keşke." , "Sadece öğretmenin değil öğretmenle birlikte ya da ayrı, kurumsallaşmış bir yapının da değerlendirmesi gerekir." , "Değerlendirmelerin destek odası öğretmeni ile beraber yapılması daha uygun olur." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Değerlendirmelerin destek odası öğretmeni ile beraber yapılması daha uygun olur."
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

34. 2- Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürülebilirlik / yenileyebilme *

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Bildiğim kadarıyla bu tür programların sağlıklı yürütülebilmesi için zaman zaman değerlendirme sonuçları ile program hedeflerini karşılaştırmak ve birtakım düzenlemeler yapmak gerekiyor. Yoksa eğitim-öğretim yılı bittiğinde üstün yetenekli öğrencinin pek faydalanamamış olduğu bir süreci geride bırakmış olmak sınıf öğretmeni için bir hayal kırıklığına neden olur." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Burada ifade edilenler bir sınıf öğretmenin sınıftaki tüm öğrencileri bir kenara bırakıp sadece üstün yetenekli çocukla ilgilenmesi anlamına gelir."
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

35. **3- Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme ***

Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Şimdi ben bu yıl bir üstün yetenekli bir öğrencime kaynaştırma eğitimi verdim fakat seneye ortaokula başlayacak ve branş öğretmenleri tarafından çok ciddiye alınmayacak ve belki de yeteneğini kaybedecek ileride. Bu eğitimin bir şekilde devam etmesi sağlanmalı." Bu yeterliğin bir sınıf öğretmeninde bulunması gerektiğini düşünmeyen panelistlerin görüşleri şunlardır: "Herhangi bir görüş belirtilmemiş."
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

Anket sona ermiştir. Yanıtlarınızı göndermek için lütfen aşağıdaki "Gönder" butonuna tıklayınız. Teşekkürler...

Powered by
 Google Forms

EK 7. III. DELPHİ ANKETİ

ÜSTÜN YETENEKLİ BİR ÖĞRENCİYİ NORMAL SINIF ORTAMINDA DESTEKLEYECEK BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİKLER: III. DELPHİ ANKETİ

Değerli Hocam,

Sizin katkılarınızla üstün yetenekli bir öğrenciyi normal sınıf ortamında destekleyecek bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken yeterliklere ilişkin tartışmamızda son aşamaya gelmiş bulunmaktayız. Bu III. ve son Delphi anketinde; yeterlik ifadeleri ile her bir yeterlik maddesine ilişkin bazı istatistiksel bilgiler ve sizin önceki anketlerde o yeterliğe vermiş olduğunuz puanları her bir yeterlik ifadesinin alt kısmında verilmiş olarak bulacaksınız.

Örneğin:

2- Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,53; S=0,87; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %8,1; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9

İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,58; S=0,72; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3

Kısaltmalara ilişkin açıklamalar aşağıdaki gibidir.

Art.Ort.: Bir merkezi eğilim ölçüsü olan aritmetik ortalama değeridir. Tüm panelistlerden gelen yanıtların ortalamasını ifade eder.

S: Bir değişim ölçüsü olan standart sapma değeridir. Bu değer puanların çoğu ortalamaya yakın ise küçük; ortalamaya uzak ise büyüktür.

Sizden istenen her bir yeterlik maddesi için aşağıdaki adımları takip etmenizdir:

1. Yeterlik ifadesini dikkatlice okuyunuz.
2. O yeterliğe ilişkin I. ve II. Delphi anketi istatistiklerini ve sizin o yeterliğe vermiş olduğunuz puanları inceleyiniz.
3. O yeterliğe ilişkin tüm istatistikler ile önceki yanıtlarınızı göz önünde bulundurarak nihai değerlendirmenizi yapınız.
3. Yanıtınızı seçenekler arasından seçerek işaretleyiniz.

Araştırmama katılarak destek olduğunuz için çok teşekkür ederim.

İbrahim AKAR
Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
E-posta: ibrahim.akar@hacettepe.edu.tr

* Gerekli

ALANA ÖZGÜ TEMELLER

1. **Üstün yeteneği ve üstün yetenekli olmayı anlayabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,67; S=0,82; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %97,3 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,64; S=0,54; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

2. **Üstün yetenekli çocukların/öğrencilerin özelliklerini tanıyabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,53; S=0,87; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %8,1; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,58; S=0,72; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

3. **Üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin temel bilgilere hâkim olabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,25; S=1,06; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %13,5; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %86,5 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 3; Art.Ort.= 6,50; S=0,96; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %94,6
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

4. **Üstün yetenekli olma potansiyeline sahip öğrencileri etkili bir şekilde belirleyebilme ve aday gösterebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,53; S=0,99; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,53; S=0,54; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

5. **Üstün yeteneklilere ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yönetsel metinlere (yasa, yönetmelik vb.) hâkim olabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 7; Art.Ort.= 6,22; S=1,34; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %5,4; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %89,2 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,11; S=1,07; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %91,9

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

MESLEKİ İLKE ve PRENSİPLER

6. **1- Bireysel farklılıklar çerçevesinde yetenekleri destekleyen ve ihtiyaçları karşılayan bir anlayışı benimseyebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 2; Art.Ort.= 6,44; S=1,09; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 7; Art.Ort.= 6,64; S=0,54; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

7. **2- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesine yönelik mesleki gereksinimlerinin farkında olabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 3; Art.Ort.= 6,28; S=1,12; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %5,4; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,39; S=0,72; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

8. **3- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesi sürecini planlı ve programlı bir şekilde çalışarak sürdürme anlayışını benimseyebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 3; Art.Ort.= 6,31; S=1,10; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %5,4; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,50; S=0,65; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

9. **4- Bir ders sürecinden sadece bir öğrenci grubunun değil de her bir öğrencinin kendi hızında yararlanmasını bir kaynaştırma ilkesi olarak benimseyebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,36; S=1,08; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 3; Art.Ort.= 6,39; S=1,03; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %91,9

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

İŞBİRLİĞİ ve DESTEKLER

10. **1- Üstün yetenekli öğrencinin katılmakta olduğu ya da katılacağı okul dışı kurs vb. programlarla işbirliği yaparak bu programlar ile okulda uygulanan kaynaştırma eğitimi programı arasında paralellik sağlayabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,06; S=1,35; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %8,1; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %86,5 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 5,97; S=0,99; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %10,8; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %89,2

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

11. **2- Üstün yetenekli öğrencinin ailesini üstün yeteneklinin kaynaştırma eğitimi sürecine dâhil edebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 7; Art.Ort.= 6,44; S=1,14; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,47; S=0,76; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

12. **3- Okul yönetiminden üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmeleri ile ilgili yönetsel metinler kapsamında verilmesi gereken destekleri alabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 7; Art.Ort.= 6,11; S=1,31; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %5,4; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,31; S=0,84; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

13. 4- Üstün yeteneklilerin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik bilimsel çalışmalar yürüten uzmanlarla etkileşimde bulunabilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,08; S=1,23; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 3; Art.Ort.= 6,06; S=1,10; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %8,1; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %89,2

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

14. 5- Üstün yetenekliler ve onların kaynaştırma eğitimine dâhil edilmelerine yönelik yayınlanmış olan bilimsel kaynakları takip edebilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 5,78; S=1,29; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %5,4; 4 yanıtını verenler: %8,1; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %86,5 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,00; S=1,00; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %10,8; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %89,2

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

ÖNLEMLER ve DÜZENLEMELER

15. 1- Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğinin körelmesine neden olacak sınıf içi durumları (sınıfta boş boş bekleme, işi erken bitirerek dersten sıkılma, bildiklerini tekrar etme vb.) ortadan kaldıracak önlemler alabilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,58; S=0,83; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %94,6 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,67; S=0,58; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

16. **2- Normal sınıf ortamını ve sınıftaki tüm öğrencileri kaynaştırma eğitimine hazırlayabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 7; Art.Ort.= 6,44; S=0,93; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %8,1; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,44; S=0,80; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3 *Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.*

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

17. **3- Sınıf ortamına özgü farklı değişkenlerden (öğrenci sayısı, seviye farklılıkları, özel gereksinimli öğrenciler vb.) kaynaklanabilecek sorunlarla baş edebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 7; Art.Ort.= 6,50; S=0,80; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %97,3 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,50; S=0,65; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100 *Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.*

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

18. **4- Üstün yetenekli öğrencinin sosyal kabulünü arttırmaya yönelik önlemleri alabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Bu madde yeterlikler arasına II.Delphi anketinde eklenmiştir. İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,68; S=0,66; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100 *Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.*

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

KAYNAŞTIRMAYA YÖNELİK PROGRAMLAMA ve PLANLAMA

19. **1- Bir üstün yetenekli öğrenciye yönelik kaynaştırma eğitimi programı hazırlamak için gerekli olan bilgileri toplayabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,11; S=1,26; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %5,4; 4 yanıtını verenler: %8,1; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %86,5 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,03; S=1,26; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %5,4; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %91,9
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

20. **2- Yeteneği desteklemeye ve geliştirmeye yönelik kapsamlı ve etkili hedefler belirleyebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,19; S=0,91; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %94,6 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 5,92; S=0,95; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %91,9
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

21. **3- Üstün yetenekli öğrencinin normal sınıf ortamında eğitimine yönelik etkili yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikler ile proje ve performans görevlerini programa dâhil edebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,50; S=0,80; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %97,3 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,50; S=0,80; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

22. 4- Uygulanmakta olan genel eğitim programı içerisinde esnek davranarak üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedefleri için hareket alanı bulabilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,33; S=0,94; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %8,1; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,47; S=0,73; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3 Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

KAYNAŞTIRMA SINIFI YÖNETİMİ ve İKLİMİ

23. 1- Üstün yetenekli öğrencinin yeteneğini kullanarak etkili bir kaynaştırma sınıfı iklimi oluşturabilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,33; S=0,91; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %94,6 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,25; S=0,79; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3 Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

24. 2- Üstün yetenekli öğrencinin dâhil edildiği kaynaştırma sınıfının yönetimine özgü beceriler sergileyebilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 7; Art.Ort.= 6,42; S=0,79; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %97,3 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,39; S=0,68; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100 Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

25. **3- Üstün yetenekli öğrencinin sınıf ortamında sergilemekte olduğu öğrenme-öğretme sürecini etkileyecek davranışlarını (çok soru sorma, sürekli konuşmak isteme, birden fazla işi aynı anda yapma vb.) yönetebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,50; S=0,76; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %97,3 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,53; S=0,64; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

KAYNAŞTIRMA PROGRAMINI UYGULAMA ve DEĞERLENDİRME

26. **1- Üstün yetenekli öğrencinin ve diğer öğrencilerin eğitim durumlarını ve öğrenme yaşantılarını yetenek gelişimini destekler nitelikte düzenleyerek uyarlayabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,33; S=0,94; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %94,6 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,28; S=1,10; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olmasına gerektiğine kesinlikle katılıyorum

27. **2- Normal sınıf ortamında üstün yetenekli öğrencinin yeteneklerini geliştiren yöntem, yaklaşım, strateji ve teknikleri etkin ve doğru bir biçimde uygulayabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,44; S=0,80; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %97,3 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,53; S=0,73; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3 *Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.*

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

28. **3- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi sürecinde verilen proje ve performans görevlerini ürün odaklı ve yeteneği destekler nitelikte yapılandırarak uygulayabilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,25; S=1,04; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %91,9 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,50; S=0,65; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100 *Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.*

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

29. **4- Sınıf içinde farklı gruplama türlerine göre gruplar oluşturarak üstün yetenekli ve diğer öğrencileri grup çalışmalarına cesaretlendirebilme ***

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 7; Art.Ort.= 6,39; S=1,01; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %5,4; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %94,6 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,31; S=1,05; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %91,9 *Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.*

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

30. 5- Üstün yetenekli öğrencide yaratıcılığı ve üretkenliği sürekli kılabacak düzenleme ve uygulamalarda bulunarak öğrenciyi yaratıcılığa ve üretkenliğe teşvik edebilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 7; Art.Ort.= 6,53; S=0,83; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %97,3 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,50; S=0,60; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

31. 6- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı kapsamında yapılan uygulama ve verilen görevlerin bireysel / grup / tüm sınıfa yönelik olarak uygulanmasını analiz ederek sınıf ortamına entegrasyonlarını sağlayabilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,58; S=0,68; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %0; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %97,3 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,42; S=0,72; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %0; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %100
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

32. 7- Üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programı hedeflerine yönelik değerlendirmeleri yapabilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 6,25; S=1,11; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %2,7; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %94,6 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 5; Art.Ort.= 6,22; S=1,08; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %0; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %97,3
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

33. 1- Uygulanmış olan üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programına yönelik olarak süregelen ve ayrıntılı bir değerlendirme yapabilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 6; Art.Ort.= 5,97; S=1,38; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %5,4; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %89,2 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 5,94; S=1,22; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %8,1; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %89,2

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

34. 2- Değerlendirme sonuçlarına göre üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimi programını düzeltebilme / sürdürülebilir / yenileyebilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 5,83; S=1,48; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %8,1; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %86,5 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 2; Art.Ort.= 5,83; S=1,44; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %8,1; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %86,5

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

35. 3- Takip eden sınıf ya da okul seviyelerinde üstün yetenekli öğrencinin kaynaştırma eğitimine dâhil edilmesinin devamlılığını sağlayacak önlemler alabilme *

BİRİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,14; S=1,23; 1, 2 ya da 3 şeklinde yanıtlayanlar: %5,4; 4 yanıtını verenler: %5,4; 5, 6 ya da 7 şeklinde yanıtlayanlar: %89,2 İKİNCİ DELPHİ ANKETİ: Sizin yanıtınız: 4; Art.Ort.= 6,11; S=1,10; 1, 2 ya da 3 yanıtını verenler: %2,7; 4 yanıtını verenler: %2,7; 5, 6 ya da 7 yanıtını verenler: %94,6

Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

	1	2	3	4	5	6	7	
Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılmıyorum	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Bir sınıf öğretmenin bu yeterliğe sahip olması gerektiğine kesinlikle katılıyorum

Anket sona ermiştir. Yanıtlarınızı göndermek için lütfen

aşağıdaki "Gönder" butonuna tıklayınız. Teşekkürler...

Powered by
 Google Forms

EK 8. ÖĞRETMEN GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Tarih:

Değerli Öğretmenim,

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü onaylı ve tarafımca yürütülen “*Üstün Yetenekli Öğrencilerin Normal Sınıf Ortamında Desteklenmeleri*” konulu doktora tez çalışmam için sizinle birlikte çalışmak isterim. Çalışmam hakkında size kısa bilgiler vermiştim. Dilerseniz ekteki bilgilendirme mektubunda yer alan ayrıntılı açıklamaları okuyabilir, mektubu muhafaza edebilirsiniz. İlgili açıklamaları okuduktan sonra çalışmaya katılımınızı onaylıyorsanız lütfen ilgili alana adınızı ve soyadınızı yazarak imzalayınız.

İbrahim AKAR
Araştırmacı

Yukarıda ve ekteki mektupta yer alan açıklamaları okudum ve söz konusu çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum.

Ad ve Soyad:

İmza:

EK 9. BİLGİLENDİRME MEKTUBU

Merhaba, benim adım İbrahim AKAR. Ben Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde doktora eğitim almakta ve aynı zamanda da araştırma görevlisi olarak görev yapmaktayım. Doktora eğitim programının bir parçası olarak doktora tezi adı altında bir çalışma yürütmek durumundayım. Çalışmamın amacı üstün yetenekli öğrencilerin normal sınıf ortamlarında desteklenmeleri konusu üzerinedir. Bu konuda sizden işbirliği ve yardım talep ediyorum.

Sizi bu süreç içerisinde yapacaklarım konusunda bilgilendirmek isterim. Genel olarak sizinle çalışma konum odaklı sistematik bireysel görüşmeler gerçekleştireceğimi / destek sağlayacağımı ve öğrencileriniz ile de gerekli durumlarda görüşmeler gerçekleştireceğimi, sınıf ortamınızda gözlemler yapacağımı, sizden çalışma konum kapsamında yaşamakta olduğunuz sorunlara yönelik birlikte geliştireceğimiz çözümleri sınıf ortamında uygulamanızı talep edeceğimi ve öğrenci ürünlerini inceleyeceğimi bilmenizi isterim. Ayrıca çalışmanın öncesinde ve bitiminde bazı kontrol listelerini doldurmanızı talep edebilirim. Bu listeleri yanıtlamak yirmi dakika kadar sürmektedir. Yaklaşık on hafta sürecek olan bu etkileşim süreci içerisinde sizden benimle haftada en az bir kez bir araya gelmenizi ve bireysel görüşmelerle size destek olmamı sağlamanızı talep ediyorum.

Birlikte çalışacağımız bu süreçte görüşmeler esnasında veri kaybı yaşamamak için ses kaydı ve gerektiğinde sınıf ortamındaki uygulamalar için video kaydı yapmam gerekecek. Toplanacak olan tüm bu dijital veriler sadece ben ve diğer ortak araştırmacılar (danışman, tez komitesi üyesi vb.) tarafından dinlenecek / izlenecek olup bunun dışında herhangi kişi ya da birimler tarafından kesinlikle kullanılmayacak ya da herhangi bir yerde yayınlanmayacaktır. Ayrıca çalışmamı raporlaştırırken gerçek isimlerin yerine takma isimler kullanacağımı vurgulamak isterim. Çalışma sürecine katılımınız tamamen gönüllülük temelindedir. Dilediğiniz an çalışmadan çekilebilirsiniz.

Ben, bu tez çalışmasını Hacettepe Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Ali Ekber ŞAHİN'in danışmanlığında yürütmekteyim. Her türlü soru ya da sorununuzu benimle ya da Dr. ŞAHİN ile paylaşabilirsiniz. Kendisinin iletişim bilgilerini dilediğinizde size bildirebilirim.

İbrahim AKAR

EK 10. VELİ ONAY FORMU

Tarih:

Değerli Velimiz,

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü onaylı ve tarafımda yürütülen ve amacı üstün yetenekli öğrencilerin normal sınıf ortamlarında desteklenmeleri konusu üzerine olan doktora tez çalışmam kapsamında velisi olduğunuz öğrencinizin sınıf öğretmeni ve sınıfındaki öğrenciler ile birlikte çalışılacaktır. Aşağıda çalışma ile ilgili kısa bilgiler yer almaktadır. Bu bilgileri okuduktan sonra velisi olduğunuz öğrencinin çalışmaya katılımını onaylıyorsanız lütfen ilgili alana adınızı ve soyadınızı yazarak imzalayınız.

Çalışmanın Amacı:	Sınıf öğretmenine öğrencilerin yeteneklerini destekleme konusunda birebir uzman desteği ve yardımı sağlamak ve bu sayede hem öğrencilerin yeteneklerinin sınıf ortamında gelişimine olanak sağlamak hem de bu soruna yönelik olarak ileride tüm sınıf öğretmenlerine hitap edecek bir öğretmen eğitim programının temelini atmak.
Veri Toplama Araçları	Sınıf ortamında yapılacak olan yeteneği destekleyici uygulamalar ve bu uygulamaların yapıldığı derslerin video ile kaydedilmesi, öğrencilerle bireysel görüşme ve öğrenci ürünlerinin incelenmesi.
Veriler nerede kullanılacak	Elde edilen video kayıtları sadece tez çalışmasında kullanılacaktır ve sadece araştırmacı tarafından izlenecektir. Etik ilke ve kurallara bağlı kalınacaktır.
Çalışmaya katılım şartları	Veli izninin olması yeterlidir.
Çalışmadan ayrılma koşulları	Motivasyonunu kaybeden veya özel durumları olan katılımcılar gerekçe göstermeden çalışmadan ayrılabilirler.

Yukarıda yer alan açıklamaları okudum ve aşağıda kimlik bilgileri yer alan öğrencimin araştırmaya gönüllü katılımını onaylıyorum.

Öğrenci Adı Soyadı:

Veli'nin Adı-Soyadı:

İmza:

EK 11. MEB E-OKUL FORMU

Sürekli Hastalığı	
Sürekli hastalığı yok	☒
Diğer	
Alzheimer	
Astım	
Böbrek yetmezliği	
Felç	
Hepatit	
Kalp	
Kanser	
Parkinson	
Sara	
Siroz	
Şeker	
Tansiyon	
Verem	

Engel Durumu	
Herhangi bir özürü yok	☒
Davranış bozukluğu	
Dil ve konuşma	
Görme -Az gören	
Görme -Görmeyen	
İşitme özürü	
Ortopedik -Alt beden kullanamıyor	
Ortopedik -alt ve üst beden kulla	
Ortopedik -Üst beden kullanamıyor	
Otizm	
Ruhsal ve Duygusal -Hiperaktivite	
Ruhsal ve Duygusal -Özel öğren	
Ruhsal ve Duygusal -Özel öğren	
Serebral palsi	
Süreçten hastalığı var	
Ustün yetenek	
Zihinsel	

EK 12. ÜSTÜN YETENEKLİ VE PARLAK ÖĞRENCİ AYRIMI*

Parlak Çocuk	Üstün Çocuk
Yanıtları bilir.	Sorular sorar.
İlgilidir.	Aşırı meraklıdır.
Dikkatini yoğunlaştırır.	Hem zihinsel hem de fiziksel olarak katılım gösterir
İyi fikirleri vardır.	Çılgın, saçma gelen düşüncelere sahiptir.
Çok çalışır.	Etrafta dolanıp çalışmaz gibi görünürken sınavlarda başarılıdır.
Soruları yanıtlar.	Ayrıntıları dikkate alarak tartışır, zenginleştirir.
Üst grubu oluşturur.	Grubun ötesindedir.
İlgiyle dinler.	Kuvvetli duygu ve düşünceler sergiler.
Kolaylıklar öğrenir.	Zaten biliyordur.
Tam olarak öğrenmesi için 6-8 tekrar gerektirir.	Tam olarak öğrenmesi için 1-2 tekrar yeterlidir.
Düşünceleri anlar.	Soyutlamalar yapar.
Yaşlılarından hoşlanır.	Yetişkinleri tercih eder.
Anlamı yakalar.	Varsayımlar ortaya atar.
Ödevlerini tamamlar.	Yeni proje atılımlarında bulunur.
Alıcıdır.	Ateşlidir.
Doğru olarak kopya eder.	Yeni bir desen yaratır.
Okulu sever.	Öğrenmeyi sever.
Bilgileri emer.	Bilgilerle oynar.
Teknikçidir.	İnatçıdır.
İyi ezberler.	İyi tahmincidir.
Doğru, ardıl bir sonuçtan hoşlanır.	Karmaşıklığa açlık duyar.
Uyanık ve dikkatlidir.	Keskin gözlemcidir.
Öğrendiği kadarıyla tatmin olur.	Çok fazla öz-eleştiri yapar.

Tablo 1 : Parlak ve Üstün Çocuk(Davaslıgil,1995)

*Davaslıgil, 1995'ten uyarlanmıştır.

EK 14. ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN BELİRLENMESİ İÇİN EBEVEYN KONTROL LİSTESİ*

BÖLÜM A

Çocuğunuzu en iyi tanımladığınızı düşündüğünüz **kategoriyi işaretleyiniz.**

KATEGORİLER (1) Çoğu zaman (2) Sık sık (3) Ara sıra (4) Nadiren

No	Maddeler	1	2	3	4
1	Zengin bir kelime hazinesi ile temiz ve akıcı bir anlatıma sahiptir.				
2	Hızlı düşünür.				
3	Doğrulara kolayca ulaşır.				
4	Aletlerin nasıl çalıştığını merak eder.				
5	Okumaya isteklidir.				
6	Birbiri ile ilgisi olmayan bilgileri yeni ve farklı yollarla bir araya getirir.				
7	Kolay sıkılır.				
8	Neredeyse her şey için "Niçin?" sorusunu sorar.				
9	Yetişkinlerin kullandığı eşyaları ve yetişkinlerle beraber olmayı sever.				
10	Aşırı Meraklıdır.				
11	Düşüncesizdir/Düşünmeden hareket eder.				
12	Maceracıdır.				
13	Şans verildiğinde diğerleri üzerinde egemenlik kurma eğilimine girer.				
14	Israrcıdır. Aldığı göreve bağlıdır.				
15	İyi derecede fiziksel koordinasyon ve vücut kontrolüne sahiptir.				
16	Bağımsızdır ve kendine yeterlidir.				
17	Şakacı bir sağduyuya sahiptir.				
18	Muhakeme eder.				
19	Çok geniş ilgi alanlarına sahiptir.				
20	Girişimcidir.				
21	Problemler karşısında kendi cevap ve çözümlerini arar.				
22	Gelecek ve/yada dünya problemleri karşısında geniş ilgiye sahiptir.				
23	Karmaşık yönleri takip eder.				
24	Sosyal risk almaya hazırdır.				
25	Liderdir.				
26	Karmaşık oyunlardan hoşlanır.				
27	Kendisi için büyük amaçlar edinir.				
28	Yeni mekanik aygıtlar icat eder/yapar.				
29	Başkalarıyla kıyaslama yaparak kendini sorgular.				
30	İlgilerini izleme, probleme konsantre olma ve problem çözme aşamalarında gerekli olan geniş dikkat süresine sahiptir.				

BÖLÜM B

No	Sorular
1	Çocuğunuz okula başlamadan önce mi okudu? Eğer cevap EVET ise, çocuğunuz kendi kendine mi öğrendi?
2	Çocuğunuz bir enstrüman çalıyor mu? Çalıyorsa hangisi?
3	Çocuğunuzun ev dışında katıldığı aktiviteler nelerdir?
4	Çocuğunuzun öncelikli hobileri ve ilgileri nelerdir?
5	Çocuğunuzun zevk alarak okuduğu son kitaplar nelerdir?

Lütfen aşağıdaki maddelerden çocuğunuza uygun olanlar için yorum yapınız.

Çocuğunuzun:

- olağandışı başarıları – şimdiki ve geçmişteki
- özel yetenekleri
- çevresindekilerle ilişkileri
- yalnız kaldığında yapmayı tercih ettiği aktiviteler
- özel sorunları ve ihtiyaçları
- özel fırsatları/durumları
- dilsel/kültürel altyapısı

(Gürsel, 2008 lisanüstü ders çalışmaları sırasında uyarlanmıştır)

EK 15. DISCOVER PROBLEM MATRİSİ*

Discover Problem Matrisi

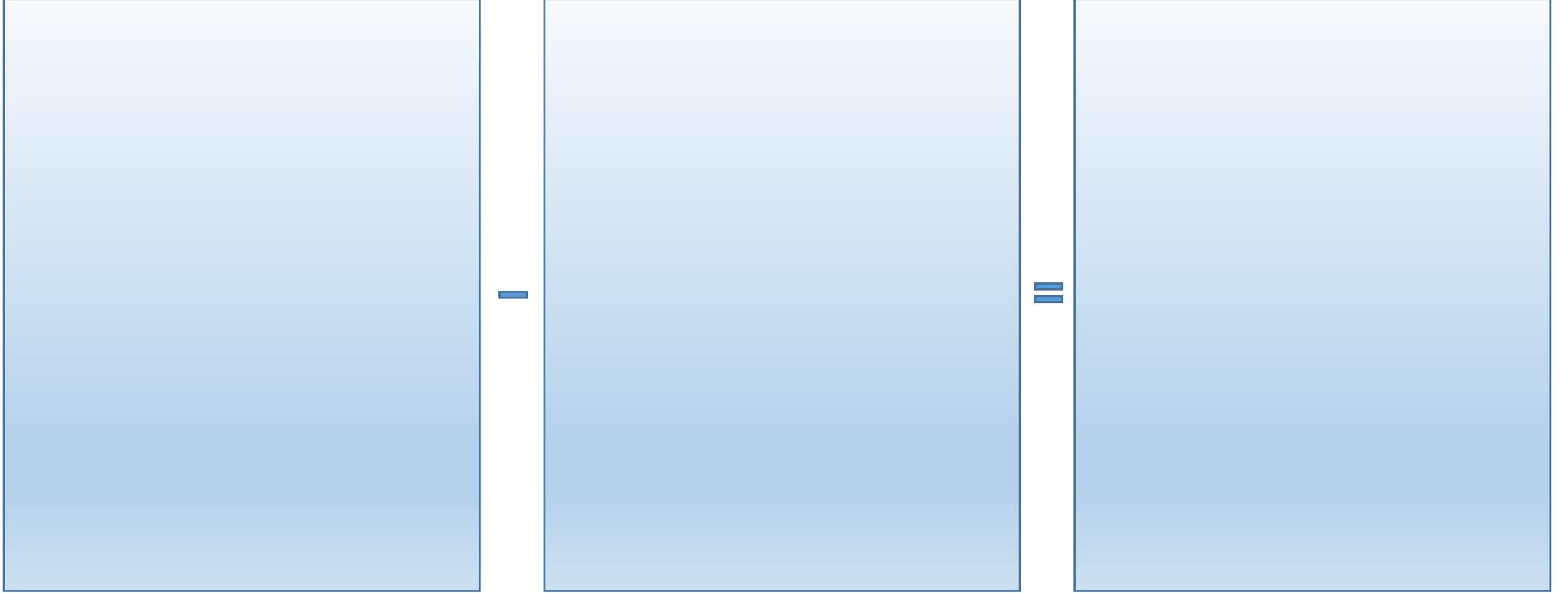
Problem Türü	Problem		Yöntem		Çözüm	
	Öğretmen	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci
I	Bilinen	Bilinen	Tek	Bilinen	Tek	Bilinmeyen
II	Bilinen	Bilinen	Tek	Bilinmeyen	Tek	Bilinmeyen
III	Bilinen	Bilinen	Değişen	Bilinmeyen	Tek	Bilinmeyen
IV	<i>Bilinen</i>	<i>Bilinen</i>	<i>Tek</i>	<i>Bilinen</i>	<i>Değişen</i>	<i>Bilinmeyen</i>
V	Bilinen	Bilinen	Değişen	Bilinmeyen	Değişen	Bilinmeyen
VI	Bilinen	Bilinen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen
VII	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen

*Güçyeter, 2011'den uyarlanmıştır.

Ç PROBLEMİ

- İbrahim 2-C sınıfı ile birlikte bir matematik dersine katıldı. Derse gelirken yanında 12 adet gülen yüz çıkartması getirdi ve derste sorduğu problemleri çözen öğrencilere gülen yüz çıkartmalarından birer tane verdi. İbrahim, ders sona erdiğinde elinde 4 adet gülen yüz çıkartması kaldığını fark etti. İbrahim derste öğrencilere kaç adet gülen yüz çıkartması vermiştir?

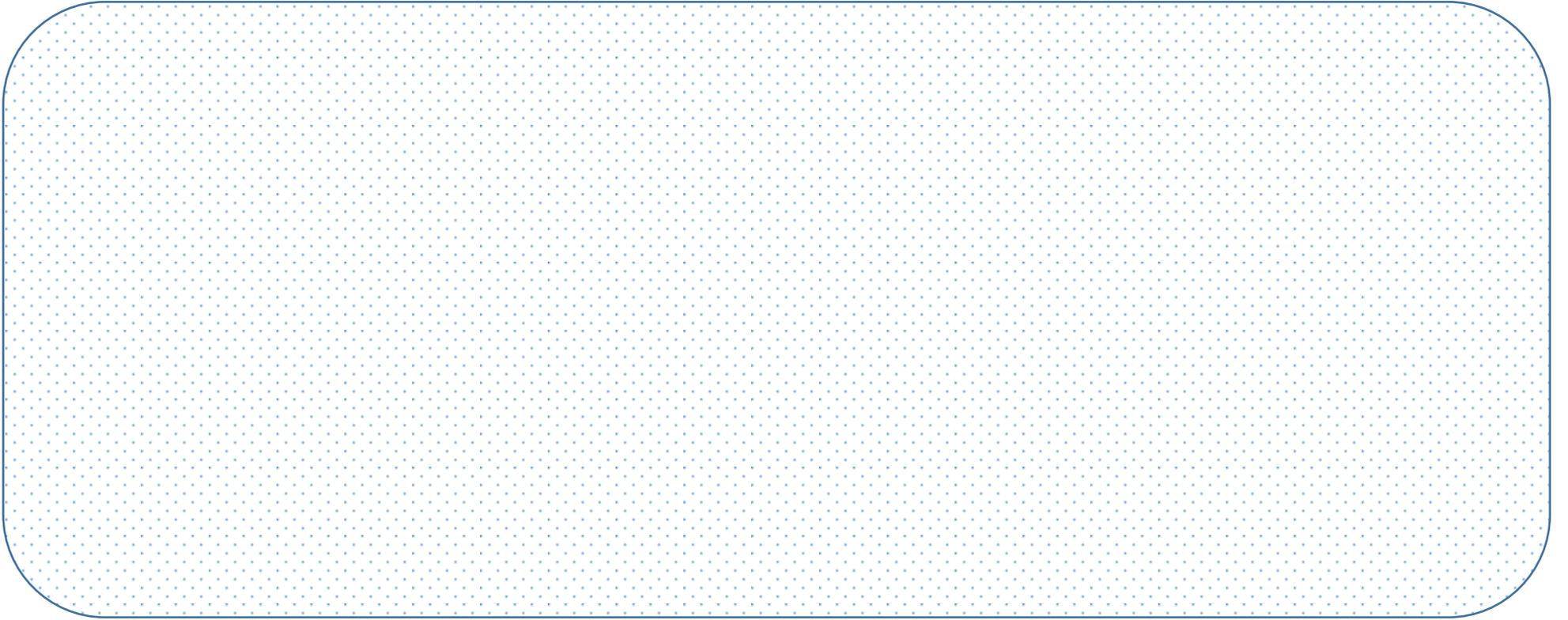
- Göreviniz: Yukarıdaki problemi çözmesi için İbrahim'e yardım etmeniz gerekiyor. Lütfen elinizde bulunan gülen yüz çıkartmalarını kullanarak aşağıda verilmiş olan boşlukları doldurunuz.

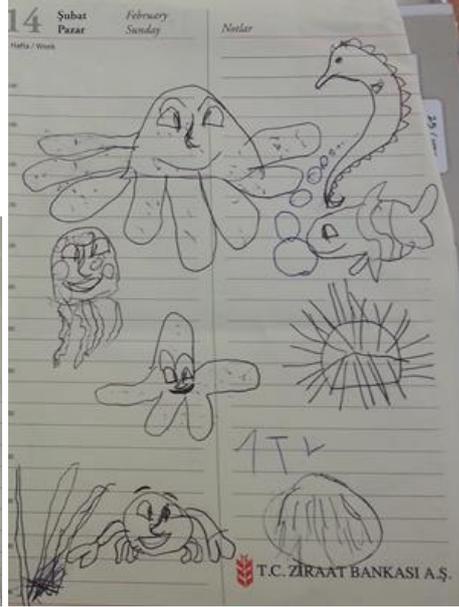
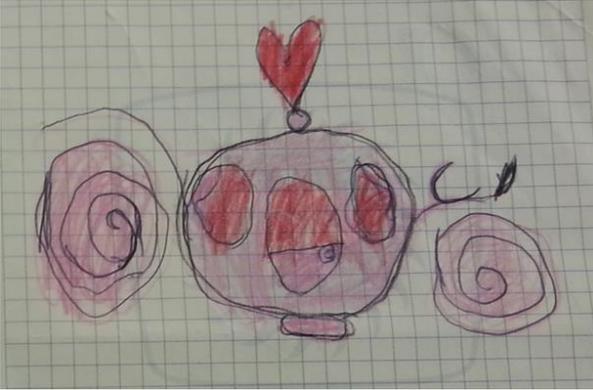
Göreviniz: Problemi tekrar okuyunuz ve aşağıdaki karelerin içine gelmesi gerektiğini düşündüğünüz sayıları yazınız.

$$\square - ? = \square$$

3. Göreviniz: Yukarıda "?" yerine gelmesi gereken sayıyı nasıl hesaplayabiliriz? Yönteminizi aşağıdaki boşlukta deneyebilirsiniz.

EK 17. 1. SINIF ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİNİN RESİMLERİ

EK 18. ÖĞRENCİ YETENEK ALANLARINA YÖNELİK ÖĞRETMEN BİLGİLERİ

Yetenek Alanları	Yetenek düzeyi (Öğrencinin akranlarına kıyasla...)	
İletişim	Kibar bir çocuk olduğu için iletişimde sorun yaşamıyor. Her türlü tepkisini hemen dile getiriyor. Sizinle fikirleri uyuştığında ve bir yakınlık gördüğünde size tüm becerilerini sergileyebilir. Tersi olursa da en arkada kalır.	
Akademik	Türkçe	Okuma ve yazma biliyor. 3,5 yaşında öğrenmiş. O sebeple bütün etkinlikleri çabucak bitiriyor. Yazısı vasat. Kitap okumayı ve kendisine okunduğunda dinlemeyi seviyor. Hikayeler, bilim, belgesel, matematik konularında okumayı seviyor.
	Yabancı Dil	-
	Matematik	Zihinden işlemler yapabiliyor. Ders içi etkinlikleri hızlı bitiriyor. Matematiğe çok ilgili.
	Hayat Bilgisi	Evcil hayvanları seviyor. Çiçek yetiştirmeye ilgili.
	Sosyal Bilgiler	-
	Müzik	-
	Spor	Spor yapmayı sever. Oyun oynamayı da seviyor fakat hep yeni ve farklı oyunlar oynamak istiyor. Her oyunda lider olmak ve oyunu istediği gibi yönetmek istiyor (kurallara kendisi de uyarak tabi). Bale ve karateye gitmek istiyor.
	Görsel Sanatlar	Resimlerinde ayrıntıları iyi kullanıyor. Elbise çizerken ayrıntılı çizmişti. Resim yapmayı seviyor. Artık kumaşlardan elbise tasarlıyor. Artık kağıt, kumaş , tahta, taş, oyuncak parçaları onun için birer tasarım ve faaliyet gereçleridir. El becerileri arasında resim, heykel, dokuma vb..
Sosyal	Uyumsuz bir çocuk değil. Nazik ve kibar bir çocuk. Sınıftaki kızlara liderlik yapar. Teneffüslerde onları toplayıp oynatır. Emine ile iyi arkadaşlar. Ancak, O'nu da bazen eziyor. Ona karşı baskın kalıyor. Akranlarına nazaran farklı davranışlar sergiliyor. Sakin ve ağır başlı bir hali var. Arkadaşlarına ve çevresindekilere hediyeler hazırlamayı ve sürprizler yapmayı seviyor. İyilik yapma, yardımlaşma ve paylaşma, konuşarak çözüme ulaşmayı sever.	
Diğer	Liderlik vasıflarına sahip bir çocuk. Baskın özellikleri ya da tavırları var. Bağımsız yani kendi alanında yaşayan bir çocuk. Hak hukuk konularına çok önem verir. Sorgulayan bir çocuk. Sorduklarını aldığı yanıtlardan tekrar sorular üretip netliğe kavuşana kadar sorar. Mantık konularına ilgili. Kaybetmek onun için katlanılması zor bir durum. Örümcek, fare ve yılandan korkar. Azarlanmak, yüksek sesle hitap edilmek ve haksızlığa tahammülü yok. Yalan söylemeyi ve söyleyeni sevmez.	

EK 19. AİLENİN VERDİĞİ BİLGİLER

Kızım C'nin 3,5 yaşında okuma ve yazmayı öğrenmesi sebebiyle yaşları arasında farklı davranışlar sergilediğini ve bu konuda da öğrenimden aldığı olumlu eleştiriler de de kızımın farklı oyunlara, davranış ve konulara ilgi duyduğunu fark ettik. Kendisiyle çok ilgilendiğim isim ne tür oyunlar, serdiği, hobileri, ilgi alanları hakkında size aşağıda belirtmekle birlikte kendisinin benden istediği ve ya kendince söylebildiği konulardır.

İlgi Alanları:

C Her konuda bilmediğini sorarak ve aldığı cevapları tekrar soruya geçerek bana yönelmektedir. Hangi konuda olursa olsun, anlayamadığı zaman konuyu kapatmak istese bile o istediği netliğe ulaşmadan asla vazgeçmez (Dini konularda, matematik ve mantık zorlayıcı çeşitli faaliyetlere çok ilgilidir).

Hobileri:

Bos kaldığı zamanlarda genelde kendi istediği (sektiği) biriyle olduğunda, oyun oynamayı, resim yapmayı - artık kumaşlardan elbise tasarlamayı, spor yapmayı - çok seviyor.

Kendisini fazla zorlamasak, kitap okumak ve kendisinde olduğunda zorla dinlemek onun mutlu ediyor. Her oyunda lider olmak ve -

oyunu istediği gibi yönetmek istiyor (Tabii oyun - kurallarına kendisi çok önemden uymaktadır)

Kaybetmek onun için kalıplaşmış bir durum - bir bu durumun gayet normal olduğunu benimsetme ye çok uğraştık, bu konuda hedefimize ulaşamırsak ta - eskisi kadar galibiyet hırsı kalmadı.

Artan kağıtlar, kumaşlar, tahta, taş, oyuncak parçaları vs. ama bunları tasarlamak ve dahi yet gerektirir. Olmaktadır. Sizinle fikirleri uyguladığında ve bir yakınlık gördü günde tüm becerilerini sergileyebilir. Ancak bunun tersi olur ise, ne kadar bildiği olsa da kesinlikle o konuda başarısını göstermez, geçerse en geri safta kalır.

En çok sevdiği şeyleri:

Spor yapmak (Bale ve karateye gitmeyi çok istiyor)

Kitap okumak (Tarihçe, bilim, belgesel, matematik, vs.)

Oyun oynamak (Her yaşta gibi oyunlar seviyor, ama her zaman farklı ve yeni oyunlar öğrenmek ister)

El becerileri (Resim, heykel, dokuma, boyama vb.)

Hayvanları (Papagen, akaryunus, civirek, tarsan, kısacası excel hayvanları beslenmeyi çok sever)

Bitkiler (Güçük yetiştirmek, denemek, vs.)

Sosyal hayat (arkadaşları ve çevresindeki sevdiği herkese hediyeler hazırlamayı, süperimler yapmayı çok sever)

Sevmedikleri (Fobileri vs.)

Örümek, fare, yılan gibi hayvanlardan çok korkar.

Azarlennmayı, kendisine yüksek sesle hitap edilmesini ve hakaret yapılmasını kabullenemez.

Yalan söyleyeni ve söyleneni için zorlayıcı sızamaz, özellikle tembilsen bile yalan söylenmez.

İyilik yapmayı, yardımlaşma, paylaşma, konuşarak öğrenme olmayı çok sever.

EK 20. ÜSTÜN YETENEKLİ 4. SINIF ÖĞRENCİSİNİN BİR ÜRÜNÜ

**EK 21. BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİSİNE
VERMİŞ OLDUĞU BİR ÇALIŞMA KAĞIDI**

MATEMATİK DERSİ ELDESİZ TOPLAMA ÇALIŞMA KAĞIDI (B)

$\begin{array}{r} 80 \\ + 11 \\ \hline 91 \end{array}$	$\begin{array}{r} 64 \\ + 42 \\ \hline 106 \end{array}$	$\begin{array}{r} 55 \\ + 32 \\ \hline 87 \end{array}$	$\begin{array}{r} 47 \\ + 32 \\ \hline 79 \end{array}$	$\begin{array}{r} 58 \\ + 31 \\ \hline 89 \end{array}$
$\begin{array}{r} 57 \\ + 22 \\ \hline 79 \end{array}$	$\begin{array}{r} 67 \\ + 12 \\ \hline 79 \end{array}$	$\begin{array}{r} 74 \\ + 25 \\ \hline 99 \end{array}$	$\begin{array}{r} 34 \\ + 14 \\ \hline 48 \end{array}$	$\begin{array}{r} 43 \\ + 23 \\ \hline 66 \end{array}$
$\begin{array}{r} 71 \\ + 44 \\ \hline 115 \end{array}$	$\begin{array}{r} 86 \\ + 13 \\ \hline 99 \end{array}$	$\begin{array}{r} 58 \\ + 31 \\ \hline 89 \end{array}$	$\begin{array}{r} 47 \\ + 32 \\ \hline 79 \end{array}$	$\begin{array}{r} 25 \\ + 24 \\ \hline 49 \end{array}$
$\begin{array}{r} 45 \\ + 31 \\ \hline 76 \end{array}$	$\begin{array}{r} 36 \\ + 21 \\ \hline 57 \end{array}$	$\begin{array}{r} 54 \\ + 34 \\ \hline 88 \end{array}$	$\begin{array}{r} 73 \\ + 24 \\ \hline 97 \end{array}$	$\begin{array}{r} 72 \\ + 21 \\ \hline 93 \end{array}$
$\begin{array}{r} 32 \\ + 11 \\ \hline 43 \end{array}$	$\begin{array}{r} 54 \\ + 23 \\ \hline 77 \end{array}$	$\begin{array}{r} 76 \\ + 21 \\ \hline 97 \end{array}$	$\begin{array}{r} 24 \\ + 23 \\ \hline 47 \end{array}$	$\begin{array}{r} 44 \\ + 25 \\ \hline 69 \end{array}$
$\begin{array}{r} 48 \\ + 31 \\ \hline 79 \end{array}$	$\begin{array}{r} 63 \\ + 32 \\ \hline 95 \end{array}$	$\begin{array}{r} 36 \\ + 22 \\ \hline 58 \end{array}$	$\begin{array}{r} 83 \\ + 12 \\ \hline 95 \end{array}$	$\begin{array}{r} 77 \\ + 32 \\ \hline 109 \end{array}$
$\begin{array}{r} 75 \\ + 21 \\ \hline 96 \end{array}$	$\begin{array}{r} 55 \\ + 42 \\ \hline 97 \end{array}$	$\begin{array}{r} 38 \\ + 21 \\ \hline 59 \end{array}$	$\begin{array}{r} 35 \\ + 32 \\ \hline 67 \end{array}$	$\begin{array}{r} 63 \\ + 24 \\ \hline 87 \end{array}$

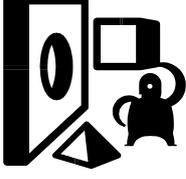
SİHİRLİ YIL*

1978 yılı sihirli bir yıldır. Soldaki 19 ile sağdaki 78 sayılarını topladığında ortadaki 97'yi bulursun. Sence 1978 yılından sonra gelen ilk sihirli yıl hangisi olabilir? İyi eğlenceler. ☺

1978

*Blum ve diğerleri, 1997'den uyarlanmıştır.

Aşağıdaki boşluğu ve sayfanın arkasını istediğin gibi kullanabilirsin.

İLGİNÇ KUTULAR*

Aşağıda verilmiş olan rakamları alttaki kutuların içine öyle bir yerleştir ki rakamları soldan sağa, yukarıdan aşağıya ve çapraz topladığında sonuç hep 15 olsun. İyi eğlenceler. ☺

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

*Blum ve diğerleri, 1997'den uyarlanmıştır.

EK 23. BİR MATEMATİKSEL MODELLEME AKTİVİTESİ

İŞÇİ KİRALAMA PROBLEMİ*

GÖREVİNİZ

Grubunuz bir okuldaki temizlik, boyama ve eşya taşıma işlerini yapacak olan işçileri kiralama ile görevlendirilmiştir. Kiralayacağınız işçiler okuldaki bütün işi 4 günde bitirmelidirler.

ŞARTLAR

1. Bir şirketten sadece bir kez kiralama yapabilirsiniz ve o şirketin verdiği tüm işçileri kabul etmek zorundasınız.
2. Kiralanacak her bir işçinin eşit süre çalıştığını ve eşit miktarda iş yaptığını varsayın.
3. 4 gün içinde eşya taşımak için en az 14 işçiye, boyama için en az 14 işçiye ve temizlik için de en az 14 işçiye ihtiyacınız var.

SUNUM

Yönteminizi ve çözümünüzü sınıf arkadaşlarınıza sunmanız gerekmektedir. İşçileri kiralamada kararları nasıl aldığınız ve hangi farklı çözümleri kullandığınız hakkında ayrıntılı bilgi veriniz. Verimlilik indeksi (*Sayfanın en altında açıklanmıştır*) hazırlayın ve kararınızı verirken bu indeksten faydalanın.

BİLGİLER

TEMİZLİK ŞİRKETLERİ					
Şirket	A	B	S	D	E
İşçi Sayısı	4	2	6	3	5
Günlük Ücret (TL)	160	76	270	120	175

BOYAMA ŞİRKETLERİ					
Şirket	F	G	H	R	J
İşçi Sayısı	3	6	7	4	5
Günlük Ücret (TL)	114	240	315	160	210

EŞYA TAŞIMA ŞİRKETLERİ					
Şirket	K	L	O	N	T
İşçi Sayısı	7	4	3	6	4
Günlük Ücret (TL)	245	160	135	228	140

Verimlilik indeksi aşağıdaki gibi hesaplanarak hazırlanmalıdır:

$$\text{Verimlilik indeksi} = \frac{\text{Toplam işçi sayısı}}{\text{Toplam ücret}} \times 10000$$

Verimlilik indeksi harcadığınız paranın değerini alıp almadığınızı tespit etmenize yarar. Hesapladığınız değer ne kadar büyük olursa sizin için o kadar iyi bir seçim demektir.

*Chan, 2008'den uyarlanmıştır.

EK 24. BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN DISCOVER PROBLEM MATRİSİ KULLANARAK HAZIRLAMIŞ OLDUĞU MATEMATİK PROBLEMLERİ

Ders: Matematik Konu: 3 Bas. Sayı: 6. Ders

Problem Türü	PROBLEMLER	ACIKLAMA (Bu kısım gerekli ise kullanılacak)
1.	$\begin{array}{r} 212 \\ - 173 \\ \hline \end{array}$	
2.	$312 - 306 - 297 - 279 - \dots - 261 - \dots$ $300 - 295 - 285 - 265 - 225 - \dots$	
3.	680 TL'si olan İbrahim Öğretmen parasının 125 TL'si ile mart, 210 TL'si ile cieme almıştır. Geriye kaç TL parası kalmıştır?	$680 - 173 = ?$ İşlemi farklı yöntemler kullanarak çözünüz.
4.	522, 102, 225, 1200, $\frac{1}{2}$ sayılarını kullanarak düşünebileceğiniz kadar çok sayıda çıkarma işlemi yazıp çözümlerini bulunuz.	Üç basamaklı sayılarla çıkarma işlemi zinciri oluşturunuz. (Çıkarma işlemi farklı şekillerde temsilize eder.)
5.	Üç basamaklı herhangi 3 tek sayıyı kullanarak üç işlemli bir problem kurunuz.	
6.		
7.	Üç basamaklı sayılarla çıkarma işlemi yaparken en sık yapılan hatayı bulup, bu hatanın yapılmasını için bir çözüm bulunuz.	

EK 25. SİNEKTİK UYGULAMA FORMU

Birbiri ile ilgisi olmayan hangi durum, nesne, element vb.leri seçtin?

Aşağıdaki boşluğa yeni ürünü oluşturunuz ve gerekli açıklamaları yapınız.

EK 26. MORFOLOJİK SENTEZ UYGULAMA FORMU

Sorular	Cevaplar
Ne ortaya çıkarmak istiyorsun?	
Onu ortaya çıkartırken hangi canlı ya da cansız nesnelere yararlanmak istersin?	
Bu nesnelere her birinin ne gibi öğeleri ya da özellikleri var?	
Bu nesnelere hangi öğe ya da özelliğini seçiyorsun? <i>(bu aşamada aşağıdaki tablodan faydalanınız)</i>	
Seçtiğin öğeleri ya da özellikleri yandaki boşlukta bir araya getirir misin? <i>(ürünü bu aşamada oluşturunuz)</i>	

Kombinasyon Tablosu (Tabloya istediğiniz kadar nesne ve öğe yerleştirebilirsiniz. Seçtiğiniz öğelerin altını çiziniz.)

ÖGELER	Nesneler					

**EK 27. BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN DISCOVER PROBLEM MATRİSİ
KULLANARAK HAZIRLAMIŞ OLDUĞU SOSYAL BİLGİLER DERSİNE
YÖNELİK SORULAR**

Proble m Türü	PROBLEM	AÇIKLAMA (Bu kısım gerekli ise kullanılacak)
1.	Kurtuluş Savaşı sırasındaki önemli gelişmeleri kronolojik olarak sıralayınız.	
2.	I. İnönü Savaşı => II. İnönü Savaşı=> ?	
3.	Kurtuluş Savaşı kaç yıl kaç ay kaç gün sürmüştür?	
4.	Sececeğiniz üç farklı ulusal özelliğimiz ile Kurtuluş Savaşı'nı kazanmamız arasında ilişkiler kurunuz.	
5.	Kurtuluş Savaşı'nda kaybettiklerimizi ve kazandıklarımızı dilediğiniz şekilde kıyaslayıp yorumlayınız.	
6.	İleride II. Bir Kurtuluş Savaşı'nın ortaya çıkmasını engelleyecek bir yol ya da yöntem geliştiriniz.	
7.	Savaşların çıkmasına neden olan en büyük etkeni nasıl ortadan kaldırabiliriz?	

**EK 28. BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN DISCOVER PROBLEM MATRİSİ
KULLANARAK HAZIRLAMIŞ OLDUĞU FEN ve TEKNOLOJİ DERSİNE
YÖNELİK SORULAR**

Problem Türü	PROBLEM	AÇIKLAMA (Bu kısım gerekli ise kullanılacak)
1.	Maddenin hallerini en düzensiz olan en düzenli olana doğru sıralayınız.	
2.	Şekerin alabileceği halleri ve hal değiştirme durumlarını nasıl açıklayabiliriz?	
3.	-40 derece sıcaklıktaki bir ülkedesiniz ve bir deney yapıyorsunuz. Evinizin mutfağında 1 L su kaynattınız ve hemen dışarıya koşup suyu havaya doğru fırlattınız. Sizce suyu havaya fırlattıktan sonra ne gözlemlenebilir?	
4.	Suyun sıvıdan gaz haline geçme özelliği ile çalışan bir mutfak aleti tasarlayınız.	
5.	Suyun katı, sıvı ya da gaz halinden faydalanarak hareket ya da enerji üretebileceğin bir ev aleti tasarlayınız.	
6.	Öyle bir madde tasarımı yapın ki aynı anda hem sıvı hem katı hem de gaz halinde olabilsin.	
7.	<ul style="list-style-type: none">• Maddenin hal değiştirmesinin Dünya üzerindeki en önemli etkisini Dünya'ya yararlı ya da daha yararlı hale nasıl getirebiliriz?• Sececeğin herhangi bir maddenin herhangi bir ya da daha fazla hale geçme özelliği ile çalışan bir tasarım yapınız.	

EK 29. ÜSTÜN YETENEKLİ BİR ÖĞRENCİNİN ÜRÜNÜ

2013-2014 ÖĞRETİM YILI
FEN VE TEKNOLOJİ DERSİ
PERFORMANS ÖDEVİ

ADI SOYADI :
NUMARASI :
SINIFI :
TESLİM TARİHİ : 27.12.2013
KONU : Seçtiğiniz herhangi bir maddenin herhangi bir hale geçme özelliğinden faydalanarak çalışan bir şey tasarlayınız.
ÖĞRETMEN ADI:

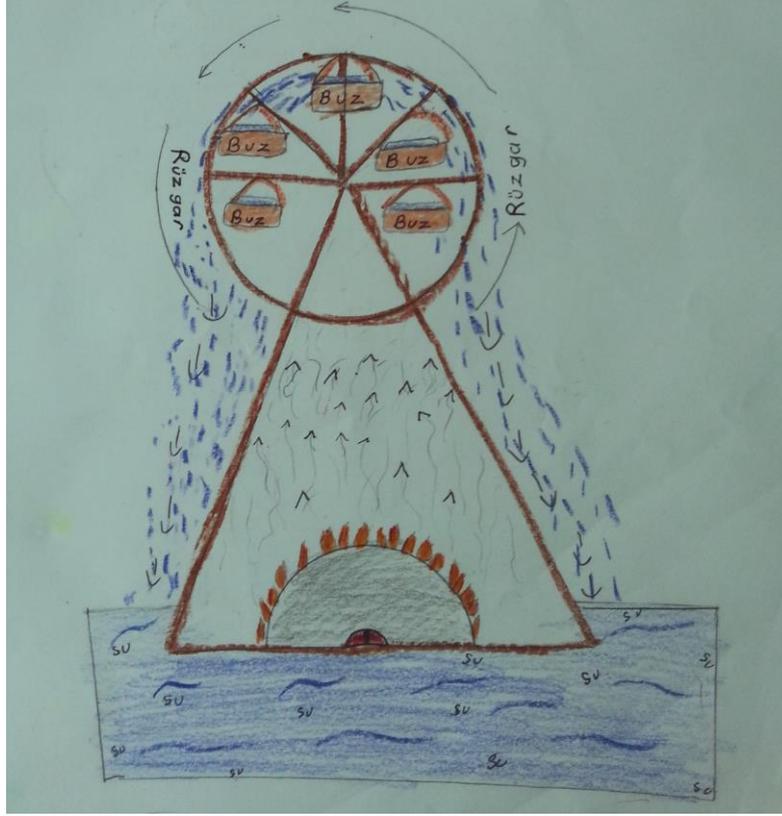
ÇALIŞMA ŞEKLİ

Benim projemin adı "HAL DEĞİŞİM MOTORU".

Projem,maddenin hal değıştirmesiyle çalışır. Makine şu şekilde çalışır;

- Yukarıdan doldurulan su,çarkları döndürerek aşağıya dökülür.
- Aşağıda sıcak yüzeye temas eder ve ısı alarak buharlaşır.
- Oluşan buhar yan haznedeki çarkı döndürerek tekrar yukarı çıkar.
- Yukarıda tekrar soğuk bir yüzeye karşılaşan su buharı , ısı verip yoğunlaşarak sıvı hale geçer ve ilk hazneye geri dönerek çarkı döndürür.
- Çarkların dönmesiyle bir enerji elde edilir.
- Bu dönme enerjisini kullanarak reklam afişi yada okulumuzun isminin yazılı olduğu silindirik şekilde bir tabloya döndürebiliriz.

DÖNÜŞÜM ÇARKI

DÖNÜŞÜM ÇARKI

Dönüşüm Çarkı rüzgarla çalışan bir alettir. Dönüşüm Çarkının gövdesinde bulunan ocak yukarıdaki içi buz dolu sepetlere ısı verir. Bu nedenle sepetteki buzlar ısı alır ve eriyip su olurlar. Su olduklarında ise sepetten yavaş yavaş dönelirler ve aşağıdaki su birikintisini meydana getirirler. Dönüşüm Çarkı'nda katı bir madde olan buz ısı alarak sıvı hale geçer.

EK 32. BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİSİNE VERMİŞ OLDUĞU ÖZDÜZENLEYİCİ BİR GÖREV

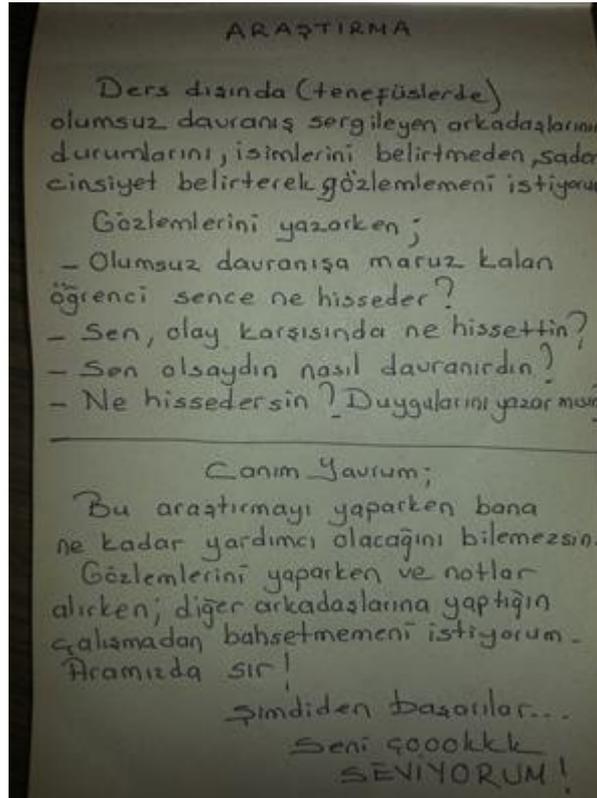
Araştırma konusu: Öğrencilerin olumsuz davranışlarını gözlemele

Araştırmacı: C

Ortam: Okul (ders içi ve dışı)

Süre: Değişen

Görev: C araştırma konusunda öğretmene yardımcı olacaktır ve öğretmeninden bilgilendirme aldıktan sonra teneffüslerde ve diğer ortamlarda olumsuz davranışları gözlemleyerek not defterine not alacaktır. Davranışı sergileyen öğrencinin sadece cinsiyetini ve davranışı kaydedecektir. Ek olarak da bu davranışın neden sergilendiği, sergileyen ve maruz kalanın neler hissetmiş olabileceği ile olması gerekenin ne olduğu sorularına odaklanarak kendi yorumlarını yapacaktır.

EK 33. DISCOVER PROBLEM MATRİSİ KULLANILARAK GELİŞTİRİLMİŞ BİR SEÇMELİ PERFORMANS GÖREVİ

Konu: Maddenin Halleri

Performans Görevi Seçenekleri

- Suyun sıvı halden gaz haline geçme özelliği ile çalışan bir mutfak aleti tasarlayınız.
- Suyun katı, sıvı ya da gaz halinden faydalanarak hareket ya da enerji üretebileceğiniz bir alet tasarlayınız.
- Öyle bir madde tasarlayın ki aynı anda hem sıvı hem katı hem de gaz halinde olabilsin.
- Maddelerin hal değiştirme özelliğinin dünya üzerindeki en önemli etkisini dünyaya yararlı ya da daha yararlı hale nasıl getirebiliriz?
- Seçeceğiniz herhangi bir maddenin herhangi bir hale geçme özelliğinden faydalanarak çalışan bir şey tasarlayınız.

NOT: Yukarıdaki performans görevlerinden bir tanesini seçerek gerçekleştiriniz. Performans görevinizi tamamladıktan sonra bir sunum hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

EK 34. BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN YARATICILIĞI ve ÜRETKENLİĞİ TEŞVİK AÇISINDAN İYİ YAPILANDIRMIŞ OLDUĞU BİR PERFORMANS GÖREVİ

GÖRSEL SANATLAR 1.DÖNEM PERFORMANS ÖDEVİ

Adı ve Soyadı: _____ Tarih:25/ 11 /2013
Sınıfı : _____
Numarası : _____

Ders	GÖRSEL SANATLAR
Ödev konusu	Geometrik cisimlerin yüzlerini kullanarak model oluşturma
Ödevin Amacı	Geometrik cisimlerin yüzlerinin adlarını söyleyerek model oluşturabilme
Süre	1 ders saati
Puanlama	Dereceli puanlama
Araç -gereç	A4 dosya kağıdı, el işi kağıdı, yapıştırıcı

YÖNERGE

Ön hazırlık olarak evde çalışma yaparken;

1. Öncelikle yapmak istediğiniz resmi (araba, robot, ev, çiçek gibi) belirleyiniz.
2. Belirlediğiniz resme uygun geometrik bölgeleri (karesel, üçgensel, dikdörtgensel bölge, daire) istediğiniz renkteki el işi kağıtlarına yada fon kartonuna çizerek kesiniz.
3. Nasıl yapıştıracağınızı planlayınız.
4. Kestiğiniz geometrik bölgeleri zarfa koyup dosyanızla birlikte getiriniz.
5. Sınıfta size verilecek olan A4 boyutundaki kağıda yapıştırarak tasarladığımız modeli yapıştırınız.
6. Resminizi tamamladıktan sonra hangi geometrik bölgeden kaçar adet kullandığınızı belirtiniz.

Sınıfta yapılacak bu çalışma için dosya hazırlayınız. Kapak ve bu belgenin yerleştirildiği toplam 3 adet şeffaf dosyanın bulunmasına özen gösteriniz. Etkinliğin yapılacağı tarihte yanınızda buldurunuz.(Matematik Çalışma Kitabı sayfa 25'e bakarak fikir edinebilirsiniz.)

Dereceli puanlama anahtarı

Ölçütler	Puan	Aldığı Puan
1.Geometrik bölgeleri kullanarak resim yapar	20p	
2.Geometrik bölgelerin kaçar tane olduğunu belirtir	20p	
3.Dosya ile birlikte istenenleri getirir.	20p	
4.Çalışması özgündür.	20p	
5. Özenli ve tertiplidir	20p	
TOPLAM	100	

Ad Soyad:

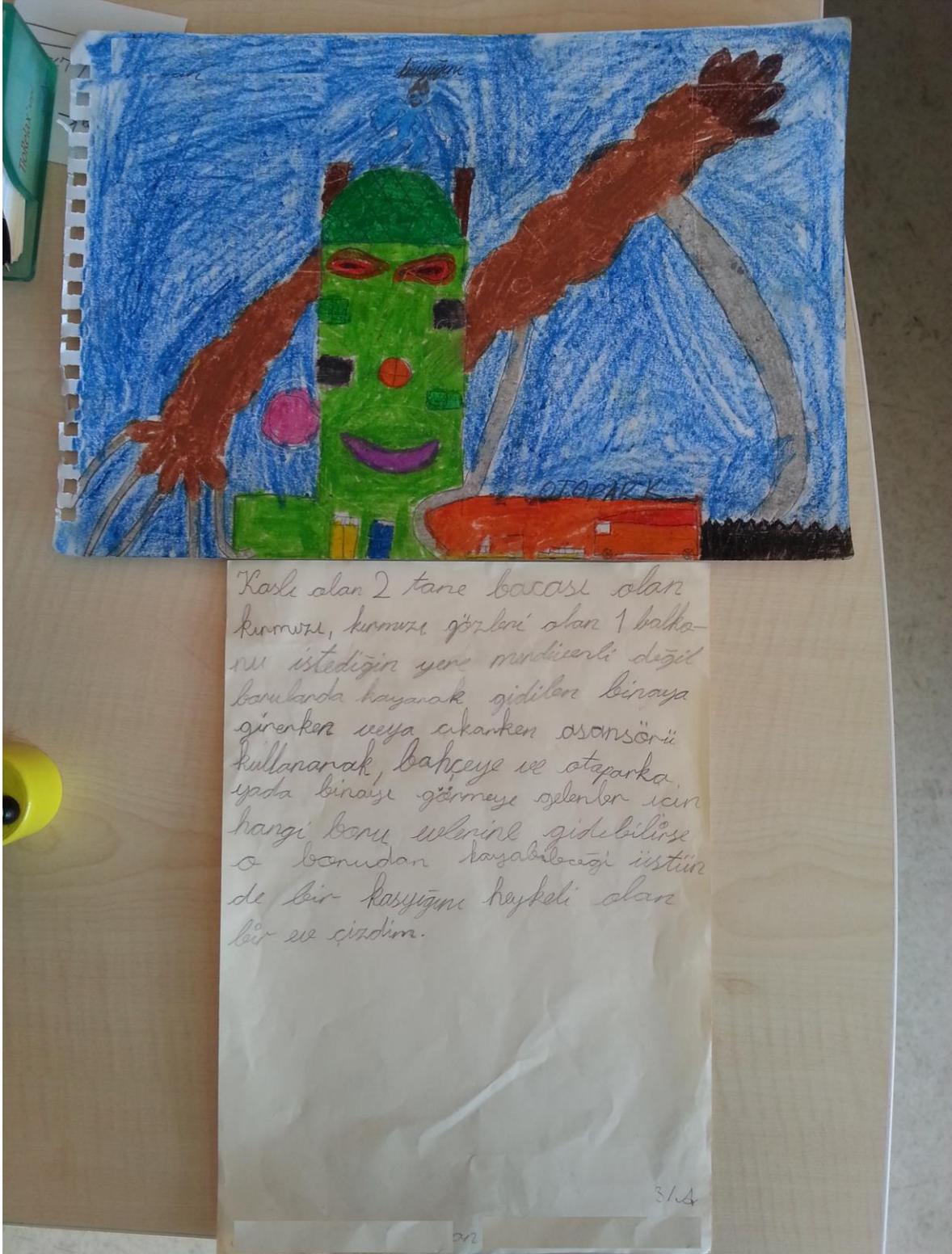
*Aşağıdaki çizelgeye geometrik bölgelerin adlarını ve kaçar tane kullandığınızı yazınız.

Geometrik bölgelerin adları				
Sayısı				

**EK 35. BİR SINIF ÖĞRETMENİNİN YARATICILIĞI ve ÜRETKENLİĞİ TEŞVİK
AÇISINDAN İYİ YAPILANDIRMIŞ OLDUĞU BİR GÖREV SONUNDA ÜRETİLEN
ÖĞRENCİ ÜRÜNLERİ**

EK 36. DEĞİŞTİRİLEREK YENİDEN UYGULANMIŞ OLAN HAYALİNİZDEKİ EV ÇALIŞMASI ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİ ÜRÜNLERİ

Görsel Tematlar Dersinde Eşi Benzeri Olmayan Evi Çalışması Anlatımı

Konularında müzik var. İncirler bundan yararlanıp yiyebilirler. İncirün yüzünden parçalar var. Matematik işaretleri var; \div \times $-$ $+$ gibi işaretler var. Matematik işaretlerini bilmeyenler bundan yararlanabilir. Çok değişik boyu kahverengi ve güzel herkeş için bir kapı var. Üstelik canlı olup 3 ayağı bir kolu bulunmaktadır. Birinci ayağında 5 parmak, ikinci ayağında 6 parmak üçüncü ayağında ise tam 7 parmak bulunmaktadır. Elindeki parmakları ise 7 tane dir.

EK 37. DEĞİŞTİRİLEREK YENİDEN UYGULANMIŞ OLAN HAYALİNİZDEKİ EV ÇALIŞMASI DİĞER BİRKAÇ ÖĞRENCİ ÜRÜNLERİ

5

Çiçekli evim

Berim nakli bir evim olsun. Muteak Mavi Sarı, Odun
Pencere, kılı, Mor, açık yeşil gibi renkler olsun. Evim içinde
bir bahçem olsun içinde kumrak, yurdunam, kutu. Bahçemin
yanında çiçek, gül, sakal gibi şeyler ekili olsun. Berim bir de
güzel bir kütüphane olsun. Salonum kırmızı takım lambası çiçekli
televizyonum açtı olsun ortasında çiçekli masam olsun.

Odamları inerken kaydırmak olsun. Ahişimde çiçekli.

Evimde Şunlar olsun isterim:

Aişe,

Çiçekli halı,

kütüphane,

Mutfak Seti,

Kırmızı Salon takımı,

Çiçekli Masa,

Salon kanece,

Berim çok çok güzel odam.

18408 /
9:30
7000
SELECTRA

DÜNYADAVAROLMAYANER

İbrahim öğretmen için yaptığım bu güzel minide, cıvıllı yeşilliklerle huzurlu güvenli hiç dünyada olmayan elmadan ul. İbrahim öğretmen çok güzel güler geçireceği bahçesinde havu bu olan cıvıllı yeşilliklerle denanmış. Güzel bir ortam bulunmaktadı. İbrahim öğretmen dilerse güvel elmadan için arborist da bulunan yeşillikte ailesiyle haftasonları piknik yapabilir. Depareya çıktıysa saman samlardan gelen a mis gibi babu ile sağlıklı bir yaşam sürdürebileceği ul ağaçlarda doğal meyvelere erişip çok daha sağlıklı beslenip uzun yıllar boyunca sağlıklı yaşayabilir.

EK 38. ORJİNALLİK RAPORU

Ibrahim Akar | User info | Messages | Instructor | English | Roadmap | Help | Logout

turnitin

Dashboard | **Assignments** | Students | Grade Book | Libraries | Calendar | Discussion | Preferences

NOW VIEWING: HOME > DR > PAPER

About this page

This is your assignment inbox. To view a paper, click the paper's title. To view an Originality Report, click the paper's Originality Report icon in the similarity column. A ghosted icon indicates that the Originality Report has not yet been generated.

paper

INBOX | NOW VIEWING: NEW PAPERS ▾

Submit File	AUTHOR	TITLE	SIMILARITY	GRADE	RESPONSE	FILE	PAPER ID	DATE
☐	ibrahim akar	drtez	3%		*		552618723	25-Jun-2015

GradeMark Report | Edit assignment settings

Copyright © 1988 – 2015 iParadigms, LLC. All rights reserved.
Usage Policy | Privacy Pledge | Helpdesk | Research Resources

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

<i>Adı Soyadı</i>	İbrahim AKAR
<i>Doğum Yeri</i>	Balıkesir
<i>Doğum Tarihi</i>	1980

Eğitim/Akademik Durumu

<i>Lise</i>	Balıkesir Sırrı Yırcalı Anadolu Lisesi	1998
<i>Lisans</i>	Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi	2003
<i>Yüksek Lisans</i>	Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2010
<i>Yabancı Dil</i>	İngilizce: Okuma (İyi), Yazma (İyi), Konuşma (İyi) Almanca: Okuma (Temel), Yazma (Temel), Konuşma (Temel) İspanyolca: Okuma (Temel), Yazma (Temel), Konuşma (Temel)	

İş Deneyimi

<i>Projeler</i>	Arizona Üniversitesi DISCOVER Projeleri (REAPS & STEM), Misafir Araştırmacı	2014
	Paving Roads: Gönüllü Çalışma Kampı(UNESCO)-Şarköy, Tekirdağ-Kamp Lideri	2010
	“Save Energy” isimli Okul Ortaklıkları Projesi(Comenius)- Proje Koordinatörü	2008-2010
	Üstün Yetenekliler Eğitim Programları(107K059 nolu TÜBİTAK Projesi)- Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi -Araştırma Asistanı ve Mentör	2007-2009
	Arkeoloji: Gönüllü Çalışma Kampı(UNESCO)-Boiro, İspanya-Gönüllü Katılımcı	2008
<i>Çalıştığı Kurumlar</i>	Araştırma Görevlisi (ÖYP), Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2011-2015
	Misafir Araştırmacı, Arizona Üniversitesi	2014
	Araştırma Görevlisi, Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2010-2011
	Sınıf Öğretmeni-T.C. Milli Eğitim Bakanlığı	2003-2010

Yayınlar

MAKALELER

- 1) Akar, İ. (2014). *Yaratıcılığa Teşvik Edici Öğretmen Davranışları İndeksi'nin (YÖDİndeksi) Türkçe'ye Uyarlanması*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14 (1), 304-328.
- 2) Akar, İ. & Uluman, M. (2013). *Sınıf Öğretmelerinin Üstün Yetenekli Öğrencileri Doğru Aday Gösterme Durumları*. Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1 (3), 199-212.
- 3) Akar, İ. & Şengil-Akar, Ş. (2013). *The Effectiveness of the Creative Reversal Act on Students' Creative Thinking: Further Evidence from Turkey*. TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology, 12 (4). 183-191.
- 4) Akar, İ. & Şengil-Akar, Ş. (2012). *İlköğretim Okullarında Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Üstün Yetenek Kavramı Hakkındaki Görüşleri*. Kastamonu Eğitim Dergisi, (2), 423-436.

ULUSLARARASI ETKİNLİKLERDE SUNULAN BİLDİRİLER

- 1) Gücüm, B., Akar, İ., Akçam, İ. & Akdal, P. *Who is The Academically Successful Pre-Service Teacher?* London International Conference on Education. November-2012, London- England.
- 2) Şengil-Akar, Ş. & Akar, İ. *How Disadvantages Become Gift(s)? A Case Study of an Academically Gifted Albino's Parental Support*. 12th Asia Pasific Conference on Giftedness: Nurturing Talent, Growing Potential. July-2012, Dubai-United Arab Emirates.
- 3) Şengil-Akar, Ş. & Akar, İ. *Twice or Thrice Exceptional? A Case Study of an Academically Gifted Albino*. The 19th Biennial World Conference of the WCGTC: Making a World of Difference for Gifted Children. August-2011, Prag-Czech Republic.
- 4) Akar, İ., Uluman, M. & Şengil-Akar, Ş. *An Investigation of the Elementary School Teachers' Accurate Nomination Level of Gifted Children: A Comprehensive Analysis*. 5th International Conference on Excellence in Education: Giftedness-

Creativity-Development. July-2011, İstanbul-Turkey.

- 5) Akar, İ. & Şengil-Akar, Ş. *The Effectiveness of the Creative Reversal Act on Students' Creative Thinking: Further Evidence from Turkey*. 5th International Conference on Excellence in Education: Giftedness-Creativity-Development. July-2011, İstanbul-Turkey.
- 6) Şengil, Ş., Akar, İ., Açıkgöz, S. & Güler, E. “*İlköğretim Öğrencilerinin İzledikleri TV Programlarını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma / Primary Level Students' Perceptions of Watched TV Programs*”. 1st International Congress of Educational Research. May-2009, Çanakkale-Turkey.
- 7) Akar, İ. & Şengil, Ş., “*Primary School Teachers' Perceptions' of Giftedness*”. 1st International Congress of Educational Research. May-2009, Çanakkale-Turkey.
- 8) Sak, U., Akar, İ., Demirel, Ş., Karabacak, F., Turkan, Y. & Şengil, Ş. “*TMT-Test of Mathematical Talent: It's development and psychometric properties*”, 4th International Conference on Intelligence and Creativity , October-2008, Münster-Germany.
- 9) Akar, İ., “*Creativity Fostering Behaviors in Turkish Pre-School Teachers*”, 4th International Conference on Intelligence and Creativity , October-2008, Münster-Germany.

ULUSAL ETKİNLİKLERDE SUNULAN BİLDİRİLER

- 1) Akar, İ., Şengil-Akar, Ş. & Gücyeter, Ş. “*Ulusal Alan Yazında Üstün Zeka ve Üstün Yetenek Araştırmaları: İleriye Dönük Öngörüler*”. 3. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi, Kasım, 2012, Ankara-Turkey.
- 2) Akar, İ. & Uluman, M. “*Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencileri Aday Göstermedeki Başarı Durumları*”. 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Mayıs-2011, Sivas-Turkey.
- 3) Akar, İ. & Şengil, Ş. “*İlköğretim Okullarında Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Üstün Yetenek Hakkındaki Görüşleri*”. 18. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Ekim-2009, İzmir-Turkey.
- 4) Akar, İ., “*Üstün Yetenekli Öğrencilerin Rehberlik Gereksinimleri*”. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi, Mart-2009, Eskişehir-Turkey
- 5) Sak, U., Karabacak, F., Akar, İ., Demirel, Ş., Turkan, Y. & Şengil, Ş. “*MYT-*

Matematik Yetenek Testi: Gelişimi ve Psikometrik Özellikleri", Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi, Mart-2009, Eskişehir-Turkey.

- 6) Şengil, Ş. & Akar, İ. "*Matematiksel Problem Oluşturma Stratejisi: M-POS*", 7. Matematik Etkinlikleri Sempozyumu, Kasım-2008, İzmir-Turkey.
- 7) Akar, İ. & Demirel, Ş. "*Üstün Yetenekliler Eğitim Programları-Program Tanıtımı*", Üstün Zekalı ve Yetenekli Çocuklar Derneği Kongresi, Temmuz-2008, Ankara-Turkey.
- 8) Şengil, Ş. & Akar, İ. "*Üstün Matematik Yeteneğinin Gelişimi*", 6. Matematik Etkinlikleri Sempozyumu, Kasım-2007, Ankara-Turkey.

İletişim

e-Posta Adresi	brhmkr@gmail.com
	ibrahim.akar@hacettepe.edu.tr

Jüri Tarihi	02.07.2015
--------------------	------------